

GOJKO STANIČ

MOČ SVOBODE

Razmišljajmo drugače!

GOJKO STANIČ

MOČ SVOBODE

Naslov v angleščini: Power of Freedom

Izdajatelj in založnik: G. STANIČ-SVETOVANJE d.o.o., Kraška ulica 12, 1000 Ljubljana

Za izdajatelja direktor: prof. dr. Gojko Stanič, univ. dipl. iur.

Lektoriranje: Viktorija Bizjan

Tisk in vezava: PIGMENT d.o.o., Domžale

Oblikovanje in prelom: Miro Mehle

Naklada: 1000 izvodov

Prvi natis

Cena: 29,00 EUR

Vse avtorske pravice so pridržane izdajatelju. (All rights Reserved.)

Samo na podlagi dovoljenja izdajatelja je dovoljeno reproduciranje, predelava, javna predstavitev, distribuiranje ali drugačna uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali v katerikoli postopkih kot so shranjevanje v elektronski obliki, objavljanje na spletu, fotokopiranje, tiskanje vse v skladu z določbami Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah. Dovoljeno je javno objavljanje kratkih citatov (ne več kot 1000 znakov), če gre za kritično obravnavo ocen, mnenj in predlogov te knjige.

Knjiga spada med proizvode za katere se obračunava DDV po stopnji 8,5 odstotka.

CIP-Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

316.42:502.131.1

STANIČ, Gojko

Moč svobode : za neposredno oblast tistih državljanov Slovenije, ki delajo, inovirajo, varčujejo in ustvarjajo dobrine kakovostnega trajnega načina življenja / Gojko Stanič. - 1. natis. - Ljubljana : G. Stanič - svetovanje, 2011

ISBN 978-961-269-525-5

257864960

KAZALO

UVOD	7
1. MOČ SVOBODNIH MNOŽIC	9
2. TRAJNOSTNI NAČIN ŽIVLJENJA IN PRESEGANJE KRIZE	24
2.1. Kako doseči pozitivno CO2 bilanco Slovenije?	24
2.2. Zelena davčna reforma in zaposlitev gradbeništva ter lesarstva	29
2.3. Predlog velikega narodnogospodarskega naložbenega programa	31
2.4. Rast ekopovpraševanja	33
2.4.1. Gospodarska rast ali deflacija	33
2.4.2. Slovenija barbarska ali avantgardna ekodržava - mednarodno ekoinkubacijsko mesto	35
2.4.3. Menjalni, samooskrbni in prostovoljni deli družbenega produkta	36
2.4.4. Razvoj iz lastnih sil	38
2.4.5. Razvoj na podlagi tujega varčevanja	39
2.4.6. Lastni in tuji viri financiranja gospodarskih družb	40
2.5. Predlog nacionalnega ekološko energetskega programa	41
2.6. Zdrav življenjski slog	51
2.6.1. Kolesarjenje, hoja, tek, telovadba in zdravje	51
2.6.2. Najin eksperimentalni vrt na strehi	53
2.6.3. Širokopasovni internet in elektronsko poslovanje	55
3. PARTNERSKA DRUŽBA	57
3.1. Človek je v ekodobi glavni produkcijski tvorec	57
3.2. Partnerska družba	59
3.3. Minimalni kapital	61
3.4. Medgeneracijska kontinuiteta v lastništvu podjetja	63
3.5. Moč vizionarskega voditelja družbe	65

3.6. Aktivno sodelovanje partnerjev pri vodenju podjetja	67
3.7. Ekonomska uspešnost olastninjenih podjetij	68
3.8. Tajkunski prevzemi	71
3.9. Izčrpavanje podržavljenih tajkunskih podjetij	73
3.10. Vrniti bivšo družbeno lastnino odgovornim zaposlenim partnerjem	77
3.11. Denacionalizacija bivših samoupravnih podjetij	79
3.12. Razcvet ali uničevanje Mercatorja d.d.	83
3.13. Cinkarna d.d. Celje	85
3.14. Uničevanje družbe Fructal d.d.	86
3.15. MURA d.d., Murska Sobota	90
3.16. Samo zaposleni so povečevali kapital	93
3.17. Mogoča dividenda na zaposlenega v denacionaliziranih podjetjih	95
3.18. Svobodno častnikarstvo in lastnina	96
4. KONKURENČNOST NEGOSPODARSTVA	100
4.1. Višja kakovost, učinkovitost in enakopravna dostopnost do raziskovalne, šolske, zdravstvene, kulturne, socialno humanitarne ter športne in društvene dejavnosti	100
4.2. Javno zasebne gospodarske družbe v zdravstvu, šolstvu, kulturi, športu in znanosti	102
4.3. Zdrav življenjski slog in zdravje	106
4.4. V šoli posvetiti več časa znanju o reševanju problemov	109
4.5. Več za razvojno raziskovalno dejavnost	111
5. ENAKE MOŽNOSTI ZA VSE	114
5.1. Vsakomur enake začetne možnosti za osebni razvoj	116
5.2. Pravica do zaželenih otrok	114
5.3. Slovenci izumiramo	116
5.4. Zgodnji intelektualno čustveni razvoj otrok in mladine	118
5.5. Enakopravnost pri začetku lastne podjetniške poti	119
5.6. Odprta in zaprta družba	120
5.7. Progresivno obdavčiti dediče	121
5.8. Nujnost razpona v plačah	122
5.9. Različnost eksistenčnega minimuma	124

5.10. Neomejena akumulacija podjetniškega kapitala in usmerjanje razvoja	126
6. SOLIDARNOST	128
6.1. Polna zaposlenost vsega aktivnega prebivalstva	128
6.2. Načelo odgovornosti za sebe in solidarnost	129
6.3. Fleksibilnost trga dela in vseživljenjsko učenje	131
6.4. Aktivna in ostarela populacija	132
7. NACIONALNO VPRAŠANJE	134
7.1. Narod kot svobodna ekonomska, politična in kulturna skupnost	134
7.2. Slovenski nacionalni interes	136
7.2.1. Varnost	136
7.2.2. Mednarodno povezovanje	137
7.2.3. Sedeži poslovnih, globalnih sistemov	137
7.2.4. Samofinanciranje	138
7.2.5. Slovenija eko-avantgardna družba	138
7.2.6. Energetska samozadostnost	139
7.2.7. Večjezičnost Slovencev	139
7.2.8. Angleščina kot dodatni poslovni jezik	140
7.2.9. Zasebne naložbe tudi za gospodarsko infrastrukturo	141
8. GOSPODARSKA INFRASTRUKTURA	142
8.1. Deetatizacija gospodarskih javnih infrastrukturnih organizacij	142
8.2. Skupna naložba v JEK 2 in JED 3 in vse hidroelektrarne ter spremljajoči ekoprogram	144
8.3. Izhodišča dokapitalizacije NLB d.d. in NKBM d.d.	153
9. NAPAČNA EVROPSKA SOLIDARNOST	161
10. USTAVA NEPOSREDNE DEMOKRACIJE	166
10.1. Za neposredno oblast ljudstva	166
10.2. Načelo delitve oblasti	168
10.3. Zbori volivcev in javna razprava o zakonih	174
10.4. Soupravljanje javnih sredstev davkoplačevalcev in izvajalcev	175

10.5. Financiranje političnih strank ter gibanj in volilnih kampanj	176
10.6. Ustvarjalnost politikov	179
10.7. Izkušvene reference, zavezanost programu, dolžina mandatov in minimalna kvota žensk	182
10.8. V imenu demokracije imamo Slovenci novo diktaturo	184
10.9. Premožensko stanje politikov	185
10.10. Nagrajevanje politikov	186
10.11. Dosežki slovenskega socializma in kapitalizma	189
10.12. Problemi slovenske kapitalistične ureditve	190
ŽIVLJENJEPIS	195

UVOD

Pred letom dni sem objavil knjigo »Načela sreče, družbene zakonitosti trajnostnega načina življenja človeštva.

Na podlagi mnenj številnih intelektualcev in gospodarstvenikov, s katerimi sem se pogovarjal o mojih predlogih, sem prišel do novih spoznanj in boljših rešitev, ki jih objavljam v tej knjigi »Moč svobode«. Knjigo namenjam slovenski strokovni in podjetniški javnosti ter volivcem z namenom, da na podlagi razprav o predlaganih rešitvah opredelimo optimalni politični program in ga ponudimo vsem, ki bodo kandidirali na prvih parlamentarnih volitvah.

Prvo poglavje knjige MOČ SVOBODE predstavlja osnutek političnega programa, druga poglavja pa nudijo obrazložitve mogočega političnega programa. Če bodo predlagane ideje doživele zadostno podporo med delovnimi in ustvarjalnimi volivci, bo na ponujeni programski podlagi lahko hitro nastalo novo družbeno in politično gibanje. Če bodo na volitvah prevzeli oblast tisti, ki znajo in zmorejo odpirati nova delovna mesta, bomo živeli bolje. Če nam to ne uspe, so pred Slovenci zelo hudi časi.

Zahvaljujem se vsem, s katerimi sem se pogovarjal in v zadnjem letu dni dodeloval predlagane rešitve.

Posebna zahvala moji ženi Viktoriji, ki je s svojo kritiko vplivala na izboljšanje besedila in večkrat prepisovala moje nemogoče rokopise. Zahvaljujem se sodelujočim organizacijam in posameznikom, ki so prispevali sredstva in tako omogočili izid knjige ter organiziranje razprav po izidu knjige.

Avtor: prof. dr. Gojko Stanič, pravnik in politolog
V Ljubljani, dne 26. septembra 2011

1. MOČ SVOBODNIH MNOŽIC

Družba je močna in mednarodno konkurenčna, če so njeni pripadniki svobodni in lahko vsak avtonomno dela v skladu z vsemi svojimi zmoglostmi za doseg osebni in družbeno dogovorjenih skupnih ciljev. Ni večje moči, kot je moč ustvarjalnih, svobodnih in osebno motiviranih ljudi.

Slovenska družba, v kateri si ozka partitokratska elita že enaindvajseto leto podreja svobodno civilno družbo, s prevelikimi prispevki in davki izčrpava podjetja in deklasira 382.000 samoupravljalcev v mezdne delavce ter 160.000 javnih delavcev, raziskovalcev, zdravnikov, učiteljev, kulturnih delavcev v poslušne državne uradnike, ne more biti uspešna in pada na lestvici mednarodne konkurenčnosti držav.

Politična svoboda je pogojena z ekonomsko svobodo. Svoboden si lahko, če živiš od rezultatov svojega dela, ustvarjalnosti, poslovnosti in varčnosti in sam odločaš o svoji usodi v svojem družinskem ali partnerskem solastniškem podjetju.

Večji kot bo med aktivno populacijo delež podjetnikov in partnerskih solastnikov malih in velikih podjetij in manjši kot bo delež mezdni poslovnih oseb in mezdni delavcev in uradnikov, uspešnejša bo lahko celotna družba.

Samo če bodo Slovenci dolgoročno večinski lastniki svojih podjetij, bank, zavarovalnih, znanstvenih in kulturnih ustanov, bodo lahko svobodni. Tedaj se bodo lahko enakopravno povezovali z drugimi narodi. Ekonomska demokracija je pogoj mednarodne konkurenčnosti v informacijski družbi, v kateri je inovativen in podjetniško ter ekološko odgovoren človek ključni produkcijski tvorec.

Vrednote

Ljubi svoje otroke in vnuke ter vnuke vnukov vsaj tako kot samega sebe. Ne počni ničesar, kar nepovratno uničuje naravo. Kultiviraj naravo

tako, da boš popravil ekološko škodo, ki si jo že povzročil sebi in bodočim generacijam.

Samo sožitje in medsebojno spoštovanje različnosti omogoča harmonijo soljudi in narodov ter spodbuja človeško pozitivno ustvarjalnost.

Ekoizem

Višja kakovost življenja milijardnega človeškega občestva je mogoča, če se uveljavi ekoistična družbena ureditev, v kateri odigrava vlogo glavnega gibalnega družbenega razvoja skrb za obstoj in preživetje človeštva in konkurenca slehernika, družin, poslovnih subjektov, lokalnih skupnosti, držav in kontinentalnih združb držav pri uveljavljanju trajnostnega načina življenja ljudi oziroma vseh živih bitij.

Zmagovita bo tista družbena skupnost, ki bo pred drugimi uveljavila tehnologije in načine življenja, na podlagi katerih bodo njeni pripadniki živeli tako, da ne bodo ogrožali naravnega ravnovesja, da bodo njihovi člani živeli bolj kakovostno in dlje ob znižanju življenjskih stroškov in bogatenju narave. EKOIZEM presega klasično razredno delitev na delo in kapital oziroma na socializem in kapitalizem, ker je **utemeljen na samozaposlitvi aktivne populacije v družinskih in multidružinskih partnerskih globalno delujočih podjetjih in radikalnem davčnem omejevanju razsipnega ekološko nevzdržnega življenja bogatašev** oziroma rentnikov ter **na polni zaposlenosti vsega aktivnega prebivalstva** v podjetjih, javnih ekoloških delih in samooskrbi družin in lokalnih skupnosti.

Krize ni mogoče preseči, če se vztraja pri ustaljeni miselni dogmatiki. Krizo je mogoče preseči samo s tehničnimi, tehnološkimi in družboslovnimi inovacijami, zato razmišljajmo drugače.

Doseči je mogoče višjo kakovost življenja in močno znižati življenjske ter poslovne stroške na podlagi tehnologij in načinov trajnostnega načina življenja, zlasti z manjšo porabo fosilnih uvoženih energentov in zmanjševanjem onesnaževanja okolja ter s povečanjem samooskrbe prebivalstva s kakovostno hrano.

Razmišljajmo drugače!

Kriza je mati velikih družbenih sprememb. Slovenci bomo v krogu zmagovalcev le, če bomo krizo uspešno presegli s pospešenim uvajanjem vseh oblik in načinov trajnostnega načina življenja ter z uspešno prodajo novih inovativnih ekoloških izdelkov in storitev z višjo dodano vrednostjo na domačem in svetovnem trgu.

Voda je vir življenja

Na vodooskrbnih območjih naj se prepove sleherna dejavnost, ki lahko škoduje podtalnici ali izvirom pitne vode. Potoke in reke naj se z nizkimi zajezitvami dogradi v zadrževalnike hudournih voda. Zadržana voda pa naj služi vzdrževanju ustreznega pretoka voda v sušnem obdobju. Na zajezitvah naj se zgradi male hidroelektrarne. Na obeh straneh rek naj se zgradi zadrževalnike vode z dodatno funkcijo malih hidroelektrarn. Zadrževalniki naj imajo tudi vlogo ribnikov z namenom bogate oskrbe prebivalstva s sladkovodnimi ribami in drugimi vodnimi živalmi. Zadrževalniki naj bodo urejeni tako, da jih ne more poplaviti niti 1000-letna poplava, da so ribe in drstišča na varnem.

Na zgradbah naj se zajema deževnica v velike rezervoarje. Deževnica naj se uporablja za zalivanje vrtov, shranjevanje poletne toplote in zimske hladine in kot sanitarna voda.

Samooskrba z zdravo hrano

Močno naj se v prehrani ljudi poveča delež sadja in zelenjave ter rečnih in morskih rib oziroma živali ter beljakovin polnih stročnic in drugih rastlin, obenem pa naj se zmanjša delež belega in zelo zmanjša delež rdečega mesa.

Vsaka družina in osnovna šola naj se sama oskrbuje z večino zelenjave in sadja z lastnega vrta ali v mestih z vrta na strehi in ob stenah zgradb. Država naj omogoča uveljavitev ustavne pravice do vrta za sleherno družino in osnovno šolo.

Mestno prebivalstvo naj se organizirano poveže z lokalnimi kmetovalci, tako da se dogovorijo o načrtovanem odkupu živil, cenah in prostovoljnem sodelovanju meščanov pri ekološko nespornem gojenju rastlin in živali. Na podlagi prostovoljnega, zlasti sezonskega dela meščanov in dijakov se lahko ustvarijo ugodni ekonomski pogoji za vse proizvajalce ekološko pridelanih rastlin in vzrejo živali in tako za kakovostno življenje družinskih kmetij in partnerskih kmetijskih podjetij.

Z visokimi evropskimi ekološkimi davki na izpuste CO₂ in drugih toplogrednih plinov ter prašnih delcev naj se podraži živila, ki potujejo do potrošnika na velike daljave.

Trgovci naj zaradi dolgoročno zanesljive in stabilne oskrbe Slovencev z živilami razvijejo z domačimi in globalnimi kmetovalci dohodkovne odnose tako, da se vsem sodelujočim v prehranski verigi zagotovi primerne stabilne prihodke ter udeležbo na končnem poslovnem rezultatu trgovskega podjetja. Na tej podlagi se bo Slovincem zagotovilo dolgoročno stabilno oskrbo s kakovostnimi ekološko pridelanimi živilami.

Energetsko varčevanje in brezogljica elektrika

Poraba nepovratnih fosilnih energentov in biogoriv naj bo v svetovnem merilu manjša, kot znašajo skupni ponori CO₂ v gozdovih. Pogozditi je potrebno zelo velika območja v vseh državah in tudi v Sloveniji, da se bodo ponori CO₂ v lesni masi povečali za toliko, da se bo sedanja temperatura globalnega ozračja postopno znižala.

Z uvedbo ekoloških davkov naj se močno spodbudi vsesplošno nacionalno energetsko varčevanje in naložbena dejavnost predvsem zasebnih investorjev. Razvije naj se proizvodnja ekološke opreme in odpre desetisoče novih delovnih mest.

Prioritetno naj se predela vse zgradbe v energetsko samozadostne oziroma nizko energijske objekte. Vsako leto naj se v Sloveniji izolira okoli 40.000 zgradb in vgradi najmanj enako število solarnih grelnikov tople vode.

Poveča naj se poraba cenene brezogljice elektrike v strukturi porabe vseh energentov. V Sloveniji naj se prioritetno zgradi hidroelektrarne in vršne elektrarne. Slovenija ima znanje in proizvajalce, ki so sposobni raz-

viti velike izvozne programe za izgradnjo hidroelektrarn. Prioritetna izgradnja hidroelektrarn in zadrževalnikov vode bo zaposlila gradbeništvo. V prihodnjem približno desetisočletnem razdobju bo nujna proizvodnja zelo poceni elektrike, toplote in hladine iz nove generacije varnih jedrskih, predvsem malih central. Poceni brezogljčna elektrika iz jerskih elektrarn bo omogočila postopen prehod na brezogljčno ekonomsko vzdržno in večno energetiko hidropotenciala, sonca, vetra, plimovanja in geotermalne energije.

Slovenci se lahko oskrbujemo z brezogljčno poceni elektriko in poceni toplo vodo. Zaostriti velja varnostne zahteve na področju jedrske energetike tudi tako, da volivci neposredno izvolijo inšpektorje za jedrsko varnost. Sodelavci jedrskih elektrarn morajo živeti z družinami blizu elektrarn.

Koristno naj se uporabi zelo velika toplotna energija jedrskih elektrarn za daljinsko ogrevanje in hlajenje zgradb, rastlinjakov in dogrevanje ribnikov. Viški elektrike jedrskih elektrarn naj se uporabijo tudi za aerizacijo vodnih zajetij in ribnikov ter za druge ekološko pomembne potrebe.

Vse naložbe v energetiko naj na podlagi zakona, ki mora učinkovito zaščititi javni interes, izvedejo odgovorni zasebni vlagatelji kapitala. Z naložbo zasebnega kapitala vrednosti približno 9 milijard je mogoče v Sloveniji v desetih letih zgraditi sistem hidro in jedrske energetike in ukiniti elektrarne na lignit in premog. Proizvodna cena elektrike se lahko na tej podlagi poceni tudi za eno tretjino.

Prioritetno naj se z vlaganjem zasebnega kapitala vgradi pametne števec, da se pri končnih uporabnikih ekonomsko in tehnološko optimizira potrošnja elektrike.

Promet

Iz javnih sredstev in sredstev EU naj se zgradi dvosmerna kolesarska mreža, namenjena hitremu kolesarjenju, da se kolesar ne srečuje s pešci ali avtomobili.

Slovenija je dežela z izjemno pestrostjo naravnih lepot. V deželi, **kjer tišina šepeta**, se lahko pospešeno razvija aktivni in kmečki turizem.

Močno naj se zmanjšajo izpusti prašnih delcev zlasti v mestih z elektrifikacijo in trolejbusizacijo prometa in v prehodnem razdobju tudi z večjo uporabo naftnega in zemeljskega plina v prometu.

Evropa naj prouči možnosti, da prva uvede ekonomsko vzdržno trolejbusizacijo in avtomatizacijo zlasti daljinskega tovornega avtocestnega prometa. Morda bo lahko veliko vlogo v brezogljivi in nepralni cestni energetiki odigral karbazol v vlogi topila vodika.

Hitreje naj se uvede veliko število električnih koles in skuterjev ter avtomobilov za kratke proge na podlagi električnih baterij.

Nemudoma naj se v Sloveniji uvede poceni tehnologija elektronskega plačevanja uporabe avtocest.

Stanovanje blizu delovnega mesta

Na visokem funkcionalnem kakovostnem nivoju naj se s polno unificirano opremljenostjo gradi nove ekološko popolne stanovanjske enote in dogradi obstoječe stanovanjske enote zato, da se bodo družine lažje odločale za preselitev. Družinski člani naj bi hodili v šolo ali službo do dva kilometra peš, do deset kilometrov pa s kolesom.

Zgradi naj se mednarodni inkubator novih ekološko usmerjenih podjetij. Mladi podjetni inovatorji naj bi živeli in delali v poslovno-stanovanjskih nizko energetske zgradbah, ki bodo nudile visoko kakovost bivanja ob bistvenem zmanjšanju družinskih izdatkov za stanovanje, promet in hrano. Pridelovali bodo svoje sadje in zelenjavo okoli zgradb, na stenah zgradb in strehah. Slovenski lesarji in gozdarji naj bi vgradili letno v take zgradbe za več stoletij vsaj tri milijone ton lesa. Razviti je mogoče velik izvozni program popolnih ekoloških zgradb, ki bodo nudile izjemno visoko kakovost bivanja. Na tem velikem izvoznem industrijskem programu lahko odpremo več deset tisoč delovnih mest.

Dostop do širokopasovne spletne povezave naj bo ustavna pravica vsakogar. Z dostopnostjo do hitre in kvalitetne širokopasovne spletne povezave naj se ustvari pogoje, da bo vsaj 30 % zaposlenih večji del delovnega časa delalo na domu ali pa bodo zaposleni stanovali v zgradbi, v kateri so tudi poslovni prostori njihovega podjetja.

Pospešen razvoj slovenskega podeželja je mogoč predvsem tako, da postanejo domačini ponovno lastniki svojih podržavljenih samouprav-

nih podjetij. V Sloveniji je predvsem na podeželju praznih preko 70.000 stanovanjskih enot. Če se bo pospešil razvoj podeželja, se bo zmanjšala nesmiselna koncentracija kadrov v Ljubljani.

Pokrajine naj se ustanovijo tako, kot si to želijo volivci, sicer se bodo težko odločali za prenos dela pristojnosti občin na pokrajine.

Z delom zajamčena socialna varnost

V Sloveniji je mogoče vsem zajamčiti polno zaposlitev in minimalni prihodek z delom v podjetjih, ustanovah, na javnih ekoloških delih in s financiranjem strokovnega usposabljanja zaposlenih. Če se zagotovi vsaj stabilna minimalna ekonomska varnost vsem družinam, se bo rojevalo bistveno več otrok.

Z uporabo večjega dela družbenega produkta za nezaposlene in plače nezaposlenih, ki opravljajo javna dela, se bodo ustvarili pogoji za uvedbo polne fleksibilnosti delovnega razmerja. Tako se lahko razbremeni podjetja, ki so v težavah in morajo prvenstveno poskrbeti za razvoj novih programov, začasno pa so prisiljena del zaposlenih odpustiti.

Enake izhodiščne možnosti

Vsakemu mladostniku naj se zagotovi enake izhodiščne možnosti, ko se vzgaja in osvaja znanje. V primeru, da ustanovi inovativni mladostnik novo podjetje, naj se mu nudi strokovno pomoč in zadostni tvegani kapital, da bo lahko zelo hitro prodrl na trg z novimi inovativnimi izdelki in storitvami.

Davčna razbremenitev podjetij

Davčno moramo močno razbremeniti podjetja oziroma poslovne subjekte in zelo povečati obremenitev potrošnje, zlasti pa ekološko in zdravstveno škodljive porabe. Višja davčna obremenitev energentov in vode bo spodbudila dejavnost množičnega izoliranja zgradb, vgradnje energetske varčnega stavbnega pohištva, solarnih grelnikov in zadrže-

valnikov deževnice. Tako si bodo Slovenci dolgoročno znižali življenjske in poslovne stroške in povečali svojo mednarodno konkurenčnost. Skupna obremenitev najnižjih plač s prispevki in davki ter dohodnino se lahko zniža na 7 %. Obremenitev povprečne in višjih plač s prispevki in dohodnino naj ne presega 30 %. Dohodninski prag naj se dvigne.

Tako se bodo lahko stroški podjetij za plače pri zaposlenih z minimalno plačo znižali za okoli 24 %, tistih, ki prejemajo bruto plačo 1000 evrov, za 22 %, 2000 evrov za okoli 13 %, in tistih, ki prejemajo bruto plačo nad 3000 evrov, za 18 % do 20 %.

Delno bo potrebno zaradi dražjih energentov in potrošnega blaga povišati neto plače zlasti zaposlenim s podpovprečnimi plačami. Močno bo porastel dobiček, ki naj se uporabi predvsem za nove naložbe. Morebitna udeležba zaposlenih pri dobičku naj se izvede tako, da se z dokapitalizacijo poveča kapital podjetij. Gre za to, da gospodarstvu ostane več sredstev za razvoj in tudi za zmanjševanje prevelike zadolženosti podjetij.

Ker bodo davčne spremembe zelo vplivale na naš način življenja, naj se uvajajo postopno in v skladu z možnostmi.

Najbolj uspešni davčni zavezanci, ki v letnem prihodku presežejo petkratnik povprečne plače, naj bodo deležni polnih davčnih olajšav, če svoje pošteno prislužene visoke prejemke uporabijo za vlaganje kot sveži kapital v slovenska podjetja ali nove nepremičnine. Če prejemke nad petkratnikom povprečne plače uporabijo za razsipno bogataško potrošnjo, naj plačajo dohodnino nad petkratnikom povprečne plače po zelo progresivni lestvici.

Če bo velik del aktivne populacije med aktivnimi odgovornimi lastniki in solastniki podjetij, je smiselno znižati davek na dobiček na 12 %. Množično varčevanje in kapitalsko naložbeno dejavnost je treba spodbujati tudi z največ 12 % obdavčitvijo dohodkov iz kapitala oziroma obresti, izplačili dobička oziroma dividende in dobička iz kapitala.

Tisti, ki je ustvaril dobiček, naj v celoti odloča o njegovi uporabi tudi tako, da 12 % davek neposredno nameni financiranju visokošolskih in raziskovalnih, zdravstvenih, kulturnih in drugih ustanov. Uveljaviti velja 50 % davčne olajšave za vlaganja v novo znanje, zaščito intelektualne lastnine, raziskave in razvoj ter nabavo drugih osnovnih sredstev.

Množično kapitalsko varčevanje in številna nova delovna mesta

Na podlagi vlaganja zasebnega kapitala je mogoče odpreti desetisoče novih delovnih mest, zlasti na pospešeni izgradnji sistema hidroelektrarn in jedrskih elektrarn, zadrževalnikov vode oziroma ribnikov in naložbah v energetska varčevanje.

Za raziskave in razvoj velja nameniti najmanj 4 % BDP, toda tako, da o veliki večini vlaganj odločajo poslovni subjekti.

Uvesti je potrebno polne davčne olajšave za tisti del plač ali dobička, ki ga zaposleni vložijo kot sveži kapital v svoje podjetje.

V vseh podjetjih naj se na podlagi predpisov lastnikom dopusti, da po svoji odločitvi del dobička izplačajo zaposlenim v obliki novih poslovnih deležev ali delnic ali pa se odločijo za izplačilo dobička v bolj enostavni obliki trajnih kapitalskih vlog, ki nudijo lastnikom le pravico do informiranosti, posvetovanja z lastniki in poslovodstvi ter pravico do izplačila dobička sorazmerno udeležbi trajne kapitalske vloge na seštevku osnovnega kapitala in trajnih vlog kapitala. Trajne kapitalske vloge povečujejo kapital podjetja. Naj bodo računovodska ločena postavka, ki pa se ne vpisuje v sodni register. Trajne kapitalske vloge ni mogoče odtujevati. Upokojenke podjetja opravičujejo na izplačilo dobička, po smrti pa naj vse pravice iz trajnih vlog prenehajo.

S povečanjem DBP vsaj za 5 % letno in z bistvenim povečanjem izvoza je v Sloveniji mogoče postopno zmanjšati preveliko zadolženost države, podjetij in prebivalstva v tujini.

Radikalno se mora poenostaviti in skrajšati postopke pridobivanja gradbenih dovoljenj.

Javno zasebno partnerstvo

Javni interes na področju družbenih dejavnosti, v zdravstvu, socialni, vzgoji in izobraževanju, znanosti, kulturi, telesni vzgoji in drugih negospodarskih dejavnostih naj se določi z zakonom. Zaposleni v teh ustanovah naj ob spoštovanju javnega interesa skupno z uporabniki svobodno volijo in odpokličejo poslovodstva in avtonomno odločajo o poslovanju. Vsa delovna mesta v teh ustanovah naj bodo pod enakimi pogoji dostopna vsem kandidatom.

Javni interes na področju gospodarske infrastrukture naj se določi z zakonom. Zaposleni solastniki in zunanji vlagatelji kapitala naj ob doslednem spoštovanju javnih koristi svobodno gospodarijo v gospodarskem infrastrukturnem podjetju.

Če bi prišlo do zlorabe zaupanja javnosti, lahko država ali lokalna skupnost intervenira s prisilno upravo v vseh ustanovah javnega pomena ali enostransko dopolni predpise, da se prepreči zlorabe zasebnikov v škodo javnosti.

Solidarnost

Slovenske parlamentarne stranke vodijo politiko enormnega zadolževanja Slovencev v tujini. Ker država izgublja kredibilnost, zelo kmalu ne bo več mogla pokrivati proračunskega primanjkljaja z novim zadolževanjem. Zato se bodo zelo kmalu naše pokojnine in zlasti plače v javnem sektorju bistveno znižale. Edina rešitev je v intenzivnem odpiranju novih delovnih mest in hitrem povečevanju bruto domačega proizvoda in izvoza blaga in storitev.

Vsakdo naj predvsem sam poskrbi za svoje zdravje in dolgo delovno zmožnost z zdravim načinom življenja.

Zdravstvo je mogoče urediti tako, da bodo zdravstvene storitve dostopne zavarovancem brez nepotrebnih čakalnih vrst.

Pokojnine naj trajno dosegajo okoli 60 % nivoja plač aktivne zaposlene generacije. Z izboljševanjem pogojev dela naj se realna upokojitvena starost poviša. Vsak upokojenec, ki bo pridobil v času aktivne delovne dobe v partnerski družbi kapital, naj bo udeležen pri izplačilu dela dobička podjetja, v katerem je delal, do svoje smrti. Nato pa naj postane kapital, ki nudi glasovalne pravice, lastnina podjetja in naj bo po razumni ceni dostopen mladi generaciji. Morda bi bilo primerno, da vsakdo v podjetje, v katerem dela, vloži vsaj eno svojo letno plačo kapitala.

Če se uveljavi zelena davčna reforma in bi se podražili energenti ter življenjske potrebščine, bi se moralo upokojencem izplačevati draginjski dodatek.

Denacionalizacija bivših samoupravnih podjetij

Ni se mogoče strinjati s tistimi politikami, ki so leta 1990 razlastili 382.000 samoupravljalcev, ki uničujejo bivša samoupravna podjetja, jih razprodajo ter ščitijo interese finančnih in podjetniških tajkunov. Namesto da bi se v devetdesetih letih z nakupom internih delnic bivša samoupravna podjetja dokapitalizirala za okoli 5 milijard evrov, se je uporabilo približno eno milijardo evrov za notranje odkupe in 5, 6 milijarde evrov za tajkunske in menedžerske delavske odkupe. Namesto da bi šel kapital za razvojne projekte, so se politiki odločili za izčrpavanje podržavljenih samoupravnih podjetij. Protitajkunska zakonodaja je pustila na miru tajkunsko lastnino, njena posledica pa je uničevanje in razprodaja podjetij realnega sektorja.

Politiki, ki dandanes mirno gledajo razprodajo podjetij, v katerih dela 70.000 samoupravnih nacionalizirancev, so sovražniki slovenskega naroda.

Ustaviti je potrebno razprodajo podržavljenih samoupravnih podjetij, državnih bank in drugega nacionalnega premoženja. Nasprotovati velja prodaji kontrolnega dela kapitala Mercatorja, Save, Intereurope, Fructala, Dela, Večera, Viator-vektorja, Petrola, Systemske tehnike, Ljubljanskih mlekarn, Žita, Iskre Avtoelektrike, Pivovarne Laško, Heliosa, Cetisa, MK Založbe in še drugih podjetij tujemu kapitalu in domačim tajkunom.

Preko 50 % osnovnega kapitala bivših samoupravnih podjetij je potrebno vrniti zaposlenim, ki danes delajo v podjetjih, saj so samo ti po podržavljenju večkratno, večinoma tri do petkrat, nekateri pa tudi do devetnajstkrat, povečali kapital svojih podjetij, čeprav so jih politiki iz gospodarjev spremenili v hlapce. Multidružinska partnerska podjetja naj bodo organizirana tako, da jih bodo trajno iz generacije v generacijo z več kot 50 % glasov obvladovali aktivni zaposleni partnerji. Na podlagi denacionalizacije pridobljene delnice ali poslovni deleži naj nudijo glasovalne pravice in pravico do izplačila dobička. Zaposleni naj jih pridobijo na podlagi razponov v plačah in delovni dobi v podjetju oziroma v podjetjih slovenskega mednarodnega poslovnega sistema. Če partner odide v drugo podjetje, mora delnice prodati podjetju, s kupnino pa se lahko kupi le kapital v podjetju, v katerem se partner prezaposli. Zaposleni partner svojega minimalnega kapitala, s katerim

vsi zaposleni trajno obvladujejo večinski delež osnovnega kapitala, ne more odtujiti. Ko odide partner v pokoj, uživa do smrti dividendo, po njegovi smrti pa naj kapital brezplačno pripada podjetju v sklad lastnih delnic družbe. Mladi partnerji kapital kupijo od podjetja po ceni, ki realno omogoča vsem zaposlenim trajno obvladovanje večinskega dela osnovnega kapitala.

Svoboda časnikaštva je mogoča predvsem tako, da uredniki in novinarji podržavljenih dnevnikov z denacionalizacijo pridobijo trajni kontrolni delež kapitala v Delu d.d., Večeru d.d., Dnevniku d.d. in Delu revije d.d. ter drugih podržavljenih časopisnih podjetjih.

Najboljša svetovna podjetja učinkovito vodijo vizionarji, ki praviloma podjetje tudi kontrolirajo. Praksa je to zakonitost potrdila tudi v partnerskih družbah, ki delujejo v Sloveniji. Tisti voditelji bivših samoupravnih podjetij, ki dandanes uspešno vodijo podjetja in holdinške poslovne sisteme, naj na podlagi kriterijev, ki jih določi zakon, še naprej brez reelekcije opravljajo svojo vlogo poslovođenja. Če podjetje ne deluje uspešno, pa lahko partnerji izvolijo novega voditelja. Partnerji naj izvolijo vizionarskega voditelja in mu podelijo taka pooblastila, da bo lahko ščitil dolgoročne razvojne interese podjetja, na podlagi posvetovanja s partnerji določal razvojno vizijo podjetja in jo tudi učinkovito uresničeval. Z zastavitvijo svojega osebnega podjetniškega kapitala naj tak voditelj vsem lastnikom jamči za odgovorno in pošteno poslovođenje družbe.

Vsi sedanji lastniki delnic ali poslovnih deležev bivših samoupravnih podjetij naj zadržijo vse sedanje pravice. Ker pa bodo postali manjšinski lastniki, naj imajo pravico do izplačevanja prednostne minimalne dividende v vrednosti povprečno izplačane dividende zadnjih treh poslovnih let. Ker se lahko na podlagi davčne razbremenitve podjetij dobički močno povečajo, bo dovolj virov tako za izplačilo minimalnih prednostnih dividend sedanjim lastnikom kakor tudi za izplačilo dividend zaposlenim partnerjem in upokoјencem podjetij.

Vsem delničarjem denacionaliziranih družb naj se najprej izplača minimalna dividenda. Če se družba odloči, da bo izplačala višje dividende, naj se zunanjim delničarjem, ki v družbo niso vložili kapitala, izplača na vsako delnico petkrat manj dobička, kakor se na vsako delnico izplača zaposlenim aktivnim partnerjem, vlagateljem svežega kapitala in upokoјencem.

1.300.000 lastnikom certifikatov, ki so jih vložili v pooblaščne investicijske družbe, se lahko začne redno izplačevati vsaj prednostna minimalna dividenda, če se finančnim tajkunom odvzame nemoralno pridobljeno premoženje, tako da lahko za svojo upravljavsko vlogo prevzamejo le 5 % vsega prejetega dobička, 95 % dobička pa naj nakazujejo lastnikom s certifikati prevzetega kapitala.

Država naj poddržavljenim samoupravnim podjetjem z uporabo državnega kapitala vrne vsa sredstva, ki sta jih prejela KAD in SOD. Vrne naj tudi kupnino iz notranjega odkupa. Gre za odškodnino, ki naj bo izredni prihodek podjetja. Če je prišlo do uničevanja podjetij po zunanjih lastnikih, naj država vsaj delno plača odškodnino ali pa nudi zaposlenim iz podjetij, ki so šla v stečaj zaradi tajkunskih odkupov, sredstva, da ustanovijo svoja nova podjetja.

V infrastrukturnih gospodarskih podjetjih in NLB d.d. ter NKBM d.d. lahko vlogo trajne zaščite nacionalnih interesov prevzamejo zaposleni z dokapitalizacijo.

Znanstvenikom, umetnikom, zdravnikom, šolnikom in športnikom je potrebno omogočiti večjo poklicno in upravljavsko avtonomijo.

Zakon naj predpiše pogoje poslovanja in prepreči mogoče zlorabe monopolnih položajev infrastrukturnih podjetij in javnih zavodov v škodo javnih koristi.

Politika za dobro vseh državljanov

Politika mora delovati v korist vseh državljanov. Lobiji ne smejo imeti moči uveljavljanja svojih ozkih koristi v škodo vseh davkoplačevalcev.

Polna beseda pri sprejemanju zakonov in odločanju o javni porabi naj gre tistim, ki s svojim delom in poslovnostjo ustvarijo največ in so največji plačniki prispevkov in davkov. To je mogoče doseči, če večina poslancev državnega zbora opravlja politično funkcijo poleg rednega dela.

Ustavo je potrebno spremeniti tako, da se bo močneje uveljavilo načelo delitve oblasti in se bo izboljšala komunikacija volivcev in poslancev zlasti z uvedbo večinskega volilnega sistema in rednim srečevanjem poslancev z volivci na zborih volivcev.

Povečati je mogoče učinkovitost vlade, tako da jo sestavlja predsednik in največ šest ministric oziroma ministrov.

Slovenski nacionalni interes

Slovenski narod zagotavlja svoje vitalne nacionalne, politične, ekonomske, razvojne in kulturne interese tako, da iz svojih lastnih sil zlasti na temelju prihodkov, ki jih dosega z izvozom blaga in storitev, dosega visoko kakovost življenja in socialno ekonomsko varnost prebivalcev na območju Republike Slovenije. Zato mora dosegati v izvozu dobrin visok presežek izvoznih prihodkov in zmanjšati uvozne stroške. V naslednjih letih se mora bistveno zmanjšati prezadolženost države in podjetij v tujini. Razvoj mora temeljiti predvsem na domačem množičnem narodnogospodarskem varčevanju, inovativnosti in svobodnem podjetništvu. Slovenci si moramo zagotoviti visok delež samooskrbe s hrano. Z naložbami v elektroenergetiko si bomo zagotovili samozadostno preskrbljenost s poceni elektriko in toplo vodo, bistveno pa bomo zmanjšali uvoz fosilnih energentov.

Ker družinska podjetja in tista, ki so v lastnini zaposlenih partnerjev ter zadruga, najbolj varujejo slovenske nacionalne interese, naj se vloga zaščite nacionalnih interesov prenese od države na take slovenske zavedne in odgovorne lastnike oziroma solastnike.

Aktivni Evropejci in odgovorni Zemljani

Slovenci smo lahko zelo aktivni člani Evropske unije. Zavzemati se moramo za intenzivne procese integracije članic EU z vsemi državami Skupnosti neodvisnih držav in vsemi sredozemskimi državami.

Slovenijo je mogoče razvijati v smeri pomembnega mednarodnega ekološko razvojnega inovativnega multikulturnega stičišča.

Ni prav, da v imenu zaščite evra slovenski davkoplačevalci dejansko plačujemo račune neodgovornih pohlepnih bankirjev in neodgovornih politikov prezadolženih držav. Na dolgi rok je mogoče vzroke dolžniških kriz preseči le z večjimi skupnimi vlaganji Evropejcev v velike vseevropske razvojne programe in bolj enakomeren razvoj vseh članic EU in z bistveno povečanim izvozom prezadolženih držav. Zato naj Slovenija pomaga tako, da bo odpirala delovna mesta v teh državah z vložki slovenskega kapitala.

Del suverenosti morajo vse države prenesti na OZN, da se bo bolj učinkovito varovalo vitalne dolgoročne interese človeštva in vseh živih bitij. Samo medsebojno spoštovanje različnosti kultur in narodov ter enakopravno sodelovanje in konkurenca ter pluralizem ekonomske in politične moči držav in kontinentalnih skupnosti omogočajo bolj kakovostno življenje in preživetje človeštva.

2. TRAJNOSTNI NAČIN ŽIVLJENJA IN PRESEGANJE KRIZE

2.1 Kako doseči pozitivno CO₂ bilanco Slovenije?

Okoljevarstveni vidiki energetske oskrbe Slovenije

Klimatologi ugotavljajo, da se ozračje Zemlje segreva. Politiki, ki so se sredi decembra 2009 sestali v Kopenhagenu na konferenci OZN o podnebnih spremembah, se še niso dogovorili, kako naj se dopusti nadaljnje segrevanje ozračja še za 1, 2 °C.

Slovenski okoljevarstveni strokovnjaki ocenjujejo, da se mora emisije CO₂ čim prej znižati pod 1, 7 tone letno na prebivalca. Potrošnja nafte na prebivalca pa se mora najmanj prepoloviti. Dandanes emitiramo Slovenci 7, 9 tone na prebivalca, v ZDA pa 20 ton CO₂ na prebivalca.

Urad za biološke in okoljske raziskave pri ameriškem ministrstvu za energijo opozarja na štiri morebitne povzročitelje izredno hitrih podnebnih sprememb, ki so:

- nestabilnost morskih ledenih plošč,
- pozitivne povratne zanke v arktičnih ekosistemih,
- sprostitvev ogromnih zalog toplogrednih plinov v zmrznjenih metanovih hidratih pod oceani,
- mega suše v Severni Ameriki.

Urad opozarja, da lahko pride do **zelo pospešene otoplitve ozračja za več stopinj, kar lahko povzroči dokaj nepredvidljive, toda zelo velike spremembe podnebja**. (Glej Silvestra Rogelj Petrič, Delo 21. 12. 2009, stran 13.)

Na podlagi omenjenih ocen okoljevarstvenikov menim, da bi morali Zemljani **zaustaviti kurjenje premogov** in vsaj prepoloviti porabo nafte in zemeljskega plina v naslednjih šestih do desetih letih, če še želimo živeti varno. Realno lahko nadomestimo neodgovorno trošenje fosilnih energentov z bolj učinkovito rabo energije in prehodom na brezogljivične in cenejše energetske vire, to pomeni čistih in obnovljivih virov, to pa

so dandanes zrele tehnologije sosistema jedrske energetike in hidro energija rek, bibavica morja, sončna energija in energija iz drugih obnovljivih virov. Način življenja pa je z dobro voljo in večjo odgovornostjo vsakogar mogoče spremeniti najhitreje in najceneje tako, da z drugačno kulturo obnašanja živimo kakovostno, toda z bistveno manjšo porabo energentov.

Cilji Zemljanov naj bodo: v naslednjih desetih letih zmanjšati emisije CO₂, ki nastajajo z uporabo fosilnih goriv, vsaj za 80 %; v naslednjih dvajsetih letih počrpati iz ozračja vsaj 400 milijard ton CO₂; znižati in stabilizirati povprečno temperaturo ozračja na 0,5 °C nižji temperaturi, kakršna je bila v letu 2009.

Če se bodo v Sloveniji temperature dvignile še za 1,2 °C, bodo poletja sušna in zelo vroča, zime bodo milejše z večjo količino nenadnih padavin. Zelo verjetno bo več velikih poplav. Ker se bo v južnih državah EU podnebje zelo spremenilo, lahko pričakujemo veliko migracijo prebivalstva v Slovenijo in bolj severne evropske države. Alpske reke bodo imele manj vode. Ker se bodo verjetno stopili ledeniki, bodo alpske reke postale bolj hudourniške, zato je potrebno zgraditi novo infrastrukturo zadrževanja rečne vode, sicer slovenski elektroenergetski sistem ob izpadu vloge hidroelektrarn ne bo mogel delovati usklajeno, predvsem kot sosistem jedrske in hidroenergije. Učinkovito je treba zaščititi ribe in druge vodne živali. Deževnico je treba zadrževati in jo uporabljati predvsem za namakanje, pa tudi sanitarno vodo in druge namene.

Lahko imajo prav tisti znanstveniki, ki trdijo, da se ozračje zaradi manjšega sevanja sonca ohlaja. Če pride do izbruha velikega vulkana, se ozračje lahko za vrsto let zelo ohladi.

Najbolj varno bo, če poskrbimo za svojo višjo kakovost življenja in bolj zdravo in varno življenje, ne glede na to, ali se bo ozračje segrevalo ali pa se bo ohlajalo.

Izпусти CO₂ manjši od ponorov CO₂ v gozdove in lesno maso

V Sloveniji so v letu 2008 znašale emisije CO₂ okoli 20 milijonov ton. Ponori CO₂ v gozdovih so dosegli okoli 10 milijonov ton. Slovenija ne izpolnjuje obveznosti iz Kiotskega sporazuma zaradi 14 % prevelike emisije CO₂.

Če se po zagonu nove JEK-2 in na Dravskem polju tudi JED-3 vsaj do leta 2018 ali 2019 ustavi proizvodnja elektrike iz uvoženega in domačega premoga ter lignita v vseh slovenskih termoelektrarnah, se bodo emisije CO₂ zmanjšale letno za okoli 6, 5 milijonov ton.

Če bo več zaposlenih delalo na domu, če bo veliko vozil na električni ali električno hibridni pogon, če se bo spremenila kultura varčevanja z energenti, če bomo zgradbe spremenili v energetske bolj učinkovite ali pasivne ali celo aktivne, je mogoče izpuste CO₂ znižati že v nekaj letih vsaj za 4 milijone ton.

Slovenci bi lahko na ta način izpuste CO₂ zmanjšali do leta 2018 ali 2019 za najmanj 10, 5 milijonov ton. Če se površine, ki jih sedaj zarašča grmovje, pogozdi s kakovostnimi drevesi in tako poveča ponore CO₂ in če se letni prirast gozdov poseka v obsegu 5 milijonov ton lesne mase in se uporabi tako, da se je vsaj 4 milijone ton vgradi v trajne predmete, zgradbe, rastlinjake, železniške pragove, izolacije zgradb itd., bi bilo mogoče dosegati ponor CO₂ letno v lesu in gozdovih v obsegu okoli 14 milijonov ton

Slovenija lahko postane po zagonu novih hidroelektrarn in jedrskih elektrarn ena prvih držav tega sveta, v kateri se absorbira več CO₂ in drugih toplogrednih plinov, kakor se jih izpusti v ozračje, saj bi bili tedaj ponori CO₂ za 5, 5 milijonov ton večji, kakor bodo izpusti CO₂.

Namesto sedanjih ekoloških kazni ima Slovenija lahko dodatne prihodke, ker lahko daleč preseže vse cilje, določene v OZN.

Tako obnašanje jamči Slovencem varno življenje za nas in za naše otroke, vnuke, pravnuke in obenem omogoča hitro preseganje domače in globalne gospodarske krize.

Energetsko varčevanje in davčni sistem

Dokler bodo energenti v Sloveniji, državah EU in zlasti v ZDA tako poceni, kakor je to dandanes, se ne bo veliko naredilo glede kulture obnašanja potrošnikov, niti glede uporabe energetske manj potratnih zgradb in vozil itd.

Na podlagi nizkih proizvodnih cen elektrike in višjih cen elektrike za končne porabnike lahko zbere država veliko ekodavčnih prihodkov. Tako se lahko z večjimi davki na vse oblike potrošnje in z ekodavki v Sloveniji zmanjša davčna obremenitev podjetij.

Če bi se cena elektrike za poslovne subjekte povečala, bi porastel interes za vlaganja v elektroenergetsko varčevanje. Veliko dela lahko opravijo domači izvajalci. Vse naložbe v energetska varčevanja naj bodo deležne ugodne davčne obravnave, naj bodo davčna olajšava. Domače povpraševanje bi lahko močno poraslo.

Večja energetska učinkovitost, zmanjšanje porabe energentov in povečanje ponorov CO₂

Država ima namen s povečanim obveznim prispevkom, ki ga končni odjemalci plačujejo dobaviteljem, v letu 2010 zbrati predvidoma 25 milijonov evrov, leta 2013 pa že 45 milijonov evrov za naložbe v energetska učinkovitost. Z zbranim denarjem bo Ekosklad subvencioniral zamenjavo oken, streh, fasad, radiatorjev itd. v gospodinjstvih. Prednost bodo imela dohodkovno šibkejša gospodinjstva.

Okoli 100 milijonov evrov zasebnih sredstev, ki bi se sicer zbirala za izgradnjo novih jedrskih in hidroelektrarn, bi se lahko že v letu 2013 vložilo v programe večje energetske učinkovitosti, zmanjšanja porabe zlasti fosilnih goriv in programe pogozdovanja. V Sloveniji je mogoče s podražitvijo energentov doseči še dodatno financiranje zasebnih uporabnikov, v naslednjih dveh letih najmanj v vrednosti okoli 300 milijonov evrov, ter souporabo 187 milijonov evrov sredstev, ki jih EU namenja Sloveniji za povečanje energetske učinkovitosti.

V denarju bi se lahko v letu 2012 in 2013 vložilo skupno preko 500 milijonov evrov. V obliki samooskrbnega dela uporabnikov pa še veliko več. Zasebna sredstva, ki bi se zbrala v novem ekološko jedrskem holdingu s ciljem izgradnje jedrskih elektrarn in hidroelektrarn, bi se v prvih naslednjih letih uporabila tudi za učinkovito rabo energije, tako da bi se dajala lastnikom hiš in stanovanj, ki imajo družinske prejemke na nivoju eksistenčnega minimuma oziroma so nezaposleni, v obliki strokovnega usposabljanja in strokovnega svetovanja glede varstva okolja in energetske učinkovitosti in v obliki polnega plačila vsega materiala in le tistih storitev, ki jih laični uporabniki ne morejo opraviti sami.

Drugim lastnikom hiš in stanovanj bi se poleg usposabljanja in svetovanja nudilo dolgoročno posojila na nivoju medbančne obrestne mere plus 3 %, tako da je dolžina odplačevanja kredita odvisna od ekonomske moči družine. Posojila se nudijo le tistim osebam, ki del naložbe, odvisno od njihove ekonomske moči, v višini od 10 % do 70 % pokrijejo sami.

Na denarni oziroma stvarni vložek zasebnih sredstev naj se dodajajo tudi sredstva EU.

Zagotovilo bi se strokovno brezplačno izobraževanje uporabnikov in pedagoškega kadra glede kulture obnašanja s ciljem, da se s sedanjimi izdelki in tehnologijami zmanjša poraba vseh oblik energentov in poveča skrb za odgovorno ravnanje z odpadki.

Lahko bi se uvedlo brezplačno svetovanje glede optimalnega načina doseganja večje energetske učinkovitosti za posamično podjetje, hišo, stanovanje in avtomobil oziroma za druge naprave.

Na podlagi tehnološko in cenovno primernih rešitev naj se vlaga zasebna in javna sredstva predvsem za:

- dodatno toplotno izolacijo zgradb z naravnimi materiali;
- vgraditev solarnih grelnikov, ki segrevajo sanitarno vodo, dogrevajo in poleti tudi hladijo bivalne prostore;
- vgraditev večjih kakovostnih zbiralnikov deževnice in naprav za avtomatsko namakanje z deževnico za vrtnine in sadje, namenjeno družinski samooskrbi in kmetovalcem;
- vgraditve toplotnih črpalk;
- vgraditev naprav za pogon avtomobilov na plin ali elektriko;
- zamenjavo tradicionalnih streh z ravnimi strehami, na katerih se goji zelenjava;
- nakup lahkih električnih ali hibridnih vozil, namenjenih vožnjam na kratke razdalje;
- nakupe dvokoles, trokoles in invalidskih vozičkov na nožni, ročni in kombinirani električni pogon;
- idejne študije za izgradnjo od avtomobilskega prometa ločene avtonomne dvosmerne kolesarske poti in ločene pešpot mreže po vsej Sloveniji; izgradnjo naj sofinancirajo država, lokalna skupnost in EU;
- načrt uvedbe ekološko pomembne industrijske konoplje kot nadomestka za uporabo nafte in kot vsestransko ekološko kulturo;
- načrt vzgoje in predelavo bambusa, ki je izredno vsestranska ekološka rastlina v Sloveniji;
- uvedbo za elektriko in okolje neškodljivih svetil;
- zamenjava energetske zelo potratne bele tehnike in drugih naprav z energetske bistveno boljšimi izdelki;

Vsi izdelki bi morali biti tako kvalitetni, da bi znašala njihova minimalna garancijska doba najmanj 10 pa tudi do 100 in več let.

Financira ali sofinancira naj se tudi mednarodne mladinske akcije pogoždovanja in druge obče koristne ekološke dejavnosti.

Slovenija je majhna država, tako da sama lahko le malo naredi za znižanje temperature ozračja Zemlje. Lahko pa doseže pozitivno CO₂ bilanco, prva uvede trajnostni način življenja, prepolovi življenjske stroške in svetu pokaže, kako je to mogoče narediti.

2.2 Zelena davčna reforma in zaposlitev gradbeništva ter lesarstva

Že v letu 2009 je bilo mogoče pričakovati hudo krizo, zlasti slovenskega gradbeništva in lesarstva. Zato sem napisal izhodišča za zeleno davčno reformo, ki naj bi stimulatивно vplivala zlasti na oživitev tega dela gospodarstva. S podražitvijo energentov bi se ustvarili pogoji za velika vlaganja v energetske varčevanje podjetij in zavodov in zmanjšanje porabe energentov v stanovanjskih zgradbah ter v prometu. Dolgoročni cilj naj bi bil zmanjšanje emisij CO₂ in drugih toplogrednih plinov in zmanjšanje porabe vseh energentov in tako tudi zniževanje življenjskih in poslovnih stroškov. Kratkoročni cilj pa bi bil razvoj novih proizvodnih programov, povečanje domačega povpraševanja in polna zaposlitev aktivnega prebivalstva.

Zelena davčna reforma

Z zeleno davčno reformo bi davčno razbremenili delo in kapital. Davčno bi močno obremenili predvsem ekološko škodljivo potrošnjo. Davčno načelo, da več prispevajo tisti, ki ustvarjajo večji dobiček ali prejemajo višjo plačo, bi nadomestili z načelom, da naj več prispevajo za skupne potrebe tisti, ki več trošijo, in zlasti tisti, ki razsipavajo z nepovratnimi fosilnimi energenti ali kupujejo izdelke, ki imajo zelo visok ogljični odtis. Predlagam, da se poviša prag dohodninske obremenitve prihodkov rezidentov. Vsa vlaganja v energetske varčevalne naložbe naj predstavljajo polno dohodninsko olajšavo. Davek na dobiček naj bi znašal 12 %.

Vsi prispevki in davki na minimalne plače naj bi skupno znašali največ 7 % na bruto plačo. Obremenitev plače s prispevki naj bi se povečevala do povprečne plače na 30 % na bruto plačo. Za vse večje prejemke naj bodo obdavčitve le 30 %. Neto prejemki zaposlenih bi zato lahko porasli. Tako bi se blažilo podražitev energentov in potrošnih dobrin. Upokojenci bi morali za prehodno razdobje prejemati draginjski dodatek.

Tisti, ki bi z naložbami v energetske varčevanje trošili manj energije, bi si dolgoročno znižali poslovne in življenjske stroške.

Dohodnina naj bi bila na prejemke, ki so večji od petkratnika povprečne plače, zelo progresivna. Rezydent, ki ustvarja zelo visoke prejemke, pa vlaga kapital v svoje ali drugo podjetje kot dokapitalizacijo ali v nepremičnine in tako vpliva na odpiranje novih delovnih mest, naj bi bil za taka vlaganja upravičen polne davčne olajšave.

V proračunu in invalidski ter zdravstveni blagajni bi se prihodki zaradi nižje obremenitve plač, dobička in dohodkov rezidentov zmanjšali za približno dve milijard evrov. Izpad prihodkov bi država nadomestila z višjim DDV-jem ter velikimi ekološkimi davki na elektriko, izpuste CO₂ in fosilne energente.

Slovenija naj bi predlagala vsem članicam EU, da vsi posnemajo Dansko in dvignejo DDV na 25 %. DDV na zdravo hrano in izdelke, ki omogočajo energetske varčevanje, pa naj znaša v vsej EU okoli 5 %. Vse članice naj bi usklajeno povečale trošarine oziroma ekološke davke na bencin, dizel, biodizel in premog. Namesto trgovanja z emisijami CO₂ naj se uvede v EU enotna visoka davčna stopnja emisij vseh toplogrednih plinov in prašnih delcev, ki naj se vsako leto poviša. Članice EU bi morale na evropskem nivoju na podlagi davka na emisije CO₂ in drugih ekoloških davkov združevati okoli 5 % vsega evropskega BDP. Zbrana sredstva naj bi šla v velike evropske ekološke infrastrukturne projekte in v enakomeren razvoj vseh članic, da bi vse izravnale trgovinske bilance. Za prehodno razdobje bi v prometu stimulirali uporabo naftnega in zemeljskega plina.

Ocenjujem, da bi lahko že v letu 2012 znašala vlaganja v ekološko energetske programe zasebnega sektorja, zasebnikov in Evropske skupnosti v Sloveniji več sto milijonov evrov. Sredstva ekosklada naj bi se namenila samo nezaposlenim in socialno šibkim družinam, tako da bi lahko kupili izolacijski material in predvsem sami izolirali svoja bivališča.

2.3 Predlog velikega narodnogospodarskega naložbenega programa

V Delu sem dne 18. januarja 2010 in 13. februarja 2010 objavil konkretne predloge za oživitev domačega povpraševanja z velikimi vlaganji zasebnega kapitala v vrednosti 9 milijard evrov v naslednjih sedmih letih, in sicer z vlaganji v ekološke in energetske programe. Slovenija bi lahko z visokim dobičkom prodajala elektriko sosednjim državam. Študijo sem razdelil udeležencem posveta o ekološko energetski problematiki, ki je bil v Cankarjevem domu dne 6. 2. 2010. Po elektronski pošti sem jo poslal zbornicam, sindikatom, ekološkim organizacijam, članom vlade, funkcionarjem državnega zbora in državnega sveta. Mislil sem, da bodo politiki moje **predloge** obravnavali ali celo osvojili. Sredi leta 2010 sem članom vlade dostavil še knjigo Načela sreče, v kateri sem še širše obrazložil prvotno študijo. Te knjige ne bi pisal, če bi oblastniki moje predloge z argumenti zavrnil ali pa bi sami razvili vsaj še en sam podoben ali boljši razvojni elaborat.

Vlada je določila program za naslednja leta. Program predvideva predvsem varčevanje pri plačah, manjšo državno naložbeno dejavnost in zaostrovanje pogojev za upokojitvev. Grški zgled pa nas opozarja, da naravnost le na varčevanje še poslabšuje občo gospodarsko stanje. Če ne raste BDP, ni mogoče sanirati nobene prezadolžene družbe. V programu vlade ni mogoče zaslediti predloge glede zagona domačega povpraševanja z angažiranjem zlasti velikih zasebnih sredstev in na podlagi množičnega zlasti kapitalskega varčevanja.

Vlada in opozicija ocenjujeta, da je gradbeništva preveč in da so lesarji odveč. Uničuje se velika gradbena podjetja in ob tem okoli 8000 dobiteljev, malih podjetnikov.

Za gradbenike je dela ogromno

Menim, da je dela za elektrostrojgradnjo, gradbenike in lesarje v Sloveniji ogromno. Če bi se pospešeno gradilo hidroelektrarne, jedrske elektrarne in toplarne, številne zadrževalnike vode oziroma ribnike, če bi se z zasebnimi sredstvi dokončalo avtoceste in tretjo os ter zgradilo avtonomno mrežo kolesarskih poti, bi lahko gradbeniki, ki so gradili av-

toceste, delali doma. Ker se usmerja vsa razpoložljiva naložbena sredstva elektrogospodarstva samo v TEŠ-6, se ne gradi hidroelektrarn. 150 milijonov evrov sklada za razgradnjo JEK-1 se ne plemeniti v naložbah v donosne elektroenergetske programe.

V letu 2008 so prodajale nove spodnjesavske elektrarne elektriko po ceni okoli 33 evrov za 1 MWh, Termoelektrarna Šoštanj pa po ceni okoli 48 evrov za MWh. Sedanji nosilci naložbe v TEŠ-6 ocenjujejo, da bo prodajna cena novozgrajene elektrarne v letu 2014 okoli 71, 5 evrov za 1 MWh. Ko bo začela delovati TEŠ-6, se bo vsa v Sloveniji proizvedena elektrika pri proizvajalcih podražila za okoli 20 %.

Če bi se uveljavil moj predlog pospešene izgradnje hidroelektrarn in varnih jedrskih elektrarn, pa bi se elektrika pri proizvajalcih pocenila.

Če bi se podražili energenti, bi se deset tisoč imetnikov zgradb odločalo za naložbe v izolacijo zgradb in zamenjavo oken z novimi lesenimi tudi z rekuperatorji opremljenimi okni. Vsako leto bi se lahko vgradilo vsaj 100.000 solarnih grelnikov vode, ki naj bi poleti opravljali tudi funkcijo hlajenja. Marsikje bi se vgrajevalo toplotne črpalke. Prebivalci bi množično nadomeščali aparate bele tehnike za sodobne varčne aparate.

Zelena davčna reforma bi močno vplivala na osip sive ekonomije. Če bi bile plače bistveno manj obremenjene s prispevki in bi znašal DDV na energetsko varčne proizvode in storitve samo 5 % ter bi bile ekonaložbe dohodninska olajšava, bi naročniki zahtevali račune, izvajalci pa ne bi več tvegali dela ali zaposlovanja na črno. Zelo sporen in za moje poglede protiušten ukrep, da v samooskrbi ne smeš graditi svoje hiše, ki je večja od 30 kvadratnih metrov, bi bil odveč.

Dvignila bi se mednarodna konkurenčnost visoko strokovnega dela.

Zaradi znižanja življenjskih stroškov bi porasla globalna konkurenčnost naših izvoznih podjetij. Razvili bi nove inovativne ekološke izvozne programe.

Če bi gradbena podjetja dobila nove posle, bi se lažje reševalo probleme neodgovornih bankirjev.

Ker bi BDP rasel hitro, bi se dvignila obča boniteta države in vseh poslovnih subjektov.

Zakaj ignoranca nosilne vloge svobodne civilne družbe

Zakaj taka ignoranca do povsem uresničljivih predlogov? Ko sem preverjal, ali bi kdo vlagal v tak projekt svobodne civilne družbe, so bile izjave kompetentnih strokovnjakov, ki se ukvarjajo z naložbami kapitala, pozitivne.

Lahko, da so vladarji, ki so brali moje spise in knjigo, ocenili, da gre za utopičen projekt.

Obstaja pa možnost, da mojih pisanj sploh niso prebrali.

Zdi pa se mi, da so vladarji vseeno spoznali, da v primeru, da svobodni zasebni kapital prevzame vodilno vlogo v ekološko energetskih organizacijah, ne bo več možnosti, da se partitokrati koruptivno mastijo ob državno kapitalističnih naložbah.

Čas bo morda pokazal, za kaj gre pri takem namenskem uničevanju slovenskega podjetništva. Politiki neodgovorne bančnike popolnoma ščitijo, do realnega sektorja pa so neizprosni. Zakaj tako?

2.4 Rast ekopovpraševanja

2.4.1 Gospodarska rast ali deflacija

Ekonomsko življenje dosedanje kapitalistične dobe je zasnovano na stalni rasti družbenega produkta in regulirani, toda zmerni inflaciji, ki stimulira vlaganja kapitala, ter na tiskanju denarja in ustvarjanju finančnega balona. Na tej podlagi naj bi se višala kakovost življenja.

Znižanje družbenega produkta in deflacija pogojujeta drug drugega in povzročata visoko brezposelnost.

Morebitna stagnacija ali celo zmanjšanje vrednosti menjalnega evidentiranega dela družbenega produkta ob vzdrževanju regulirane nizke inflacije in polne zaposlenosti ter večanju realne kakovosti življenja bo mogoča šele po prehodnem razdobju, ko bo moral celotni družbeni produkt zelo porasti, da se bo z velikimi ekonaložbami v nove trajnostne energetske vire, nove izdelke in nove storitve uvedel drugačen trajnostni način življenja.

V razdobju, ko se izvajajo velike ekonaložbe, naj gre zanje tudi več kot 40 % celotnega bruto družbenega produkta.

Politična sfera določa preobrazbene cilje in ima moč preusmerjanja človeških potencialov v tržne ekoniše.

Če se za preobrazbo pridobi na podlagi zglednega obnašanja in vodenja politikov z množičnim kapitalskim varčevanjem na podlagi partnerskega solastništva gospodarskih družb zaposlene množice, bo družbeni produkt rasel tudi zato, **ker ni večje ustvarjalne moči, kot je moč motiviranih aktivnih solastnikov gospodarskih družb, ki se zavzemajo za lepo bodočnost sebe in svojih otrok pod pogojem, da vodijo podjetja od njih izvoljeni vizionarji.**

Na trgu je obilje dobrin, ki pa več ne ustrezajo potrebam ekonomačina življenja. Ponuja se obilje energetske neprimernih vozil, ekopotratnih poslovnih in stanovanjskih zgradb in drugega blaga, ki vse bolj ekološko ozaveščenim Zemljanom ne ustrezajo. Vedo, da bodo kmalu ekološko in ekonomsko kaznovani, če bodo še naprej kupovali take napačne dobrine.

Deflacije in padca gospodarske aktivnosti pa ne bo, če se bo trgu izredno hitro ponudilo ekodobrine po zelo konkurenčnih cenah in take funkcionalne kakovosti, da dolgoročno nižajo stroške življenja in poslovanja.

V mednarodnem merilu bo zmagala tista družba, ki bo uspela povečati kakovost življenja množic, znižati stroške življenja in bo sposobna na svetovni trg izvoziti največ konkurenčnih ekodobrin ali storitev. Zares bo mogoče hudo globalno krizo preseči na miren način, le z mobilizacijo vsega aktivnega prebivalstva sveta, v »vojni človeštva« za preživetje na podlagi ogromnih eko-naložb in polne zaposlitve vsega aktivnega prebivalstva.

Krizo pa je mogoče preseči tudi z uničujočo, globalno, tretjo svetovno vojno.

Proizvodne kapacitete, ki ponujajo obilje napačnih dobrin, so in bodo mrtvi kapital. Cena kapitala gospodarskih družb, ki proizvajajo ekološko sporne dobrine, je že zelo padla. Ali se bodo take gospodarske družbe odločile za ekstremno varčevanje vseh zaposlenih in dobaviteljev s ciljem programske in investicijske ekoprilagoditve svojih proizvodnih programov ali pa bodo šle v stečaj ali jih bodo prevzeli inovativni ekouspešneži?

Dokler se ekoponudba dobrin ne bo pojavila na trgu, oživljanja svetovnega gospodarstva ni mogoče pričakovati. Dokler se družbeno

politični sistemi ne spremenijo v smeri ekonomsko politične demokracije, krize ne bo mogoče preseči.

Tisti politik, ki pričakuje, da bodo milijarde mezdnih delavcev varčevale v korist 8000 žal večinoma ultrapotratnih in tako ekološko uničujočih milijarderjev ali da bodo izkoriščani mezdni delavci stisnili pas zato, da bodo lahko tajkuni vračali bančne kredite za odkup njihovih podržavljenih podjetij, je čisti utopik. Trenutno pa so v svetovnem merilu na oblasti predvsem taki utopični politiki.

To zelo velja za Slovenijo in njeno tajkunsko zgodbo.

2.4.2 Slovenija barbarska ali avantgardna ekodržava – mednarodno ekoinkubacijsko mesto

Slovenija sodi dandanes glede na energetske potratnosti, glede emisij CO₂ in metana, **med ekološko barbarske države**. Zaradi izgradnje TEŠ 6 je na črni listi antiekoloških držav.

Slovenija ima izjemno možnost, da se zelo hitro preobrazi v vzorno svetovno ekodružbo.

Razvojna prioriteta Slovenije naj bo zato inkubacija novih globalnih ekopodjetij.

Zato naj ustvari izjemno ugodne razmere za priseljevanje ekoosveščene podjetniške inteligence s ciljem, da se mala državnica uveljavi kot pomemben mednarodni center svetovnega ekogibanja s ciljem izredno uspešnega uvajanja ekotehnologij pri sebi in po svetu.

Prihod eko-strokovnjakov inovatorjev lahko nudi nov zagon ekograditeljstvu, zlasti če se zgradi celo mesto ali več naselij za več deset tisoč prebivalcev na način stanovanjsko poslovnih zgradb zelo kvalitetno in poceni.

Na lokaciji blizu večjega univerzitetnega in raziskovalnega središča in blizu trgovsko rekreacijskega centra se lahko zgradi prvo **vzorčno naselje poslovno stanovanjskih zgradb**, v katerih bi lahko ustanavljali nova podjetja ekološko inovativni ekopodjetniki iz vsega sveta.

V začetku poslovanja novega podjetja morajo skupaj ustanovitelji vso svojo življenjsko ustvarjalno moč posvetiti svojemu podjetju. Delati morajo več kot 60 ur tedensko, trošijo lahko le toliko, da preživijo sebe in svojo družino.

Bodimo gostitelji inovativnih domačih in tujih ekopodjetnikov! Vložimo v ta projekt zasebna sredstva in tudi sredstva države in EU.

Slovenija ima zaradi relativno visoke realne kakovosti življenja, ki je bila dosežena predvsem v času in zaradi družbene ureditve samoupravne ekonomske demokracije in izjemne geografske pozicije ter čudovite, lepe in pestre pokrajine, vse dispozicije, da se razvije v pomemben svetovni ekocenter inovativnega trajnostnega razvoja na podlagi organiziranja globalnih poslovnih partnerskih sistemov, ki bi izjemno pospešili uporabo tistih tehnologij, ki lahko zaobrnejo način življenja Zemljanov tako, da bo človeštvo preživelo.

Če bo Slovenija davčno ugodna dežela za kapital in partnerske ekodružbe, bo mogoče za ekonaložbene projekte pridobiti številne vlagatelje. Gre za vlagatelje, ki bi se identificirali z ekonaložbenimi cilji. Pritegnile pa bi jih tudi sorazmerno nizke obremenitve dobička na kapital, izplačilo dobička in obdavčitev obresti ter popolna davčna oprostitev, če se del plače ali dobička uporabi za dokapitalizacijo gospodarskih družb.

Želimo doseči močno koncentracijo podjetnikov, ki so predani želji čuvati ta svet za svoje otroke in vnuke in živeti skromno nepotratno življenje. Gre za tiste Zemljane, ki smo spoznali, da ni lepšega v življenju, kot ustvarjati za sebe in za druge ter za naše potomce in da lepo življenje, bogataško izkazovanje in potrata sploh niso potrebni ter ne prispevajo k naši življenjski sreči.

Na podlagi velikih ekonaložb v nov način življenja bi se lahko družinski stroški močno znižali, zlasti pri hrani, brezalkoholnih in alkoholnih pijačah, vodi, energiji, stanovanju in prometu. Ker se bo znižal strošek za reprodukcijo živega dela, bodo lahko plače stagnirale ali se celo znižale, mednarodna konkurenčnost slovenskih izvoznikov pa bo porasla.

2.4.3 Menjalni, samooskrbni in prostovoljni deli družbenega produkta

Prvi menjalni tržni del družbenega produkta bo nastajal iz menjave naših izvoznih podjetij na globalnem trgu v pogojih vedno hujše konkurence. Samo če bo slovensko gospodarstvo izvažalo več izdelkov in storitev z visoko dodano vrednostjo in bo ustvarjalo dolgoročni

presežek v zunanji trgovinski bilanci, bomo Slovenci lahko živeli kakovostno, svobodno in varno.

Družba ekodobe bo uspešna, **če bo kakovostno življenje množic pogojeno z vse bolj energetske varčnim in visoko produktivnim in učinkovitim proizvodno storitvenim menjalnim sektorjem, v katerem bi delali proizvodni delavci dnevno lahko manj kot osem ur in bi proizvajali le tiste izdelke ali opravljali tiste storitve, ki jih ni mogoče delati v samooskrbi.** Polno robotizirane in procesne proizvodnje bodo delovale 24 ur dnevno 7 ur tedensko. **Toda proizvodni delavci bi lahko delali v štirih ali celo petih delovnih izmenah in se menjavali glede dela v soboto, nedeljo ter za praznike.** Ta del delovnega časa bi bil namenjen proizvodnji izdelkov in storitev, ki naj se jih menja brez omejitev in brez protekcionizma na globalnem svetovnem trgu ali na lokalnem trgu z drugimi proizvajalci oziroma izvajalci storitev. Visoko serijska avtomatizirana proizvodnja je ekonomsko mogoča le, če se dela za zelo velika tržišča. **Brez optosti globalnega trga proces večanja produktivnosti v neposredni proizvodnji proizvodov ali nujenja storitev ni mogoč.**

Vrhunski intelektualci, podjetniki ter menedžerji bodo morali veliko večino svojega delovnega časa uporabiti samo za opravljanje temeljnega poklica. Zelo veliko njihovega časa bo šlo za izobraževanje, informiranje ter komuniciranje. Zelo malo bo pri intelektualcih časa za samooskrbo in življenje z otroki.

Gre za družbo polne zaposlenosti vsega aktivnega prebivalstva. Prejemki iz delovnega razmerja morajo vsem zadoščati za kritje življenjskih stroškov in tudi za varčevanje. Življenjski stroški pa bodo zaradi še večje produktivnosti in učinkovitosti menjalnega tržnega sektorja lahko bistveno nižji.

Drugi del družbenega proizvoda se bo povečal in pri mnogih meščanih šele nastal na novo v samooskrbi prebivalstva s hrano, vodo, energijo ali storitvami in na način naredi si sam za lastne družinske potrebe. Ker bo več prostega časa, bo samooskrbi del družbenega produkta lahko zelo porasel.

Tretji del družbenega produkta bo predstavljal predvsem ekoekonomijo, tako da bodo vsi državljani delali, ker bodo imeli več prostega časa, prostovoljno tudi na pogozdovanju, vzdrževanju gozdov, ekološki reciklaži in na prijateljski osnovi pri pomoči sosedom ali ostarelim.

Meščani in dijaki bi lahko pomagali ekokmetom zlasti ob sezonskih delih. Mnogi bodo v prostem času čuvali otroke ali oskrbovali ostarele in pomoči potrebne bolne soljudi.

Če želimo živeti zdravo, potem naj bi delali v proizvodnji dnevno 4 do 6 ur, intelektualci pa najmanj 8 ur. V naradni samooskrbi s hrano, storitvami in energijo bi dnevno delali morda 2 uri, za strokovno usposabljanje in informiranje bi šlo 1 do 2 uri, za telesno vzgojo 1 ura, za ljubezensko druženje vsaj 1 uro, za otroke in delo z otroki 1 do 2 uri, za prostovoljno delo dnevno 1 do 2 uri, za kulturo in mediacijo 1 uro in za drugo, kar si srce in duša želita, ter za spanje 6 do 8 ur ponoči in vsaj pol ure do ene ure sredi dneva, ker si tako iz enega dneva vsak dan lahko naredimo dva.

Če se opravlja prostovoljno delo pri naših biokmetovalcih ali v gozdu, potem se na tako delo lahko odpravimo enkrat na teden, lahko tudi med delavniki ali pa v soboto in nedeljo.

2.4.4 Razvoj iz lastnih sil

Samoupravna družba se je razvijala predvsem na podlagi lastne ustvarjalnosti in lastnega zadržanega dobička.

Efektivno so zaposleni v samoupravnih podjetjih v povprečju realno delali dnevno samo pet ur in pol, čeprav je bil uradni dnevni delovni čas osem ur in 40 ur tedensko. Aktivno prebivalstvo Slovenije je delalo dodatno na svoji kmetiji, v obdelavi vrtov oziroma v gospodarskih opravilih pri delu za izgradnjo lastne hiše ali z delom na črno vsaj še dve do štiri ure dnevno. Skupno so bili z delom v službi in v sivi ekonomiji in gospodinjstvu Slovenci zaposleni povprečno 60 ur tedensko.

V razdobju 1976–1980 se je Jugoslavija močno zadolžila v tujini, in sicer v obsegu polovice bruto družbenega proizvoda. Pridobljena sredstva so se uporabila za relativno produktivne naložbe. Do osamosvojitve Slovenije leta 1990 se je veliko večino tega zunanjskega dolga poplačalo.

Leta 1990 je znašal zunanji dolg Slovenije 1.954.000.000 dolarjev ali 977 dolarjev na prebivalca Slovenije oziroma samo 11 % družbenega bruto produkta.

2.4.5 Razvoj na podlagi tujega varčevanja

V razdobju od leta 1990 do 2005 je družbeni produkt v Sloveniji rasel ob uravnoteženi bilanci vlaganj v tujino in obveznosti do tujine, torej ni bilo velike neto zadolženosti Slovenije v tujini.

»Drnovškova vlada je v zadnjem mandatu državni proračun zadolžila za 140 milijonov evrov, Ropova za 90 milijonov evrov, Janševa v konjunkturi skoraj za 1400 milijonov evrov na leto, Pahorjeva v krizi pa za 2350 milijonov evrov na leto.« (Peter Glavič, »Zadolževanje države nimajo svetle prihodnosti« Delo 19. 8. 2011, str. 5)

Javni dolg naj bi znašal že okoli 45 BDP, javni dolg proračuna, lokalnih skupnosti, pokojninske in zdravstvene blagajne in državnih agencij pa znaša sredi leta 2011 že 15, 9 milijarde evrov.

Neto zunanji dolg, ki je konec leta 2004 imel še 0, 9 milijarde evrov presežka, je do konca leta 2010 izkazoval že 11, 5 milijarde dolga.

»Celoten zunanji dolg Slovenije, v katerem so tudi zasebni dolgovi bank in podjetij, je znašal ob koncu leta 2010 okoli 40 milijard evrov ali okoli 20.000 evrov na vsakega prebivalca oziroma 50.000 evrov na vsakega od 800.000 delovno aktivnih državljanov.

Ker velika večina v tujini izposojenih sredstev ni šla v realni sektor gospodarstva za produktivne naložbe, iz takega zadolževanja ni mogoče pričakovati zdrave rasti gospodarstva.

Iz tujine pridobljeni denar so kreditorejmalci, in sicer tako pravne kakor tudi fizične osebe, uporabili v veliki meri za nakup vrednostnih papirjev, katerim je cena po začetku globalne krize zelo padla, kredite pa bo potrebno vseeno plačati, tako glavnico kot seveda tudi obresti.

Vsak razumen gospodar je vedel in je moral vedeti, da bo vrtoglavi rasti borznih indeksov prej ali slej sledil borzni zlom. Nihče pa ni mogel vedeti točno, kateri dan bo borzni balon počil.

V politiki je popolnoma prevladal kratkoročni interes izkazovanja izjemne gospodarske uspešnosti nad politično dolgoročno odgovornostjo.

Na izpitu dolgoročne ekonomske nacionalne neodvisnosti Slovencev sta padla tako neodgovorna politika kakor tudi hitrih zaslužkov željan zasebni kapital borznih posrednikov.

Relativno visoka gospodarska rast je bila v zadnjih dvajsetih letih omogočena predvsem z zadolževanjem v tujini. Šlo je za pravo hazardiranje z nacionalnim interesom in nacionalno varnostjo ter lah-

ko vladanje samovšečnih upravljivih politikov, ki ščitijo predvsem interese bank in so negativno nastrojeni zoper množično kapitalsko varčevanje množice Slovencev.

Velik del dodane vrednosti in dobičkov slovenskega gospodarstva se bo zato moralo uporabiti za plačevanje zunanjih dolgov. Zelo malo akumulacije se bo lahko uporabilo za strukturno preobrazbo proizvodnih zmogljivosti in ekonačin življenja.

Od zdrave, hitro razvijajoče se samoupravne in ekonomsko neodvisne družbe smo Slovenci prešli zlasti od leta 2004 dalje v hudo nezdravo ekonomsko odvisnost od tujine.

2.4.6 Lastni in tuji viri financiranja gospodarskih družb

Samoupravna podjetja so poslovala predvsem z lastnimi sredstvi. Zelo malo so jemala kreditov v bankah. Zelo malo so dolgovala tudi svojim upnikom.

V realnem tržnem sektorju samoupravnega gospodarstva (brez finančnega sektorja in brez infrastrukture), kjer se je izvedlo lastninjenje, je bilo 1. 1. 1993 med viri vseh sredstev, s katerimi so poslovala podjetja, kar 69 % kapitala in le 31 % obveznosti.

V letu 1999 so gospodarske družbe še vedno poslovale predvsem z lastnimi sredstvi, saj je bilo kapitala med viri sredstev 66 % in obveznosti le 34 %. V letu 2004 je predstavljal lastni kapital le še 44,7 % virov financiranja.

V letu 2008 so znašala sredstva gospodarstva brez finančnega sektorja 104 milijarde evrov. Od tega je bilo lastnih sredstev oziroma kapitala 36,3 milijarde evrov ali 35 % in tujih virov oziroma obveznosti, kot so krediti in obveznosti do dobaviteljev, kar 68 milijard evrov ali 65 % vseh sredstev.

Podržavljena bivša samoupravna podjetja in nova zasebna podjetja so postala prezadolžena! Zelo veliko morajo plačevati za obresti in odplačevanje glavnice kreditov.

2.5 Predlog nacionalnega ekološko energetskega programa

Prehod na sistem hidro in jedrske brezogljicne energetike

Sistem hidro in jedrske energetike lahko nudi uporabnikom zanesljivo, varno in poceni elektriko in ceneno toplo vodo.

V letu 2008 so domače elektrarne proizvedle 11,5 TWh elektrike. Hidroelektrarne in jedrska elektrarna so proizvedle 6,5 TWh elektrike po ceni 28 evrov za 1 MWh. Termoelektrarne na lignit, premog in plin so proizvedle 5 TWh elektrike po ceni 53 evrov za 1 MWh.

Vlada in opozicija oziroma vse parlamentarne stranke pa tudi Gospodarska zbornica in Zveza svobodnih sindikatov in še mnoge druge pristojne institucije se zadnjih sedem let organizirano zavzemajo za dražjo elektriko, drago toplo vodo, nepotrebno ekološko uničevanje Slovenije in državni kapitalizem, ki ga spremlja neodgovorno gospodarjenje z javnimi sredstvi. Osnutek NEP predvideva ohranitev državnega kapitalizma v proizvodnji in distribuciji elektrike.

Vse parlamentarne stranke ščitijo ožje interese posameznih proizvajalcev, ne pa javnega interesa uporabnikov elektrike in tople vode. Od leta 2004 dajejo prioriteto kurjenju lignita in tako podpirajo onesnaževanje okolja.

Oblast je v letu 2010 zaradi obveznega prispevka za obnovljive vire (fotovoltaika, bioplinarne itd.) elektriko že podražila za 90 milijonov evrov ali za več kot 7 %. Subvencionirani proizvajalci nudijo zelo malo elektrike. Če se zgradi TEŠ 6 in bo prodajna cena njegove elektrike 75 evrov za 1 MWh, se bo proizvodna cena vseh slovenskih proizvajalcev elektrike dvignila za okoli 20 % oziroma letno za 94 milijonov evrov in v 40-ih letih najmanj za 3 milijarde evrov. Podraženo elektriko se bo zelo težko prodajalo na odprtem evropskem trgu. Slovenski uporabniki bodo verjetno kupovali cenejšo elektriko iz uvoza.

Če se zgradi TEŠ 6 in nadaljuje subvencioniranje kvalificiranih proizvajalcev elektrike in tople vode in ukrepe za učinkovito rabo energije v skladu z NEP, načrti vlade in veljavnimi predpisi, **se lahko proizvodna cena elektrike in del cene, namenjen prispevku za obnovljive vire, v naslednjih desetih letih podvoji.** Če se bo moralo razviti pametno omrežje zaradi velikega števila malih elektrarn, ki bodo nudile zelo volatilno elektriko, bo zelo porasla cena omrežnine. Če se bo cena elektri-

ke za gospodinjstva izenačevala s ceno elektrike za industrijo, bo tudi to povečalo račune za elektriko. Vsi napovedovalci bodočnosti predvidevajo, da bodo cene nafte, plina in premogov do leta 2030 porasle za najmanj 70 %. Fosilna energetika bo popolnoma nekonkurenčna hidro in jedrski energetiki.

Doslej je znašal povprečni mesečni račun za elektriko na gospodinjstvo okoli 50 evrov. V bližnji prihodnosti pa bomo plačevali za enako količino elektrike povprečen račun med 80 in 100 evri ali še celo več. Če ne plačamo računa za elektriko, jo lahko dobavitelj izklopi. Brez elektrike pa danes ni mogoče živeti. Več sto-tisočem Slovencev, ki prejemajo nizke plače in nizke pokojnine, bodo življenjski stroški porasli za okoli 10 % do 13 %.

Že leto dni se javno zavzemam za rešitve, **ki bi slovenskim uporabnikom nudile vsaj za eno tretjino cenejšo elektriko in cenejšo toplo vodo.** Ob posvetovanju s široko interdisciplinarno skupino strokovnjakov sem pred enim letom napisal izhodišča za novogradnje hidro in jedrskih elektrarn. Moj predlog zelene davčne reforme bi motiviral vse uporabnike energentov k učinkoviti rabi energije ter zlasti za naložbe v energetske varčne zgradbe. Gre **za energetiko brez škodljivih emisij toplogrednih plinov in prašnih delcev na podlagi zasebnega vlaganja kapitala** v vrednosti okoli 9 milijard evrov v nove proizvodne kapacitete sistema hidro in jedrske energetike. **Povprečni račun za proizvodni del cene elektrike za gospodinjstva** bi se lahko znižal na vrednost **med 35 in 40 evrov.** Račun za toplo vodo iz toplarn pa bi se npr. Ljubljancanom prepolovil, Mariborčanom pa zmanjšal na eno četrtno sedanje cene. Predlagani razvojni projekt bi že v letu 2010 zelo povečal notranje povpraševanje in bi vplival na hiter porast družbenega proizvoda. Odrlo bi se veliko kakovostnih delovnih mest za elektrostrojgradnjo, gradbeništvo, lesarstvo, ribogojništvo in biopridelavo hrane. Vse zaposlene v rudnikih lignita in premoga bi se lahko zaposlilo na novih ekoloških proizvodnih programih.

Cilji in nacionalni interes

Lastna dolgoročno stabilna, varna in cenena oskrba slovenskih gospodinjstev in poslovnih subjektov s kakovostno električno energijo, paro ter toplo vodo na podlagi daljinskega sistema ogrevanja in hla-

jenja ter proizvodnje elektrike in tople vode brez izpustov toplogrednih plinov in prašnih delcev predstavlja vitalni javni slovenski nacionalni interes.

Nove naložbe v ekologijo in energetiko lahko vplivajo na dvig kakovosti življenja in mednarodno konkurenčnost slovenskega naroda. Zaradi ekološko energetske preobrazbe načina življenja se lahko življenjski stroški prepolovijo, kakovost življenja pa bistveno poveča. Življenjska doba in razdobje aktivnega delovnega življenja se lahko močno podaljšata.

Če se zgradi v Sloveniji vse načrtovane nove hidroelektrarne in dve jedrski elektrarni, ki bi poleg elektrike prodajali tudi toplo vodo, je realno mogoče dosegati za 60 in več let dobiček na vloženi kapital okoli 8 %, kar bi omogočalo, da se vse naložbe izvedejo z vlaganji zasebnega kapitala. Zadovoljiv dobiček je mogoče doseči celo v primeru, da bi bila proizvodna cena nove elektrike med 41 in 51 evrov za 1 MWh, tople vode pa po ceni med 25 in 30 evrov za 1 MWh. **Po zaustavitvi delovanja termoelektarn na premog in lignit pa bi bila lahko lastna cena brezogljične elektrike in tople vode najmanj eno tretjino nižja od cene sedanje elektrike in tople vode iz termoelektarn.**

Lastna proizvodna cena elektrike slovenskih proizvajalcev je lahko tako nizka, da **bi lahko slovenski proizvajalci prodajali elektriko s precejšnjim dobičkom vsaj na odprtem konkurenčnem evropskem trgu.** Zakaj ne bi izvozili 5 do 10 TWh elektrike in ustvarili vsako leto več sto milijonov evrov čistega dobička? Izvoz elektrike bi lahko močno izboljšal zunanjetrgovinsko bilanco in nudil osnovo za vračanje velikanskih dolgov.

Vlaganje kapitala

Vse nove naložbe v električno in toplovodno energetiko naj se izvedejo z vlaganjem zasebnega kapitala, toda tako, da rezidenti Slovenije trajno kontrolirajo ekološko energetske infrastrukturne gospodarske družbe. Tuje investitorje, predvsem iz sosednjih držav, naj se povabi k vlaganju zlasti v jedrske elektrarne. Če se bo v Nemčiji zaprlo jedrske elektrarne, bi morda lahko skupaj z nemško industrijo zgradili jedrske elektrarne tudi zato, da bo zlasti nemška avtomobilska industrija, ki je zelo pomemben slovenski gospodarski partner, dobivala ceneno elek-

triko. Novi slovenski ekološko energetski holding bi lahko vložil veliko kapitala tudi v hidroelektrarne v jugovzhodni Evropi, skupaj z lokalnimi partnerji. Ekološko energetski holding bi lahko kupil rudnik urana, da si Slovenci in naše evropske sosede še za naslednjih več tisoč let skupno zagotovimo vir goriva za jedrske elektrarne.

Sedanji razpoložljivi državni naložbeni kapital naj se uporabi za strokovno pripravljalne dejavnosti, prezaposlitev rudarjev in strokovnjakov termoenergetike na nove kakovostne dolgoročne proizvodne programe, zapiranje rudnikov lignita in premoga, zaustavitev delovanja termoelektrarn na premog in lignit ter infrastrukturne objekte novih hidroelektrarn, zadrževalnikov poplavnih voda oziroma ribnikov.

Zakon o ekološko energetskih koncesijah

Nemudoma naj se sprejme z navadno večino glasov poslancev Državnega zbora **Zakon o javno zasebnem partnerstvu za področje elektro in toplotne energetike** (dalje: Zakon), ki naj na podlagi **koncesij** omogoči pospešeno izgradnjo energetskih in ekoloških naprav predvsem **s financiranjem z zasebnimi sredstvi in zagotovi usklajenost javnih in zasebnih interesov.**

Zakon naj predpiše in zaveže državne organe in lokalne skupnosti, da:

- izdajo vsa **soglasja in dovoljenja** za vse energetske in velike ekološke objekte in naprave najkasneje v 120-ih dneh od dneva vložitve popolnih vlog;
- investitorji in upravni organi naj začnejo sodelovati že v fazi priprave začetnih načrtov, se redno posvetujejo, da bodo končne formalne vloge take, da jih bodo lahko upravni organi hitro dokončno ocenili in odobrili oziroma zavrnil. Nosilec naložbe mora pred začetkom gradnje pridobiti **vsa potrebna soglasja**. Če gre za delno financiranje z državnimi sredstvi ali garancijo države, pa mora investitor dokazati, da razpolaga s potrebnimi finančnimi sredstvi, ki omogočajo dokončanje naložbe.
- Izvede naj se poenostavitev upravnih postopkov in uveljavi upravno odločanje vse na enem mestu.

- Če državni organ zamudi s soglasji in dovoljenji ali z utemeljenimi zavrnitvami soglasij, potem lahko investitor takoj izvede naložbo na svojo polno odgovornost;
- **javna razprava** o novih velikih energetskih objektih in njihovem umeščanju v prostor naj traja največ 60 dni;
- energetsko ekološko prenavo zgradb v nizkoenergetske ali energetsko pasivne oziroma celo aktivne objekte s toplotno izolacijo in vgradnjo oken z rekuperatorji toplote, vgraditev solarnih grelnikov oziroma hladilnih naprav v kombinaciji z zadrževalniki deževnice, toplotno hladilnih črpalk, malih čistilnih naprav ter druge energetsko ekološke opreme se lahko izvede brez soglasij ali dovoljenj državnih organov. Investitor mora pridobiti soglasja sosedov. Za tehnološko nevarne naprave pa mora obvezno angažirati strokovnjake, ki odgovarjajo za statično in drugačno varnost in dolgoročno kakovost naprav in objektov. Inšpektorji naj nadzirajo spoštovanje predpisov glede novih ekološko energetskih predelav zgradb in naprav;
- najkasneje v roku dveh mesecev po uveljavitvi Zakona naj vlada **razpiše pogoje za podelitev koncesij** ekološko-energetskim gospodarskim družbam;
- preko Agencije za upravljanje kapitalskih naložb države opravlja funkcijo **nadzora uveljavljanja določil podeljene koncesije** in poročanja javnosti glede uveljavljanja javnega interesa. V primeru, da prihaja do oškodovanja javnega interesa in določil koncesijske pogodbe, lahko **Državni zbor s 60 % vseh glasov vseh poslancev spremeni določila Zakona** in na tej podlagi uveljavi spremembe določil koncesijske pogodbe, če gre za zaščito javnega nacionalnega interesa;
- **prouči naj se predpise** glede ravnanja z radioaktivnimi odpadki in razgradnje jedrskih reaktorjev ter zapiranja rudnikov s ciljem, da se bistveno zmanjšajo neupravičeni in nepotrebni stroški energetike;
- vložiti naj se veliko javnih sredstev za raziskave in razvoj novih ekoloških tehnologij, toda tako, da pri tem z vlaganji sodeluje zasebni sektor;
- Slovenija naj predlaga organom EU in Evropski banki za obnovo in razvoj ter Evropski investicijski banki, da takoj prenehajo financirati naložbe v fosilno energetiko.

Zakon naj določi, da:

- lahko prednostno zaposleni v javnem sektorju, nato pa tudi vsi drugi zaposleni in upokojenci rezidenti, **vložijo v zasebne ekološko energetske družbe del svojih plač ali pokojnin** tako, da se na ta vložek ne plača davkov in prispevkov in da te naložbe predstavljajo davčno dohodninsko olajšavo. Pri tej veliki zasebni in relativno nerizični ter donosni naložbi naj sodeluje več sto tisoč rezidentov Republike Slovenije;
- se **prioritetno zgradi hidroelektrarne** in se do dokončanja teh novogradenj **ustavi vsako novo sklepanje pogodb s kvalificiranimi proizvajalci elektrike in tople vode**, razen v primeru, ko gre za sežiganje metana iz gnojnice ali živalskih in drugih odpadkov;
- lahko **banke nudijo dolgoročne kredite** fizičnim in pravnim osebam, ki bi vložile pridobljena sredstva kot kapital v ekološko energetske družbe, in da lahko kredite zavarujejo tudi s svojim vložkom kapitala v slovensko energetiko;
- se ustavi vse novogradnje energetskih objektov na lignit in premog. Sredstva, ki so že vložena v izgradnjo TEŠ 6, naj se poravnata z dobavami opreme za jedrske elektrarne ali pa naj se kupljena elektrarna inštalira na lokaciji, kjer je mogoč površinski izkop lignita;
- lahko **družbe prostovoljnega pokojninskega zavarovanja vložijo do 30 % vseh sredstev** svojih zavarovancev v ekološko energetske družbe, ki pridobijo koncesijo, toda pod pogojem, da pri tej naložbi zaračunavajo zavarovancem upravljaljske stroške, ki so trikrat nižji, kakor to velja za povprečne stroške upravljanja sredstev zavarovancev, ko upravljajo druge bolj tvegane naložbe;
- **se velik del sredstev EU in drugih** mednarodnih finančnih institucij usmeri v naložbe javno zasebnega ekološko energetskega in bioprehrambenega partnerstva;
- se z **ekološko davčno reformo** spodbuja uporabnike, da začno varčevati pri uporabi vseh nepovratnih in uvoženih fosilnih in ogljičnih energentov;
- Slovenija naj predlaga EU, da se ukine uporaba biogoriv prve generacije s ciljem, da se prepreči nadaljnje požiganje gozdov in dviganje cen hrane;
- Slovenija naj predlaga EU, da za prehodnih nekaj tisoč let svoje energetske potrebe zadovoljuje predvsem s hidro, jedrsko in geotermalno

- energijo. Na podlagi zelo poceni električne energije pa naj se, v skladu z možnostmi, čim prej preide na oskrbo EU z elektriko iz toplotnih sončnih elektrarn oziroma drugih trajnih brezogljicnih novih virov;
- ker so država in lokalne skupnosti že prezadolžene, se bo preobrazba lahko izvedla na podlagi zasebnega vlaganja kapitala tudi tako, da se bo uporabnikom prodajalo toploto, hladino, svetlobo itd.;
 - sedanji javni zavodi naj se preobrazijo v javno zasebne partnerske družbe tudi zato, da bodo zaposleni partnerji motivirani za nižanje stroškov poslovanja in tako za energetske varčevanje;
 - davčno naj se spodbuja kultura industrijske konoplje in drugih ekoloških rastlin, ki dolgoročno lahko nadomestijo uporabo nafte in premogov;
 - slovenska **diplomacija** obravnava ekološko energetske projekte, v katerih je udeleženo več držav, kot svojo delovno prioriteto;
 - posebno pozornost se nameni trajnostni vzgoji gozdom in pogozdovanju vseh zemljišč, ki niso primerna za kmetovanje, zaščititi se kmetijske obdelovalne površine, namenjene zlasti pridelavi žit in koruze, vsako leto se trajno vgradi les zrelih dreves v zgradbe in druge predmete iz lesa, za kurjavo pa se uporablja samo lesne odpadke; vsaj listje in vejevje naj ostane gozdu za bogatitev humusa;
 - se dovoli uporabo manj kakovostnih kmetijskih površin in gozdom za pozidavo zgradb, ki z vrtovi na strehi in drevjem po stenah za tri do štirikrat povečajo površine, namenjene trajni pridelavi zlasti zelenjave in sadja;
 - se energetske ekološke naprave dela iz tako kakovostnih materialov, da bodo lahko delovale stoletja in bodo garancijski roki trajali desetletja ali stoletja. Zgradbe, vozila in opremo naj se dela tako, da se lahko dele opreme in naprav, ki se hitreje iztrošijo, zamenja z novimi rešitvami enostavno in poceni, del zgradb, vozil ali opreme pa naj bo zgrajen tako, da se jih lahko uporablja stoletja ali tisočletja.

Ekološko energetske gospodarske družbe, ki jih s kontrolnim deležem na osnovnem kapitalu obvladuje družbeno odgovorni zasebni kapital in pridobijo koncesijo na podlagi Zakona, se zavezujejo:

- da bodo **dobavljale elektriko, paro in toplo vodo zanesljivo, varno, dolgoročno in po zelo konkurenčnih tržnih cenah slovenskim oziroma evropskim uporabnikom;**

- da bodo člani poslovdstev in zaposleni v energetske ekoloških družbah s svojim obveznim vložkom minimalnega kapitala jamčili za stabilno in odgovorno poslovanje gospodarskih družb; **člani poslovdstev** naj praviloma za svoje odgovorno poslovanje odgovarjajo **z vsem ali z veliko večino svojega osebnega premoženja**;
- da se bo **del viškov elektrike** in tople vode v skladu s koncesijsko pogodbo brezplačno ali za nizke cene uporabljalo **za aerizacijo vodnih zajetij oziroma ribnikov, črpanje mulja iz zajezitvenih bazenov hidroelektrarn, segrevanje jezer in rek ter rastlinjakov** s ciljem, da se omogoči mednarodno konkurenčna bio vzgoja rib in drugih vodnih živali ter južnega sadja in zelenjave v Sloveniji. Poveča naj se delež porabe rib in stročnic v naši prehrani in zmanjša delež rdečega mesa in nezdrave hrane;
- da bodo **zaposlili** v procesu izgradnje predvsem **konkurenčne domače proizvajalce** in da bodo ustvarili čim več novih trajnih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo;
- da bodo **pritegnili** k sodelovanju in sovlaganju kapitala poslovne subjekte in državljane **bližnjih sosednjih držav** s ciljem, da se slovenske ekološko energetske družbe razvijejo v **velike pomembne regionalne evropske proizvajalce elektrike** in da se **z izvozom elektrike** bistveno izboljša izvozna bilanca Republike Slovenije;
- da bodo del zbranih sredstev vlagale kot **tvegani kapital v razvoj domačih globalno konkurenčnih tehnologij**, izdelkov in storitev na področju **energetskega varčevanja** in razvoja lastnih **brezogljičnih proizvedenih elektrike, tople vode in hladine**;
- da spodbujajo ali celo organizirajo **mednarodno sodelovanje** zlasti v krogu evropskih držav s ciljem zagotavljanja dostopa do poceni in **zanesljive oskrbe jedrskih elektrarn z uranskim gorivom in varnega ter poceni skladiščenja jedrskih odpadkov** za naslednja tisočletja;
- **gospodarske družbe, ki se ukvarjajo z elektroomrežjem v Evropi, Sredozemlju in Skupnosti neodvisnih držav, naj se poskuša čim prej povezati**. Gre za razvoj električnega omrežja, ki bi omogočilo ekonomičen prenos elektrike na zelo velike razdalje, da se tako doseže optimizacijo izkoriščanja proizvodnih kapacitet in nižanja življenjskih stroškov prebivalstva ter dviga mednarodne konkurenčnosti gospodarstva sodelujočih držav in gospodarskih družb. Omo-

goči naj se npr. ekonomičen prenos elektrike iz sončnih elektrarn, iz Severne Afrike v Evropo in elektrike iz geotermalnih elektrarn iz Islandije v Evropo. Optimalizira naj se proizvodnja in poraba elektrike iz vetrnih elektrarn, ki so predvsem na severu Evrope z vršnimi elektrarnami in hidroelektrarnami goratih delov Evrope.

- da so ponudniki elektrike sposobni ponuditi **elektriko zanesljivo in tako, da se sledi poraba elektrike v dnevni, tedenski in sezonski** razdobjih, da lahko nudijo **tudi paro in toplo vodo** za daljnjo ogrevanje in obvladujejo nenadne izpade proizvodnje elektrike z zadostnimi zanesljivimi rezervnimi kapacitetami. Zgradi naj se čim več vršnih hidro elektrarn in optimizira rezervne kapacitete v okviru meddržavnega regijskega sodelovanja;
- ponudniki elektrike naj razpolagajo s proizvodnimi kapacitetami, ki lahko **prenehajo delovati v manj kot 15-ih minutah**. Če pride do hude **sončne nevihte**, se lahko zgodi, da se hudo poškodujejo visokonapetostni transformatorji in visokonapetostni daljnovodi. Zelo hitro se lahko ustavi le hidro, jedrske in plinske elektrarne;
- da se zelo pospešeno in prioritarno **zgradi nove hidroenergetske in protipoplavne objekte** s ciljem, da se iz novih kapacitet brezogljicne elektrike vsaj do leta 2017 pridobi najmanj 2 do 3 TWh elektrike in da se nemudoma polno zaposli predvsem domačo elektrostrojogradnjo ter gradbene kapacitete. Prioritetno velja zgraditi načrtovane hidroelektrarne na Savi, Muri in drugih rekah, toda tako, da se gradi veliko manjših objektov, ki ne degradirajo okolja, temveč ga biološko in ekološko kultivirajo. Zajezitve na Muri so nujno potrebne zaradi dviga podtalnice v vsem Prekmurju. Ob vseh slovenskih potokih in rekah se lahko vsaj 1/3 vode pretaka na levi in desni strani vodotokov preko niza ribnikov – zadrževalnikov in spušča na naslednji nivo preko malih hidroelektrarn. Na rekah se lahko zgradi več nizkih jezov, na katerih se voda preliva na nižji nivo preko malih turbin. Bogat ribolov v kombinaciji z mrežo kolesarskih poti bi ustvaril nove pogoje za aktivni turizem. Zadrževalniki vode in ribniki naj bodo zgrajeni tako visoko, da jih ne bodo preplavile niti tisočletne poplave. Pri teh naložbah naj s svojimi sredstvi sodeluje tudi država, lokalne skupnosti in EU;
- da se v roku **do sedmih let zgradi vsaj eno jedrsko elektrarno kapacitete 1600 MW in v roku 10-ih let vsaj še eno veliko jedrsko**

elektrarno, obe z vsaj polovičnim izkoristkom toplote. Velik del elektrike bi bil namenjen izvozu. Ena jedrska elektrarna naj se v roku 7-ih let zgradi v Krškem, druga pa na lokaciji, ki omogoči prezaposlitev uslužbencev sedanjih termoelektrarn;

- da se na lokacijah, ki so od velikih jedrskih elektrarn preveč oddaljene za daljinsko ogrevanje ali hlajenje, zgradi v naslednjih petih do šestih letih **več malih jedrskih elektrarn kapacitete okoli 100 MW, ki bi delovale kot toplotne in elektrarne.** Na lokaciji Termoelektrarne Trbovlje ali TE-TEOL naj se zgradi ena ali več malih jedrskih elektrarn za soproizvodnjo elektrike in toplote;
- da se z brezplačno in večno sončno energijo oskrbuje zgradbe in tudi večja naselja s toploto in hladino predvsem na podlagi **solarnih grelnikov in večnamenskih velikih bazenov deževnice, v katere se lahko skladišči tudi toplota za zimo ali hladina za poletje.** Deževnico naj se uporablja za zalivanje vrtov in sanitarne in druge potrebe. Garancijski roki opreme naj se zelo podaljšajo;
- če bo elektrika poceni, potem bo verjetno smiselno s pomočjo toplotnih črpalk urejati vprašanje ogrevanja in hlajenja zlasti dislociranih zgradb ali zgradb v obmorskih krajih;
- da se z javno zasebnim partnerstvom čim prej inštalira pametne števec, ki bodo omogočali optimizacijo proizvodnje in porabe elektrike po posameznih napravah in tudi obračun zelene tarife za porabo elektrike za toplotne črpalke in električna vozila;
- da so zavezane, da del svojih prostih naložbenih sredstev vlagajo v sistematično **izgradnjo protipoplavnih zadrževalnikov oziroma ribnikov,** toda tako, da vsaj polovico potrebnih sredstev za te naložbe zagotavljajo lokalne skupnosti, država in EU;
- če bodo izginjali ledeniki v Alpah, bo potrebno njihovo vlogo nadomestiti z velikimi zadrževalniki vode;
- da **ustavijo vse termoelektrarne na premog, lignit in tiste, ki emitirajo prašne delce** takoj, ko bodo začele obratovati nove hidro in jedrske elektrarne, ki bodo nadomestile sedanjo zelo drago in umazano proizvodnjo elektrike in tople vode iz termoelektrarn;
- da **poskrbijo z novimi naložbami za zaposlitev rudarjev in drugih sodelavcev termoelektrarn na ustreznih novih delovnih mestih z visoko dodano vrednostjo** in nosijo vsaj polovico stroškov njihovega strokovnega usposabljanja za nova delovna mesta;

- da do leta 2020 na podlagi naložb kapitala javno zasebnega partnerstva železnice in javni mestni promet v celoti preidejo na električni pogon. V mestih naj se čim prej uvede trolejbus. Avtobusne postaje naj se locira ob avtocestah. Od avtobusnih postajališč naj se potniki po mestu vozijo z javnimi prevoznimi sredstvi. Zlasti po mestih naj se uporablja tudi skupinske taksije, javne električne osebne avtomobile, skuterje in kolesa. Prouči naj se možnost elektrifikacije avtocest s ciljem, da bi se osebni avtomobili in kamioni napajali z elektriko na podoben način kot sodobni trolejbusi. Morda bi se lahko na dolge proge avtomatiziralo vodenje vozil in povečalo propustnost avtocest;
- do leta 2020 naj se v cestnem prometu zniža uporaba bencina in dizla za težka vozila in osebna vozila, vključno s hibridi, na največ 30 %. Zelo hitro naj se poveča strukturni delež naftnega in zemeljskega plina v cestnem in zračnem prometu. Množično se bo lahko prodajalo električna vozila na baterije ali na vodik, ko bodo cene takih vozil konkurenčne sedanji generaciji vozil na fosilne energente. Za kolesa in električna kolesa in skuterje ter električna vozila in opremo za pogon na plin naj bo DDV 3 %. Enak, 3 % DDV, naj bo tudi za uporabo elektrike, namenjene toplotnim črpalkam in napajanje električnih vozil oziroma trolejbusov;
- morda bo lahko veliko vlogo v brezogljivi in neprašni cestni energetiki odigral karbazol v vlogi topila vodika;
- velike ladje naj čim prej vgradijo male jedrske reaktorje in jadra. Nizko naj se obdavči ladje in čolne, ki jih poganja lastna sončna elektrika ali veter.

2.6 Zdrav življenjski slog

2.6.1 Kolesarjenje, hoja, tek, telovadba in zdravje

Pogoj zdravega življenja in doseganja visoke starosti je vsakodnevno gibanje na lahkoten in ne preveč intenziven način. Priporoča se sprehode, kolesarjenje, lahek tek, telovadba, plavanje oziroma telesna aktivnost **vsaj eno uro dnevno**. Ljudje, ki le sedijo, se bolj debelijo in so bolj izpostavljeni obolenjem, kot tisti, ki se dovolj gibljejo.

Če popolnoma razločimo delovno življenje od gibanja v prostem času, potrebujemo dvojni čas. Če pa se npr. hoja ali kolesarjenje kombinira z odhodom na delo in z dela, obiskom trgovin in drugih institucij, potem je najbolje, če se npr. **vsaj do razdalje dva do štiri kilometre v službo, šolo in domov preprosto hodi**. Na delo ali v šolo lahko tudi tečemo. Toda v tem primeru je treba opremiti šole in poslovne prostore z garderobami in tuši. Zakaj pa ne? Šolar in zaposleni se bo po hoji ali kolesarjenju še nekaj ur bolje počutil.

Načelo zdrav duh v zdravem telesu še kako velja, zato naj se razvija množična in brezplačna telesnovzgojna dejavnost mladih in le delno plačljiva za starejšo populacijo. V časih samoupravljanja smo mladi uživali brezplačno šolsko in izven šolsko množično telesnovzgojno dejavnost. To je potrebno povrniti v slovensko kapitalistično družbo.

V Kopenhagenu že petdeset let s številnimi ukrepi spodbujajo kolesarstvo. Sedaj se že 36 % vseh zaposlenih in šolarjev vozi na delo in v šolo s kolesom. Leta 2015 naj bi se to število povečalo na 50 %. Vlaki in podzemna železnica so prirejeni za prevoz velikega števila koles. Ob železniških postajah so parkirišča za kolesa. Zeleni val je prirejen kolesarjem. Mesto ponuja kolesarjem 350 kilometrov ločenih kolesarskih stez. Kolesarske steze so ločene od pločnikov, ki so namenjeni pešcem. Zakaj teh plodnih izkušenj Dancev ne posnemamo?

Kjer se je na ceste ali hodnike v naših mestih **le narisalo kolesarsko stezo**, ki gre ali po hodniku za pešce ali po cestišču, kjer vozijo avtomobili, ni pravih rezultatov pospešitve kolesarjenja, ker se kolesarji upravičeno bojijo avtomobilov in srečevanja s pešci.

Na invalidskih vozičkih sedi okoli 4 % prebivalcev. Število raste zaradi večanja populacije ostarelih ljudi. Invalidi in ostareli, ki so prisiljeni uporabljati invalidske vozičke in stojke, se ne morejo avtonomno gibati ne v mestih ne na podeželju, ker ceste in pločniki niso povsod prirejeni za invalidske vozičke. Zaradi omejenega dostopa težje dobijo zaposlitev. Invalidi zato v glavnem sedijo doma. Sami ne morejo med ljudi, neprosto voljno so zaprti v svojih domovih. Malo se gibljejo in zato hitreje umrejo.

Če se želi zmanjšati cestni promet in pospešiti zdravo peš hojo ter kolesarjenje, je treba zgraditi novo popolnoma ločeno prometno mrežo za kolesarjenje oziroma za vozila, ki dosežejo hitrost do 25 kilometrov na uro, in tudi od te mreže ločene hodnike ali steze za pešce.

Gre za dvosmerne kolesarske poti širine vsaj dva metra v vsako stran. To naj bo prednostna naloga lokalnih skupnosti, države ter EU.

Dandanes je veliko cest in ulic obdanih z urejenimi hodniki in reguliranim prečanjem cest in ulic, kjer se srečujejo pešci, kolesarji, invalidi in avtomobili. Ni rešen problem souporabe hodnikov po pešcih, rolkarjih, kolesarjih in uporabnikih invalidskih vozičkov.

Avtonomno pešpot in kolesarsko mrežo se lahko zgradi ob rekah in potokih, ob železnici in v centrih mest tudi nad sedanjimi ulicami in cestami. Konstrukcija je lahko predvsem iz lesa ali drugih lahkih materialov. Spodaj avtomobilski promet, javni promet, taksi promet in pešci na sedanjih pločnikih, nad tem pa še nova ulica, namenjena promenadi, peščem, rolkarjem, kolesarjem, invalidom, lahko pa tudi novim avtomatiziranim vozilom javnega prometa na električni pogon. Na taki cesti z dvema nadstropjema se ustvari možnost za nove trgovine, restavracije, poslovne prostore v prvem nadstropju in obogatitev življenja mestnih središč.

Na sredi nadcestišča je lahko avtomatizirani tramvaj, ki mora biti čim bolj ferkventen in v manj gosto naseljenih naseljih manjših kapacitet. Ne gre za pretirane hitrosti, npr. največ 50 kilometrov na uro.

Urbana središča bi lahko doživela nov razcvet, če bodo bolj dostopna ljudem, ki so osveščeni nosilci ekokulture in se radi družijo.

2.6.2 Najin eksperimentalni vrt na strehi

Pred leti sem se z ženo Viko in sinom Matejem vselil v mansardno stanovanje na vrhu hiše. Moja hči Mateja in sin Goran z družinama sta vsak v svojem stanovanjskem delu hiše – dvojčka. Tam, kjer smo imeli pred časom vrt, je sedaj parkirišče za več avtomobilov.

V naši družini smo navajeni jesti veliko zdrave sveže zelenjave ter dobrega zrelega domačega sadja.

Z domačim vrtom smo preživeli brez lakote drugo svetovno vojno v z žično ograjo obkoljeni, uporni Ljubljani.

Tudi v času pomanjkanja hrane, po drugi svetovni vojni od leta 1943 do 1960, smo večino hrane pridelali sami na naših vrtovih in njivah.

Pri kupljeni zelenjavi in sadju dandanes ne vemo, kaj kupujemo. Nihče zares ne jamči, da jemo kakovostno in popolnoma zdravju neškodljivo

hrano. Moj brat Uroš je v hipermarketu kupil dve solati sorte kristalka. Eno so pojedli takoj, drugo je zavil v papir in jo shranil v hladilniku. Po zabil je, da ima shranjeno solato. Čez 14 dni jo je vzel iz hladilnika. Bila je popolnoma nespremenjena, vendar jo je odnesel na kompostnik. Čez en mesec je prekopaval kompost in glej ga šmenta, naletel je na solato, ki je bila še vedno nespremenjena. Ali je solata, ki ne zgine, zares zdravju neškodljiva?

V naši družini smo spoznali, **da se velja zanesti predvsem na domačo bio pridelavo, ki pa jo je potrebno dopoljevati s kontrolirano biohrano lokalnih kmetovalcev.**

Moja žena ima zelo rada kakovostno svežo solato. Ker jo imam zelo rad, sem iskal rešitev. Pred osemnajstimi leti sem se odločil urediti zelenjavni vrt velikosti približno 20 m² na ravnem delu strehe nad dnevno sobo. Z leti sem nabiral izkušnje. Rezultati so me opogumili, da sem se začel **resno ukvarjati z idejo samooskrbe družin z lastno zelenjavo in sadjem v večnadstropnih hišah v strnjenih mestnih naseljih.** Projekt kozmični vrt je postal moj hobi. Ko si od pisanja in dela utrujen, se greš igrati na vrt, živce sprostiš, pa še ženo razveseliš.

Na ravni strehi dnevne sobe sem uredil samo za 20 m² gredic, ker statika hiše večje teže ne dovoljuje. Ko smo delali v mansardnem stanovanju ravno streho, nismo razmišljali o tem, da morajo nosilci poleg 1,5 metra mokrega snega zdržati še obremenitev 40 centimetrov zemlje, namenjene vrtu na strehi.

Pri nas gremo na vrt »gor«, pri običajnih hišah se gre na vrt »dol«.

Na 20 m² na strehi in 60 m² okoli hiše pridelava okoli 300 kilogramov zelenjave in 40 kilogramov krompirja. Ob stenah hiše in ob hiši ter na drevesih, ki senčijo parkirišča, pridelamo okoli 30 kilogramov jagodičja, 200 kilogramov sadja in 100 kilogramov grozdja. Plevela in zmletih vej kompostiramo preko 400 kilogramov. Preko vsega leta uživamo sezonsko sadje in zelenjavo.

Mesta bodo zelena - zrak v mestih bo čist!

Kmalu bo večina Zemljanov živela v mestih. Ugotavljam, da si lahko meščani veliko večino zelenjave in sadja pridelajo na strehah in ob zidovih zgradb. Mesta so se pretvorila v asfaltno džunglo. Zakaj niso vse

mestne površine obrasle z drevjem? Zakaj niso parkirišča zasenčena s pergolami medonosnih in drugih rastlin?

Na vseh stenah večnadstropnih zgradb se lahko dogradi balkone širine dva metra in se jih uporabi za pridelavo zelenjave in sadja. Lahko se goji tudi južno sadje. Tudi zaradi pridelave hrane v mestih bo potrebno narediti vse kar je mogoče, da v mestih ne bo več izpustov prašnih delcev in škodljivih plinov.

Zadnja tri leta se intenzivno ukvarjam z globalno gospodarsko krizo. Šele sedaj sem ugotovil, kako velik pomen za zelo kvalitetno prehranjevanje meščanov tega sveta ima moj izum vrta na strehi ob stenah zgradb in na večini mestnih površin. Zato bom v kratkem izdal knjigo in nadaljeval z mojimi novimi eksperimenti.

2.6.3 Širokopasovni internet in elektronsko poslovanje

Če se omogoči vsakemu poslovnemu subjektu in vsem gospodinjstvom, z uvedbo širokopasovnega internetnega omrežja, hitrejša in bolj kakovostno globalno komuniciranje, se s tem zelo poveča mednarodna konkurenčnost uporabnikov.

Enakopravna dostopnost do širokopasovnega interneta naj postane ustavna pravica družin in poslovnih subjektov. Širokemu krogu zaposlenih naj se omogoči, da delajo ali se izobražujejo veliko časa na domu. Širokopasovni dostop do interneta predstavlja dandanes infrastrukturni pogoj globalnega poslovanja. Če zasebni sektor sam ne zmore velikih začetnih vlaganj, naj se v načrtovanje razpleta omrežja vključi tudi država, na način javno zasebnega partnerstva.

Veliko novih razvojnih možnosti nudi ljudem sodobna informatika ter nova telekomunikacijska tehnologija. (Glej: www.stateofthefuture.org str. 22-23.)

Morda največji prispevek k zmanjšanju CO₂ so v ZDA dosegli z uporabo interneta tako, da že okoli 25 % vsega aktivnega prebivalstva večino dela opravi na domu!

Če bi se na nivoju OZN ali vsaj EU sprejelo predpise, ki bi določali, da se v roku treh let v svetu v celoti preide na elektronsko poslovanje, vsaj na področju elektronskega bančništva, e-računov, e-uprave in mobilnega plačevanja računov, bi se močno zmanjšalo sekanje gozdov, znižali bi

se stroški in povečala učinkovitost poslovanja. Samo v državah EU bi se lahko privarčevalo okoli 238 milijard evrov, če bi se uvedlo e-račune. V Sloveniji se je veliko naredilo na področju e-uprave, toda premalo se ta nova možnost uporablja. Za doseg navedenih ciljev **naj država organizira obvezno izobraževanje vsega aktivnega prebivalstva s ciljem, da se usposobijo za e-poslovanje**. Z ekološkimi davki ali visokim DDV-jem na pisarniški papir pa naj se obdavči zamudnike.

Pomembno vlogo za doseganje globalne konkurenčnosti pripisujejo voditelji EU stebru pametne in trajnostne gospodarske rasti. To strategijo uresničuje pobuda javno zasebnega partnerstva za internet prihodnosti.

Zasebna in javna sredstva se bo vlagalo v razvoj pametnih energetskih omrežij, v pametni okoljski informacijski sistem, pametni sistem za promet in mobilnost, pametne sisteme zdravstvenega varstva in novo arhitekturo interneta ter nove storitvene platforme.

3. PARTNERSKA DRUŽBA

3.1 Človek je v ekodobi glavni produkcijski tvorec

Družbena skupnost, ki v človeku razpoznava ključni produkcijski tvorec informacijske ekološke dobe in zato sistemsko spodbuja samozaposlovanje velike večine aktivnega prebivalstva v osebnih gospodarskih družbah ali v partnersko solastniških gospodarskih družbah oziroma zadrugah, bankah in drugih organizacijah in ustvarja pogoje za polno zaposlenost vsega aktivnega prebivalstva, bo mednarodno konkurenčna in bo omogočila svojemu prebivalstvu visoko celovito trajnostno kakovost življenja.

V času industrijske družbe, ko je več kot 40 % aktivne populacije opravljalo predvsem rutinska dela v industriji, je bil pomemben dejavnik obče družbene mobilnosti in konkurenčnosti razredni boj med razredom kapitalistov in delavskim razredom. Kapitalisti so z grobo eksploatacijo akumulirali kapital, namenjen razvoju in svoji razsipni potrošnji. Vsakdo je stremel k temu, da iz razreda mezdnih delavcev prestopi v razred kapitalistov. Redkim je to uspelo. Toda kapitalisti so s pomočjo velike rezervne armade nezaposlenih uspeli tako ustrahovati mezdne delavce, da so ti garali za bedne mezde, toda opravljali so delo, ki se ga je praviloma dalo normirati ali pa neposredno nadzirati. Mezdni delavci so bili prisiljeni opravljati vsa dela, tudi zelo nezdrava, da so sploh lahko živeli in vzdrževali svoje družine.

Izum in uporaba mikroprocesorjev v vseh dejavnostih je v zadnjih štiridesetih letih ustvaril razmere, v katerih lahko rutinska ponavljajoča in zdravju škodljiva dela opravljajo roboti, avtomati, računalniki, skratka stroji.

Človeški dejavnik je postal vse bolj nosilec razvoja, trženja oziroma vseh za neposredno proizvodno pomembnih predhodnih storitev. V informativni družbi večji del aktivne populacije opravlja storitve. Storitve pa je težko meriti, nadzirati in standardizirati.

V informacijski dobi, ki jo živimo, postaja notranja motivacija sodelavcev ključna za opravljanje storitev, doseganje ciljev podjetja, njegovo

konkurenčnost oziroma samorealizacijo vrednot in smotrov posameznika, ki se zaveda, da lahko svoje osebno želeno poslanstvo dosega le združen s sodelavci. Marxova »svobodna asociacija proizvajalcev« in Kardelja zamisel »združenega dela« v sodobni razviti obliki postaja pogoj preživetja posameznika, združenega z drugimi sodelavci v gospodarski družbi, ki sodeluje z drugimi družbami za doseg skupnih ciljev in je v konkurenčnem soočenju z drugimi družbenimi skupinami, s katerimi se sooča na globalnem trgu.

Dodatno se je dandanes do skrajnosti zaostri ekološka konkurenčnost in odgovornost slehernika kot dejavnika v proizvodnih ali storitvenih procesih. Ekološko obnašanje vseh ljudi pogojuje preživetje vseh Zemljanov. Gre za samozavest o nujnosti spremembe neprimerne načina življenja za zaščito lastnih otrok in vnukov.

Če družbi vladajo rentniki in neustvarjalni nepremičninski mešetarji in borzni neodgovorni balonarji, človeška družba propada.

Če politiki ščitijo interese tistih v gospodarstvu, ki delovna mesta zapirajo, se pojavi velika nezaposlenost, tako da je mogoče mezdne delavce ekstremno izkoriščati.

Če politika ščiti interese tistih, ki delovna mesta odpirajo, je stopnja zaposlenosti visoka in prejemki zaposlenih mezdnih delavcev so višji.

Če politika ščiti interese samozaposlenih, je nezaposlenost nizka, prejemki samozaposlenih pa so v skladu s poslovnimi rezultati gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov ter kmetov. Če se posluje dobro, so višji, če se posluje slabo, so lahko zelo nizki.

Polno zaposlenost aktivnega prebivalstva smo v Sloveniji dosegali v času samoupravljanja. Pokazalo se je, da družba v razmerah tržne konkurence lahko uspešno deluje s polno zaposlenostjo, to je brez ogromne rezervne armade nezaposlenih. Toda to je mogoče le, če so zaposleni udeleženi pri dobičku podjetja in če podjetje upravlja samostojno.

Ameriški demokrati in republikanski politiki od leta 1974 dalje podpirajo programe lastništva zaposlenih (ESOP – Employee Stock Ownership Plans), tako da zaposlenim nudijo davčne olajšave, če vlagajo v kapital podjetij, v katerih so zaposleni. Več kot 11 milijonov zaposlenih se je že vključilo v programe ESOP. Vse ameriške empirične raziskave obveščajo, da so gospodarske družbe v lastnini ali solastnini zaposlenih nadpovprečno uspešne, če so zaposleni množično udeleženi na lastnini

in če se v podjetju razvija zelo aktivno sodelovanje zaposlenih pri upravljanju in inovativnem poslovanju podjetij. Podjetja z ESOP programi se razvijajo hitreje, vrednost delnic na borzi je nadpovprečna, **skoraj nobeno ne propade** in zaposleni privarčujejo trikrat več kapitala kot klasični mezdni delavci za svojo starost.

Tako kot v ZDA v vsem razvitem svetu politiki davčno stimulirajo pretvorbo mezdnih delavcev v soodgovorne partnerje.

V informacijski dobi so ljudje ključni produkcijski tvorci, zato je lahko podjetje nadpovprečno uspešno, če se mezdni delavci preobrazijo v soodgovorne solastnike.

Enaka družbena razvojna zakonitost velja tudi v Sloveniji. Tista poddržavljena kapitalsko neintenzivna slovenska samoupravna podjetja, ki so jih v devetdesetih letih uspeli prevzeti notranji delničarji ob vodilni vlogi sposobnih in moralnih poslovodstev, so dandanes večinoma ekonomsko, razvojno in socialno nadpovprečno uspešna.

3.2 Partnerska družba

Polno človeško svobodo uživaš le, če sam zaposluješ sebe ali si z drugimi partnerji odgovoren, toda svoboden solastnik gospodarske družbe. Ta svoboda nam ni podarjena. Za to svobodo se je treba tudi žrtvovati, odrekati preveliki potrošnji, zanjo pa moraš biti tudi strokovno usposobljen ter vztrajen in moralen. Sicer pa moraš kot podrejeni mezdni delavec ubogati delodajalca.

Več kot je v dani družbi samozaposlenosti, več je v taki družbi svobode ustvarjanja, več je možnosti za odgovorno osebno srečo – za svobodo.

Gospodarska ali drugačna družba, v kateri so vsi sodelavci kot solastniki svobodni, vplivni, ustvarjalni oziroma močni, je v celoti gledano kot organizacija močna.

Gospodarska družba, v kateri je vsa moč odločanja in so vsi privilegiji koncentrirani pri enem lastniku, ki diktatorsko vodi podjetje, drugi pa kot mezdni delavci le izvajajo njegova navodila, je šibka in zelo ranljiva.

Dolgoročno stabilno samozaposlitev lahko nudi taka gospodarska družba, v kateri sodelavci medsebojno svobodno in enakopravno sodelujejo, delajo na strokovno interdisciplinarni timski način, veliko

vlagajo v razvoj in svoje stalno strokovno usposabljanje. Gre za družbeno gospodarsko skupino sodelavcev, ki so drug drugemu odgovorni in skupno skrbijo za dolgoročno uspešnost gospodarske družbe, ki jim na podlagi poslovanja z dobičkom zagotavlja temeljno socialno varnost s stabilno zaposlitvijo, pa tudi dodatni prihodek iz dela dobička v starosti.

Skupina partnerjev sodelavcev je stalna, proizvodni ali storitveni program pa se neprestano spreminja v skladu s tržnim povpraševanjem. Taka gospodarska družbe lahko dolgoročno iz generacije v generacijo nudi samozaposlitev solastnikom partnerjem in njihovim otrokom. Partnerska gospodarska družba ima velik razvojni potencial, saj si v fazi razvoja novih programov vsi samozaposleni partnerji izplačujejo skromne plače. Enako velja za razdobja krize in stanja slabe likvidnosti. Ko ni naročil oziroma ni prilivov denarja na račun ali družba zapade v nelikvidnost, si partnerji znižajo prejemke za toliko, kolikor je potrebno, da podjetje preživi. Lahko se prejemki vseh začasno znižajo do življenjskega povprečnega eksistenčnega minimuma zaposlenih. Za težka prehodna razdobja se prihodek oziroma plače lahko deli vsem enako ali pa celo tako, da se upošteva individualni eksistenčni minimum vsakega partnerja.

Partnerji naj si izplačujejo plače le iz realiziranega prihodka. Za izplačila plač naj se ne najema kreditov. Troši naj se samo toliko, kolikor in kadar se ustvari.

Osnovna plača naj bo tolikšna, da pokriva redne mesečne izdatke eksistenčnega minimuma vsakega partnerja. Pokriva naj plačilo položnic, nakupe hrane in plačilo dolgoročnih stanovanjskih kreditov. Stimulativni prejemek pa naj se izplačuje iz udeležbe na dobičku in naj omogoča druge izredne izdatke oziroma večje nakupe in naložbe v nepremičnine ali kapital.

Izkušnje kažejo, da je bolje, da so osnovne plače partnerjev skromne, stimulativni del plač, ki je odvisen od individualne ali skupinske uspešnosti in doseženega dobička, pa precejšen.

Če so partnerji udeleženi na izplačilih dobička letno vsaj v vrednosti dveh do štirih svojih mesečnih plač, se po naših in mednarodnih izkušnjah sodelavci začnejo obnašati na odgovoren, podjetniški način. Odgovorni sopodjetniki postanejo, če pomeni prejemek iz naslova kapitala pomemben prihodek.

Če družba ne posluje z dobičkom, potem si partnerski solastniki ne smejo privoščiti plačila stimulatívnege dela plače. Zato je bolje, da si vso stimulacijo izplačajo samo iz ustvarjenega dobička.

Pri izplačilih naj se na primer polovico dobička, ki se deli, izplača glede na udeležbo na osnovnem kapitalu, drugo polovico pa poslovodstvo razporedi glede na dejanski individualni prispevek posameznega partnerja ali skupine partnerjev k ustvarjanju dobička.

Dobiček naj se partnerjem izplačuje vsaj vsake tri mesece v vrednosti polovice dobička, ki je bil izplačan v predhodnem poslovnem letu, in pod pogojem, da družba v tekočem poslovnem letu dosega ustrezne rezultate.

Lahko se razločuje partnerje ustanovitelje, partnerje menedžerje, starejše partnerje, partnerje in mlajše partnerje. Novince se k partnerstvu povabi, ko se izkažejo in jih sodelavci sprejemajo kot dobre sodelavce in nove solastnike.

Optimalno je, da partnerji sodelavci posedujejo kapital v sorazmerju z njihovim celovitim dosedanjim doprinosom k razvoju gospodarske družbe.

Partnerji si z udeležbo na osnovnem kapitalu zagotovijo glasovalne pravice in svojemu prispevku družbi primerna redna izplačila dobička.

3.3 Minimalni kapital

V partnerski družbi naj vsi partnerji z lastnim minimalnim oziroma večjim kapitalom jamčijo za obveznosti družbe. Velikost minimalnega kapitala, ki ga morajo imeti partnerji – sodelavci, naj bo predvsem odvisna od delovnega mesta, ki ga opravljajo v družbi.

Vsak partner mora imeti v vsem času, ko aktivno dela za družbo, **najmanj toliko kapitala, da na njegovi podlagi lahko pričakuje vsako leto izplačilo dobička v vrednost minimalno dveh do štirih svojih mesečnih neto plač. S takim minimalnim kapitalom naj partner v času aktivnega dela v partnerski družbi ne razpolaga.**

V kapitalsko neintenzivnih, na primer svetovalnih družbah, predstavlja ta udeležba na osnovnem kapitalu predvsem člansko pravico do udeležbe na dobičku. Kapital vsakega partnerja je praviloma majhen. Če si partnerji, ker družba ne potrebuje za poslovanje veliko kapitala,

izplačujejo velik del ali celoten dobiček sproti, je lahko vrednost osnovnega kapitala vsakega družbenika sorazmerno majhna. V tem primeru vstop ali izstop iz partnerske družbe ne predstavlja velikega finančnega izdatka, niti velikega finančnega prejemka. Prejemki izplačil dobička pa so lahko precejšnji.

Če gre za **kapitalsko intenzivno dejavnost** in za nujo zadrževanja vsega ali polovice ali celo več dobička za nadaljnji razvoj družbe, da se tako omogoča rast družbe, pa morajo partnerji za doseg standarda minimalnega kapitala vplačati kar precejšnje vsote.

Vizionarski voditelj partnerske družbe, ki družbo zastopa, naj jamči za svoje poslovodne odločitve ali z vsem svojim premoženjem ali z vsem svojim premoženjem minus osebno premoženje, namenjeno njegovim osnovnim življenjskim oziroma družinskim potrebam. Z minimalnim kapitalom zastopnik družbe ne sme razpolagati vsaj še eno leto po prenehanju opravljanja funkcije poslovodenja družbe, da se razkrije realno stanje družbe, ki jo je vodil.

Partnerji naj minimalni kapital kupijo iz lastnih virov takoj, ko so izbrani v status partnerja. Če lastnih sredstev nimajo, naj jim partnerska družba nudi posojilo ali da garancijo banki za kredit partnerja, s katerim takoj plača ves minimalni kapital. Posojilo lahko odplačuje od svoje plače tudi 10 ali več let. Za plačilo posojila naj gre poleg dela neto plače tudi ves dobiček, ki mu pripada kot partnerju.

Ko gre za **vrednotenje kapitala** v zaprti partnerski družbi, je mogoče najbolj preprosto ocenjevanje vrednosti kapitala tako, kot ga **izkazuje zadnja bilanca stanja**, tako v družbah z omejeno odgovornostjo kakor tudi v partnerskih delniških družbah ali zadrugah.

Če partnerska družba deluje tako, da zbira kapital oziroma nastopa z delom kapitala tudi na organiziranem trgu oziroma borzi, se za tisti del kapitala, ki se prenaša na druge osebe le s soglasjem vodstva družbe, lahko organizira interna borza. Cena vrednostnih papirjev partnerske družbe, s katerimi se nastopa na borzi, se bo oblikovala tako, kot to velja za vrednostne papirje drugih družb. Cena pa bo morda višja, ker poslovodje in zaposleni za odgovorno delo jamčijo s svojim minimalnim kapitalom zunanjim portfolio vlagateljem. Cena, ki se bo oblikovala na borzi, bo močno vplivala tudi na ceno delnic na interni borzi.

3.4 Medgeneracijska kontinuiteta v lastništvu podjetja

Mednarodno konkurenčna družba je lahko samo tista družba, v kateri ima vsak mladostnik, ne glede na njegov materialni status, enakovrno možnost, da s svojim ustvarjalnim delom in sposobnostjo napreduje v družbi na najvišje položaje.

Nova uspešna podjetja ustanavljajo izjemno delovni, ustvarjalni in varčni posamezniki ali ožje skupine partnerjev. Tista družbena ureditev, ki bo glede voditeljske kontinuitete ščitila dolgoročne interese podjetja na račun rentniških interesov dedičev, bo s tem ščitila stalen razvoj podjetij in ne bo bremenila podjetij s stroški, ki nastanejo pri izplačevanju rentnikov. Ker vsak kupec podjetja kalkulira, da bo kupnino dobil nazaj na podlagi novo ustvarjenega dobička podjetja, bo moral vsakdo, ki mora za nakup podjetja najemati kredit, kupljeno podjetje izčrpati. Zato naj se davčno omogoči, da v prvem dednem redu nastopajo tudi zaposleni v podjetju umrlega lastnika, tako da ne plačajo nobenih davkov na dediščino, če jim umrli lastniki v oporoki zapustijo podjetje. Če podjetje upravljajo aktivni ustanovitelji oziroma zaposleni partnerji, ki vsak dan rešujejo probleme in delajo ter najboljše poznajo realno situacijo, je lahko podjetje uspešno. Ostareli lastniki in zunanji lastniki ali dediči težko sodelujejo pri upravljanju družbe že samo zato, ker so slabše informirani. Zato naj velja, da naj družbo aktivno upravljajo le trenutno zaposleni, ki pa s svojim minimalnim kapitalom jamčijo zunanjim solastnikom, da bodo delovali v svojo in tudi njihovo korist. Partnerske družbe naj bodo večinoma odprte za mlade sodelavce. Vsakdo, ki ga družba sprejme za partnerja, naj ima možnost postati vodilna osebnost.

Če se želi zagotoviti medgeneracijsko kontinuiteto, je smiselno uveljaviti naslednja načela.

- Gospodarsko družbo aktivno upravljajo trenutno zaposleni in imajo aktivno odločilno besedo pri izvolitvi ali odpoklicu posloводства ter pri povečanju ali zmanjšanju osnovnega kapitala družbe.
- Upokojenci zadržijo pravico do izplačila dobička do svoje smrti, nato pa naj se njihov kapital brezplačno prenese v sklad lastnega kapitala gospodarske družbe. Ker upokojenci ne nosijo več polnega bremena dela v podjetju, bi bilo morda prav, da znaša njihova dividenda okoli 80 % dividende zaposlenih. Med zaposlene aktivne partnerje in upokojence naj se dividenda razdeli tako, da pripada

upokojencem največ 20 % vseh dividend, ki se izplačajo njim in aktivnim partnerjem. Če družba ni sposobna izplačati upokojencem minimalne dividende, le-ti sami glasujejo s svojimi delnicami, sicer pa naj za glasovanje pooblastijo enega od zaposlenih aktivnih delničarjev.

- Novi sodelavci kupijo na podlagi soglasja partnerjev oziroma poslovodstva tolikšni del osnovnega kapitala, da vsi partnerji skupaj večinoma kontrolirajo več kot 50 % ali več kot 75 % ali celo ves osnovni kapital. Mladi naj ga kupijo praviloma po znižani ceni tako, da plačajo za svoj partnerski minimalni kapital vsaj eno letno plačo. Kapital kupijo iz sklada lastnega kapitala družbe. Tako vsak novi partner finančno bogati podjetje, kajti tak prihodek podjetje lahko vloži v razvoj.

Ob ustanovitvi kapitalske družbe je kapital družbe majhen, tveganje pa zelo veliko. Če družba uspešno posluje in zadržuje velik del dobička, pa vrednost kapitala na zaposlenega v dobrih podjetjih že v nekaj letih zelo poraste. Mladi nimajo sredstev, da bi lahko prevzeli kontrolo nad podjetjem, če morajo plačati pravo tržno ceno kapitala in ne morejo izplačati rentniških dedičev.

V času podržavljenja leta 1990 je prišlo na vsakega zaposlenega samoupravljalca 10.000 evrov kapitala. Ker je podjetje zadrževalo velik del dobička, je prišlo leta 2010 na vsakega zaposlenega 100.000 evrov kapitala. Za kontrolni delež bi moral vsak pridobiti več kot 50.000 evrov kapitala. Na podlagi zakona o denacionalizaciji bo vsak zaposleni pridobil nekaj več kot 50.000 evrov kapitala. Zaradi zadrževanja dela dobička, namenjenega razvojnemu vlaganju, bo vrednost kontrolnega dela kapitala na zaposlenega npr. čez 10 let narasla na 100.000 evrov. Mladi partnerji pa naj bi npr. leta 2020 kupili kapital, ki bo tedaj že vreden 100.000 evrov, za vrednost ene svoje tedanje letne plače, npr. 15.000 evrov. Če bi partner odšel v drugo podjetje, bi se mu podjetje za kapital odkupilo tako, da bi mu vrnilo njegovo vplačano kupnino 15.000 evrov plus znesek, ki bi ustrezal povečanju realne vrednosti njegove kupnine zaradi inflacije.

Ureditev, ki jo predlagam, naj bi se uveljavila za vsa bivša podržavljena samoupravna podjetja. Taka podjetja so bila odprta do mladine. Podržavljena samoupravna podjetja so v lasti posameznikov in bodo

v lasti rentniških delavcev ali tujih lastnikov. Z denacionalizacijo naj se ponovno uveljavi načelo, da partnersko družbo iz generacije v generacijo trajno prevzemajo in upravljajo aktivni zaposleni partnerji, upokojenci naj uživajo posebno preživitkarsko pravico, mladi pa naj imajo možnost, da v skladu s svojim celovitim prispevkom družbi zasedajo delovna mesta.

3.5 Moč vizionarskega voditelja družbe

Če gospodarske družbe upravljajo ustanovitelji kot lastniki kontrolnega deleža kapitala in sočasno kot menedžerji, so take družbe praviloma nadpovprečno uspešne.

Ker imajo vizionarski menedžerji poleg izumiteljev in inovatorjev največji vpliv na dolgoročno uspešnost poslovanja gospodarske družbe, naj imajo toliko glasov pri upravljanju oziroma take pristojnosti, da lahko odločilno vplivajo na upravljanje gospodarske družbe. Poslanstvo posloводства gospodarske družbe je zaščita dolgoročnih interesov družbe. Posloводство naj ima toliko upravljalsko poslovodne moči, da se lahko del sredstev vlaga v razvoj proizvodov, storitev, trženja in mu ni potrebno popuščati zahtevam zaposlenih po izplačevanju prevelikih plač niti zahtevam lastnikov po prevelikem izplačevanju dobička.

Najbolje lahko posloводство opravlja to svoje poslanstvo, če sočasno kontrolira več kot 50 ali 75 % osnovnega kapitala družbe.

Lahko bi prevzeli prakso Švicarjev, ki dovoljujejo, da imajo delničarji na isti osnovni kapital različno število glasov. Npr. ustanovitelji na 100 evrov en glas, drugi na 1000 evrov en glas.

To rešitev je mogoče uveljaviti po našem ZGD v družbah z omejeno odgovornostjo. V delniških družbah pa zakon tega ne dovoljuje.

Za denacionalizirana samoupravna podjetja bi morda lahko uveljavili naslednjo rešitev.

- Posloводство se izvoli in odpokliče z navadno večino glasov prisotnih (Alt. vseh) partnerjev.
- Posloводство s sklepom lahko zadrži do 75 % čistega dobička družbe vsakega poslovnega leta.

- Poslovodstvo samostojno zastopa družbo in za svoje poslovodne odločitve ne potrebuje soglasje solastnikov ali nadzornih organov.
- Poslovodstvo odloča o odkupu kapitala iz lastnega kapitala družbe in o izplačilih, če partner odide v drugo podjetje.
- Poslovodstvo se mora o svojih pomembnih odločitvah posvetovati predhodno s partnerji ali nadzornimi organi.
- Poslovodstvo mora o vsem svojem premoženju redno poročati nadzornemu organu.

V velikih poslovnih sistemih opravljajo vizionarsko vlogo poslovodstva holdingov. Kontrolni del glasov v hčerinski družbi bo zato pripadal holdingu. Toda člani poslovodstev in zaposleni v vseh podjetjih poslovnega sistema naj bodo vključeni v solastništvo holdinga s svojim minimalnim kapitalom. Partnerjem pa naj se dobiček holdinga izplačuje na podlagi doseženih rezultatov hčerinskega podjetja, v katerem delajo, in na podlagi poslovnih rezultatov celotnega holdinga.

Največ težav so imeli vizionarski direktorji v bivših samoupravnih podjetjih zaradi **prevlade sloja preddelavcev v delavskih svetih**. Vodstveni delavci in mojstri so bili zaščitniki povprečništva. Inovatorjem se je zaradi nevoščljivosti izplačalo le 2 % inovacijskega dobička, 98 % so ga dobili nemisleči samoupravljalci. Vladala je zavist.

Direktorji samoupravnih podjetij niso imeli zadosti moči, da bi se lahko povsem uspešno upirali zapravljivo potrošniški naravnosti samoupravljalcev. Ker so zaposleni potem, ko so prenehali delati za podjetje, izgubili vse pravice do udeležbe na dobičku, so jih preveč zanimale le kratkoročne koristi in premalo dolgoročni interesi podjetja. Plače so bile prevelike, velik del dobička se je uporabilo za stanovanjske kredite zaposlenih, počitniške domove, donacije lokalnim skupnostim, premalo pa za izobraževanje, raziskave, razvoj trga in tehnološke posodobitve.

V tistih partnerskih družbah, ki so po letu 1990 nastale iz samoupravnih podjetij po lastninjenju v Sloveniji, v katerih so imeli vsi zaposleni partnerji skupno z upokojenci skorajda vsak enako število delnic, se je negativna vloga družbenega sloja preddelavcev ponovila. **Skratka tudi partnerski lastniški egalitarizem en partner – en glas se ni izkazal kot ekonomsko razvojno dobra rešitev**. Če je imela poslovodna oseba zelo majhen del lastništva osnovnega kapitala, se ni mogla uspešno upirati obnavljanju stare negativne potrošniške prakse tradicionalnega samo-

upravljanja. Prišlo je celo do odstavitev poslovodnih oseb, ki so dobro opravljale svoje poslanstvo, pa so jih zaradi pohlepa enostavno odstavili povprečniki in nosilci egalitarne zavisti.

Če povzamem izkušnje 180-ih partnerskih slovenskih podjetij, pri katerih sem sodeloval pri lastninjenju kot svetovalec, lahko ugotovim, **da izjemno dobro poslujejo partnerske gospodarske družbe, ki jih kot poslovodje vodijo izjemno podjetniško odgovorne, moralne, ustvarjalne in deloholične osebnosti, ki pa so obenem svoj položaj utrdile z lastnino kapitala, tako da sami ali skupaj z vodilno vrhunsko menedžersko ekipo obvladujejo kontrolni delež kapitala ali pa vsaj lahko sklepajo z drugimi zaposlenimi delničarji razvojno pozitivne koalicije.**

3.6 Aktivno sodelovanje partnerjev pri vodenju podjetja

Če upoštevamo slovenske in svetovne izkušnje, se mora partnersko gospodarsko družbo voditi na aktivni participativni način, sicer praviloma ni ekonomsko bolj učinkovita kot klasična družba ozkega kroga lastnikov in velikega števila mezdnih delavcev. Partnerska podjetja so ekonomsko uspešnejša in konkurenčna tradicionalnim podjetjem samo;

- če so partnerji udeleženi na kapitalu v skladu s svojim celovitim doprinosom gospodarski družbi;
- če podjetje vodi vizionar;
- če poslovodstvo razvija stalni proces informiranja in posvetovanja s partnerji glede problemov upravljanja in poslovođenja;
- če vodstvo podpira nosilce inovacij v gospodarski družbi in notranje podjetništvo;
- če se maksimalno decentralizira pristojnosti poslovođenja na partnerje, ki morajo biti kapitalsko udeleženi in soodgovorni v skladu z obsegom prenesenih pristojnosti;
- če vsi partnerji predlagajo nove rešitve glede programov in nižanja stroškov.

Učinkovito partnersko podjetje živi vsak dan, na jutranjem srečanju ob kavici, na rednih kolegijih, na najmanj mesečnih zborih partnerjev. Sprotno sodelovanje vseh partnerjev z vsemi sopartnerji in s poslo-

vodstvom dandanes bistveno olajšajo elektronski mediji, ki omogočajo vzdrževanje partnerskih odnosov globalno delujoče partnerske družbe oziroma velikega poslovnega sistema.

V partnerski družbi vsi partnerji delajo in razmišljajo, kako dosegati boljše poslovne rezultate in kako znižati stroške. Izjemno veliko se vlagaja v raziskave in razvoj. Velik del partnerjev daje inovativne predloge in za sprejete predloge, ki nosijo dobiček, naj bodo inovatorji nagrajeni tako, da jim pripada del inovacijskega dobička.

Poslovodna oseba naj družbo vodi predvsem z **metodo jasnega določanja ciljev. Spodbuja naj svobodo ustvarjanja sodelavcev, avtonomijo nosilcev profitnih centrov in stroškovnih mest. Svoja pooblastila naj prenaša na odgovorne vodstvene delavce, ki pa morajo z zadostnim minimalnim kapitalom jamčiti poslovodstvu za prevzete pristojnosti.**

Če v partnerski družbi ni aktivnega sodelovanja vseh partnerjev, če misli in odloča le poslovodstvo, samo solastništvo zaposlenih glede na svetovne izkušnje praviloma ne vpliva pozitivno na poslovne rezultate družbe.

3.7 Ekonomska uspešnost lastninjenih podjetij

Teoretiki preobrazbe samoupravnih podjetij v partnerske delniške družbe smo želeli v letu 1990 doseči na podlagi dokapitalizacije:

- priliv velikega svežega kapitala, ki bi se uporabil za razvojne naložbe, prepoznavnost lastnih blagovnih znamk, širitev globalne prodajne mreže in druge produktivne naložbe,
- množično narodnogospodarsko varčevanje s ciljem nižanja inflacije,
- postopno regulirano koncentracijo moči odločanja pri poslovodstvu na podlagi nadpovprečnega nakupa internih delnic s strani vizionarjev – strategov podjetja.

Kjerkoli v Jugoslaviji smo uspeli v letu 1990 v praksi uveljaviti interne delnice, so se samoupravljalci z navdušenjem odločili, da bodo dajali 10 % svojih plač, direktorji pa 30 %, za dokapitalizacijo svojih podjetij.

Na podlagi množične solastnine kapitala bi se na ta način v slovenski družbi ponovno uveljavila prevlada premožnega srednjega družbenega sloja. Najbolj kakovostno pa je življenje v tistih družbah, kjer so

socialne razlike majhne, kjer ni nezaposlenosti oziroma tam, kjer imajo glavno besedo v družbi pripadniki srednjih delovnih in ustvarjalnih družbenih slojev.

Praksa zadnjih dvajsetih let je potrdila, da znajo poslovodstva, ki prevzamejo večji ali popolni kontrolni delež delnic, odgovorno in ekonomsko učinkovito voditi sedanja partnerska podjetja. Uspešno obvladujejo glavne nerešene probleme tradicionalnih samoupravnih podjetij, in sicer:

- sposobna so se prestrukturirati tudi v primeru, da je treba odpustiti tehnološko odvečne zaposlene;
- zaposlujejo nove delavce;
- uspešno nagrajujejo inovacije in uvajajo nove inovativne programe;
- osvajajo v hudi konkurenci zahtevna svetovna tržišča in razvijajo mednarodne poslovne sisteme;
- ne pretiravajo z izplačili plač partnerjem niti zaposlenim niti z izplačili dobička lastnikom;
- direktorjem se plače izplačuje v zmernem razponu med 1 in 5 povprečnih plač.

Podjetja s pretežnim zunanjim lastništvom so bila ob »lastninjenju« kapitalsko bolj intenzivna. V njih je delovalo več strokovnjakov. Bila so bolj bogata, zato so tudi lažje povečevala premoženje.

Podjetja s pretežnim notranjim lastništvom so bila skorajda vsa kapitalsko neintenzivna. Med njimi je bilo veliko delovno intenzivnih izvoznih podjetij, ki jih je izčrpavala inflacija in prevelika davčna obremenitev plač. Ta podjetja so veliko težje povečevala premoženje.

Po teh podatkih se lahko vsakdo, ki je normalen, vpraša: »Zakaj se je sploh lustriralo samoupravljalce?«. Odgovor je jasen. Tisti, ki je zmagal na »demokratskih« volitvah, je dobil v plen ne le državne funkcije, temveč tudi položaje v gospodarstvu in negospodarstvu.

Pogoltna, oblasti željna partitokracija je mirno uničevala zlasti delovno intenzivna izvozna podjetja in ustvarila ogromno armado nezaposlenih in visoko število zelo mladih upokoencev.

Politiki bi morali na podlagi teh spoznanj že po letu 1997 narediti bistvene popravke v modelu poddržavljanja družbenih podjetij v korist partnerskih kapitalskih družb. Toda tega niso storili, niti tega ne nameravajo storiti vladajoče in opozicijske parlamentarne ultra desne stranke.

Vsi normalni politiki tega sveta se zavzemajo za čim večjo zaposlenost aktivnega prebivalstva. Politiki, ki vladajo zadnjih 20 let v Sloveniji, pa so razlastili samoupravna podjetja, ki so bili dobri zaposlovalci. Oblast nad temi podjetji so prenesli na državo, lokalne skupnosti in dva državna kapitalna sklada ter pooblaščenke investicijske družbe, katerih prvenstvena naloga je maksimalno izkoriščanje zaposlenih samoupravljalcev z nizkimi plačami in le izkazovanje čim večjega dobička novih državnih privatizacijskih kapitalnih institucij, ne pa odpiranje novih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo.

V praksi se je po 20-ih letih pokazalo, da je zelo težko prepričati nacionalizirane pomezdene samoupravljalce, da bi bolje delali, kot v časih samoupravljanja, za dobiček novih neznanih zunanjih lastnikov.

Po 17-ih letih je vrednost kapitala imetnikov certifikatov, ki so jih vložili v pooblaščenke investicijske družbe, med 40 % in največ 100 % nominalne vrednosti vloženih certifikatov. Skratka vrednost certifikatskega premoženja se zmanjšuje že celih 17 let. Izplačil dividend praktično ni. Novih izvoznih inovativnih podjetij, ki naj bi nastala na podlagi naložb »pravih« zunanjih lastnikov, skorajda ni. Novih delovnih mest v podržavljenih podjetjih ni.

Edini, ki so na podlagi certifikatskega lastninjena zares obogateli, so posamezni upravljalci – finančni tajkuni, ki so pridelali na podlagi zlorabe insiderskih informacij in prekupčevanja s premoženjem, ki so ga v desetletjih ustvarili samoupravljalci, ogromno osebno premoženje, ki je vredno, pri najbolj uspešnem finančnem tajkunu, preko 200 milijonov evrov. Taki edino »pravi« upravljalci kapitala, ki naj bi po vizijah ideologov podržavljenja družbene lastnine bili novi vizionarji strateškega razvoja bivših samoupravnih podjetij, se doslej kot taki niso izkazali. Sedaj, ko je kriza, ne izkazujejo nobenih sposobnosti vizionarskega usmerjanja kapitala in človeških potencialov v nove, sedanjim časom primerne proizvodne programe. Ni mi znano, da bi finančni upravljalci certifikatskega kapitala ustanovili veliko novo izvozno podjetje z visoko dodano vrednostjo ali da bi bistveno razširili proizvodnjo za globalno tržišče podjetij, ki jih kontrolirajo. Upravljalci certifikatskega premoženja so drago kupovali vrednostne papirje in ob zlomu borze silovito zmanjšali vrednost zaupanega premoženja.

Zunanji lastniki nimajo moči, da bi za vodenje prevzetih samoupravnih podjetij pridobili poštene in sposobne osebnosti, ki bi se obnašale

podjetniško. Dobijo večinoma poslovodne osebe, ki jih zanima le zelo visoka plača in zelo visoka odpravnina. Če se poslovodstvo v podjetju, v katerem se mora varčevati, obnaša tako, da dobesedno ropa podjetje, le to ne more uspeti. Mezdni delavci s takim poslovodstvom ne morejo zares sodelovati.

Samoupravna podjetja so bila bogata z nepremičninami. Finančni upravljavci – tajkuni so kot nepremičninski mešetarji poskrbeli pri prekupčevanju z nepremičninami predvsem za svoje osebne koristi.

Kot svetovalec sem sodeloval samo pri takih prevzemih podržavljenih samoupravnih podjetij, pri katerih je odigral vodilno vlogo sposoben direktor oziroma vodilna ekipa menedžerjev, skupaj z vsemi zaposlenimi in upokojevcji, ter ob podpori vseh sindikatov, ki so delovali v podjetjih. Odkupi, ki sem jim svetovalno asistiral, so se izvajali tudi tako, da so vsi zaposleni npr. 10 % svojih plač tudi po pet let uporabili za odkup kapitala od zunanjih lastnikov samo zato, da so preko družbe pooblaščenke pridobili večinski delež kapitala v svojem podržavljenem podjetju. Če na neto plače prištejemo še vse davke in prispevke, je treba vedeti, da je 10 % dobila država, 10 % zunanji lastnik, podjetje pa ni dobilo nič.

Nekaj partnerskih odkupov se je izvedlo tako, da so udeleženci zastavili pri bankah svoje nepremičnine in drugo osebno lastnino.

Zaposleni so bili zelo diskriminirani. Podjetjem je bilo prepovedano dati zaposlenim samoupravljavcem posojila za nakup delnic ali poslovnih deležev družbe, v kateri so delali. Statute, ki so ščitili sovražne prevzeme, je predpisovala Agencija za privatizacijo. Samoupravljavci niso dobili niti predkupne pravice, če je kdorkoli delnice ali poslovne deleže prodajal. Podjetja so morala razkrivati bistvene poslovne skrivnosti itd. Cilji zakonodajalca so bili popolnoma jasni: »Podjetja naj s sovražnimi prevzemi prevzamejo zunanji, predvsem tuji lastniki«.

3.8 Tajkunski prevzemi

Partitokratske frakcije se bojujejo za oblast v Sloveniji 21 let zato, da postavijo na položaje v politiki, negospodarstvu in gospodarstvu svoje »kadre«.

Tak odnos vladajočih partitokratskih garnitur do podržavljenih gospodarskih družb pogojuje zgodbo o menedžerskih tajkunskih odkupih.

Tajkunstvo poznajo vse postsocialistične družbe. Stranke, ki so prišle na oblast, so svoje politične pristaše nagradile tako, da so jim državne banke odobrile velike kredite, s katerimi so zelo poceni »pokupili« zelo dobra državna ali podržavljena samoupravna podjetja. Kredite plačujejo iz dobičkov ali na druge nepošteno načine zlasti tako, da preko transfernih cen prečrpavajo dobičke v svoja zasebna podjetja. Posamezniki so čez noč postali po politični liniji milijarderji in to na račun vseh državljanov in zlasti na račun zaposlenih ter dobaviteljev. To nemoralno bogatenje ima za postsocialistične družbe uničujoč učinek. Ogromne socialne razlike, nova hiperelita bogatašev, revne množice, obubožani intelektualci in izginotje srednjih družbenih slojev ustvarja družbene razmere, ki so razvojno neugodne in ekološko nesprejemljive.

V državljanski vojni med ljudmi svobodne civilne družbe oziroma menedžerji slovenskih podržavljenih samoupravnih podjetij in razredom političnih fevdalcev so samoupravljavski svobodnjaki naredili vse, da ohranijo svojo svobodo podjetniškega ustvarjanja.

Večja kot je bila nevarnost, da bo vladajoča politična partitokracija preko državnega dela lastnine na poslovodna mesta postavila svoje »kadre« in lustrirala od samoupravljavcev izvoljene poslovodne delavce, večji je bil v Sloveniji odpor samoupravnih svobodnjakov, ki so bili prisiljeni storiti marsikaj slabega za podjetje, če so hoteli zadržati svoje vodilno mesto v podjetju oziroma če so hoteli preprečiti uničujoče vmešavanje vrha slovenske politike v gospodarstvo.

Tajkunstvo pogojujejo tudi moralni vrednostni sistemi. Deloholičnim osebno skromnim samoupravnim svobodnjakom je šlo in gre predvsem za zaščito svojega »otroka« oziroma podjetja. Elitistično vzvišenim, oholim in potratnim tajkunom pa je le do osebnega bogatenja na račun delavcev. Tudi pohlep po bogastvu je botroval tajkunstvu. Moto tajkunov: »Vsi za enega, edini pa samo zase!«

Samoupravni svobodnjaki so zato, da bi lahko prišli do nesporne lastniške kontrole nad podjetjem, ki so ga že vrsto let uspešno vodili, zahtevali pogosto tudi enormno povečanje svojih plač, kar so potrebovali predvsem za nakup delnic. Razponi v plačah v takih, od pohlepne politike ogroženih podjetjih, so zato postali popolnoma nerazumni.

Za namen prevzemanja kontrolnih deležev v matičnem podjetju so menedžerji ustanavljali družbe pooblaščenke oziroma svoje lastne

zasebne gospodarske družbe, katerih glavna dejavnost je dejavnost holdinga. Take nove holdinške družbe so na podlagi dobrega imena menedžerjev in njihovega poslovnega pomena za banke uspela na podlagi zastavljanja delnic prevzetih podjetij pridobiti tudi zelo velike dolgoročne bančne kredite. Deloma so financirali nakup delnic prevzetih podjetij prevzemniki iz osebnega premoženja, plač ali z zastavo lastnih nepremičnin. Banke je pri tem zanimal predvsem »dober« posel. Da taki prevzemi, če se plačajo dejansko iz bodočega dobička prevzetega podjetja, pomenijo izčrpavanje prevzetega podjetja, banke ni zanimalo. To je zelo problematično, saj je vrednost zastavljenih delnic prevzetega podjetja, ki bo moralo večino akumulacije odvajati za financiranje dragega prevzema, namesto da bi investiralo v razvoj, nižja, kakor je vrednost podjetja, ki zadržani dobiček vlaga v svoj razvoj.

3.9 Izčrpavanje podržavljenih tajkunskih podjetij

Banke, ki poslujejo v Sloveniji, **so v zadnjih 20-ih letih za okoli 200 prevzemov dale 5, 6 milijard evrov kreditov, ki so zavarovani predvsem z vrednostnimi papirji prevzetih družb. Kredite so dale banke finančnih holdingom in menedžerjem za prevzeme tistih gospodarskih družb, ki jih vodijo. Ekonomska funkcija teh kreditov je samo koncentracija lastnine v rokah prejemnikov kreditov.**

Te kredite bo potrebno vrniti. Vračali se bodo predvsem iz izplačanega dobička prevzetih gospodarskih družb in umetnega bogatenja tajkunskih prevzemnikov na račun prevzetega podjetja in manjšinskih delničarjev.

Dobiček dobri gospodarji v normalni kapitalistični družbi zadržujejo v gospodarski družbi. Tako večina novih slovenskih zasebnih družb z omejeno odgovornostjo do leta 2004 sploh ni izplačevala dobička.

Vsega so uporabili za razvoj in širitev poslovanja nove gospodarske družbe. Če se zadržuje dobiček in se zato jemlje malo kreditov, podjetja, ki poslujejo predvsem z lastnim kapitalom, v cenah svojega blaga ali storitev nimajo stroškov cen odplačila glavnice in obresti za kredite. Zato so lahko bolj konkurenčna in cenejša.

Podjetje, ki ne vlaga v razvoj, stagnira. Konkurenca ga prehit.

Podjetja, ki jih bodo izčrpavali krediti za menedžerske prevzeme podjetij, bodo zato konkurenčno slabela ali pa celo propadla. **Namesto, da bi bivša samoupravna podjetja vložila do leta 2000 z nakupom Markovičevih internih delnic z dokapitalizacijo 4 do 6 milijard evrov v razvoj, se bo okoli 5, 6 milijard evrov uporabilo samo zato, da si bodo privilegirani finančni in podjetniški tajkuni edini prilastili lastnino podržavljenih samoupravnih podjetij in tako zlasti onemogočili vmešavanje partitokratskega razreda v nadaljnje upravljanje podjetij.**

Pri tajkunskih prevzemih so družno sodelovali vodilni bančniki, ki so kredite nudili tajkunskim poslovnim sistemom, ki so po konsolidiranih bilancah izkazovala minimalen lastni kapital, Banka Slovenije je tako neodgovorno početje bank dovoljevala. Vlada je spodbujala povsem nerazsodno zadolževanje v tujini tako javnega kot zasebnega sektorja, ker se je hotela volivcem prikazati kot vlada, ki omogoča hitro rast družbenega proizvoda.

Uspešni so lahko prijazni prevzemi podjetij, ki se praviloma financirajo iz že ustvarjene akumulacije prevzemne družbe ali pa iz novoizdanih delnic. Pogosto se dobiček ne izplačuje, tako da prevzemna družba zaradi prevzema ni finančno obremenjena.

Prevzemna družba ekonomsko opraviči prevzem s sinergičnimi učinki združenih poslovnih sistemov in z novimi inovativno poslovnimi ter tržnimi prejemi. Praviloma prevzemna družba odpusti mnoge zaposlene v prevzeti družbi in odproda tisto premoženje, ki ni v funkciji nove razvojne vizije.

Menedžerski prevzemi so lahko uspešni, če se podjetje, ki je v težavah, prevzame za zelo nizko ceno. Menedžerji nimajo lastnega kapitala, zato morajo najeti kredite. Odplačajo se iz novo ustvarjenega inovativnega dobička. Menedžerji v normalnih kapitalističnih družbah nikjer ne morejo kupiti dobro delujočih dragih podjetij. Vsak šolan ekonomist omenjene zakonitosti pozna.

Vlada in opozicija podpirata razprodajo kontrolnega paketa delnic bivših podržavljenih samoupravnih podjetij, v katerih dela okoli 70.000 nacionaliziranih in deklasiranih samoupravljalcev.

Doslej znani tajkunski in menedžerski kupci kapitala teh podjetij bodo morali za odplačevanje kreditov uporabiti akumulacijo prevzetih podjetij. Plače zaposlenih bodo morali znižati. Pogoje poslovanja z dobavitelji.

lji bodo zaostri. Dobri kadri bodo lahko odšli. Denarja za razvoj ne bo. Konkurenca bo prevzeta podjetja prehitela. Podjetjem grozi propad. Če bodo propadla ta podjetja, bo davčno breme padlo na preostala partnerska podjetja, nova zasebna podjetja in podjetnike. Mnogi bodo morali dejavnost prenesti v tujino. Sloveniji lahko grozi ekonomsko socialno uničenje in obči kaos.

Dobiček, s katerim bodo posamezniki ali skupina članov tehnostrukture prevzeli in plačali nakup kontrolnega deleža delnic v matičnih prevzetih podjetjih, se lahko ustvari:

- **Na podlagi genialnega poslovođenja in inovativnosti prevzemnika oziroma članov poslovodstva ali tehnostrukture. Kolikšen del dobička se ustvari na tej podlagi, je mogoče vsaj približno ugotoviti za vsako podjetje posebej.**
- **Na podlagi nižanja cen dobaviteljem in podaljševanjem plačilnih rokov. Vsak dobavitelj lahko približno izračuna svoj prispevek tajkunskim prevzemom za vsako podjetje.**
- **Na podlagi nižanja realnih plač in bonusov vseh zaposlenih v vseh gospodarskih družbah posameznih poslovnih sistemov, ki jih prevzemno podjetje kontrolira, in plačevanja ekstremno visokih plač menedžerjem, ki podjetje prevzemajo. Stroški podjetja se tudi tako večajo.**
- **Na podlagi višanja cen proizvodov in storitev oziroma zadrževanja previsokih cen, kar vse plačajo potrošniki, ali ko gre za javna naročila, davkoplachevalci.**

Tajkuni pa se pri prevzemanju podjetij poslužujejo tudi metod, ki bremenijo kot nepotrební strošek prevzeta podjetja in zmanjšujejo vrednost kapitala manjšinskih delničarjev. Prevzeto podjetje npr. proda lastne delnice podjetju tajkuna po zelo nizki ceni. Nato pa tajkunsko podjetje delnice proda enemu ali večim posrednikom po dvojni ali celo višji ceni. Na koncu delnice zopet kupi prevzeto podjetje. Tajkunsko podjetje iz dobička iz posla vrne bančne kredite, manjšinskim delničarjem pa se vrednost kapitala zmanjša. To je le ena oblika tajkunskega nemoralnega prevzemanja. Praksa je bogata tudi z drugačnimi, bolj prikritimi metodami bogatenja tajkunskega podjetja. Pogosto tajkunsko podjetje pri poslovođenju s prevzetim podjetjem dosega neupravičeno visoke cene in tako prečrpava dobiček prevzetega podjetja k sebi.

Tajkunske prevzeme bodo dejansko plačali predvsem zaposleni celotnega poslovnega sistema. Vsak zaposleni si lahko izračuna, koliko tisoč ali več deset tisoč evrov bo imel nižjo plačo, da bo dobiček zadosti velik za financiranje tajkunskih prevzemov.

Vsak zaposleni pa si lahko tudi izračuna, koliko dobička bi mu vsako leto pripadalo, če bi kot samoupravljalci še naprej prevzemali celotni 100 % dobiček podjetja, ki so ga ustvarili.

Gospodarsko škodljivi in do nacionaliziranih samoupravljalcev skrajno izkoriščevalski menedžerski odkupi so se zgodili predvsem zato, ker se je onemogočilo demokratično dokapitalizacijo na podlagi internih delnic, ker se je podjetja poddržavilo in ker so politiki lustracije želeli postaviti svoje kadre in odsloviti tiste dolgoletne vodilne kadre, ki so v samoupravljanju podjetja ustvarili in uspešno previharili izgubo jugoslovanskega trga, dosegali preusmeritev na zahtevne svetovne trge in so se uspeli uspešno soočiti s hudo novo tujo trgovsko konkurenco na domačem trgu.

Če so menedžerski odkupi izpeljani na podlagi neposrednega plačila prevzemnika ali iz njegove plače ali drugega osebnega premoženja, gre za ekonomsko in moralno nesporno ravnanje. Če so menedžerski odkupi izpeljani preko holdinškega podjetja, se z velikimi izplačili dobička ali na druge načine matično podjetje izčrpava in gre za nemoralno škodljivo ravnanje in dodatno ekstremno izkoriščanje dobaviteljev, zaposlenih in nepotrebno visoke cene, ki jih plačujejo potrošniki oziroma davkoplačevalci.

Grobo je kršeno načelo enakih možnosti.

Menedžerski odkup lahko izpelje le vodilni menedžer sam ali s sodelavci. Vsi drugi nacionalizirani samoupravljalci so izločeni od te možnosti. V normalnih kapitalističnih državah ustanovitelji podjetij ponudijo menedžerjem svoja podjetja v odkup le, če so poslovno problematična. Menedžerji kupujejo podjetja, ki so v težavah, ne nosijo dobička in so zato tudi zelo poceni. Dobra podjetja menedžmentu niso naprodaj. V Sloveniji tajkuni odkupujejo dobra podjetja in mnogokrat je cena prevzema zelo visoka.

Vsi v Sloveniji vladajoči politiki, ideologi in teoretiki 21 let delajo le na tem, in to za vsako ceno, da se bivša družbena lastnina koncentrira v rokah domače elite in tujih partnerjev. Zato vsi družno že 21 let podpirajo tajkune in so sovražniki ekonomske demokracije.

Vlada se je v letu 2009 zoperstavila le reprogramiranju bančnih tajkunskih kreditov na račun davkoplačevalcev in s tem povzročila uničevanje velikih poslovnih sistemov in razprodajo podržavljenih samoupravnih podjetij, v katerih dela 70.000 zaposlenih nacionaliziranih samoupravljalcev.

Vse tajkune vlada pusti pri miru. Kar so lastnino pridobili po zakoniti, lahko pa nemoralni poti, naj jim tudi ostane. To je stališče vseh strank parlamentarne pozicije in opozicije.

Vladajoči politiki, ne levi ne desni, niso od leta 1990 do danes nikoli javno zagovarjali nujnosti ultrakoncentracije lastnine pri ozki eliti, dejansko pa jo podpirajo.

Ker gre pri tajkunskih prevzemih tudi za zelo velik kapital, bodo lahko velika slovenska podjetja od tajkunov, ko jih bodo le-ti prodajali, prevzemala le velika tuja podjetja.

Tako se lahko zgodi, da bomo Slovenci postali večinoma le mezdni delavci tujega kapitala. Bogataši pa bodo rentniki – dediči tajkunov in tujci.

3.10 Vrniti bivšo družbeno lastnino odgovornim zaposlenim partnerjem

Čas je, da se iz naših bogatih pozitivnih in negativnih izkušenj iz desetletij samoupravljanja in družbene lastnine ter iz dveh desetletij podržavljanja družbene lastnine in razvoja tako sodobnih dobro delujočih partnerskih gospodarskih družb in negativnega pojava tajkunstva nekaj naučimo, potegnemo črto in začnemo končno upoštevati tiste optimalne rešitve, ki jih potrjuje praksa globalne konkurence v času informacijskega in ekološko odgovornega načina gospodarjenja.

Samoupravna podjetja z družbeno lastnino so bila samo posebna oblika zasebne lastnine. Podjetja so od leta 1950 do leta 1990 avtonomno upravljali trenutno zaposleni, ki so samostojno odločali o uporabi dobička oziroma pokrivanju izgube. Samoupravljavci so z dobrim delom in varčevanjem večkratno povečali tako imenovani »družbeni kapital«. Kdorkoli več desetletij nemoteno opravlja sociološko celovito funkcijo lastnika po vseh civilno-pravnih pravilih priposestvuje popolno lastninsko pravico. Politiki so tako leta 1990 podržavili dejansko že

zasebno, toda tako imenovano »družbeno« lastnino. Politiki niso poddržavili državne lastnine. Vsa tako imenovana lastninska zakonodaja iz leta 1990 in 1992 je ultrareakcionarna. Sovražni prevzem zasebnih družbenih podjetij s strani političnih zunanjih lastnikov se je končno izrodil v uničevanje podjetij. Tudi v Sloveniji velja obča zakonitost, da se okoli 80 % sovražnih prevzemov konča z ekonomsko polomijo.

Politiki so z zakoni uveljavili moralna načela, po katerih naj večinski lastniki družbene lastnine postanejo tisti, ki družbenega kapitala niso ustvarili. Okoli 382.000 samoupravljalcem je ostalo le okoli 20 % vsega družbenega kapitala. »Demokratski« politiki najbolj črtijo prodorne in uspešne samoupravljalce oziroma tiste, ki so v desetletjih avtonomnega samoupravljanja razvili kadrovske in kapitalne močne podjetja.

Veliko samoupravnih podjetij se je že uničilo. Večino samoupravljalcev se je degradiralo v izkoriščane in slabo plačane mezdne delavce. Zaradi uničevanja podjetij se je prežgodaj upokojilo okoli 100.000 zaposlenih. Zaradi socialno ekonomske negotovosti ena tretjina mladih družin nima otrok. V zadnjih dvajsetih letih se ni rodilo približno 200.000 otrok.

Samoupravna podjetja so od leta 1950 uspešno razvijali zaposleni, ki so jih obravnavali kot svojo lastnino. Samostojno so odločali o plačah, uporabi dobička in bonusih. Delavski sveti so dajali veliko stanovanjskih posojil in vlagali v počitniške domove. Veliko sredstev je šlo društvom in lokalnim skupnostim.

Samoupravna podjetja so nastala tako, da je ustanoviteljem novega podjetja država dala kredit, ki so ga morali odplačati. Upravljanje in dobiček je do leta 1992 **pripadal samo samoupravljalcem**. Šlo je za **posebno obliko nerazdelne kolektivne zasebne lastnine trenutno zaposlenih samoupravljalcev**. Podobna je bila zadružni lastnini.

Pred 25-imi leti sem obiskal visokotehnološko holandsko podjetje, ki so ga kupili vsi zaposleni. Ker niso znali razrešiti lastniške problematike, ki je nastala zaradi fluktuacije zaposlenih, so se odločili, da ves kapital kupi podjetje. Upravljali so ga trenutno zaposleni preko izvoljenih organov, podobno kot so pri nas zaposleni preko delavskih svetov upravljali podjetja. Zasebno partnersko podjetje z anonimnim kapitalom ni bila nobena čudaška samoupravljaljska posebnost.

V normalnih kapitalističnih državah so lastniki podjetij samo tisti, ki so podjetje ustanovili in ga uspešno razvili, in tisti, ki v podjetje vložijo sveži kapital.

Od leta 1990 tudi slovenski novinarji prepričujejo slovensko javnost, da so bila samoupravna podjetja last vseh in vsakogar in da imajo vsi državljani »pravico do deleža«. Družbeno lastnino obravnavajo kot državno lastnino. Politiki po njihovem mnenju lahko z družbeno lastnino počno, kar se jim pač zahoče.

Slovenski novinarji so tako kot slovenski politiki in »ugledni« profesorji izumili novo kapitalistično ureditev, ki jo še vedno vztrajno zagovarjajo. V Sloveniji lahko postaneš lastnik na podlagi zakona o podržavljenju zasebne lastnine samoupravljalcev, ne da bi bil ustanovitelj podjetja ali da bi vložil v podjetje sveži kapital ali da bi kupili kapital od takega pravega lastnika.

Mnogi naši znanci iz ZDA in evropskih držav ne morejo razumeti, da se je pri nas dobra samoupravna podjetja leta 1990 podržavilo. Vse napredne države se trudijo zaposlene z davčnimi olajšavami pridobiti za odgovorno delničarstvo zaposlenih. Mezdni delavcev ni lahko pridobiti za prevzem odgovornosti in tveganj, ki jih nosijo lastniki podjetij. V informacijski družbi so ljudje ključni produkcijski tvorec. Zato je danes solastništvo zaposlenih postalo nujnost in pogoj mednarodne konkurenčnosti podjetij.

3.11 Denacionalizacija bivših samoupravnih podjetij

Ni se mogoče strinjati s tistimi politiki, ki so leta 1990 razlastili 382.000 samoupravljalcev, ki uničujejo bivša samoupravna podjetja, jih razprodajajo ter ščitijo interese finančnih in podjetniških tajkunov.

Prepoved uporabe zakona o internih delnicah sem v članku v Panorami novembra 1990 označil za veleizdajo in veletatvino.

Politiki, ki danes mirno gledajo razprodajo podjetij, v katerih dela 70.000 samoupravnih nacionalizirancev, so sovražniki slovenskega naroda.

Ustaviti je potrebno razprodajo podržavljenih samoupravnih podjetij, državnih bank in drugega nacionalnega premoženja. Nasprotovati velja prodaji kontrolnega dela kapitala Mercatorja, Save, Intereurope, Fructa-la, Dela, Večera, Petrola, Sistemске tehnike, Ljubljanskih mlekarn, Žita, Iskre Avtoelektrike, Pivovarne Laško, Heliosa, Cetisa, MK Založbe in še drugih podjetij tujemu kapitalu in domačim tajkunom.

Zaposlenim, ki danes delajo v podjetjih, je potrebno vrniti preko 50 % osnovnega kapitala bivših samoupravnih podjetij, saj so samo ti po podržavljenju večkratno, večinoma tri do petkrat, nekateri pa tudi do devetnajstkrat, povečali kapital svojih podjetij, čeprav so jih politiki iz gospodarjev spremenili v hlapce. **Multidružinska partnerska podjetja naj bodo organizirana tako, da jih bodo trajno iz generacije v generacijo z več kot 50 % glasov obvladovali aktivni zaposleni partnerji.**

Na podlagi denacionalizacije pridobljene delnice ali poslovni deleži naj nudijo glasovalne pravice in pravico do izplačila dobička. Zaposleni naj jih pridobijo na podlagi razponov v plačah in delovni dobi v podjetju oziroma v podjetjih slovenskega mednarodnega poslovnega sistema. Če partner odide v drugo podjetje, mora delnice prodati podjetju, s kupnino pa se lahko kupi le kapital v podjetju, v katerem se partner preza-posli. **Zaposleni partner svojega minimalnega kapitala, s katerim vsi zaposleni trajno obvladujejo večinski delež osnovnega kapitala, ne morejo odtujiti.** Ko odide partner v pokoj, uživa do smrti dividendo, po njegovi smrti pa naj kapital pripade brezplačno podjetju. Mladi partnerji kapital kupijo od podjetja po ceni, ki realno omogoča vsem zaposlenim obvladovanje večinskega dela osnovnega kapitala.

Svoboda časnikarstva je mogoča predvsem tako, da uredniki in novinarji podržavljenih dnevnikov z denacionalizacijo pridobijo trajni kontrolni delež kapitala v Delu d.d., Večer d.d., Dnevniku d.d. in Delu revije d.d. ter drugih podržavljenih časopisnih podjetjih.

Tisti voditelji bivših samoupravnih podjetij, ki dandanes uspešno vodijo podjetja in holdinške poslovne sisteme, naj na podlagi kriterijev, ki jih določi zakon, še naprej brez reelekcije opravljajo svojo vlogo poslovo-denja. Če podjetje ne deluje uspešno, pa lahko partnerji izvolijo novega voditelja. Partnerji naj izvolijo vizionarskega voditelja in mu podelijo taka pooblastila, da bo lahko ščitil dolgoročne razvojne interese podjetja. Z zastavo svojega osebnega podjetniškega kapitala naj tak voditelj vsem lastnikom jamči za odgovorno in pošteno poslovanje družbe.

Vsi sedanji lastniki delnic ali poslovnih deležev bivših samoupravnih podjetij naj zadržijo vse sedanje pravice. Ker pa bodo postali manjšinski lastniki, naj imajo pravico do izplačevanja prednostne minimalne dividende v vrednosti povprečno izplačane dividende zadnjih treh poslovnih let. Ker se lahko na podlagi davčne razbremenitve dobički podjetij močno povečajo, bo zadosti virov tako za izplačilo minimalnih

prednostnih dividend kakor tudi za izplačilo dodatnih dividend zaposlenim partnerjem in upokojemcem podjetij.

Vsem delničarjem denacionaliziranih družb naj se najprej izplača minimalna dividenda. Če se družba odloči, da bo izplačala višje dividende, naj se zunanjim delničarjem, ki v družbo niso vložili kapitala ali v družbi ne delajo, izplača na vsako delnico petkrat manj dobička, kakor se na vsako delnico izplača dobička zaposlenim aktivnim partnerjem, njihovim pooblaščenkam, vlagateljem svežega kapitala in upokojemcem.

1.300.000 lastnikom certifikatov, ki so jih vložili v pooblaščenke investicijske družbe, se lahko začne redno izplačevati vsaj prednostna minimalna dividenda, če se finančnim tajkunom odvzame nemoralno pridobljeno premoženje, tako da lahko za svojo upravljavsko vlogo prevzamejo le 5 % vsega prejetega dobička, 95 % dobička pa naj nakazujejo lastnikom s certifikati prevzetega kapitala.

Država naj podržavljenim samoupravnim podjetjem z uporabo državnega kapitala vrne vsa sredstva, ki sta jih prejela KAD in SOD. Vrne naj tudi kupnino iz notranjega odkupa. Gre za odškodnino, ki naj bo izredni prihodek podjetja.

Če je prišlo do uničevanja podjetij po zunanjih lastnikih, naj država vsaj delno plača odškodnino ali pa nudi zaposlenim iz podjetij, ki so šla v stečaj zaradi tajkunskih odkupov, sredstva, da lahko prevzemajo stečajno premoženje in ustanovijo svoja nova podjetja. Država naj za plačilo takih odškodnin da svoj kvalitetni državni kapital ali pa se tudi za take produktivne naložbe dodatno zadolži.

Država naj vrne kupnino v notranjem odkupu ali za delnice, ki so jih kupili od odškodninskega ali pokojninskega sklada tako, da vrnjeno kupnino zaposleni uporabijo izključno za dokapitalizacijo gospodarskih družb.

Kapital podržavljenih samoupravnih podjetij, ki je še v lasti državnega pokojninskega in odškodninskega sklada, naj se na podlagi zakona o denacionalizaciji družbene lastnine takoj vrne podržavljenim gospodarskim samoupravnim družbam. Povračilo se vpiše kot lastne delnice ali lastne poslovne deleže podržavljenih podjetij.

Iz naslova pobranih dobičkov na podlagi lastnine kapitala in odprodaje kapitalskih deležev pridobi slovenska pokojninska blagajna okoli 1 % vseh sredstev, ki so potrebna za izplačila pokojnin. To ni pomemben vir financiranja izdatkov za pokojnine. Ta državna lastnina, ki obsega 10 %

kapitalski delež, pa predstavlja ključno osnovo vmešavanja politike v tržni del gospodarstva.

Odškodninska družba naj začasno prekine plačevanje obvez do denacionalizirancev iz obdobja 1945 do 1947 in naj najprej vrne podržavljenim gospodarskim družbam vsa sredstva, ki so jih zaposleni plačali državi v programu notranjega odkupa ali ko so odkupovali kapitalske deleže od Pokojninske družbe ali Odškodninske družbe tako, da gredo ta sredstva gospodarskim družbam kot izredni prihodek.

Samoupravna podjetja so morala vrniti nacionalizirancem njihovo premoženje v naravi, dodatno pa je šlo 10 % družbenega kapitala odškodninski družbi. Kaznovana so bila vsa podjetja, čeprav so samoupravljavci podjetja ustvarili sami. Cinizem brez primere. Rdeče boljševice so zamenjali črni boljševice.

Nemoralno je, da se je 10 % družbenega kapitala podržavilo in predalo v korist nacionalizirancev iz razdobja 1945–1947. Nemoralno je, da so le ti sploh pristali na to novo nacionalizacijo zasebne – družbene lastnine. Sedanja delovno aktivna populacija je in bo plačala odškodnine denacionalizirancem iz let 1945 do 1947 v vrednosti preko 2.222 evrov vsak. Hudo breme za tiste v Sloveniji, ki delajo. Lep prihodek za razlaščence in še lepša popolnoma neobdavčena renta za njihove dediče.

Če se uveljavi zakon o denacionalizaciji, bi se čez noč v Sloveniji formiral mogočni srednji družbeni sloj, saj bi verjetno okoli 300.000 sedaj zaposlenih v denacionaliziranih poslovnih sistemih pridobilo vsak med 30.000 pa tudi 150.000 evrov kapitala. V veliki večini normalno delujočih podjetjih bi se lahko zaposlenim izplačevalo v obliki dividende vsako leto eno ali dve mesečni plači v nekaterih podjetjih pa tudi več mesečnih plač. Ustvarjeni so materialni motivacijski pogoji za podjetniško obnašanje sedanje generacije aktivnih zaposlenih partnerjev.

Postopek prevzema podjetja

Zbor vseh zaposlenih podržavljenega podjetja naj z večino prisotnih glasov odloči, ali se bo za njihovo podržavljeno podjetje uveljavilo pravice zakona o denacionalizaciji družbene lastnine ali ne. Pri tem opredeljevanju sodelujejo vsi zaposleni v holdinškem poslovnem sistemu, ne glede na to, ali delujejo hčerinska podjetja v Sloveniji ali v drugih

državah. Če se zbor odloči za denacionalizacijo, zaupa nalogo izvedbe denacionalizacije sedanjemu poslovodstvu. Če zbor zaposlenih oceni, da sedanjemu poslovodstvu ne zaupa, lahko izvoli z večino vseh glasov novo poslovodstvo.

Zakon o denacionalizaciji naj štiti tiste, ki podjetja ali poslovne sisteme vodijo uspešno in so se trudili zadržati lastniško kontrolo nad podjetji za notranje lastnike.

Če podjetje zelo dobro vodi tuji lastnik, potem naj se z njim sporazumno denacionalizacijo uredi tako, da bodo dobili zaposleni vsaj 50 % dobička in bodo imeli predkupno pravico odkupa podjetja za primer, da bi ga sedanji tuji lastnik prodajal.

Zakon naj zato predvidi možnost, da se za posamezno podržavljeno gospodarsko družbo proces denacionalizacije uredi drugače pod pogojem, da se bo s tem strinjal z večino glasov zbor delavcev oziroma zaposlenih partnerjev in se bo doseglo ugoden sporazum s sedanjim novim lastnikom. Lahko se npr. dogovori, da bi zaposleni nacionalizirane podjetja za vrednost 50 % kapitala družbe, v kateri delajo, prejeli delnice v mednarodnem holdingu.

3.12 Razcvet ali uničevanje Mercatorja d.d.

Mercator d.d. se je razvijal desetletja, tako da so njegov kapital povečevali zaposleni samoupravljalci.

Ko so v Mercatorju po podržavljenju izvedli prenos lastnine od zaposlenih na zunanje lastnike, je bilo v podjetju 157 milijonov evrov osnovnega kapitala. Če bi politiki spoštovali določbe zakona o internih delnicah z dne 18. avgusta 1990, bi samoupravljalci podjetje v 10-ih letih, do leta 2000, dokapitalizirali najmanj za vsoto 100 do 150 milijonov evrov. Sveži kapital bi omogočil pospešen razvoj podjetja iz lastnih virov. Za razvoj bi se potrebovalo manj dragih kreditov.

Samo zaposleni so po podržavljenju povečevali kapital podjetja. Z dobrim poslovođenjem, zadrževanjem dobička in nizkimi plačami so do 31. 12. 2010 kapital povečali za 641 milijonov evrov, tako da znaša knjigovodska vrednost kapitala 798 milijonov evrov.

Donos na knjigovodsko vrednost kapitala je znašal samo 3,8 %, na tržno vrednost pa 5,2 %.

Če je mogoče dobiti za depozit v banki 3, 5 % do 4 % obresti, potem je jasno, da lahko sedanji zunanji lastniki Mercatorja d.d. dosežejo ustrezní donos na kapital samo, če ob prodaji delnic dobijo prevzemno premijo. Samo če se proda kontrolni paket delnic novemu lastniku, je mogoče doseči nadpovprečno visoko ceno za delnico. Za tako rešitev se zavzemajo zunanji veliki lastniki in zunanji mali delničarji.

Novi lastnik bi kupnino dobil nazaj, če uporabi za to ves dobiček v povprečni vrednosti 30 milijonov evrov letno šele po 27-ih letih. Normalna vrednost take vrste podjetja je med 8 do 12 letnimi dobički. Zato bo novi lastnik lahko pri sebi ekonomsko upravičil ta nakup tako, da bo moral na prodajne police plasirati svoje blago in predvsem tako, da bo odpustil veliko sedanjih strokovnih, vodstvenih in poslovnih delavcev Mercatorja d.d. Dosedanje delo posloводства in skupnih strokovnih služb bodo morali prevzeti njegovi strokovni sodelavci. Za slovenske dobavitelje to seveda pomeni, da bodo MNOGI izgubili svoj kakovostni tradicionalni tržišni kanal.

Mercator d.d. redno izplačuje dividende in to skorajda vse zunanjim lastnikom. Podjetje je prezadolženo, saj pride na 1 evro lastnega kapitala 2 evra obveznosti in kreditov. Stroški financiranja so zelo veliki in tudi to pogojuje manjše plače in manjši dobiček.

V letu 2010 je Mercator d.d. izkazal okoli 30 milijonov evrov čistega dobička. Zunanji lastniki prezadolženega podjetja so si izplačali večino dobička. Ne gre za dobre in skrbne gospodarje. Mercator d.d. zaradi nizke donosnosti kapitala ne sodi na borzo. Politiki, ki od leta 1990 dalje načrtno zavirajo rast ali uničujejo samoupravna podjetja, so odločili, da mora tudi to podjetje na borzo, da ga bo nekoč morda prevzel tuji »strateški« partner.

Gre za infrastrukturno slovensko trgovsko podjetje, ki zagotavlja domačim proizvajalcem prodajo na domačem in tujih trgih. Zaposlenim jamči redno delo, toda za zelo nizke plače, saj znaša dodana vrednost na zaposlenega le 21.400 evrov in je globoko pod slovenskim povprečjem. V mednarodnem poslovnem sistemu je 31. 12. 2009 delalo 23.482 zaposlenih. Če bi zaposleni postali lastniki vseh delnic Mercatorja d.d., bi imel vsak zaposleni celotnega mednarodnega poslovnega sistema na dan 31. 12. 2010 v povprečju kapital v nominalni vrednosti najmanj 33.990 evrov.

Denacionalizacija se lahko izvede zelo enostavno, tako da se vsem zaposlenim mednarodnega poslovnega sistema izplača del nerazporejenega in zadržanega dobička ali rezerv iz dobička v obliki delnic, tako da bi trajno kontrolirali več kot 50 % osnovnega kapitala svoje gospodarske družbe. Vsak zaposleni bi pridobil kapital v vrednosti 16.001 evro. Če bi zaposleni aktivni partnerji prevzeli svoje podjetje, bi se verjetno dogovorili, da se vsi skupaj še dokapitalizirajo in zmanjšajo zadolženost podjetja.

Če bi se davčno razbremenilo delovno intenzivno podjetje, bi se lahko zvišali neto prejemki zaposlenih, družba pa bi lahko izkazovala še dodatnih 30 do 45 milijonov evrov čistega dobička. Iz večjega dobička bi se lahko bolje nagrajevalo notranje delničarje, ne da bi se znižala izplačila zunanjim delničarjem. Če bi se izplačevalo polovico dobička oziroma 15.000.000 evrov, pa bi vsak zaposleni poleg plače prejel letno v povprečju še 638 evrov bruto dividende. Če bi se zaposleni odločili, da namesto dividende prevzamejo nove delnice, pa bi se družba lahko obogatila s svežim kapitalom.

Če bi vsak zaposleni v podjetjih mednarodnega poslovnega sistema Mercator d.d. vložil v nakup svežega kapitala eno svojo letno bruto plačo, bi se lahko poslovni sistem dokapitaliziral z 243 milijonov evrov svežega kapitala.

3.13 Cinkarna d.d. Celje

V letu 1994, ko se je CINKARNO d.d. podržavilo, je znašala vrednost kapitala, ki so ga v desetletjih ustvarili samoupravljavci, 20.396.244 evrov. Po 16-ih Letih, na dan 31. 12. 2010, je znašala knjigovodska vrednost kapitala 106.881.000 evrov. Samo 1056 zaposlenih je kapital povečalo za 86.485.704 evrov, tako da je na vsakega zaposlenega na dan 31. 12. 2010 prišlo v povprečju 101.502 evrov kapitala. Zunanji lastniki niso v Cinkarno d.d. vložili niti enega evra kapitala, pobirajo pa praktično celotni dobiček in postavljajo poslovodstva. V razdobju 1999 do 2010 so zaposleni ustvarili 42, 7 milijonov evrov čistega dobička.

Povprečni čisti dobiček v 11-ih letih je znašal 3, 8 milijone evrov ali 3, 55 % na knjigovodsko vrednost kapitala.

Vrednost vseh virov sredstev oziroma premoženja podjetja znaša 188 milijonov evrov, od tega je 106 milijonov evrov kapitala in 81 milijonov evrov obveznosti. Podjetje ni preveč zadolženo.

Cinkarna d.d. ni zelo dobičkonosno podjetje. Precej programov ne pripada dobička. Podjetje potrebuje svež kapital za razvoj in pridobitev novih donosnih programov.

Dne 31. 12. 2010 je imela CINKARNA d.d. 19.142.290 evrov drugih rezerv iz dobička in 4.442.157 evrov čistega poslovnega izida poslovnega leta 2010. V Cinkarni d.d. se lahko iz teh virov takoj zaposlenim izplača odškodnina v skupni vrednosti 23.584.447 evrov v obliki svežih delnic.

Zaposleni naj pridobijo na ta način 53, 62 % vsega osnovnega kapitala. Osnovni kapital se poveča od 20.396.244 evrov na 43.980.691 evrov. Vsak zaposleni pridobi v povprečju 23.642 evrov kapitala in ponovno sodeluje pri upravljanju svojega podjetja.

Če je mogoče iz rednega poslovanja dosegati v CINKARNI d.d. v naslednjih letih okoli 3 milijone evrov čistega dobička, bi zaposlenim pripadalo najmanj 54 % vsega dobička ali okoli 1.620.000 evrov.

Če se uveljavi predpise o davčni razbremenitvi plač, pa bi se dobiček družbe lahko močno povečal za več kot 5 milijonov evrov. Tako bi se še naprej lahko izplačevalo zunanjim lastnikom dividende v podobnih zneskih kot doslej. Če bi se izplačalo notranjim odgovornim partnerjem okoli 50 % povečanega dobička, bi vsak zaposleni letno lahko prejel okoli 2000 evrov bruto dividende.

3.14 Uničevanje družbe Fructal d.d.

Podržavljenje svobodnega podjetja

V desetletjih samoupravljanja so strokovnjaki in zaposleni ter njihovi dobavitelji razvili zelo kakovostno podjetje. Slovencem beseda Fructal pomeni sinonim za vrhunsko kakovostne sadne sokove.

Če bi zakon o internih delnicah obveljal, bi lahko okoli 800 samoupravljalcev podjetje olastnilo tako, da bi npr. vsakdo vložil v podjetje eno letno bruto neobdavčeno plačo. Če za izračun vzamemo sedanjo vrednost bruto plač zaposlenih, bi vsakdo od 850 zaposlenih vplačal okoli 20.000 evrov svežega kapitala, vsi skupaj pa 17 milijonov evrov

novega kapitala, kar bi omogočilo izjemen razvoj Fructala d.d. Zaposleni bi interne delnice plačali zlahka, najkasneje v desetih letih, predvsem iz svoje udeležbe na dobičku.

Politiki, ki so prevzeli oblast leta 1990, so nerazdelno zasebno kolektivno lastnino Fructala brez posvetovanja s samoupravnimi lastniki in brez javne strokovne razprave poddržavili s ciljem, da se samoupravljavce degradira v mezdne delavce domačih in tujih lastnikov ter tajkunov. Moralno načelo sovražnikov dobrih samoupravnih podjetij je bilo in je še dandanes: »Bolj kot so bili samoupravljavci uspešni gospodarji, bolj naj bodo kaznovani!«

Po poddržavljenju so zaposleni z družinskimi člani prevzeli le 15 % osnovnega kapitala z interno delitvijo. Pridobili so še 18 % osnovnega kapitala v programu javne prodaje. Podjetje je bilo tako kakovostno, da varčni ustvarjalci podjetja niti slučajno niso mogli odkupiti toliko delnic svojega podjetja, da bi imeli kontrolni paket 50 % in eno delnico. Oblast so prevzeli zunanji lastniki, ki v podjetje niso vložili ničesar.

Dokler ni prišlo do poddržavljenja in odkupa kapitala po družbi Union d.d., je podjetje poslovalo z dobičkom. Novi lastnik pa podjetje hudo izčrpava, tako da mu zaračunava bistveno previsoko ceno nabavljenega blaga, tako da se je moral Fructal d.d. prezadolžiti zaradi financiranja tajkunskih podvigov večinskega lastnika.

Amortizacija v vrednosti 3 milijone evrov verjetno omogoča normalno obnovo proizvodnih sredstev.

Večinski lastnik Union d.d. bogati zlasti na podlagi zelo nizkih plač zaposlenih. Bruto stroški dela na zaposlenega so znašali leta 2009 okoli 19.452 evrov letno ali 1621 evrov mesečno. Večinski del celotne dodane vrednosti si prilašča zunanji lastnik.

Fructal d.d. navzlic ogromni škodi, ki mu jo dela večinski lastnik, dandanes iz poslovanja lahko dosega okoli 2 milijona evrov čistega dobička. Dodana vrednost na zaposlenega v letu 2009 je znašala 42.238 evrov in je visoko nad slovenskim povprečjem. Čisti dobiček na knjigovodsko vrednost kapitala znaša okoli 12 %. Gre za donosno podjetje.

Če politiki ne bi oropali Fructalovcev, bi vsak od 370-ih zaposlenih lahko vsako leto odločal o uporabi okoli 7500 evrov dobička. Če bi si izplačali samo 50 % čistega dobička, bi poleg sedanje zelo slabe plače prejel v povprečju vsakdo še najmanj 3750 evrov bruto dividende.

Upokojeni Fructalovci bi sedaj zapuščali podjetje s tolikšnim kapitalom, da bi lahko do smrti prejeli letno okoli 3000 evrov dodatne pokojnine.

Zaposleni ne morejo odkupiti Fructala d.d.

Župan občine Ajdovščina, g. Marjan Poljšak, je poskušal organizirati Fructalovce s ciljem, da se odkupi Fructal d.d. od sedanjega večinskega lastnika Uniona d.d. Večinski lastnik je upošteval le ponudbe za odkup svojega celotnega deleža. Omeniti velja, da je zunanji lastnik svojo kupnino, ko je Fructal kupil za 27 milijonov evrov, že pobotal z izčrpavanjem kupljenega podjetja. Sedaj hoče še enkratni zaslužek. Ta večinski lastnik ni razvijal trga niti ni zadosti vlagal v opremo. Fructalu se slabo piše, če ne bo vložil sredstev v opremo in bistveno povečal trga. V ta namen mora vložiti sveži kapital v vrednosti več kot 10 milijonov evrov.

Če bi želeli Fructalovci za 30 milijonov evrov kupiti svojo, njim odvzeto lastnino, bi morali vzeti kredit v vrednosti 30 milijonov evrov glavnice in dodatno plačevati še obresti v vrednosti preko 7 %. Če bi ga želeli odplačevati samo iz dobička, bi šel za ta nakup ves bodoči dobiček vsaj 20-ih let.

Če Fructal d.d. ne bo vlagal večine bodočega dobička v razvoj trga in tehnologije, bo zašel v težave in o dobičkonosnem poslovanju lahko samo sanjamo.

Če bi se zagrizeni svobodnjaki Fructalovci odločili, da bodo svojo lastnino kupovali tako, da bodo za odplačevanje kredita uporabili npr. 10 % svojih mesečnih neto plač, ki so povprečne vrednosti okoli 1000 evrov, bi moral vsak zaposleni plačati 75.000 evrov za glavnico in še veliko za obresti. Samo za glavnico bi šlo 10 % neto plače 62,5 let oziroma z obrestmi vred bi zaposleni glavnico in obresti plačevali najmanj 70 let. Država bi dobivala prispevke od vsakega zaposlenega v vrednosti preko 40.000 evrov oziroma strošek podjetja in zaposlenih za odkup Fructala bi skupno znašal okoli 50 milijonov evrov.

Srečna država in srečen večinski lastnik, toda ultraizkoriščeni zaposleni in ubito podjetje!

Problematičen odkup

Fructal d.d. je kupilo podjetje Nektar d.o.o. Za kupnino in prevzete obveznosti bo moralo plačati preko 50 milijonov evrov. Za nakup naj bi pridobilo skupno okoli 43 milijonov evrov kreditov.

Če bi želel kupec strošek nakupa poravnati z izplačili celotnega dobička Fructala d.d., bi to trajalo več kot 20 let. Če se v Fructal d.d. ne bo vložilo več kot 10 milijonov evrov za opremo in trženje, bo to podjetje zelo težko poslovalo z dobičkom. Kupec bo prisiljen zmanjševati število zaposlenih in proizvodnjo v Ajdovščini. Uporaba blagovne znamke Fructala pa bo dala izkupiček le, če se bo zelo veliko vlagalo v marketing. Ocenjujem, da kupec ni realno ocenil ekonomike prevzema. Lahko se zgodi, da bo tako drag nakup škodoval obema podjetjema.

Fructal pripada Fructalovcem in primorskim sadjarjem

Okoli 6 % delnic Fructala je še v lastnini zaposlenih.

Do prevzema podjetja po sedanjem večinskem lastniku so zaposleni na podlagi 10.455.738 evrov osnovnega kapitala ustvarili in privarčevali glede na stanje 31. 12. 2009, še 11.332.885 evrov kapitalskih rezerv, 690.265 evrov rezerv iz dobička. Kapital pa so povečali tudi s prevrednotenjem sredstev za 3.195.856 evrov. Ustvarili so tudi zelo velike rezerve iz dobička, ki pa so izginile zaradi izčrpavanja podjetja s strani večinskega lastnika. Začetni osnovni kapital so zaposleni povečali za več kot trikrat.

Denacionalizacija naj se izvede tako, da se zaposlenim in upokojencem Fructala d.d. izplača rezerve iz dobička v vrednosti 690.265,00 evrov v obliki delnic. Dodatno naj se jim v obliki delnic na podlagi posebne določbe zakona o denacionalizaciji izplača še 10.287.312,00 evrov kapitalskih rezerv. Tako bi se jim izplačalo toliko delnic, da bodo oropani zaposleni in upokojenci pridobili več kot 50 % delnic vsega osnovnega kapitala.

Ker je država s podržavljenjem omogočila tajkunskemu lastniku ropanje lastnine, naj povrne škodo Fructalu d.d. v obliki državnega kapitala, npr. delnic v NLB d.d., HSE d.d. itd. Dodatno pa naj država prevzame obveznost vrnitve kredita, kolikor ga podjetje ni koristilo za svoje po-

trebe, ampak za potrebe tajkunskega prevzema, ali pa naj ta obveznost na podlagi zakona o denacionalizaciji preide na tajkunsko podjetje. Fructal d.d. potrebuje svež kapital. Finančno razbremenjeno podjetje lahko dokapitalizirajo zaposleni. Če bi se odločili, da vseh 370 zaposlenih vložijo v podjetje svež kapital v vrednosti svojih šestih povprečnih plač iz leta 2009, bi skupno lahko vložili vsaj 4 milijone evrov. Ker bi davčno razbremenili stroške za plače, bi se dobiček lahko povečal za več kot 2 milijone evrov letno. Tako bi lahko izplačila dobička uporabili za plačilo svežih delnic. Razvojno bi lahko sanirali podjetje

3.15 MURA d.d., Murska Sobota

Dokapitalizacija z internimi delnicami

Če bi ostal v veljavi zakon o lastninjenju, ki je začel veljati 18. avgusta 1990, z dokapitalizacijo z internimi delnicami, bi bila dandanes Mura d.d. zelo verjetno uspešno svetovno podjetje z veliko lastno maloprodajno globalno mrežo na podlagi prepoznavne lastne blagovne znamke. Uporaba dela plač za nakup internih delnic po federalnih predpisih iz junija 1990 je predvidevala, da za ta del plače ni bilo potrebno plačevati davkov in prispevkov. Celoten bruto znesek bi pomenil neto znesek za nakup delnic. Na podlagi uporabe 10 % bruto plač za nakup internih delnic, bi Mura d.d. v 10-ih letih, od leta 1990 do leta 2000, razpolagala po tekočih cenah z okoli 50 milijonov evrov svežega kapitala. Sveži kapital bi lahko vložila v razvoj lastne maloprodajne mreže, prepoznavnost blagovnih znamk in druge razvojne naložbe.

Podržavljenje pomeni uničevanje

Muro d.d. se je lastnilo oziroma podržavilo tako, da so leta 1995 57 % delnic s certifikati prevzeli zaposleni in bivši zaposleni. Za lastninjenje se je uporabilo egalitarne certifikate. Enak delež je dobil slab ali dober delavec ali direktor. Zaposleni so dobili okoli 40 % delnic, bivši zaposleni 17 % in zunanji lastniki 40 %. Veliko večino dobička, in sicer okoli 60 %, so po novi ureditvi prejeli bivši delavci in zunanji lastniki.

Zaposleni naj bi delali več in bolje, za nižje plače in zato, da se izplačuje dobiček tistim, ki v Muri d.d. ne delajo in v Muro d.d. nikoli niso vložili nobenega kapitala.

Od leta 2002 dalje so imeli zaposleni in upokojenci skupno le še 30 % vseh delnic. Poslovodne osebe so imele premalo delnic, da bi se pri njih lahko koncentrirala moč upravljanja.

Ko so večino delnic po letu 2000 prevzeli zunanji lastniki, so imenovali dobro plačane poslovodne delavce, ki z osebnim premoženjem niso odgovarjali za svoje delo. Menjali so se hitro. Ni boljše metode uničevanja podjetja, kakor hitro menjavanje mezdnih na podjetje življenjsko nevezanih direktorjev.

Izguba jugoslovanskega trga

Mura d.d. je po osamosvojitvi Slovenije izgubila velik del jugoslovanskega trga, na katerem je dosegala dobre poslovne rezultate. Po realni vrednosti so leta 1990 ustvarili 156 % večji dobiček kot leta 1993, leta 1991 kar 158 %, leta 1992 pa le 25 %.

Muralisti so sami preusmerili poslovanje na bolj zahtevne, toda manj dobičkonosne trge. Še vedno so bili in so ostali predvsem šivalnica za kakovostne evropske blagovne znamke.

Dokler so samoupravljavci sami upravljali svoje podjetje, so navzlic izgubi trga zadržali v zaposlitvi po stanju leta 1993 6367 delavcev. V letu 1993 so dosegli 388.872.000,00 tolarjev dobička oziroma po tedanjem tečaju evra za 2.924.640,00 evrov dobička.

Stroški dela na zaposlenega so leta 1993 letno znašali 1.136.354,00 tolarjev (8590,00 evrov) oziroma 94.696,00 tolarjev (717,00 evrov) na zaposlenega mesečno.

Prihodki na zaposlenega so leta 1993 znašali 2.079.678,00 tolarjev (15.722,00 evrov) oziroma 173.306,00 tolarjev (1312,00 evrov) mesečno. Od vseh prihodkov se je za stroške dela uporabilo 54,6 %.

V razdobju od leta 1993 do vključno 1999 se je za stroške dela uporabilo v povprečju okoli 52,95 % prihodkov, v razdobju 2000 do vključno 2008 pa kar 58,44 %.

Manj kot so imeli zaposleni lastnine, bolj so se obnašali kot mezdni delavci. Stroški dela so bili glede na stanje 1993-ega leta v razdobju

1993 do 2008 realno povprečno za 16,79 % nižji. V razdobju 1993 do 1999 so bili stroški dela realno nižji za 14,63 %, v istem času so bili realni prihodki na zaposlenega nižji v povprečju glede na leto 1993 za 12,68 %. Stroški dela so se v tem razdobju na zaposlenega zmanjšali realno za 1,95 % več kot prihodki na zaposlenega.

Od leta 2000 dalje do leta 2008, ko so oblast prevzeli zunanji lastniki, so se stroški dela na zaposlenega v povprečju realno znižali za 18,47 %, prihodki na zaposlenega pa so realno padli kar za 25,62 %. Mezdni delavci so zahtevali za plače za 7,15 % več, kot je znašala realizacija prihodka.

Zaposleni so na poddržavljenje odgovorili z zahtevami za večje plače, ne oziraje se na prihodke. Število zaposlenih se je znižalo iz 6367 leta 1993 na 3618 leta 2008. Še leta 1999 je bilo 5680 zaposlenih.

Mura d.d. je od leta 1993 do leta 1999 ustvarjala dobiček, le v letu 1995 je ustvarila izgubo v vrednosti 544.255,00 evrov. V letu 1990 je ustvarila po realni vrednosti, glede na leto 1993, dobiček v vrednosti 603 milijone tolarjev, v letu 1991 kar 613 milijonov tolarjev, leta 1992 le 99 milijonov tolarjev in leta 1993 386 milijonov tolarjev. Povprečni rezultat od leta 1993 do leta 1999 je bil 1.089.000,00 evrov dobička. Povprečna izguba za razdobje od leta 2000 do leta 2008 je znašala 4.795.000,00 evrov.

Mura je pod novimi zunanjimi lastniki ustvarjala veliko izgubo, umirala je in stagnirala.

Diskriminacija izvoznika

Mura d.d. izvažata 97 % svoje proizvodnje. Vladajoči politiki so v vsem času veljave tolarja vodili politiko prevelike splošne in osebne porabe. Onemogočili so uporabo večjega dela BDP za naložbe na podlagi množičnega varčevanja z internimi delnicami. Z visoko inflacijo so od leta 1990 dalje preivali sredstva od izvoznikov k uvoznikom. Samo v letu 1994 so indirektno odvzeli izvoznikom okoli 1 milijardo nemških mark in jih prelili k uvoznikom, zlasti uvoznikom avtomobilov.

Ker je Mura d.d. delovno intenzivno podjetje, je bilo izredno davčno obremenjeno zaradi prevelikih obremenitev plač s prispevki.

Zaposleni v Muri d.d. so se vsako leto, od leta 1993 do leta 2008, v povprečju odpovedovali po 190.793,00 tolarjev oziroma 796,00 evrov stroškov za plače oziroma vsak v 16-ih letih 3.052.701,00 tolarjem ali 12.738,00 evrom. To škodo naj se muralistom po stečaju Mure d.d. vsaj delno povrne tako, da država sofinancira nova podjetja. Za 3745 delavcev, zaposlenih v letu 2009, to pomeni 47 milijonov evrov odpovedanih plač.

3.16 Samo zaposleni so povečevali kapital

Zelo malo je bilo ob poddržavljenju samoupravnih podjetij primerov, da so fizične ali pravne osebe do lastnine prišle tako, da so vložile sveži kapital. V Perutnini d.d. Ptuj so poslovni partnerji vložili okoli 11 milijonov DEM svežega kapitala. Sposobno posloводство je dodatni kapital uporabilo za uspešna razvojna vlaganja. Dvignili so svojo mednarodno konkurenčnost.

V skoraj vseh drugih primerih poddržavljenja pa so do lastnine prišli tisti, ki v podjetju niso nikoli delali in niso vlagali svežega kapitala. Ves nadaljnji razvoj poddržavljenih podjetij je bil odvisen od prizadevnosti in nesposobnosti poslovodstev in zaposlenih. Nacionalizirani samoupravljavci so varčevali. Praviloma so začetni osnovni kapital, ki se ga je registriralo na dan sprejetja sklepa o »lastninjenju«, večkratno povečali. V povprečju so samoupravljavci po poddržavljenju dobili le okoli 20 % osnovnega kapitala, 80 % pa »politični« zunanji lastniki. Večina bistveno povečanega kapitala dandanes pripada nedelavcem in nevlagateljem. Tistim, ki so kapital povečali, pa ga pripada zelo zelo malo in še to samo, če imajo zaposleni še vedno delnice svojega podjetja.

Povečanje kapitala po podržavljenju stanje leta 2009

Firma	Osnovni kapital v mio. EUR	Kapital 2009 v mio EUR	Mnogokratnik povečanja	Število zaposlenih	Kapital na zaposlenega 2009
Krka d.d.	59	918	15, 5	8.569	107.130
Helios d.d.	11	201	18, 2	2.542	79.071
Petrol d.d.	52	404	7, 7	3.520	114.772
Cetis d.d.	10	30	3, 0	340	88.235
Pivovarna Laško d.d.	36	129	3, 5	321	401.869
MK Založba d.d.	5	46	9, 2	389	118.251
Iskra Avtoelektrika d.d.	13	48	3, 6	1.889	25.410
Droga Kolinska d.d.	61	190	3, 1	2.590	73.359
Interevropa d.d.	32	187	5, 8	2.330	80.257
Mercator d.d.	157	789	5, 0	23.482	33.983
Fructal d.d.	10	25	2, 5	370	67.567
Cinkarna d.d.	20	98	4, 9	1.053	93.067
Ljubljanske mlekarnice d.d.	18	54	3, 0	634	85.173
Žito d.d.	14	70	5, 0	1.107	63.233
Gorenje d.d.	58	332	5, 7	4.648	71.428
Dnevnik d.d.	1, 3	9, 7	6, 9	218	44.764
ČZP Večer d.d.	1, 0	4, 3	4, 3	192	22.504
Delo d.d.	2, 7	15, 5	5, 5	446	34.789
Delo Revije d.d.	1, 1	3, 7	3, 3	76	48.984

Če ne bi prišlo do politične deklasacije samoupravljalcev, bi le-ti na podlagi dokapitalizacije z internimi delnicami in zadrževanjem dobička dosegli še veliko večje povečanje kapitala, ki bi pripadal samo njim in upokojencem.

Denacionalizacija bo lažje izvedljiva, če se gre v kompromis tako, da bi se vsaj 50 % kapitala priznalo tistim, ki so ga ustvarili. Zunanji lastniki pa bi pridobili še bolj kakovostne portfolio delnice, s katerimi bodo lahko trgovali brez vsakih omejitev.

3.17 Mogoča dividenda na zaposlenega v denacionaliziranih podjetjih

Predpostavke:

Prispevki in dohodnina na plače se znižajo za 20 %.

Davek na bruto dobiček se zniža za 8 %.

50 % + 1 delnica osnovnega kapitala je v lastnini zaposlenih.

Postopek izračuna:

Čisti dobiček za leto 2009 bi se povečal za 8 % zaradi nižjega davka na bruto dobiček in za 20 % zaradi nižjih stroškov za bruto plače, zmanjšal pa bi se za vrednost povečanja neto plač zaradi draginje v mesečni vrednosti okoli 70 evrov. Povečani čisti dobiček družbe sem razpolovil in eno polovico čistega dobička nato delil s številom zaposlenih.

Firma	Čisti dobiček na zaposlenega v letu 2009 ali večletno povprečje v EUR	Možna bruto dividenda na zaposlenega, če se izplača 50 % čistega dobička - stanje 2009
Ljubljanske mlekarne d.d.	5488	2744
Cinkarna d.d.	2341	1170
Mercator d.d.	1307	653
Žito d.d.	2200	1100
MK Založba d.d.	6857	3289
Petrol d.d.	6440	3220

Če bi se davčno razbremenilo delovno intenzivna podjetja v stroških za plače za okoli 20 %, bi se izkazalo to znižanje stroškov podjetja kot bistveno višji dobiček podjetja. V Sloveniji plačujejo 60 let največ prispevkov in davkov delovno intenzivna podjetja.

V večini denacionaliziranih podjetij bi zaposleni lahko ob izplačevanju 50 % čistega dobička v dividendah prejeli eno, večinoma pa dve in tudi več mesečnih plač. Po svetovnih izkušnjah pa se začno zaposleni obnašati podjetniško, torej razmišljati o povečanju dobička in zmanjševanju stroškov, če letno prejmejo v obliki dividende vsaj dve mesečni plači. Upokojenci omenjenih podjetij bi lahko prejeli eno do dve in več dodatnih pokojnin iz svojega bivšega podjetja.

Deklasirani samoupravljalci so že ustvarili materialne pogoje, da se s kompromisno denacionalizacijo preobrazijo v pozitivno motivirane partnerske svobodne podjetne sodelavce.

Ko bi zaposleni zopet kontrolirali svoja podjetja, se bo povečala motivacija za delo in dodatno kapitalsko varčevanje. Nastali bodo motivacijski pogoji za doseganje še boljših poslovnih rezultatov.

3.18 Svobodno častnikarstvo in lastnina

Avtonomna samoupravna podjetja

Od nekdaj verjamem, da je svobodni tisk pogoj demokracije. Brez demokracije in svobodne cirkulacije raznoterih idej in soočanja interesov družbenih skupin ni mogoče zagotoviti kakovostnega življenja. Poslanstvo novinarstva je posredovaje in odkrivanje resnice. Če so častniki v lastnini urednikov in novinarjev in morda tudi bralcev, lahko delajo svobodno.

Slovenska časopisna podjetja so bila do podržavljenja leta 1990 avtonomna samoupravna podjetja.

Podržavljenje zasebne družbene lastnine

V Sloveniji bi lahko na podlagi zakona o podržavljenju samoupravnih podjetij iz leta 1992 več kot 51 % delnic prevzeli uredniki in novinarji v večini časopisnih podjetij v družbeni lastnini. Samo s pooblaščenkami smo svetovalci po letu 1997 trajno uspešno zaščitili večinsko lastnino zaposlenih v okoli 60-ih podjetjih.

V Delu d.d., Delu revije d.d., Večeru d.d. in Dnevniku d.d. so uredniki in novinarji delnice večinoma prodali in tako oblast in lastnino prepustili zunanjim lastnikom. Zaposlenim prodajalcem delnic je enkratni zaslužek pomenil več kot lastniško partnersko obvladovanje časopisne hiše.

Intelektualna podjetja

Častniki so intelektualna podjetja, ki razpolagajo z majhnim finančnim kapitalom. Bogastvo teh podjetij je v ustvarjalnosti in znanju ter vedoželjnosti tistih, ki vsak dan ustvarjajo vsebino časopisov in revij. Ta človeški »kapital« se neguje in ustvarja in razvija desetletja. V časih socializma je družbena skupnost vložila na različne načine precej sredstev, da so časopisne hiše zaživele in začele poslovati uspešno brez javne pomoči. Država je odigrala vlogo nosilca tveganega kapitala. Ko so podjetja shodila, se je umaknila. Že desetletja delujejo časopisna podjetja avtonomno.

Do velike prelomnice v svobodi časnikarstva je prišlo po padcu Aleksandra Rankovića v letu 1966. Mitja Gorjup je v vlogi urednika Dela prvi omogočil izražanje zelo raznoterih političnih pogledov. Takrat se je prvič začelo objavljati informacije o frakcijski raznoterosti v zvezi komunistov. Največji dosežek študentskega gibanja v letih 1968 do 1972 je bila sprostitev javne miselne kritične komunikacije tudi v tisku.

Uredniki vedo, ali jih je kdo glede objavljanja prispevkov v času socializma usmerjal ali ne. Mnogi povedo, da niso v času socializma doživeli nikoli nobene politične intervencije glede objav prispevkov.

Slovenci smo po zaslugi naših novinarskih hiš relativno dobro obveščeni o dogajanjih v svetu in doma. V tem pogledu se mi zdi, da smo enakopravni z največjimi narodi. Menim pa, da je največji problem slovenskega časnikarstva **zadnjih štirideset let samocenzura urednikov in novinarjev in praznine v strokovnem znanju.**

Če bi novinarji leta 1990 podpirali veljavo zakona o internih delnicah, na podlagi katerega bi se vsa podjetja dokapitalizirala s strani zaposlenih, bi bili lahko tudi naši svobodni in avtonomni častniki bolj uspešni. Morda bi z novim kapitalom lahko razvijali svobodne mednarodne časopisne hiše.

Noben sedanji zunanji lastnik Večera d.d., Dnevnika d.d., Dela d.d. in Dela revij d.d. ni v ta podjetja vložil enega samega evra svežega kapitala. Po podržavljenju teh podjetij, ki se je izvedlo takoj po letu 1992, so direktorji, uredniki, novinarji, zunanji sodelavci in drugi zaposleni **začetno družbeno lastnino, po novem pa osnovni kapital, na podlagi izplačevanja skromnih plač in nizkih honorarjev zunanjih sodelavcev, po stanju 31. 12. 2009, povečali v Dnevniku d.d. za več kot šest-**

krat, v Delu d.d. za pet in polkrat, v Večeru d.d. za štirikrat in v Delu revije d.d. za trikrat. Na vsakega zaposlenega je prišlo 31. 12. 2009 v Delu revije d.d. 48.984 evrov, v Dnevniku d.d. 44.764 evrov, v Večeru d.d. 22.504 evrov in v Delu d.d. 34.789 evrov kapitala. Podjetja so poslovala s tolikšnim dobičkom, da so v razmerah medsebojne hude tržne konkurence zagotavljala izplačilo plač in nadaljnji razvoj podjetij brez vsake javne pomoči.

Časopisna podjetja naj kontrolirajo aktivni partnerji

Iz nerazdeljenega bilančnega dobička in rezerv bi se lahko zaposlenim v časopisnih podjetjih izplačalo v delnicah toliko kapitala, da bi lahko **trajno prevzeli več kot 50 % lastništvo ključnih slovenskih časnikarskih podjetij.** Ponovno bi sami upravljali svoja podjetja in izbirali svoje urednike in direktorje.

Slovenski narod je lahko svoboden in v mednarodni skupnosti enakopraven le, če ima svoje lastne svobodne častnike in revije. Tuji lastniki so se že izkazali v vlogi trobil interesov tujega kapitala. Njihovo sporočilo je jasno: »Prodajte nam vse in bodite srečni podložniki«.

Slovenski novinarji doživljajo bridko izkušnjo ob uničevalnem političnem tajkunstvu v Delu revije d.d. in pri izčrpanju podjetij po zunanjih lastnikih v Dnevniku in Delu. Če bodo novinarji še naprej verjeli, da je tisti, ki ustvarja častnik in ustvarja kapital podjetja tat, in tisti, ki častniku ni dal ničesar, pravi pošteni lastnik, potem to ne bo dobro za slovensko kulturo in našo demokracijo.

Ljudje smo čudna bitja. Če dvajset let poslušamo laži, začnemo verjeti, da je laž resnica.

Hote ali nehote so slovenski novinarji skupno z vladajočimi politiki soodgovorni glede škode, ki je bila povzročena samoupravnim podjetjem, in sedanje prodaje podržavljenih podjetij Fructala, Mercatorja, Intereurope, Ljubljanskih mlekarn, Cetisa, Iskre Avtoelektrike, Heliosa, MK Založbe, Žita in Pivovarne Laško.

Če novinarji niso sposobni živeti kot odgovorni solastniški svobodnjaki in so sveto prepričani, da jim mora ukazovati politika ali tuji kapital, potem se bojim, da bo lahko za vedno izginila bistvena sestavina slovenske nacionalne samobitnosti.

Vse parlamentarne stranke, ki vladajo zadnjih enaindvajset let Sloven-
cem, si podrejajo tisk posredno preko predpisov ali preko njihovih lju-
bljenih političnih ali kapitalskih tajkunov.

Čas je, da pridejo na oblast nosilci politike svobodne civilne družbe, ki
vidijo v svobodnem časnikarstvu svojega pravega zaveznika.

4. KONKURENČNOST NEGOSPODARSTVA

4.1 Višja kakovost, učinkovitost in enakopravna dostopnost do raziskovalne, šolske, zdravstvene, kulturne, socialno humanitarne ter športne in društvene dejavnosti

Človeštvo se razvija izjemno hitro, odkar se je v gospodarjenju uveljavilo načelo tekmovalnosti oziroma konkurence.

Tisti, ki živimo in delamo na trgu, obstanemo samo, če smo izjemno ustvarjalni, delovni in varčni.

Tisti, ki živijo kot uradniki, delajo čim manj in če se da brez sprememb. To v Sloveniji velja za okoli 160.000 javnih uslužbencev. Tisti, ki živimo na trgu, živimo hudo drugače kot tisti, ki žive iz proračuna.

V Sloveniji več kot ena petina aktivne populacije dela v tako imenovanih negospodarskih dejavnostih, zato postaja izredno pomembno vprašanje kakovosti, nižanja stroškov in vrednotenja merljivih rezultatov dela zaposlenih v teh organizacijah. Samo če se bo tudi v teh dejavnostih uveljavilo načelo regulirane in za vsako dejavnost primerne oblike konkurence, lahko pričakujemo, da se bo njihov doprinos družbi izboljšal.

Ni primerno, da sedanja slovenska država obravnava vzgojitelje, učitelje, raziskovalce, kulturne delavce, telesno vzgojne delavce in zdravnike kot uradnike. Samo če lahko ti strokovnjaki opravljajo te zahtevne poklice čim bolj avtonomno, svobodno in odgovorno, lahko uveljavljajo načelo svobode znanstvene, umetniške, humanitarne in drugačne profesionalne ustvarjalnosti.

Nevzdržno je plačevanje teh strokovnjakov po načelu uravnilovke in ne glede na dosežene delovne rezultate.

Zdravnik, učitelj, znanstvenik, umetnik in drugi strokovnjaki lahko živijo srečno samo pod pogojem, če lahko svoj izbrani poklic opravljajo v skladu s pravili stroke, svoje ustvarjalnosti in moralnosti.

Življenje za strokovnjake postane neznosno in zelo stresno, če so prisiljeni, da dajo pri opravljanju svojega poklica prednost interesom doseganja čim večjega dobička, namesto da pazijo na stroške, toda ravnajo vedno v skladu z načeli poklicne etike.

Politika naj se umakne in ne vmešava v kadrovsko problematiko v negospodarstvu. Preneha naj odločati brez delavcev teh področij o naložbah v negospodarske dejavnosti.

Otroški vrtci, šole, osnovne šole, srednje šole, visoke šole, zdravstvene domove, bolnice, klinični center, domove za ostarele, kulturne ustanove, športna in druga društva se lahko financira tako, da starši, državljani ali društva, ki so koristniki storitev, prejmejo od države vavčerje in nato sami izbirajo vrtec ali šolo, v kateri bodo plačali z vavčerjem storitev, ali pa imajo pravico do svobodne izbire npr. zdravstvene ustanove ali zdravnika, kateremu opravljeno zdravstveno storitev plača skupna zdravstvena blagajna ali zavarovalnica. **Financiranje z vavčerjem ali plačilo storitev s strani javne blagajne ali zavarovalnice naj zagotovi vsem upravičencem enakopravne možnosti za pridobitev zelenih storitev pri tisti organizaciji oziroma pri določenem sodelavcu organizacije, ki jih glede na reference in pričakovano kakovost izbire uporabnik.** Gospodarske družbe »negospodarskih dejavnosti« **naj konkurirajo na specifičnem trgu javno financiranih storitev. Boljše poslovne rezultate naj dosegajo, če nudijo uporabnikom bolj kakovostno in takojšnjo storitev.**

Sveti, ki bi na nivoju države ali lokalne skupnosti neposredno upravljali delež družbenega produkta, ki ga parlament nameni posamezni dejavnosti, naj bi vedeli za veliko let v naprej, koliko sredstev bodo prejeli od države iz proračuna.

Organi upravljanja negospodarskih organizacij bi na tej podlagi vedeli, koliko sredstev bodo lahko pridobili preko vavčerjev ali neposredno iz proračuna oziroma javne blagajne, koliko z dokapitalizacijo ali posojili zaposlenih in koliko s pridobitvijo sredstev plačnikov davka na bruto dobiček ali z donacijami ali z dodatnimi plačili nadstandardnih storitev s strani slovenskih uporabnikov ali s prodajo storitev na globalnem trgu. Organizacije negospodarstva v Sloveniji dandanes poslujejo skorajda kot čiste proračunske ustanove. Ne jemljejo kreditov. Dodatnega kapitala ne zbirajo s primarnimi emisijami vrednostnih papirjev. Nobenega razloga ne vidim, da se ne bi moglo naložb v nepremičnine ali dra-

go opremo izpeljati tudi s primarno emisijo kapitala in z dolgoročnimi bančnimi krediti tudi v teh dejavnostih. Poslovodne osebe in zaposleni partnerji pa morajo biti s svojim vložkom kapitala soodgovorni za doseganje načrtovanih poslovnih rezultatov.

Nove čisto zasebne organizacije, ki opravljajo tako imenovane negospodarske dejavnosti, že dvajset let zelo uspešno delujejo zlasti na področju funkcionalnega izobraževanja, zdravstva in drugod kot običajne gospodarske družbe. Osebni delovni nosilci takih organizacij in njihovi ustanovitelji pa so praviloma nadpovprečno ustvarjalni in uspešni profesionalci, ki samostojno gospodarijo z vsemi produkcijskimi tvorci.

Če gre za organizacije, ki opravljajo določeno dejavnost, npr. osnovnega šolstva, potem naj velja, da financiranje z vavčerjem omogoča izplačevanje osnovnih plač učiteljev in pokrivanje minimalnih stroškov poslovanja tako, da izvajalci lahko dosegajo minimalne standarde opravljanja določene dejavnosti, kot jih opredelijo zakoni in izvedbeni predpisi. Dodatno financiranje ali nastopanje na odprtem trgu storitev pa pokriva stroške za dodatne zasluge in tudi izplačevanje dela ali vsega dobička zaposlenim poslovodjem, partnerskim sodelavcem in upokojencem negospodarskih organizacij.

Z donacijami ali proračunskimi naložbami bo še naprej potrebno vlagati v nepremičnine in nakup zelo drage opreme za delo teh organizacij. Če naložbe izvaja država, prihaja pogosto do razsipnih naložb, previsokih cen opreme, ki nato bremenijo negospodarske organizacije.

Nosilci naložb naj bodo zato tiste organizacije negospodarstva, ki bodo gospodarile z novo, pogosto zelo drago opremo ali novimi nepremičninami.

4.2 Javno zasebne gospodarske družbe v zdravstvu, šolstvu, kulturi, športu in znanosti

V Sloveniji smo davkopllačevalci iz davkov in samoprispevkov zgradili vrtce, šole, univerze, inštitute, zdravstvene domove, gasilske domove in vrsto športnih objektov. Gre predvsem za prostorske pogoje in opremo za opravljanje namenske dejavnosti. Amortizacija je tolikšna, da ob stagnaciji števila prebivalstva omogoča nujne procese posodabljanja. Potrebne so tudi večje dodatne ali nove naložbe v te dejavnosti.

Vsa sedanja javna sredstva so namenjena trajnemu namenskemu opravljanju določenih negospodarskih dejavnosti. Zato naj velja, da se mora pri opravljanju teh organizacij in sredstev ščititi predvsem javni interes uporabnikov storitev.

Omenjene organizacije so se večinoma preoblikovale v javne zavode. Za izgubo jamči država. Dobiček se ne sme deliti zaposlenim. Zaposleni so postali mezdni državni uradniki, ki so plačani glede na razvrstitve v plačilne razrede, ne pa glede na delovne rezultate.

V svetih zavodov odločajo z večino glasov politični predstavniki. Zaposleni so v podrejenem položaju. Niso motivirani, da bi delali bolje od konkurenčnih zavodov. Nič ne pridobijo za sebe osebno, če naredijo več z manjšimi stroški.

Zelo malo se nastopa na odprtem evropskem in svetovnem trgu storitev.

Zato naj se uveljavijo naslednje rešitve:

- **Uvede naj se načelo konkurenčnosti vseh javnih in drugih zavodov, ki vsaj 30 % prihodka ustvarijo na trgu storitev, tako da se lahko preoblikujejo v posebne vrste javno zasebnih negospodarskih družb, ki nastopajo za svoje obveznosti do tretjih oseb kot polno odgovorne pravne osebe. Posle naj pridobijo na trgu storitev na specifičen način s pridobivanjem vavčerjev ali na podlagi javnih razpisov države. Samo nekatere zelo redke negospodarske dejavnosti, ki nikakor ne morejo nastopati konkurenčno na trgu storitev, naj še naprej proračunsko financirajo lokalne skupnosti ali država v obliki javnih zavodov.**
- **Vlogo ustanovitelja javno zasebnih negospodarskih družb naj opravljajo lokalne skupnosti, država ali skupnost uporabnikov, ki organizacijo ustanovijo s svojim samopriskom. Ustanovitelji naj odločajo o ustanovitvi ali prenehanju delovanja javno zasebne organizacije negospodarstva.**
- **Sredstva, ki so jih v izgradnjo in opremo ter posodabljanje negospodarskih organizacij vnesli davkoplačevalci in plačniki samopriskov ter donatorji, naj se vodijo kot javni kapital javno zasebne negospodarske družbe. S tem javnim kapitalom naj upravljajo zastopniki davkoplačevalcev in plačnikov samopriskov ter donatorjev, ki jih neposredno izvolijo državljani na lokalnih in državnih volitvah.**

Zastopniki javnosti naj imajo do največ 50 % glasov v organu upravljanja.

Zaposleni sodelavci desetletja razvijajo »človeški kapital«. Uvajajo novosti in opravljajo storitve. Predlagam, da na podlagi tega prispevka upravljajo negospodarske organizacije najmanj s polovico glasov. Zaposleni naj izvolijo 50 % svojih zastopnikov v organ upravljanja družbe. Praviloma naj se odloča s soglasjem obeh strani. Organ upravljanja naj imenuje in odpokliče poslovodstvo. Če pride v organu upravljanja do pat pozicije, naj o sporu odloča stalna republiška tričlanska arbitražna, ki deluje za vsako dejavnost, ali pristojni minister. Partnersko odgovornost zdravstvenih, šolskih, raziskovalnih, kulturnih, socialno humanitarnih in drugih delavcev se lahko zelo poveča, če bi država vsako leto, vsaj za 10 let vnaprej, določala, kolikšen del bruto družbenega produkta se bo uporabil za javne izdatke za vsako od teh dejavnosti.

Taka ureditev financiranja naj motivira »negospodarske« organizacije, da se trudijo nuditi uporabnikom čim višjo kakovost na čim bolj učinkovit oziroma ekonomičen način.

Če se bo zaposlene za vse, kar bi naredili glede nižanja stroškov in povečanja prihodkov na podlagi kakovostnega dela in izkazovalo dobiček že naslednje leto, kaznovalo z nižjimi prilivi iz javnih sredstev, se bodo še najprej obnašali kot mezdni uradniki. Dobička ne bodo izkazovali, ampak bodo vedno težili k izkazovanju izgube. V mesecu novembru in decembru bodo, tako kot to delajo dandanes, ko so javni nedobičkonosni zavodi, potrošili vse, kar so od družbe prejeli. Če ne poslujejo tako, da potrošijo vsa prejeta sredstva, bodo morda naslednje leto prejeli manj sredstev. Zelo hitro v državnih ustanovah zaposleni napredujejo v višje nazive in s tem v višje plačilne razrede samo zato, da si zagotovijo višje osnovne plače.

Družbe v »negospodarskih« dejavnostih naj poslujejo konkurenčno s ciljem, da z vlaganji v razvoj in znanje dvigujejo kakovost in učinkovitost opravljanja storitev, da poteka delovanje brez čakalnih vrst in po konkurenčnih cenah in tako, da ustvarjajo dobiček.

Ko npr. zaposleni v zdravstveni dejavnosti opravijo brez čakalnih vrst vse storitve v skladu z minimalnimi standardi oziroma ko podelajo vse delo za slovenske zavarovance, naj svobodno prodajajo svoje storitve na samoplačniškem oziroma globalno odprtem, zlasti evropskem trgu.

50 % ustvarjenega dobička, doseženega na podlagi uporabe javnega kapitala, naj se uporabi za nadaljnji razvoj dejavnosti in se družbo z njim dokapitalizira, 40 % dobička naj pripada zaposlenim in 10 % upokojencem. Če je to potrebno, se dobiček, ki pripada zaposlenim, uporabi za dokapitalizacijo družbe, sicer pa se dobiček izplača.

Če zaposleni ali upokojenci dokapitalizirajo organizacijo, naj jim pripada ves dobiček, ki nastane na podlagi njihovih novih naložb svežega kapitala.

Če se npr. iz zasebnih sredstev uvede nove storitve naj pridobe vlagatelji pravico, da take profitne centre na podlagi smernic upravnega organa organizacije upravljajo avtonomno.

Javno zasebne organizacije negospodarstva lahko uredijo razmerja s podjetji, ki so jih s svojim vložkom kapitala ustanovili zasebni izvajalci storitev s pogodbami o dolgoročnem sodelovanju. Spodbuja naj se zasebno pobudo toda ne tako, da zasebna podjetja poslujejo tako, da ustvarjajo lepe prihodke stroške pa prevalijo na javne organizacije.

Delovna mesta in funkcije naj bodo v negospodarskih organizacijah vedno dostopne vsem po načelu enakih možnosti. Vsi zaposleni naj bodo dolgoročno motivirani za uspešno poslovanje tudi tako, da bi jim sorazmerno, glede na njihovo doseženo višino plač in inovacijskih nagraj, do njihove smrti pripadal tudi sorazmerni del dobička, v katerem se upošteva vse njihove prejemke iz časa aktivne zaposlitve v taki organizaciji.

Delovna razmerja naj urejajo poslovodni organi javno zasebnih gospodarskih družb samostojno.

Država naj določi normative in standarde za vse »negospodarske« dejavnosti. S svojo strokovno službo naj nadzira spoštovanje predpisov in kakovost poslovanja gospodarskih in negospodarskih družb ali zavodov.

Če se želi uveljaviti ta preobrazba negospodarskih organizacij, se mora financiranje utemeljiti na strokovno evropsko primerjalnem vrednotenju posameznih storitev z upoštevanjem velikosti družbenega produkta na prebivalca in povprečnih plač, kakršne se dosega v Sloveniji.

Če država strogo nadzira doseganje minimalnih standardov storitev, se ustvarja možnost, da bodo boljše delujoče organizacije lahko boljše plačevale sodelavce in bodo lahko sodelavci tudi kot partnerji udeleženi na dobičku organizacije.

Dandanes se v Sloveniji nagrajuje sodelavce v negospodarskih organizacijah kot uradnike. Različni delovni rezultati so enako nagrajani. Za te storitve gre zato pogosto preveč davkoplačevalskega denarja in davčna obremenitev je prevelika. Zlasti v urbanih središčih deluje več istovrstnih organizacij, ki med seboj lahko konkurirajo. Nekatere organizacije so edine, ki opravljajo posamezne storitve v Sloveniji. Zato je potrebno uveljaviti tudi evropski konkurenčni trg storitev s pomočjo vavčerjev ali na kakšen drug način.

Več svobodnega odgovornega zaupanja in več odločanja profesionalcem in nič nepotrebna političnega vmešavanja v življenje javno zasebnih gospodarskih družb.

V primeru, da bi prišlo do očitnega kartelnega monopoliziranja ali očitnih zlorab monopolnega položaja infrastrukturne organizacije po zaposlenih v škodo javne koristi, naj poseže vmes država, toda samo z zakonom, za katerega glasuje vsaj 60 % večina vseh poslancev državnega zbora. Država ali lokalna skupnost si mora zadržati pravico, da intervenira tudi tako, da imenuje prisilnega upravitelja, če zaposleni ne spoštujejo zakonov in ne delajo v javno korist.

4.3 Zdrav življenjski slog in zdravje

Če človek zmerno uživa alkohol, ne uživa mamil, ne kadi, se dnevno giblje ali telovadi vsaj eno uro, se prehranjuje na zdrav način, ne živi stalno v strahu in stresu in pod pogojem, da opravlja redne preventivne zdravstvene preglede, bistveno manj oboleva. Stopnjo obolevanja je mogoče znižati vsaj za polovico, če se živi zdravo in se pravočasno ugotavlja začetna bolezenska stanja.

Zaradi zdravega življenjskega sloga in poudarka na preventivni medicini bi se lahko znižala odsotnost z dela, podaljšala aktivna delovna doba in celovita kakovost življenja. Lahko bi se vsaj za eno tretjino znižali izdatki za zdravstvo, ki sicer hudo bremenijo sodobne, zlasti razvite družbe. V Sloveniji gre dandanes za zdravstvo že približno 9 % BDP, v ZDA pa kar 17 %. Za zdravstvo gre več BDP, ker se prebivalstvo stara. Uvaja se več dražjih zdravil in dražjih zdravstvenih storitev. Pojavljajo se nove bolezni. O tem glej www.stateofthefuture.org, stran 26-27.

V Sloveniji, ki šteje približno 2 milijona prebivalcev, je okoli 200.000 alkoholikov, od tega jih je 100.000 registriranih. Okoli 12.000 prebivalcev uživa mamila, od tega jih je 4000 registriranih. V času samoupravljanja je bilo med Slovenci okoli 80.000 alkoholikov. Zasvojenost z mamili se je razširila v času od uvedbe kapitalizma.

Veliko otrok je predebelih, zlasti zaradi neustrezne prehrane. Mnogi mladostniki so zasvojeni z internetom in igrami na srečo.

Veljalo bi razmisliti, da se uvede dodaten prispevek za zdravstvo za vse, ki so zaradi nezdravega načina prehranjevanja in nezdravega življenjskega sloga predebeli.

Če se v zdravstvu osebne oziroma družinske zdravnike plačuje za opravljanje zdravstvenih storitev, dodatno pa tudi zato, ker so njihovi pacienti nadpovprečno zdravi, bi zdravniki posvečali več pozornosti preventivi. Manj zdravstvenega osebja bi morda lahko brez čakalnih vrst oskrbovalo manj obolelih ljudi.

Zdravniki in medicinske sestre nam predstavljajo velike moralne avtoritete, zato naj si vzamejo več časa za to, da nas navajajo na zdrav življenjski slog in skrbijo za pravočasne preventivne zdravstvene preglede in ukrepe. Ker se rezultati takega delovanja pokažejo šele čez mnogo let, naj se osebne oziroma družinske zdravnike stimulatивно nagrajuje na dolgi rok, v kolikor so njihovi pacienti nadpovprečno zdravi. Osnovna plača naj bo plača za opravljene zdravstvene storitve obolelim. Stimulacija na dolgi rok pa naj pripada osebnemu zdravniku, ki deluje tako, da njegovi pacienti čim manj obolevajo. Ta stimulacija bi se morala izkazovati kot del pokojnine. Osebni zdravniki naj bodo nagrajeni tudi zato, ker so v preventivnih pregledih pravočasno odkrili začetek bolezni.

Glavni razlog za uveljavljanje zasebnega koncesionarstva in razbijanje dobre mreže zdravstvenih domov v Sloveniji na področju zdravstva je uravnilovsko obravnavanje zaposlenih v javnih zdravstvenih zavodih. Če bodo lahko poslovodje javno zasebnih negospodarskih organizacij sami uredili nagrajevanje zdravnikov in drugih sodelavcev na podlagi normativov in standardov storitev ter celovite ocene kakovosti in obsega dela posameznega zaposlenega in bodo delovni in dobri sodelavci nagrajeni bistveno bolje od manj delovnih in manj uspešnih sodelavcev, se bo verjetno marsikateri koncesionar vrnil v matični zdravstveni dom

kot partner, sodelavec in kot tisti, ki bo lahko udeležen tudi na izplačilu dobička.

Poslovodna oseba zdravstvene organizacije mora imeti avtonomno pristojnost razporejanja zlasti ključnega osebja na podlagi delovnega urnika po deloviščih in minutah. Npr., če z delom zamuja zdravnik, potem pogosto ne dela cel tim zdravstvenega osebja.

Zaradi ekonomike, kakovosti in zanesljivosti poslovanja bi veljalo razviti večje zdravstvene organizacije, ki bi bile vodene tako, da se nižajo stroški na posamezno storitev.

Z vidika konkurenčnega prava organizacij, ki morajo poslovati z dobičkom, je edino pravilno, da je vsakdo lojalen do tiste organizacije, v kateri je redno zaposlen. Če so politiki dopustili kaos, ker so poddržavili javne zdravstvene ustanove in so zato tolerirali, da zaposleni v javnih ustanovah popoldan npr. delajo v svoji zasebni ambulanti, naj se sedaj omogoči reintegracijo nastalih zasebnih kapacitet in javno zasebnih organizacij. Taka zasebna ambulanta lahko deluje dalje kot avtonomen profitni center v skupni partnerski organizaciji.

Tako kot se v gospodarstvu spoštuje konkurenčna prepoved in dogovarja konkurenčna klavzula, naj se spoštuje tudi v negospodarskih organizacijah.

Vsakdo naj se odloči, ali dela v svoji zasebni praksi ali bolnici na trgu vavčerjev in samoplačnikov ali pa dela samo v partnerski javno zasebni zdravstveni organizaciji, ki prav tako dela na trgu vavčerjev in samoplačnikov. Vsakdo mora pokrivati vse stroške reprodukcije zdravstvenega osebja in dejavnosti. Kriti je treba tako stroške strokovnega usposabljanja itd.

V interesu kakovostnih in konkurenčnih zdravstvenih ustanov je urejen, toda odprt evropski trg zdravstvenih storitev. To pomeni, da bi lahko državljani Republike Slovenije vavčerje unovčili kjerkoli na enotnem evropskem trgu in obratno, da lahko državljani drugih članic EU unovčijo svoje vavčerje v slovenskih zdravstvenih ustanovah.

Precej vrhunskih slovenskih zdravnikov bi lahko dosegalo pomembne zdravstvene, pa tudi ekonomske rezultate, tudi z izvozom zdravstvenih storitev na podlagi evropskih vavčerjev ali na podlagi samoplačništva. Zdravstveni denar je bil desetletja bolj na stranskem tiru. Ni bil v centru politične pozornosti. Upravljalci so neizmerno popuščali pritiskom posameznih lobijev ali pa je šlo za čisto navadno korupcijo, tako da se je

neupravičeno trošilo veliko več denarja, kot bi ga bilo potrebno trošiti za obvezno zdravstveno zavarovanje.

Obvezno zdravstveno zavarovanje naj pokriva tudi bolezni in poškodbe, ki jih po novem krije tako imenovano prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Režijski stroški za »prostovoljno« zdravstveno zavarovanje so štirikrat večji, kot so režijski stroški obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Zasebno lastnino se uvaja zato, da se dobrine pocenijo ali so bolj kvalitetne, ne pa zato, da se podražijo! V praksi brez potrjene kartice za »prostovoljno« zdravstveno zavarovanje ne moreš do zdravstvene oskrbe, kakršno smo sicer v Sloveniji že uživali v desetletjih samoupravljanja. Prostovoljno zdravstveno zavarovanje naj pokriva na primer lepotne operacije, nadstandardne zobne proteze, dodatna neodvisna mnenja in podobne zadeve, ki niso nujno potrebne za normalno zdravstveno oskrbo zavarovancev.

Na podlagi delovanja zdravstvenega sveta, ki ga izvolijo zavarovanci in zaposleni v zdravstvenih organizacijah, naj se uveljavi bolj učinkovit nadzor nad uporabo obvezno zbranega denarja, namenjenega zdravstvu.

4.4 V šoli posvetiti več časa znanju o reševanju problemov

Če se v celotnem šolstvu več časa posveti usposabljanju za reševanje proizvodnih in drugih problemov, če se več dela praktično, če se uči metod učenja in samoizobraževanja, če se osvoji znanja za samooskrbo in znanja za pridobivanje informacij preko spleta o vsem, kar je človeštvo znanja že akumuliralo, če se dela v manjših skupinah in bolj individualizira pouk, če se uvede sistem doživljenjskega obnavljanja in dopolnjevanja znanj, je mogoče močno povečati učinkovitost vzgojno izobraževalnih procesov, skrajšati čas učenja, delo pa lahko opravi manjše število bolje plačanih pedagoških delavcev. Stroški za redno in doživljenjsko usposabljanje pa lahko stagnirajo ali se celo zmanjšajo.

V času, ko lahko vsakdo preko spleta pridobi v trenutku informacije o vsem, kar je bilo že javno objavljeno in ima tako vsakdo sam dostop do celotne zakladnice človeški javnosti dostopnega znanja, je smiselno bistveno manj šolskega časa posvetiti pomnjenju že znanih zakonitosti in znanih dogajanj. Več časa velja posvetiti usposabljanju za uporabo zna-

nja, ki je dostopno predvsem na spletu, in metodam reševanja proizvodnih ali družbenih problemov, osvajanju praktičnih proizvodnih znanj in znanj, ki so pomembna za samooskrbo z zdravo hrano, energetske varčno življenje oziroma ekološki način življenja.

Proračunski izdatki za šolstvo so veliki. Stroški podjetij za dodatno strokovno usposabljanje zaposlenih zelo rastejo.

Redno šolanje naj bo mladim in odraslim dostopno praviloma brezplačno.

Bolje naj bodo nagrajeni tisti prosvetni delavci, katerih učenci ali študentje so v praksi bolj uspešni. Pedagoški delavci oziroma pedagoške organizacije, katerih učenci so bolj uspešni, naj zato prejemajo stimulativni dodatek k plačam in pridobijo višjo pokojnino.

Učitelji so vse življenje izobčeni iz udeležbe v krogu proizvodnih ali drugih storitvenih dejavnosti. Zato učijo veliko materije, ki je za življenje zlasti v tržnih dejavnostih nepomembna. Ne učijo pa dovolj, kako dobiti informacije, se učiti, ustvarjati nove rešitve, razvijati inovacije, kako ustanoviti in voditi podjetje.

Vsak učitelj naj bi zato opravljal vsaj eno leto pripravništva tako, da bi delal v podjetjih oziroma različnih proizvodnih in storitvenih dejavnostih, da bi videl, kaj je in kaj ni v proizvodni ali storitveni življenjski praksi zares pomembno.

To bi morali seveda najprej narediti tisti univerzitetni učitelji, ki šolajo nove učitelje, sami osebno pa vse življenje živijo in delajo le v šolah.

Študentje, zlasti inženirji, bi se morali vsaj en dan v tednu posvetiti strokovnemu usposabljanju veččin ročnih delavcev iz njihovega strokovnega področja. Ne more biti nekdo dober strojni inženir, če ne ve, kako dela orodjar!

Namesto neorganiziranega priložnostnega študentskega ali dijaškega dela preko študentskih servisov naj se uvede redno tedensko enodnevno praktično delo za vse dijake in študente. **Dijaki in študentje naj odraščajo tako, da so že zelo zgodaj odvisni predvsem od samega sebe in manj od staršev.** Starši so danes delovno zelo obremenjeni. V manjših družinskih podjetjih lahko otroke uvajajo v delo tako, da ga že mladi vzljubijo. Večinoma pa bo tako pozitivna delovna vzgoja vse bolj naloga šole v sodelovanju s podjetji ter ustanovami.

Če se vse aktivno prebivalstvo uči vse življenje, živi vsebinsko bogato življenje in je lahko konkurenčno na trgu dela.

Če bodo zaposleni nagrajeni predvsem glede na delovne rezultate, se bo močno razvijalo samoizobraževanje, ki ne predstavlja velikega stroška. Vse oblike organiziranega izobraževanja predstavljajo precejšen strošek ali za podjetje ali za zaposlenega.

Slovenija nima dobro razvitega doživljenskega izobraževanja, saj se izobražuje le 14 % starih med 25 in 64 let, na Švedskem pa kar 30 %.

4.5 Več za razvojno raziskovalno dejavnost

Če bo evropska družba vlagala v razvoj in raziskave najmanj 4 % svojega BDP in to tako, da uporabniki vlagajo vsaj tri četrtine vseh sredstev, je mogoče stalno dvigovati ustvarjeno dodano vrednost tako, da bodo članice EU mednarodno konkurenčne.

Če družba vlaga premalo sredstev v raziskave in razvoj ali pa veliko večino sredstev vlaga država in velika večina raziskovalcev dela na javnih univerzah ali državnih samostojnih institutih, taka družba ne more dosegati zadostnih raziskovalno razvojnih rezultatov, v proizvodnih organizacijah pa ni zadosti novih mednarodno konkurenčnih izdelkov ali storitev.

Švicarji vložijo pri Evropskem patentnem uradu trinajstkrat več patentnih prijav kot Slovenci, Avstrijci trikrat več. Članice EU so si zastavile v Lizbonski strategiji cilj, da bodo vse članice v raziskave in razvoj vlagale 3 % BDP. Tega cilja se ni doseglo.

Kratek pregled ključnih aktualnih tem, s katerimi se ukvarjajo raziskovalci, si lahko pogledate na www.stateofthefuture.org, stran 38-39.

Slovenija vlaga v raziskave in razvoj le okoli 1,7 % svojega BDP. Sredstva se dajejo v veliki meri za raziskave, ki ne omogočajo razvoja novih izdelkov ali storitev. Preveč raziskovalcev dela v državnih institutih. Premalo so odvisni od rezultatov svojih inovacij, ki naj se verificirajo kot novi izdelki ali nove storitve.

Nova oblast je po letu 1990 popolnoma skoncentrirala odločanje o uporabi javnih sredstev pri ministrih. Uveljavilo se je načelo, da sredstva za raziskovalno in znanstveno dejavnost dobi tisti, ki objavlja članke, ne tisti, ki izumlja in ustvarja nove storitve in nove izdelke.

Inovativna sposobnost samoupravnih podjetij je bila zelo prizadeta zaradi podržavljenja družbene lastnine. Najbolj so bili pri tem prizadeti

inovatorji, ki so zelo veliko prispevali k povečanju družbene lastnine in so po podržavljenju izgubili vse pravice do minulega dela.

V letu 2004 je delalo v gospodarstvu Slovenije le 828 raziskovalcev na milijon prebivalcev, v sosednji Avstriji pa več kot 3500. Zaradi premajhne inovativnosti je dodana vrednost na zaposlenega v Sloveniji bistveno manjša kot v razvitih družbah.

Če želimo Evropejci dohitevati najboljša gospodarstva, bi morali množično varčevati in vlagati veliko večji del BDP v naložbe. Na nivoju EU naj bi šlo vsaj 1 % BDP za raziskave in razvoj, tako da bi šlo 0,6 % za temeljne raziskave in 0,4 % za sofinanciranje aplikativnih razvojnih raziskav. Če bi nacionalne države namenjale 0,4 % svojega BDP za temeljne raziskave, bi se tako skupaj z organi EU zbralo sredstva v vrednosti 1 % BDP članic EU. Če bi zasebni sektor vlagal 2 % BDP in bi dobil od nacionalnih držav 0,6 % BDP in s strani EU še 0,4 % oziroma skupno 3 % BDP članic EU, bi tako ustvarili pogoje za izjemen razvoj raziskovalne dejavnosti in inovativnega podjetništva.

Uporabniki in raziskovalci naj v Sloveniji in na nivoju EU izvolijo znanstveno raziskovalni svet, ki naj odloča o uporabi javnih sredstev, namenjenih za raziskovalno dejavnost.

Naj velja, da je mogoče iz javnih sredstev slovenske države pridobiti največ 50 % sredstev za raziskovalno delo, ostala sredstva naj raziskovalci pridobijo iz evropskih ali drugih javnih virov in gospodarstva oziroma negospodarstva.

V času od leta 1978 do leta 1991 sem na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo in Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani predaval družboslovne predmete. Vsako leto sem imel 1000 študentov in vsak slušatelj je opravil seminar. Pedagoško delo se je plačevalo glede na obseg opravljenih predavanj, vaj in izpitov.

Za večje raziskave sem si moral pridobiti plačnika sam.

Bolj kot sem raziskoval mejna področja tehnologije in družbenih odnosov, boljše sem opravljal svoje pedagoško delo. Velika sredstva za raziskovalno delo sem pridobil tako, da sem raziskoval družboslovne vidike robotike. Pol denarja so prispevala preko posebne raziskovalne skupnosti podjetja, pol pa država. Če ne bi nudil uporabnih raziskovalnih rezultatov, denarja od gospodarstva za moje družboslovne raziskave ne bi bilo. Razvil sem uporabno metodologijo uvajanja robotiziranih celic. Inženirji so mi naročili, da rešim problem pozitivnega odnosa do

kapitala. Zato sem leta 1988 v knjigi »Ustava svobode« predlagal, da se v ustavi določi enakopravno konkurenčnost vseh oblik lastnine podjetij. In ustava se je spremenila. Odprli smo vrata svobodnemu zasebnemu podjetništvu.

Na fakulteti smo bili nagrajeni glede na obseg in kakovost dela. Uživali smo polno avtonomijo in svobodo znanstvenega dela. Delovali smo na način svobodnega notranjega podjetništva.

Celovit pregled projektov v prihodnost usmerjenega znanstveno raziskovalnega dela je vsako leto objavljen na www.stateofthefuture.org oziroma www.millennium-project.org.

5. ENAKE MOŽNOSTI ZA VSE

5.1 Vsakomur enake začetne možnosti za osebni razvoj

V informacijski dobi, ko je postal ekološko osveščen in odgovoren, ustvarjal in inovativen človek sam po sebi ključni dejavnik in nosilec informacijskega in ekoreprodukcijskega načina življenja oziroma tudi samozadostnega načina družbene reprodukcije, bodo obstale in bodo mednarodno konkurenčne le tiste globalne družbene skupnosti, ki bodo ustvarjale optimalne pogoje za vsestranski razvoj osebnosti in družbeno enakopravno in polno uveljavljanje zlasti vsakega mladega človeka.

Tiste družbene skupnosti, ki bodo onemogočale ustvarjalni razvoj vseh svojih, zlasti mladih pripadnikov oziroma bodo nudile možnosti za napredovanje le potomcem bogataške elite, bodo v mednarodni tekmi narodov zaostale in propadle.

Uvoz inteligence drugih narodov ne more nadomestiti intelektualnega potenciala domače mlade populacije.

Starši, ki imajo radi svoje otroke, jih vzgajajo in usmerjajo tako, da so otroci in mladostniki čim prej samostojne osebnosti, ki se uveljavljajo v družbi na osnovi lastnih vizij svojega življenjskega poslanstva oziroma tako, da so odvisni predvsem od lastnega dela, učenja, moralnosti, ustvarjalnosti, varčnosti in podjetnosti.

Družinsko poreklo ne sme biti glavni dejavnik, ki odloča o življenjski poti mladih. Vsak mladostnik naj si sam izbere svoje življenjske cilje in poti za doseganje teh ciljev.

Dobro živeti od podedovanega bogastva ni moralno ne družbeno koristno. Tako rentništvo naj se davčno zelo omeji.

5.2 Pravica do zaželenih otrok

Če družbena skupnost in starši ustvarjajo ekonomske pogoje za rojevanje zaželenih otrok v družinskem okolju, temelječem na ljubezni,

se rojeva primerno število otrok in imajo otroci možnost zrasti kot čuteče pozitivne osebnosti.

Veliko empiričnih raziskav, ki obravnavajo problematiko premajhnega števila rojstev, dokazuje, da želijo v razviti urbani družbi starši rojevati željene otroke, le če imajo za to ustrezne socioekonomske pogoje. Otrokom želijo omogočiti kakovostno življenje. Na odločanje za življenje brez otrok vplivajo tudi spremembe vrednostnih sistemov, toda ta vpliv ima na manjše število rojstev v Sloveniji, Nemčiji in drugih državah zelo majhen vpliv, približno 20 %.

Velika večina potencialnih staršev si otrok želi. Življenje brez otrok ni polno človeško življenje. Življenje brez otrok je polprazno in neizpolnjeno ter nenaravno.

Če politika deluje tako, da omogoča rodnim družinam, da imajo matere vsaj dva otroke v zgodnjih letih, potem je to za slovenske in evropske razmere prava politika.

Če politika ne omogoča odločanja za rojevanje otrok, potem je to politika iztrebljanja lastnega naroda in je zato negativna politika.

Če se v vsaki družini mladim materam rodita vsaj dva otoka, se prebivalstvo v razvitih družbah obnavlja tako, da mlade aktivne generacije lahko vzdržujejo tako mladoletne otroke kakor tudi vse večji delež ostarelega prebivalstva. Če se rojeva premalo otrok, je ogroženo ravnovesje med ostarelo in aktivno generacijo, ki se lahko razrešuje le s priseljevanjem mlade aktivne populacije tujcev.

Pravica imeti zaželene otroke z ljubljeno osebo je najbolj elementarna človeška pravica, ki zagotavlja kontinuiteto življenja ljudi kot vrstnih bitij. Če zaradi neugodnih socialno ekonomskih razmer ni mogoče imeti zelenih otrok, si pahnjen v položaj antičloveškega življenja. Zato je zares človeška le taka družbeno ekonomska ureditev, ki ustvarja pogoje staršem, da se odgovorno odločajo za rojevanje in vzgojo otrok.

Samo, če imajo mlade rodne družine v razvitih družbah zagotovljene vsaj minimalne redne prejemke, lastno stanovanje in možnost delne samooskrbe, je mogoče pričakovati zadostno - normalno število rojstev.

5.3 Slovenci izumiramo

V Sloveniji lahko analiziramo odnos med politiko in rojstvi tako, da primerjamo več kot 40 let učinkovanja družbe ekonomske demokracije na podlagi avtonomnega samoupravljanja podjetij po zaposlenih in v razmerah za dialog odprtega enopartijskega sistema in okoli 20 let učinkovanja družbene ureditve, ki je veliko večino samoupravljalcev spremenila v mezdne delavce tujega kapitala, države in tajkunov, in v razmerah večstrankarske parlamentarne demokracije strank, ki se vse zavzemajo za ultrakoncentracijo bivše družbene lastnine v rokah tujcev in tajkunov. Vse parlamentarne stranke podpirajo le razvoj novih zasebnih podjetij, v katerih delajo mezdni delavci, z dobičkom pa razpolagajo le ustanovitelji oziroma lastniki gospodarskih družb. Samoupravna podjetja so vse parlamentarne stranke družno prepovedale.

V časih samoupravljanja in polne zaposlenosti smo imeli Slovenci, v relativno zgodnjih letih, povprečno po dva otroka. Taka rodnost je zagotavljala normalno obnavljanje naših družin in slovenskega naroda.

Že sredi osemdesetih let, v času negotovosti glede usode Jugoslavije, po smrti Josipa Broza Tita in Edvarda Kardelja, je rodnost padla takoj, ko se je povečala nezaposlenost, in sicer za okoli 5000 rojstev letno.

Po uvedbi večstrankarskega sistema leta 1990 se je rodnost znižala še za okoli 6000 rojstev letno. Otroci se dandanes rojevajo starejšim materam. Novi politični režim je ustvaril veliko armado nezaposlenih. **Več kot tretjina mladih rodnih družin si v novi »demokratični« družbeni ureditvi ne upa imeti otrok.**

V času samoupravljanja, od leta 1953 do leta 1991, je število prebivalstva v Sloveniji poraslo od 1.466.425 na 1.974.839 oseb ali za 35 %. Od uvedbe večstrankarske demokracije ter lustracije samoupravljalcev, začeni z letom 1990 do leta 2008, pa je poraslo na 2.032.362 oseb ali za 3 %. Porast prebivalstva od leta 1990 dalje je utemeljen predvsem na povečanem priseljevanju Hrvatov, Srbov in Bošnjakov na stalno bivanje v Sloveniji po osamosvojitvi Republike Slovenije.

Med prebivalci Slovenije je bilo leta 1961 95, 65 % Slovencev in 4, 35 % pripadnikov drugih narodov, leta 1991 je bilo 96, 43 % Slovencev in 3, 57 % pripadnikov drugih narodov in leta 2002 le 89, 97 % Slovencev in 10, 03 % oziroma okoli 196.992 pripadnikov drugih narodov.

V Sloveniji je bilo v času samoupravljanja od leta 1950 do leta 1993 stalno več rojstev kakor umrlih.

Od leta 1993, to je z začetkom lustracije in razlastninjenja samoupravljalcev, pa je število umrlih v Sloveniji večje od živorojenih otrok.

obdobje	povprečje živorojenih otrok
1950 / 54	33.505
1955 / 59	30.073
1960 / 64	28.835
1965 / 69	29.564
1970 / 74	28.519
1975 / 79	30.197
1980 / 84	28.298
1985 / 89	25.150
1990	22.368
1995	18.980
2000	18.180
2005	18.157
2007	19.823
2008	21.800

Ena tretjina rodne mlade generacije si ne upa imeti otrok predvsem zaradi:

- obče negotovosti oziroma nezaupanja v politično vodstvo,
- velike nezaposlenosti,
- zaposlovanja za določen čas oziroma negotovosti redne zaposlitve
- in nezmožnosti rešitve stanovanjskega problema.

Od leta 1947 do leta 1953 je Jugoslaviji grozila invazija s strani Stalina. Tedaj je šlo 30 % BDP za obrambo.

Toda samozavedanje ljudstva lastne moči in opravičilo Hruščova leta 1956 ter izredno hitra ekstenzivna industrializacija so vzbujali med ljudmi vero v politično vodstvo in v svetlo bodočnost.

V letu 1954 so ženske rojevale v povprečju pri 28, 4 letu, toda po več otrok, in največ prvorojencev v času od 20 do 24 leta starosti.

Mladi starši želijo rojevati in vzgajati otroke pod pogojem, da imajo v stabilni družbi zagotovljeno redno zaposlitev, da živijo v lastnem, čeprav zelo skromnem, stanovanju in da se lahko posvetijo otrokom.

Ogromni generacijski izpad bo lahko reševala Evropa le z imigracijo mlade aktivne populacije iz držav, v katerih veliko ljudi išče delo. Ocenjuje se, da bo treba povabiti okoli 50 milijonov ljudi na stalno življenje v Evropi.

Če se želi rešiti problem izpada 200.000 nerojenih otrok v Sloveniji v času od leta 1990 do dandanes, potem bo treba voditi aktivno politiko imigracije.

Priseliti se mora vsaj še 100.000 novih stalnih mladih prebivalcev oziroma mladih družin z otroki. Ustvari pa naj se pogoje za naseljevanje predvsem strokovnega kadra in inovativnih podjetnikov.

5.4 Zgodnji intelektualno čustveni razvoj otrok in mladine

Za zdravje, varnost in zgodnji intelektualni razvoj otroka je potrebno omogočiti materi in očetu toliko porodniškega dopusta in take pogoje bivanja, da se lahko zelo veliko ukvarjata z otrokom, s ciljem njegovega zelo zgodnjega osebnostnega in intelektualnega razvoja. Ve se, da se intelektualna ustvarjalnost in čustvena stabilnost po rojstvu lahko najbolj razvije v času do tretjega leta starosti. Z otroki naj se čim več pogovarjajo in ukvarjajo tudi dedki in babice, sorodniki, bratje in sestre. Že zelo zgodaj naj se otroci vključijo v organizirano varstvo otrok, da so deležni družbene in strokovne vzgoje ter razvoja svojih talentov. **Uvede naj se brezplačno organizirano otroško varstvo za vse predšolske otroke.**

Vsi otroci naj se obvezno vključijo v devetletno osnovno šolo. Država naj pokrije vse stroške osnovnega šolanja in ne le dela stroškov!

Vsak mladostnik se lahko po končani osnovni šoli vključi v katerokoli srednjo šolo tako, da prejmejo vavčer, ki ga izroči izbrani srednji šoli v Sloveniji ali drugi državi članici EU. Vrednost vavčerja je odvisna od normirane cene izobraževanja za posamezne poklice.

Starši, podjetja, lokalne skupnosti in fundacije naj financirajo posebne programe in nadstandardne vzgojno izobraževalne storitve.

Vsak mladostnik naj ima možnost vpisa na vse nivoje ali visokošolskega ali doktorskega brezplačnega študija. Osnovne normative za ceno vsakega programa določi država. Študent naj bo nosilec vavčerja in izbira visokošolsko ustanovo v Sloveniji ali kjerkoli po svetu, na kateri se bo usposabljal.

Dijaki in študentje, ki uspešno izdelujejo razred za razredom, imajo pravico, če ne bivajo doma, tudi **do državne štipendije za kritje minimalnih življenjskih stroškov** in do bivanja v dijaškem ali študentskem domu.

Vsi dijaki in študentje skupaj z učitelji naj en dan v tednu delajo v podjetjih in ustanovah ali na ekoloških dejavnostih zato, da so na praksi in da si obenem prislužijo del denarja za svoje življenje. Osnovnošolci in srednješolci naj sami pridelajo hrano za svojo malico in kosila na zemljiščih šole ali doma.

Učenci, dijaki in študentje naj se naučijo tudi ročnih spretnosti tako za samooskrbo življenje kakor tudi za opravljanje bodočih poklicev.

5.5 Enakopravnost pri začetku lastne podjetniške poti

Mladi, ki imajo vizije in ideje za ustanovitev novih gospodarskih družb, naj imajo možnost najeti po ugodni ceni prostore v podjetniških inkubacijskih centrih, v katerih jim ob startu podjetja pomagajo strokovni svetovalci in vlagatelji tveganega kapitala. **Če bo velik del mladih, ki imajo potencial za podjetništvo, lahko zasnovalo svoje lastno podjetje, se bo ustvarila družbena skupnost svobodnega odprtega in konkurenčnega podjetništva.** Uresničilo se bo načelo enakih možnosti. Samo take družbe so in bodo v špici mednarodne konkurenčnosti.

Javna televizija, javni radio in javni dnevnik morajo omogočati brezplačno javno kakovostno predstavitev vseh inovativnih novih izdelkov in storitev inovatorjev, ki so rezidenti v Republiki Sloveniji, javna glasila Evropske unije pa rezidentov v državah članicah EU. Tako naj se podpre inovativne nove podjetnike. Na tej podlagi se bodo lažje opredeljevali za vlaganje tveganega kapitala zainteresirani investitorji.

Tisti del mladih, ki se bodo zaposlili v že delujočih gospodarskih družbah ali finančnih organizacijah ali zadrugah, naj imajo možnost napredovanja na višje in najvišji položaj na podlagi lastnega dela, ustvarjalnosti, sposobnosti in moralnosti.

Obstoječe organizacije bodo konkurenčne dolgoročno le, če jih bodo vodili najbolj talentirani in sposobni podjetniški voditelji, ki uživajo zaupanje sodelavcev in vlagateljev kapitala.

Na najvišje položaje v gospodarskih organizacijah **naj napreduje tisti, ki ga izberejo aktivni partnerji solastniki in vlagatelji svežega kapitala.**

Če v obstoječih podjetjih ne bo obveljalo načelo polne odprtosti za najboljše sodelavce, bodo taka podjetja v konkurenčnem boju propadala, ker se v njih najbolj sposobni pripadniki srednje ali mlajše generacije ne bodo zaposlovali.

Otroci ustanoviteljev in lastnikov podjetij so lahko prvi med enakimi, ne pa avtomatsko prvi. Samo ena tretjina ustanoviteljev ima potomce, ki so sposobni uspešno prevzeti manjše podjetje staršev in ga uspešno voditi. Sedanje dobro vodenno podjetje zlahka in hitro zavozijo manj sposobni ali nesposobni dedni nasledniki ustanoviteljev.

5.6 Odprta in zaprta družba

V 45-ih letih samoupravljanja je veljalo načelo odprte družbe. Mladina se je šolala brezplačno. Aktivno prebivalstvo je bilo polno zaposleno. Vsakdo, ki je delal v samoupravnem podjetju, je lahko napredoval in postal direktor. Delavski svet je na direktorske položaje imenoval tiste, ki so kazali največ sposobnosti vodenja podjetij.

V osemdesetih letih se je zelo povečala kadrovska avtonomija samoupravnih delavskih svetov, da so zares svobodno, brez zunanjih političnih smernic izbirali direktorje.

Podržavljenje družbene lastnine na zahtevo »Demos« je imelo za cilj ukinitve svobodnega samoupravljanja v podjetjih in spremeniti samoupravljalce v slabo plačane mezdne delavce. Demos je želel postaviti na vodilne položaje po politični liniji svoje kadre. Šlo je zlasti za interese koncentracije lastnine v rokah »denacionalizirancev« iz razdobja 1945 do 1947 in prodajo samoupravnih podjetij tujemu kapitalu.

Načelo enakih možnosti vseh zaposlenih do napredovanja na podlagi osebne sposobnosti so črni, rdeči in oranžni boljševiski s podržavljanjem družbene lastnine v samoupravnih podjetjih brutalno likvidirali. Samo tisti, ki se je že znašel na položaju direktorja ali pa postal

direktor po politični namestitvi s strani novih partitokratov, je lahko postal lastnik celega podjetja, ki ga upravlja in vodi tako, da je preko posebnega podjetja prevzel večino delnic tako, da je za nakup dobil bančne kredite. Kredite je ali še bo odplačal iz bodočih dobičkov prevzete gospodarske družbe in na druge načine, toda praviloma celo brez lastnega vložka kapitala.

Totalna strankarska koalicija partitokratskih črnih, rdečih in oranžnih boljševikov je ultra sovražnik načela odprte družbe. Gre za civilizacijsko gledano ultrareakcionarje oziroma za vladavino zagovornikov načela politične privrženosti in načela rojstva kot ključnih pogojev družbenega napredovanja. Načelo rojstva poznamo iz fevdalne družbene ureditve. Na vodilne položaje v Sloveniji bodo lahko v bodoče prihajali le otroci bogataških tajkunov, drugi še tako sposobni ljudje se bodo lahko udi njali hlapčevsko za podrejene mezdne menedžerske, razvojne in strokovne funkcije.

5.7 Progressivno obdavčiti dediče

Ker so družine v času samoupravnega egalitarizma posedovale praviloma le stanovanjske hiše, nekateri tudi vikende in skorajda vsi osebne avtomobile, se je uveljavilo načelo, da se dediče prvega dednega reda v Sloveniji ne obdavčuje. Darila dedičem prvega dednega reda pa tudi po letu 1990 niso obdavčena.

Bistvene spremembe glede obsega podedovanega premoženja so se zgodile zaradi »denacionalizacije« z letom 1990. V naravi ali s finančno odškodnino se je vrnilo lastnikom kapitala, iz razdobja podržavljanj od 1944 do leta 1947, njihova podjetja, nepremičnine in drugo lastnino. Slovenski odškodninski sklad jim je dodatno že izplačal okoli 900 milijonov evrov odškodnin, odplačati pa jih mora še 1, 2 milijardi evrov. Naenkrat smo postali pripadniki moje samoupravne generacije totalno neenaki. Dediči nacionalizirancev so nekateri čez noč nesluteno obogateli. Na podedovano lastnino niso plačali nobenega davka na dediščino. Ne poznam urejene kapitalistične države, ki ne bi poznala progresivnega davka pri dedovanju večjega premoženja tudi za prvi dedni red. Celo najbolj desni politiki v razvitih državah so večji levičarji od politikov, ki vladajo v Sloveniji.

S posebnim davkom na rentniško bogatenje velja v Sloveniji obdavčiti vse, ki so v zadnjih 20-ih letih na podlagi dedovanja, torej brez lastnega dela, pridobili več kot npr. 500.000 evrov vredno premoženje. Prenosi denarja, vrednostnih papirjev, stanovanjskih hiš, stanovanj, vikendov, avtomobilov in druge opreme, namenjene rekreaciji ali potrošnji, ter drugega premoženja na dediče prvega reda, ki služijo in so v uporabi naslednje družinske generacije, do te vrednosti, naj ne bi bili obdavčeni. V to vsoto sodi tudi kapital, ki dedičem ne nudi upravljaljskih pravic v gospodarski družbi. Večja premoženja pa naj bi bila zelo progresivno obdavčena.

5.8 Nujnost razpona v plačah

Razponi v plačah in udeležbi na dobičku oziroma vsi prejemki, namenjeni potrošnji, so družbeno pogojeni s stanjem razvitosti posamezne družbe in opredelivijo politične sfere glede nujnosti in primernosti razlik v zasluških bolj ali manj uspešnih in prizadevnih politikov, menedžerjev, strokovnjakov in drugih delavcev ali kmetov.

Vrhunski politiki, menedžerji ali strokovnjaki, ki vodijo države ali gospodarske družbe ali opravljajo najbolj zahtevna strokovna dela v časih trajnostnega razvoja, so lahko samo tisti, ki jih prvenstveno zanima svobodno, ustvarjalno voditeljstvo države, podjetij ali vrhunsko strokovno delo in se tako samouresničujejo. Dosegati pa morajo take prejemke, da se lahko tudi 60 ur na teden posvečajo samo delu za državo, podjetje, razvoj, raziskave in biti zdravniki za svoje paciente. Naj bodo tako materialno preskrbljeni, da si lahko uredijo stanovanjsko vprašanje, da uredijo čuvanje otrok, da skratka lahko živijo tako, da lahko preživljajo tudi svoj redki prosti čas na njim zaželeni način in pridobe tudi nekaj kapitala, ki ga lahko vlagajo za večje naložbe ali za starost.

V sodobnih razvitih državah tako kakovostno življenje vrhunske inteligence omogočajo razponi med povprečno plačo vseh zaposlenih v posamezni državi ali regiji in plačami vrhunskih politikov ali strokovnjakov in izumiteljev v razmerju najmanj 1 : 5. Manjši razponi prejemkov so glede na izkušnje zadnjega stoletja človeške zgodovine, s poudarkom tudi na izkušnjah samoupravljanja, premajhni za zadovoljevanje minimalnih potreb teh kadrov in zadostno stimulacijo vodil-

nih kadrov. Večji razponi v plačah ali izplačilih dobička, namenjenega potrošnji, niso potrebni, ker nič ne doprinesejo k še večji učinkovitosti in uspešnosti voditeljstva političnih in gospodarskih voditeljev ter vrhunskih strokovnjakov.

Ekstremno visoke plače menedžerjev so uveljavljena svetovna praksa. Največji zaslužki in razponi so v ZDA.

O razponih v plačah je in bo vedno odločala politika, ker politika odloča o dohodnini in davku na dobiček. Tudi danes ni nič drugače. To je zadeva družbenega dogovora in političnega odločanja.

Ne vidim nobene potrebe, da bi bili razponi v plačah, namenjeni potrošnji, večji kot 1 : 5 na povprečno plačo danega družbenega okolja.

Kaj pa lahko prejemniki ekstremno visokih plač ali izplačil dobička počno z velikimi prejemki? Kupujejo ogromne hiše, uporabljajo zasebna letala, vlagajo v zlato in nakit, trošijo za drage ekskluzivne zabave, kupujejo vrsto prestižnih avtomobilov, potratne jahte... Taka poraba je postala ekološko nevzdržna.

Vse družboslovne raziskave so doslej pokazale, **da so zaposleni z nizkimi prejemki za male razlike v višini plače pripravljani zamenjati službo. Pokazalo se je, da pa ni nobene prave soodvisnosti med delovnimi rezultati vrhunskih kadrov, tudi če se jim plače zelo povečajo, preko razpona 1 : 5. Ekstremno visoke plače ne stimulirajo za boljše delo. So čista nepotrebna potrata.**

Denar se tedaj troši za dobrine, za katere vsaj deloholični ljudje, ki delamo za kakovostno življenje svoje družine in soljudi, nimamo nobenih potreb. Gre za dobrine, ki so z delom za službo za svoje podjetje popolnoma zasedenim ljudem prej breme kot užitek. Izkazuje se samo blišč duševne bede nosilcev tega izkazovanja in potrošništva.

Zgodovinsko gledano so bile več tisočletij razlike med faraoni, cesarji, kralji in podložniki, plemiči in tlačani ogromne. Kapitalizem in socializem sta uvedla načelo enakih možnosti bogatenja. V razvitih kapitalističnih družbah prebivalci večinoma obogatijo na podlagi svojega inovativnega podjetništva. V državah bivšega real-socializma pa so sodobni tajkunski milijarderji praktično vsi izbranci iz krogov politično favoriziranih »naših« kadrov.

Vstopamo v ekozgodovinsko obdobje, v katerem bodo **Zemljani lahko preživeli, če bodo trošili zmerno. S kapitalom kot pogojem svobode podjetništva naj podjetniški ustvarjalci razpolagajo neomejeno. Če**

najbolj sposobni ljudje ne morejo neomejeno in svobodno vplivati na vlaganje svojega kapitala, napredka človeštva ne bo. Čas norega nesmiselnega potratništva dobrin pa je minil, predvsem zaradi ekoloških omejitev tega sveta.

Plače ali izplačila dobička, **ki presegajo razpon 1 : 5** glede na povprečno plačo zaposlenih, **naj prejemniki uporabijo le za dokapitalizacijo lastnega podjetja ali za vlaganje tveganega kapitala v nova inovativna podjetja ali za donacije, sicer pa naj se večje plače ali izplačila dobička oziroma večje prejemke, namenjene potrošnji, progresivno zelo obdavči.**

5.9 Različnost eksistenčnega minimuma

Razponi v plačah morajo upoštevati dejstvo, da je eksistenčni družinski minimum večine prebivalstva drugačen kot eksistenčni minimum vodilnih političnih, poslovnih in strokovnih delavcev. Eksistenčni viri preživljanja so lahko sestavljeni iz minimalne plače v denarju in iz dela in prejemkov v samooskrbi. V Sloveniji ima približno polovica gospodinjstev lasten vrt. **Tistim, ki živijo v blokih ali v mestu in nimajo možnosti, da si uredijo svoj vrt, naj zato lokalna skupnost dodeli v najem zemljišča za vrt in lastna sadna drevesa, tako da se bo lahko tudi za mestne prebivalce eksistenčni minimum kombiniral iz plače, pokojnine in samooskrbe.**

Z delom v prostem času za samooskrbo se lahko ukvarja večinski del delovno aktivnih ljudi. Tisti pa, ki se ukvarjajo s podjetništvom, poslovanjem in zahtevnim strokovnim delom, morajo tem dejavnostim posvečati praktično svoj celotni delovni čas, to je v povprečju okoli 60 ur tedensko. Ti ljudje se ne smejo ukvarjati z delom na črno. Manj časa imajo za delo za samooskrbo. Zato pri njih v stroške eksistenčnega minimuma sodijo tudi izdatki za razne gospodinjske storitve, varstvo otroka, urejanje hiše in še marsikaj. **Zato je eksistenčni minimum delovno in intelektualno najbolj aktivnega dela prebivalstva precej višji kot eksistenčni minimum večine državljanov.** Vodilni strokovnjaki nimajo prejemkov iz sive ekonomije, zato je ekonomsko in moralno prav, da so njihove plače primerno večje od tistih, ki dandanes delajo dnevno

8 ur v službi in 3 do 4 ure v samooskrbi ali sivi ekonomiji. Če bi bile plače enake, ne bi bilo ustrezne motivacije pri mladini za šolanje.

Razlike v plačah so utemeljene moralno in ekonomsko tudi zato, ker začnejo polkvalificirani delavci delati za plačo, ko so stari okoli 15 do 17 let, diplomirani inženirji, zdravniki, pravniki pa prejmejo prvo plačo 8 do 10 let kasneje. Študiju morajo posvetiti tedensko med 50 in 60 ur. Študij v srednji in na visoki šoli je vse bolj zahteven in zahteva veliko samoodrekanja. **Desetletni časovni zaostanek dela za plačo se zato izobražencem nadomesti z višjo plačo.**

Razpon v plači večine zaposlenih in vodilnih poslovodnih oseb ter strokovnjakov je na podlagi navedenih dveh objektivnih razlik utemeljen najmanj kot razpon 1 : 3 povprečne plače.

Eksistenčni minimum strokovnjakov je po moji oceni približno trikrat višji od eksistenčnega minimuma polkvalificiranih delavcev.

Ne razpoznavam nobene ekonomske in moralne potrebe po tem, da bi bile plače politikov, menedžerjev, inovatorjev, vrhunskih zdravnikov, vrhunskih sodnikov itd. bistveno različne. Plače organizacijskih voditeljev in plače razvojnih strokovnjakov ali zdravnikov naj bodo podobne.

V časih socialističnega samoupravljanja je vladalo načelo relativnega egalitarizma. Velike razlike v plačnih razponih 1 : 12 so bile le v času, ko se je posnemalo prakso državnega kapitalizma stalinizma in se je podjetja upravljalo preko državnih direktij, to je v času od leta 1947 do uvedbe samoupravljanja podjetij leta 1950. S pojavom delavskih svetov so se plačni razponi zelo znižali, tako da so imeli direktorji v povprečju trikrat do največ petkrat večje plače kot delavci. Pojavljale pa so se tudi izredno visoke plače in to ne pri ljudeh na najbolj odgovornih mestih. Velik del našega revolta mladine in študentov je bil že v začetku šestdesetih let uperjen proti nemoralnemu zaslužkarstvu in zoper prevelike plačne razpone.

V času, ko je bil v šestdesetih letih predsednik vlade Republike Slovenije Stane Kavčič, je prejemal plačo v razponu 1 : 4, 5 povprečne plače. Že tedaj se je težko pridobilo gospodarstvenike za delo v vladi, ker so bile njihove plače v zelo uspešnih samoupravnih podjetjih višje.

Pisal sem uvodni del tez in sklepov za konferenco ZKS o socialnih razlikah, ki je bila v začetku sedemdesetih let. Zavzemal sem se za razpon 1 : 5 glede na povprečno plačo kot primeren in zadosten za ustrezno

motivacijo nosilcev bolj odgovornega in zahtevnega strokovnega dela. Konferenca ZKS o socialnih razlikah je tako rešitev potrdila. Toda razponi so se v sedemdesetih in osemdesetih letih zmanjšali v povprečju na razpon 1 : 3.

Po uvedbi kapitalizma so začeli tudi slovenski menedžerji posnemati zahodnjake. Menili so, da si tudi oni zaslužijo enormne plače.

Tako so se v zadnjih 20-ih letih pojavili predvsem v podržavljenih podjetjih plačni razponi tudi do 50-kratnika povprečne plače zaposlenih v podjetju.

Ekstremno visoke plače je zaslediti zlasti v podjetjih in bankah v močni državni lastnini oziroma v lastnini zunanjih lastnikov. Menedžerji, ki niso lastniki, želijo v času, v katerem lahko vodijo podjetje, zaslužiti čim več, dolgoročni interesi družbe, ki jo poslovodijo, jih ne zanimajo.

5.10 Neomejena akumulacija podjetniškega kapitala in usmerjanje razvoja

Če družbena ureditev omogoča povsem svobodno akumulacijo in večanje kapitalskih prihrankov najbolj uspešnih podjetnikov in inovatorjev ter spodbuja njihovo produktivno zadrževanje dobičkov za nadaljnji razvoj lastnega podjetja ali uporabo dobičkov ali plač predvsem za vlaganje tveganega kapitala v nova inovativna podjetja, je lahko celotna družba bolj svobodna, ustvarjalna, uspešna ter mednarodno konkurenčna.

Zato naj davčna ureditev visoko stimulira izkazovanje dobičkov in zadrževanje dobička za nadaljnji razvoj podjetij. Visoko naj se davčno stimulira vlaganja tveganega kapitala v nova inovativna podjetja.

Če bodo poslovno izjemno uspešni ljudje razpolagali povsem svobodno s pošteno prisluženim, lahko neomejeno velikim kapitalom, ga bodo znali najbolje na podlagi svojih znanj in izkušenj vlagati tudi v nova podjetja ali za dokapitalizacijo podjetij. Uporabijo naj ga tudi za vlaganja v raziskave, kulturo, humanistične ustanove, štipendije mladine, ustvarjanje enakopravnih možnosti za mlade oziroma za vse dejavnosti, ki jih donacijsko financira ali preko davka sicer refinancira država.

V primeru, da dohodninski davčni zavezanci izplačani tudi neomejeno velik dobiček vlagajo kot sveži kapital v nova podjetja ali v doka-

pitalizacijo podjetij ali pa ga uporabijo za donacije, naj taki prejemki v celoti zmanjšajo dohodninsko osnovo takega davčnega zavezanca.

Najbolj kreativni podjetniki so lahko boljši donatorji kot birokrati! Ves denar gre neposredno donirancu. Odpadejo stroški državnega posredovanja sredstev, ki lahko znašajo 2 % do 10 % vrednosti z davki zbranih prihodkov proračuna. Donacije države naj le dopolnjujejo donacije uspešnežev svobodne civilne družbe, kolikor je to potrebno.

6. SOLIDARNOST

6.1 Polna zaposlenost vsega aktivnega prebivalstva

Če se omogoči vsej mladi populaciji redno šolanje in vsej odrasli za delo sposobni populaciji polna zaposlitev, ki omogoča vsaj skromno življenje, se s tem doseže visoko stopnjo socialne varnosti, ustvarja se velik družbeni produkt, kar povečuje kakovost življenja, kriminala je malo in stroški za varnost ter stroški za nadomestila za nezaposlenost so nizki.

Tako smo v Sloveniji živeli v času socialističnega samoupravljanja. **Pra-ksa je pokazala, da za uspešno funkcioniranje družbe ne potrebuješ armade nezaposlenih, s katero vršiš pritisk na mezde. Ne potrebuje se ogromno število policistov in varnostnikov.**

Kakovostno življenje razvite urbane globalne družbene skupnosti je mogoče le, če imajo vsi člani skupnosti tolikšne redne denarne prihodke, da lahko poravnajo redne mesečne minimalne življenjske stroške. Če se del pripadnikov družbe ne more preživljati, ker ne more plačevati niti položnic, se je prisiljen ukvarjati s kriminalom ali beračenjem, kar slabo vpliva na celovito kakovost življenja.

Zato je stvar države in vseh delodajalcev, da zagotavljajo polno zaposlenost aktivnega prebivalstva in omogočajo vsem zaposlenim vsaj tolikšne plače, da lahko poravnajo nujne stroške življenja družine. Nezaposlenim je treba omogočiti stroške vzdrževanja za čas, ko se poklicno usposablja, ali za kratek čas, ko so nezaposleni, toda samo pod pogojem, da ne glede na poklic za čas nezaposlenosti poprimejo za vsako delo ali delajo na javnih delih.

Upokojencem, ki s svojimi pokojninami ne morejo pokrivati življenjskih stroškov ali stroška doma ostarelih, je treba iz javnih virov zagotavljati pokojninske ali druginjske dodatke.

Veljati mora morala in načelo, da naj se vsakdo, ki to zmore z delom, preživlja sam. Če to ni mogoče, naj velja načelo družbene solidarnosti. Polna zaposlenost naj se, če je to le mogoče, dosega v menjalnem tržnem delu gospodarstva ali drugih dejavnosti. V primeru pa, da v

tem sektorju začasno ni dela, pa naj se vse nezaposlene zaposli na javnih delih tako, da se omogoča pokrivanje minimalnih življenjskih stroškov vse aktivne populacije.

Podjetja, ki so zaradi upada naročil ali prihodka prisiljena odpuščati zaposlene, naj imajo možnost, da nepotrebne delavce odpustijo takoj. Danska država je uveljavila tako rešitev, toda večji del BDP je namenila za prejemke nezaposlenih.

Vsakdo, ki je v času aktivne delovne dobe izgubil delo v menjalnem sektorju, naj pridobi nadomestni dohodek na zavodu za zaposlovanje, takoda opravlja **javna dela** pri:

- reciklaži odpadkov,
- pogozdovanju in gojitvi gozdov,
- ekourejanju javnih zgradb,
- humanitarni dejavnosti in drugem.

Družbena skupnost naj vsakomur pomaga samo v času, ko se mora zaradi nezaposlenosti strokovno usposobiti za delo, po katerem je povpraševanje. Če dela ni v njegovem poklicu, se mora, če je nezaposlen, usposabljan za drugo delo.

Zavod za zaposlovanje naj zato plačuje **nadomestilo plač tudi vsakomur, ki se strokovno usposablja za dela v menjalnem sektorju**, po katerih povpraševanje obstaja.

V osnovi naj velja temeljno načelo: »Kdor ne dela, naj ne je!«

Nihče, ki je nezaposlen, naj ne sedi doma in samo čaka na nadomestilo za primer brezposelnosti.

Nadomestila plač za primer nezaposlenosti in plače na javnih delih naj pokrivajo le minimalne življenjske stroške. Gre za to, da bodo vsi začasno nezaposleni zainteresirani za iskanje zaposlitve v menjalnem tržnem sektorju.

6.2 Načelo odgovornosti za sebe in solidarnost

Vsakdo, ki je sposoben delati in ustvarjati, naj skrbi za svoje preživljanje in dela tedensko skupno okoli 50 do 60 ur. Starši so dolžni skrbeti za svoje mladoletne otroke.

Če sam ne moreš poskrbeti za svoj obstoj in preživetje, se počutiš varnega, če ti v težki situaciji pomaga družina, sosedje ali organizirana družbena skupnost.

Jamčenje take minimalne osebne varnosti bistveno vpliva na kakovost življenja vseh pripadnikov družbene skupnosti.

Če gre za invalidnost in fizično ali psihično nesposobnost za delo ali za zelo dolgotrajno bolezen in se človek ne more zaposliti, mora prizadeta oseba kolikor le zmore skrbeti sama za sebe, sicer pa naj ji pomagajo po načelu solidarnosti in financiranja minimalno potrebnih izdatkov za preživetje, družinski člani, prijatelji, sosedje in organizirana družbena skupnost, ki deluje preko socialne službe ali humanitarne organizacije.

Družbena skupnost mora delovati tako, da z usposabljanjem omogoča delovno usposobitev motenih otrok ali rehabilitacijo invalidov s ciljem, da se vsi čim bolj aktivno delovno in ustvarjalno vključujejo v družbeno življenje.

Socialna podpora družbe naj bo odvisna od premoženjskega stanja osebe, ki ne more delati.

Če lahko nezaposleni delno skrbi za sebe ali vsaj obdeluje svoj vrt, naj se socialna pomoč primerno zniža.

Vsakdo naj ima, zlasti težko zaposljivi ali dalj časa nezaposleni, **pravico do najema zemljišča od lokalne skupnosti, na katerem lahko zase prideluje krompir, vrtnine in sadje.** Zemljišče naj se obdeluje na bionačin in mora biti vedno skrbno obdelano, sicer naj pravica preneha. Lokalne skupnosti naj taka vrtničarska naselja opremljajo z dovodom vode in sanitarijami. Omogoča naj se uporaba deževnice za zalivanje. Najemni- na naj bo simbolična in naj zagotavlja le pokrivanje stroškov za vodo in drugo komunalno dejavnost.

Neprimerno in nemoralno se mi zdi uvajanje državljske plače oziroma tako imenovani univerzalni temeljni dohodek, ki naj bi ga državljan prejel ne glede na to, ali kaj dela ali ne.

Sem zagovornik družbene ureditve, na podlagi katere ima lahko čisto vsak možnost zaslužiti minimalni prejemek, toda na podlagi dela v redni zaposlitvi, v času nezaposlenosti pa na podlagi opravljanja javnega dela ali usposabljanja za novo delo in tudi na podlagi samooskrbe iz lastnega vrta ali drugega dela.

6.3 Fleksibilnost trga dela in vseživljenjsko učenje

Če se želi uveljaviti večjo fleksibilnost trga dela tako, da delodajalec lahko sklene delovno razmerje, ko delo ali ustvarjalnost zaposlenega potrebuje, in lahko takoj, ko ni potrebe po delu, delovno razmerje odpove, se tako dosega v celoti večjo zaposlenost vsega aktivnega prebivalstva. Zlasti v času krize, ko ni naročil, se tako pomaga delodajalskim organizacijam preživeti.

Če je sklenitev delovnega razmerja zelo obremenjena z obveznostjo razpisov in drugimi formalnostmi in je razdrtje delovnega razmerja oteženo z dolgimi odpovednimi roki, obveznostjo plačevanja velikih odpravnin in če so dodatno še davki in prispevki na plače visoki in če zlasti sindikati ne pristanejo na nujna začasna znižanja plač v času recesije, potem se delodajalci bojijo redno zaposlovati delavce in zato zlasti v Sloveniji cveti delo na črno, večina mladih pa ima pogodbe za zaposlitev le za določen čas. Bogatijo podjetniki, ki posredujejo delavce na račun izredno nizkih prejemkov posredovanih delavcev.

V času hude recesije so slovenske delodajalske organizacije, ki nimajo naročil in prilivov, obremenjene še s plačili nerealno visokih bruto plač in odpravnin. Zato zaidejo v hude izgube ter zaradi nelikvidnosti še hitreje pride do stečaja.

Zato največjo skrb za trenutno nezaposlene ali delno zaposlene delavce prevzame država tako, da vsaj 1, 20 % do 1, 40 % BDP uporabi za polna ali delna nadomestila za brezposelnost, tako da nezaposleni opravljajo javna dela ali se strokovno usposablajo. Slovenija je v letu 2006 za te namene namenila le 0, 39 % BDP, EU-27 1, 34 % in Danska 2, 52 %. V Sloveniji je treba bolj zaščititi delodajalske organizacije. Uvesti velja več dela za 4 ali 6 urni dnevni delovni čas.

Če mladi osvojijo v šolah toliko znanja, da lahko pričnejo z delom čim prej, in samo če vse aktivno prebivalstvo vse življenje sistematično osvaja nova za delo in za ustvarjalnost potrebna nova znanja, je mogoče dosegati polno zaposlenost aktivne populacije.

Samo, če se stalno strokovno usposabljaš in zato lahko spreminjaš proizvodne programe svojega podjetja v skladu z zahtevami trga, se lahko vzdržuje dolgoročna stabilna gospodarska in socialna stabilnost družinskih oziroma multidružinskih partnerskih podjetij. Država naj v celoti

krije stroške za šolanje mladine in naj nosi vse ali vsaj polovico stroškov vseh oblik izobraževanja ter usposabljanja aktivnega prebivalstva. Vsak izdatek fizične osebe, ki je namenjen katerikoli obliki izobraževanja, naj predstavlja dohodninsko davčno olajšavo.

6.4 Aktivna in ostarela populacija

Upokojenci naj akumulirajo toliko premoženja, da poskrbijo v celoti za stroške svojega življenja v starosti.

Dosledno moramo uveljaviti načelo enakih startnih možnosti za vse mlade in popolne odvisnosti starostnikov od dosežkov lastne osebne življenjske poti. Starostniki naj ne bodo v breme drugim družinskim članom.

Mladi upokojenci so večinoma še vedno sposobni delati. Če delajo in se gibljejo, so bolj zdravi. Skoraj vsi za delo sposobni upokojenci v Sloveniji še nekaj delajo in tako naj tudi ostane. **Vsakdo naj dela in ustvarja prihodek, dokler to zmore.**

Ker je vse težje predvidevati gospodarski razvoj svetovnega gospodarstva in zato vlaganje pokojninskih skladov v vrednostne papirje na borzi ni zadosti varno in je premalo donosno, **bo treba uveljaviti predvsem načelo sožitja in solidarnosti aktivne in ostarele populacije, tako da bo šel del presežne vrednosti, ki jo uspe ustvariti aktivna populacija, za pokojnine kot prispevek iz plač zaposlenih ali iz drugih davkov.** Drugi del pokojnine pa naj **si zaposleni privarčujejo predvsem v podjetju**, v katerem so delali, tako da zadržijo delnice ali poslovne deleže ali članske deleže zadrug, ko gredo v pokoj, in prejemajo do svoje smrti dividendo ali izplačani dobiček ali imajo dodatne prejemke s prodajo privarčevanega kapitala podjetja, v katerem so delali.

V Sloveniji je trenutno 904.084 zaposlenih in 527.933 upokojencev. Razmerje med aktivnim prebivalstvom in upokojenci je vse bolj neugodno. Leta 2005 je prišlo na 1000 aktivnih prebivalcev kar 837 upokojencev. Povprečna starost ob upokojitvi je nekaj manj kot 60 let in je med najnižjimi v EU. Samo v razdobju od 1990 do 2007 se je zlasti zaradi propadanja delovno intenzivnih izvoznih podjetij število starostnih upokojencev povečalo za okoli 100.000. V Sloveniji se javna pokojnina, ki se financira predvsem iz sprotnih prispevkov zavarovancev, postoj-

pno znižuje, tako da naj bi namesto okoli 75 % povprečne neto plače, kakršna je bila v času samoupravljanja do leta 1990, znašala v bodoče le 55 % povprečne neto plače. Cilj OECD je, da bi dosegali upokojenci prejemke v višini približno 70 % povprečnih aktualnih neto plač zaposlenih. Pokojnine v vrednosti okoli 60 % aktualnih neto plač zaposlenih naj se zagotovi z obveznim javnim pokojninskim sistemom. 10 % take vrednosti ali še več naj upokojenci prejmejo na podlagi izplačil dobička organizacij, v katerih so delali, ali različnih oblik prostovoljnega varčevanja za starost.

Če davčni sistem spodbuja prostovoljno varčevanje za starost, se ustvarijo pogoji za višjo stopnjo kapitalne samozadostnosti gospodarskih družb, koncentracijo kapitala za večje, zlasti infrastrukturne naložbe v javno zasebnem partnerstvu in za naložbe tvegane kapitala in tako za višjo stopnjo konkurenčnosti nacionalnega gospodarstva.

Če nosilec varčevanja osebno povsem avtonomno odloča o izboru vrste in izbiri izvajalca prostovoljnega pokojninskega zavarovanja, se ustvarjajo ugodni pogoji za konkurenčno poslovanje upravljavcev kapitalnega varčevanja za starost, tako da se stroški upravljanja kapitala lahko znižujejo. Množično prostovoljno kapitalno varčevanje za starost se bo lahko razvilo, če se neto plača ali izplačani dobiček ali izplačani neto inovacijski prejemek uporabi le tako, da se s sredstvi in z obrestmi ali kapitalskimi donosi na privarčevana sredstva razpolaga šele ob starostni ali invalidski upokojitvi in pod pogojem, da bodo tako uporabljeni prejemki oproščeni plačila prispevkov in davkov in bodo predstavljali dohodninsko davčno olajšavo tako v letu, ko je dohodninski davčni zavezanec prejemek uporabil za prostovoljno varčevanje za starost, kakor tudi v času, ko ga upokojenec začne trošiti. Če varčevalci optimizirajo različne oblike varčevanja za starost, tako da varčujejo v obliki bolj tveganih toda potencialno tudi bolj donosnih naložb neto v obliki srednje donosnih in srednje tveganih naložb in tudi v obliki zelo varnih in nizko donosnih naložb, bodo bolj zanesljivo iz privarčevanih sredstev prejemali ugodno dodatno prostovoljno pokojnino po svoji upokojitvi.

7. NACIONALNO VPRAŠANJE

7.1 Narod kot svobodna ekonomska, politična in kulturna skupnost

Narod je politično ekonomska, kulturna skupnost svojih pripadnikov, ki praviloma živijo na teritoriju posamezne države, razpolagajo z domačimi naravnimi viri in imajo praviloma svojo skupno kulturo, zgodovino in svojo lastno, dolgoročno razvojno vizijo.

Pravi pripadniki naroda so samo tisti, ki plačujejo davke in prispevke svoji državi zato, da se v geografskem prostoru države vzdržuje proces reprodukcije ljudi, ustvarjajo pogoji za enostavno in razširjeno poslovno reprodukcijo in povečuje celovita kakovost življenja vseh pripadnikov naroda oziroma stalnih prebivalcev.

Pripadniki slovenske države kot nacionalne skupnosti smo tisti državljani, ki govorimo slovensko, kakor tudi vsi drugi državljani in tujci, ki delajo in ustvarjajo v slovenski domovini ali delajo po svetu, toda **plačujejo dohodnino slovenski državi oziroma njihove pravne osebe plačujejo davek na dobiček ali na izplačan dobiček slovenski državi. Samo to so pravi pripadniki širše poimenovanega naroda** kot politične, ekonomske in kulturno zgodovinske skupnosti. Samo takim osebam naj zato pripadajo vse aktivne in pasivne politične pravice in pravica do ugodnosti, ki jih država nudi svojim državljanom.

Tisti državljani slovenske države, ki ne plačujejo dohodninskega davka slovenski državi ali poslujejo preko podjetij v davčnih oazah, imajo lahko status državljana, toda ne bi smeli imeti aktivne in pasivne volilne pravice ali pravice do uživanja materialnih ugodnosti, ki jih plačujejo preko skupne, javne blagajne slovenski davkoplačevalci.

Večji kot so prejemki vseh pripadnikov naroda, večja je lahko osebna in skupna poraba, višja je kakovost življenja. Večja kot je stalnost zaposlitvene in mednarodne konkurenčnosti slovenskega prebivalstva, bolj so zaščiteni nacionalni interesi.

Narod je lahko politično neodvisen le, če je ekonomsko neodvisen. To je mogoče le, če so pripadniki naroda večinski lastniki velike večine gospodarskih družb, zadrug, zavarovalnic, bank, inštitutov, zdravstvenih organizacij itd., ki poslujejo v lastni državi.

Holandski in švicarski prijatelji so me pred tridesetimi leti poučili, da si kot mali narod lahko uspešen in svoboden samo, če pripadniki malega naroda kontrolirajo svoja kakovostna inovativna podjetja in svoje finančne ter druge izobraževalne, raziskovalne in humanitarne institucije. O smereh družbenega razvoja odločajo samo tisti, ki odločajo o uporabi dobička v podjetjih in javnih sredstev, ki so namenjena financiranju raziskav in celotne družbene infrastrukture.

Če se mali narod želi čim bolj enakopravno soočiti v globalni svetovni družbi z velikimi narodi, mora zadržati ključne politične, ekonomske, znanstvene in kulturne dobrine pod svojo suvereno kontrolo.

Če se pripadniki malega naroda podreajo kontroli in odločanju velikih narodov, če lastnino nad gospodarskimi družbami, bankami, zavarovalnicami večinsko prevzemajo tuji lastniki ali so kot mali narod v razvoju uporabljali preveč tujega kapitala, lahko mali narod bankrotira in se spremeni v narod nesvobodnih mezdnih delavcev.

Leta 1990 so vladajoči politiki v Sloveniji pričeli lastninjenje družbenega kapitala s prodajo dobrih podjetij tujcem. Prodali so Tobačno tovarno in uspeli uničiti kakovostno domačo tradicionalno proizvodnjo cigaret. Ne glede na odpor zavednih Slovencev so partitokrati prodali veliko dobrih podjetij tujcem.

Na žalost moram ugotoviti, da slovenska dobra podjetja in banke razprodajajo vladajoči politiki. Družinska in partnerska podjetja pa se zavzemajo za večinsko slovensko kontrolo nad podjetji. Slovenska civilna družba se mnogo bolj kot politika zavzema za slovenske nacionalne interese.

Slovenija je odprta družba. Ker je majhna, mora zelo velik del družbenega proizvoda menjati na svetovnem trgu. Zato je normalno, da slovenska podjetja vlagajo v tujini, tuja pa v Sloveniji. Razmerja med naložbami v Slovenijo in iz Slovenije med obveznostmi in pravicami ter med uvozom in izvozom morajo biti uravnotežena. Žal temu ni tako. Sosednja Avstrija je v letu 2009 vlagala v Slovenijo več kot 5 milijard evrov, Slovenija v Avstrijo pa zelo malo. Druga največja vlagateljica kapitala v Slovenijo je Švica, zlasti zato, ker je Novartis kupil Lek.

Vrednost vseh neposrednih tujih naložb v Slovenijo je bila konec leta 2009 skoraj 11 milijard evrov, od tega vrednost v kapitalu 7, 23 milijard evrov in vrednost neto obveznosti do tujih investitorjev 3, 76 milijard evrov. Vrednost naložb slovenskih podjetij v tujini pa je bila samo 5, 66 milijard evrov, od tega 72 % v štirih državah bivše Jugoslavije. Gre za veliko neskladje, katerega rezultat je podrejanje slovenskega naroda tujemu kapitalu.

Če ne želimo zapasti v težko ekonomsko socialne situacije, potem je potrebno voditi politiko uravnoteženja vseh ključnih narodno gospodarskih bilanc, tako da:

- se bistveno poveča izvoz izdelkov in storitev z višjo dodano vrednostjo, da se bo lahko vrnilo dolgove tujini;
- se bistveno zmanjša uvoz zlasti ekološko oporečnih dobrin;
- se na dolgi rok vzdržuje ravnotežje mednarodne menjave uvoza in izvoza;
- se na vseh področjih, kjer je to smiselno in mogoče, poveča delež samooskrbe Slovencev, kar posebej velja za hrano in brezogljično energetiko;
- naj bo uravnotežena migracija Slovencev v druge države in imigracija tujcev v Slovenijo.

7.2 Slovenski nacionalni interes

Nacionalni interes je dosegati visoko ekonomsko konkurenčnost in politično enakopravnosti v mednarodni skupnosti ter na tej podlagi uresničevati visoko mednarodno konkurenčno kakovost življenja prebivalstva, ki stalno živi v Sloveniji in slovenski državi plačuje davke.

7.2.1 Varnost

Slovenski narod naj bo vedno usposobljen braniti svoj teritorij in se vključevati v obrambno mednarodno vojaško zavezništvo tako, da ohranja visoko stopnjo vojaške avtonomije in z nižjimi stroški dosega višjo stopnjo kolektivne varnosti. Aktivno delovanje v NATO zavezni-

štvu tako predstavlja primerno zaščito slovenskega nacionalnega interesa, če se naša vojska vključuje v dejavnosti v drugih državah samo na podlagi sklepov varnostnega sveta OZN.

7.2.2 Mednarodno povezovanje

Slovenski narod se je vključil v kontinentalno evropsko zvezo držav EU s ciljem povečevanja trga za prodajo in nakupe izdelkov in storitev, za povečanje trga kapitala in trga dela in zato, da se skupno v EU koncentrira primerno velike raziskovalne kadrovske potenciale za uveljavitev eko-tehnološkega načina življenja. **Evropska unija predstavlja za slovensko državo in narod nujno možnost obstoja in uveljavljanja na svetovnem trgu. Zato je slovenska država pomemben del avtonomnih političnih pristojnosti oziroma suverenosti že prenesla iz državnega na meddržavni evropski konfederalno-federalni nivo kontinentalnega organiziranja.**

Čeprav je slovenski narod majhen, ima v institucijah Evropske unije enakopravno ali glede na število prebivalstva primerno veliko zastopnost. O vitalnih vprašanjih vseh področij odloča slovenska država enakopravno, tako da morajo biti vse ključne odločitve, kot je npr. sprejem ustavne Lizbonske listine, sprejete tudi z njenim soglasjem.

7.2.3 Sedeži poslovnih, globalnih sistemov

Raziskovalne, izobraževalne in gospodarske in negospodarske dobro delujoče družbe naj bodo večinoma v večinski lasti zaposlenih aktivnih državljanov Slovenije in drugih državljanov, ki živijo v Sloveniji, ter pravnih oseb, ki jih obvladujejo stalni prebivalci Slovenije.

Zavedati se je potrebno, da o razvoju zares odloča tisti, ki odloča o uporabi dobička. Če se o dobičku odloča v Sloveniji, bomo suvereni. Če odhaja dobiček v tujino, bomo vedno v podrejenem položaju.

Menim, da bi morali narediti več za to, da bi v Sloveniji poslovalo večje število mednarodnih holdinških družb ali poslovnih sistemov. Če bi imele take globalno delujoče družbe sedež v Sloveniji, bi njej izkazovale dobiček, plačevale davek na bruto dobiček ter davek na dobiček, ki se

izplačuje lastnikom kapitala. Sedeži mednarodnih podjetij bodo v Sloveniji, če bo davek na dobiček, kapital in izplačan dobiček sorazmerno nizek in mednarodno konkurenčen.

Osební nosilci mednarodnih poslovnih sistemov so lahko le izredno inovativni podjetniki. Zato velja storiti vse, da bodo sedeži globalno uspešnih družb, ki so v lasti Slovencev, v Sloveniji. Ustvariti pa velja tako prijazno okolje, da si bodo želeli tudi državljani, ki so inovativni nosilci globalnih družb, v Sloveniji ustvariti stalno prebivališče.

7.2.4 Samofinanciranje

Ekonomska svoboda je osnova politične svobode in zaščite lastne kulturne identitete. V Sloveniji bi bilo dobro narediti več, da bi porasli lastni viri financiranja gospodarskih družb in dolgoročni viri financiranja bank, tako da bo slovenski narod čim bolj odvisen le od samega sebe, ne pa tako kot danes, ko je pretirano zadolžen v tujini in odvisen od varčevanja drugih narodov.

Na podlagi pretežnega samofinanciranja Slovenije je lažje zaščititi Slovence pred nevarnostmi, ki so pogojene z neodgovornostjo in dominacijo parcialnih interesov globalno dominantnih velikih držav in finančnih balonarjev.

7.2.5 Slovenija eko-avantgardna družba

Slovenija je mala država, ki pa lahko na podlagi svojih človeških potencialov in izjemnega geostrateškega položaja in zelo lepe in pestre pokrajine ter bogastva gozdov, opravlja pomembno poslanstvo tudi za globalno svetovno skupnost kot organizatorica eko-prestrukturiranja načina življenja.

Nacionalna prioriteta naj bo, da se celotna slovenska družba organizira tako, da lahko odigra zelo pomembno organizatorično in poslovno vlogo doma in v širši mednarodni skupnosti z organiziranjem inovativnosti, proizvodnje in globalnega trženja ter izvozom ekoizdelkov in ekostoritev.

7.2.6 Energetska samozadostnost

Slovenija bo bolj neodvisna, če bo spremenila strukturo energetskih virov tako, da se poveča delež samooskrbe zlasti z brezogljžno energetiko in zmanjša poraba uvoznih fosilnih energentov. Slovensko prebivalstvo lahko bistveno poveča stopnjo svoje neodvisnosti in energetske varnosti z večjo vlogo energetske samooskrbe in z bistvenim zmanjšanjem porabe vseh oblik energije

S hitro izgradnjo vsaj še ene fleksibilne jedrske elektrarne ter dograditvijo hidroelektrarn je potrebno povečati uporabo elektrike kot glavnega energenta v Sloveniji. Proizvodnja elektrike mora biti po nizki konkurenčni ceni, tako da bo mogoče izvažati elektriko drugim evropskim regijam po konkurenčnih cenah.

7.2.7 Večjezičnost Slovencev

Zlasti za uveljavljanje politične, ekonomske in raziskovalne dimenzije nacionalnega interesa in internacionalizacijo življenja slovenske družbe je nujno, **da vsi Slovenci odlično obvladajo svoj lokalni dialekt in slovenski knjižni jezik. Vsi naj osvojijo aktivno znanje vsaj angleškega jezika. Slovenski jezik naj se uporablja za komunikacijo med pripadniki slovenskega naroda. Slovenci kot pripadniki svetovnega občestva dandanes večinoma že uporabljajo angleščino. Menim, da mora nacionalno zavedni Slovenec odlično obvladati slovenski knjižni jezik, dodatno pa še angleščino v funkciji globalne komunikacije.**

Priporočljivo pa je, da čim več Slovencev obvlada **vsaj na pogovornem nivoju** jezike sosednjih narodov in številne jezike drugih narodov. Gre za znanje jezika, ki omogoča osnovno pogovorno sporazumevanje, ne gre za popolnoma aktivno znanje številnih tujih jezikov. Tako znanje je mogoče pridobiti po eno ali dvoletnem učenju ali zelo kratkem intenzivnem učenju na podlagi sodobnih metod in tehnik učenja.

Predlagal bi, da se v šolah uvede najbolj sodobne, intenzivne metode in tehnologije učenja tujih jezikov.

Že v osnovni šoli naj se zato uvede poleg pouka angleščine vsaj še pouk jezikov naših sosednjih narodov. Ko učenci osvojijo osnovne pogovorne sposobnosti, naj se organizira intenzivna izmenjava učencev iz

različnih šol naših sosednjih držav. Otroci na izmenjavi bi v času izmenjave v naši državi in naši otroci v sosednji državi bivali pri gostiteljskih družinah. V roku enega meseca bi mnogi otroci tekoče spregovorili in navezali dobre medčloveške odnose med ljudmi iz sosednjih držav.

Množična večjezičnost lahko postane izjemna mednarodna konkurenčna prednost Slovencev.

Tuji državljani v Sloveniji naj imajo možnost učenja slovenskega jezika. **Menim, da bi za pridobitev pravice do trajnega delovnega dovoljenja in tudi za pridobitev državljanstva Republike Slovenije zadoščalo, da priseljenc (tujec) vsaj pasivno obvladuje pogovorno slovenščino in aktivno uporablja vsaj angleški jezik.**

7.2.8 Angleščina kot dodatni poslovni jezik

Slovenija naj poleg uradnega slovenskega jezika uvede angleščino kot poslovni jezik. Predpise naj se objavlja tudi v angleškem jeziku. Pri poslovanju države in poslovni komunikaciji s tujci se lahko uporablja angleščino, lahko pa tudi drugi jezik, če ga razumeta oba udeležena komunikacije. Omogoči naj se, da se pravna oseba slovenskega prava sama odloča, v katerem jeziku bo poslovala. Mednarodno poslovanje se tako lahko poenostavi in poceni. Slovenci že 70 % družbenega produkta menjamo z drugimi narodi. V praksi že zdavnaj živimo drugače kot tisti, ki še vedno nacionalno vprašanje reducirajo samo na jezikovno vprašanje in živijo kabinetsko življenje jezikovno »čistih« Slovencev.

Intenzivno velja razvijati zlasti mladinsko mednarodno mreženje s spodbujanjem izmenjav študentov in dijakov. Slovenija naj dodatno organizira mednarodne mladinske ekološko humanitarne prostovoljne delovne akcije. Upoštevati velja vso pozitivno tradicijo prostovoljnih delovnih akcij, ki smo jih organizirali v petdesetih in šestdesetih letih. Prostovoljne akcije naj bi trajale od 14 do 30 dni. Gre za samoorganiziranje mednarodnih skupin mladih, ki naj delujejo predvsem na vprašanih eko-načina življenja.

Vsi prav dobri in odlični maturantje naj dobijo od države brezplačno evropsko železniško vozovnico s ciljem spoznavanja naše velike evropske domovine.

7.2.9 Zasebne naložbe tudi za gospodarsko infrastrukturo

Veliko večino vlaganj v gospodarsko infrastrukturo in v negospodarstvo velja izvajati preko zasebnih gospodarskih družb, ki bi naročale delo in opremo predvsem takim domačim ali bližnjim proizvajalcem, ki so najbolj cenovno ugodni, obenem pa gre tudi za cilj, da se pridobi znanje in reference za skupno izvozno nastopanje sodelujočih slovenskih družb.

Manj kot bo javnih naročil z vsemi omejitvami, ki jih določajo evropski ali mednarodni predpisi, lažje se bo organiziralo ceneno zasebno izgradnjo energetske, komunalne, prometne in podobne objekte ali pa klinike, inštitute itd. s strani domačega ali evropsko regionalnega združevanja naložbenih razvojnih in komercialno izvoznih organizacij.

8. GOSPODARSKA INFRASTRUKTURA

8.1. Deetatizacija gospodarskih javnih infrastrukturnih organizacij

Za zaposlene v gospodarskih družbah, ki delujejo na področju gospodarske infrastrukture, naj se načela partnerske družbe uveljavijo v obsegu, kakršnega lahko ima živo delo zaposlenih partnerjev v razmerju z običajno zelo velikim kapitalom, kakršnega je potrebno v tako organizacijo vložiti ali kot vlaganje države ali lokalne skupnosti ali kot samoprispevek ali kot sovlaganje državnega in zasebnega kapitala ali kot vlaganje zasebnega kapitala na podlagi podelitve koncesije.

Bolj uspešno in z manj stroški, kot to velja za povprečje gospodarstva, upravljajo zelo velik kapital zunanjih lastnikov aktivni zaposleni partnerji, večja naj bo njihova plača in večji del dobička naj jim gre v izplačilo oziroma za namen dokapitalizacije podjetja, v katerem delajo.

Javni interes se lahko zagotavlja z dajanjem koncesij nejavnim tržnim gospodarskim družbam ali z različnimi načini soupravljanja gospodarskih infrastrukturnih družb ob upoštevanju prispevka vseh sodelujočih produkcijskih tvorcev, to je aktivnih zaposlenih partnerjev, kapitala države ali lokalne skupnosti in drugega zasebnega kapitala oziroma dajalcev samoprispevkov ter prispevka inovatorjev.

Če gre za objektivno monopolno gospodarsko infrastrukturno dejavnost, mora imeti država ali lokalna skupnost v sistemu upravljanja možnost zaščite javnega interesa ali s koncesijsko pogodbo ali zlato delnico ali soglasjem imenovanja poslovodstva, ki naj ga sicer izbirajo zaposleni partnerji in drugi zasebni vlagatelji kapitala, ali z drugimi oblikami nadzora.

Če ima država ali lokalna skupnost kontrolni glas v infrastrukturni monopolni gospodarski družbi, potem mora tistim, ki vlagajo zasebni kapital, jamčiti ustrezen donos na kapital, zaposlenim partnerjem pa za

kakovostno delo ustrezne plače in udeležbo pri delitvi dobička na podlagi kapitalskih deležev zaposlenih in njihovega varčevanja in življenja na način partnerske odprte družbe, kot je opredeljena v tej knjigi.

Izkušnje dobre prakse javno zasebnega partnerstva dokazujejo, da se lahko z manj sredstvi naredi več. Prihranki za javni sektor so lahko zelo veliki. Cene za izvedbo projektov so običajno fiksne. Zelo težko se spreminjajo.

Država ali lokalna skupnost mora zelo skrbno določiti koncesijske ali drugačne pogoje za projekt, odločiti se mora glede svoje udeležbe in prevzeti nadzor nad vodenjem projekta oziroma naložbe. Zasebni udeleženci projekta na čelu s poslovodstvom pa morajo odločati predvsem o načinu in stroških izvedbe naložbe.

Na podlagi koncesij je mogoče angažirati velika zasebna sredstva le, če je mogoče pričakovati primeren donos na kapital. Če je donos dolgoročno realno večji kot 8 % letno na knjigovodsko vrednost kapitala, je mogoče pričakovati vlaganje zasebnih sredstev, sicer pa ne. Če gre za monopolno dejavnost, je mogoče razmerje urediti tako, da dosega zasebni kapital le primeren donos. Lahko se postavi maksimalen donos, ki je za zasebne vlagatelje še vedno ugoden. V koncesijski pogodbi se lahko določi uporabo dobičkov, ki presegajo zajamčeni donos, delno tudi za javne namene. Koncesijska pogodba mora vsem omogočiti dostop do dobrine pod enakimi pogoji. Koncesnina naj se plača kot del dobička. Če je dobiček na kapital manjši od 8 %, naj se koncesnina ne plačuje. Če se ve, da ne bo mogoče dosegati donosa 8 % na kapital, potem naj koncesijska pogodba predvidi tudi možnost sofinanciranja dejavnosti iz proračunov lokalne skupnosti ali države.

Slovenska država je že prezadolžena. Zato ni mogoče pričakovati, da se bo s sredstvi proračuna financiralo velike infrastrukturne projekte. Lahko pa se zbere zasebni kapital, ki mu mora biti omogočena zanesljiva in primerna donosnost na kapital, to je vsaj 8 % letnega donosa na vložena sredstva. Zanesljivo je mogoče z zasebnimi sredstvi financirati proizvodnjo in distribucijo elektrike in daljinske oskrbe s toplo vodo, paro in morda tudi hladino, če se gradi sistem jedrske in hidroenergetike.

Iz javnih sredstev pa bo treba financirati npr. kolesarsko mrežo. Pri zadrževalnikih vode bi se morda lahko sovlagalo javna in zasebna sredstva, ker bi delovali tudi kot ribniki in male hidroelektrarne.

8.2. Skupna naložba v JEK 2 in JED 3 in vse hidroelektrarne ter spremljajoči ekoprogram

Če bi se odločili za sočasno gradnjo Jedrske elektrarne Krško 2 in naložbo v Jedrsko elektrarno Drava 3, vsaka s kapaciteto 1100 MW, s spremljajočimi ekološko prehrabnenimi programi in za gradnjo vseh novih hidroelektrarn, bi bilo potrebno v vse objekte vložiti približno 8, 476 milijonov evrov zasebnega kapitala in približno 1300 milijonov evrov nepovratnih sredstev EU. Skupna naložbena vrednost bi bila okoli 9776 milijonov evrov. Vsa podjetja bi lahko dosegla skupni letni čisti dobiček okoli 804 milijone evrov. Vsako leto naj bi se slovenskim vlagateljem izplačalo 90 % oziroma okoli 723 milijonov evrov čistega dobička. V 80-ih letih bi se vlagateljem izplačalo okoli 57 milijard evrov čistega dobička. Donos na vloženi kapital bi bil pri prodajni ceni elektrike 61 evrov za MWh okoli 9, 48 % in tako zelo zanimiv za slovenske zasebne vlagatelje. Če bi cena elektrike na evropskem trgu znašala 51 evrov za MWh, bi znašal donos na nominalno vrednost vloženga kapitala 7, 91 % in pri ceni elektrike 41 evrov za MWh, še vedno 6, 34 %.

(Opomba: Izračuni so narejeni po javno objavljenih podatkih, kot so veljali za leto 2008.)

Odrepe pa se lahko veliko dodatnih delovnih mest.

Delež zasebnega kapitala bi znašal okoli 88 % naložbene vrednosti in 12 % vrednosti sredstev EU. Delež sredstev EU bi se lahko celo povečal.

Ker se financiranje izvaja z lastnim kapitalom in z donacijo EU, ne pa predvsem s krediti, se ustvarijo pogoji za izplačevanje primerne dobička vlagateljem in za velike dodatne naložbe v naslednjih desetletjih.

Vsakoletna vlaganja v nove programe

Če se opredelimo, da naj bi trajala povprečna amortizacija vseh elektroenergetskih objektov 60 let, potem se vsako leto razpolaga s približno 63 milijoni evrov sredstev, ki jih je treba plemeniti in jim povečevati njihovo vrednost. Če se letno v povprečju zadržuje le okoli 10 % čistega dobička, to je okoli 80 milijonov evrov, se lahko sredstva amortizacije in sredstva zadržanega dobička uporablja za nova vlaganja v skupni vrednosti okoli

143 milijonov evrov. Če se ta sredstva vložijo v nove čiste energetske vire ali ekološko inovativna podjetja kot tvegani kapital, je mogoče na taka vlaganja dosegati letni čisti dobiček med 20 % do 30 % vloženega kapitala. V 60-ih letih bi se lahko vložilo 8580 milijonov evrov sredstev. Če se v likvidnostnih rezervah zadrži 2 milijardi evrov, je mogoče dosegati z naložbo okoli 6, 5 milijard evrov velike razvojno energetske in ekološke učinke in tudi povprečni čisti dobiček holdinga, ki bi bil lahko nad 10 % na vloženi kapital. Če bo holding dosegal dobiček, ki je večji od 10 % in bi se okoli 40 % tega višjega dobička zadrževalo, bi se naložbena moč ekološko energetskega holdinga še zelo povečala.

Predlagana ekološko energetska naložba predvsem na podlagi vlaganja zasebnega kapitala omogoča Slovencem zanesljivo in kakovostno oskrbo s poceni elektriko in poceni paro, toplo vodo in hladino za več kot 80 let.

Nov vir poceni pare in tople vode za daljinsko ogrevanje in hlajenje

Jedrska elektrarna Krško proizvaja toploto, ki gre dandanes v zrak in Savo. Del te toplote je mogoče z ustrezno naložbo uporabiti za ogrevanje rastlinjakov in tudi druge namene.

Nova Jedrska elektrarna Krško, ki naj bi začela delovati med leti 2018 in 2019 in bi bila kapacitete 1100 MW, bo v okolico odvajala več kot 2200 MW toplote. Okoli 1000 MW toplote bi se uporabljalo za ogrevanje in za hlajenje. Lahko se oskrbuje bližnja mesta, kot so Zagreb, Novo mesto, Celje. Stroški daljinskega ogrevanja bi se v mestih lahko prepolovili. Drugo jedrsko elektrarno bi se morda lahko postavilo ob Dravi. S paro in toplo vodo bi se ogrevalo Maribor, Ptuj, Mursko Soboto in še druga strnjena naselja na Štajerskem in v Prekmurju.

Ekološka naložba in delovna mesta za partnerje

Glede na sedanje stanje znanja bi na podlagi prihodkov za uporabo tople vode lahko pokrivali stroške naložb in obratovanja. Učinki bi bili predvsem ekološki. Nič več emisij CO₂ in prašnih delcev iz sedanjih toplarn. Domači vir hrane sredozemskih in tropskih rastlin. Manj transporta hrane na zelo velike razdalje. Boljša CO₂ bilanca Slovenije.

Ekološko energetska holding bi organiziral naložbo v jezera, ribnike in rastlinjake, tako da bi k sovlaganju pritegnil lastnike kmetijskih in drugih zemljišč. Lastniki zemljišč bi le ta vložili kot stvarne vloške v holding oziroma v hčerinsko posebno gospodarsko družbo, ki bi se ukvarjala s pridelavo hrane v rastlinjakih oziroma v družbo, ki bi se ukvarjala z ribogojništvom in bi za to pridobili poslovne deleže ali drugo obliko kapitalske udeležbe. Če bi se odločili za zaposlitev v novih podjetjih, bi pridobili status partnerjev solastnikov, ki aktivno upravljajo družbo. Morda bi se za ta namen organiziralo zadruga. Pridobili bi tudi prioriteto pravico, da se kot partnerji zaposlijo v gospodarski družbi oziroma zadrugi ali da pridobijo pravico do najema ribnikov ali rastlinjakov, ki se lahko deduje. Holding bi vložil kapital v ta specializirana proizvodna podjetja zato, da se zgradi rastlinjake in ribnike. Podjetja naj bi bila toliko donosna, da bi dosegli sodelavci primerne plače, vlagatelji kapitala v obliki denarja ali stvarnih vloškov pa ustrezne donose na vloženi kapital.

Uporaba toplote, ki nastaja pri proizvodnji elektrike v jedrskih elektrarnah, lahko močno poveča varno samozadostnost Slovencev pri oskrbi zelo kakovostne hrane. Lahko se precej znižajo življenjski stroški in tako poveča mednarodna konkurenčnost izvoznikov.

Vlagatelji

Naložba v Jedrske elektrarne Krško 2 in Jedrsko elektrarno Drava 3 s spremljajočimi programi predstavlja na nek način privilegirano, precej varno in dolgoročno dobičkonosno naložbo. Pri prodaji elektrike nastopa holding konkurenčno na evropskem trgu elektrike. Pri oskrbi s toploto mestnih naselij pa ima monopolni položaj.

Vlaganje kapitala naj se zato uredi tako, da bi lahko pri tem sodeloval čim širši krog slovenskih vlagateljev pod enakimi pogoji, kar bi se uredilo v koncesijski pogodbi. Sredstva bi se lahko začelo zbirati takoj, ko bi se politiki odločili za pozitiven odnos do jedrske energetike in ko bi bil sprejet poseben zakon, ki bi urejal pogoje poslovanja ekološko energetskega holdinga.

Če bi se s spremembo davčnih predpisov omogočilo, da bi lahko zaposleni zlasti v policiji, vojski, uradniki in drugi, ki so zaposleni v negospo-

darstvu, vsako leto namenili okoli 10 % svoje bruto plače za naložbo v ekološko energetske holding, bi lahko okoli 160.000 zaposlenih v negospodarstvu vložilo v desetih letih okoli 2 milijardi evrov, če bi vsako leto vložili kapital vrednosti ene mesečne bruto plače. Za ta namen bi lahko vzeli bančni kredit, takoj vložili kapital, nato pa vrsto let odplačevali bančni kredit od dela plače in iz izplačanega dobička, ki bi se ga lahko začelo izplačevati skladno z dokončanjem naložb. Če bi bila politična volja, bi se lahko vse naložbe dokončalo v 7-ih do 10-ih letih.

Vložek kapitala bi se uporabil tako za financiranje proizvodnje električne energije, kakor tudi za vlaganje v toplotno energijo, predelavo hrane in druga ekološka vlaganja ter za donosna vlaganja tveganega kapitala. Taka naložba, ki omogoča velika in stabilna izplačila dobička, je primerena tudi za slovenske prostovoljne pokojninske sklade in za programe prostovoljnih življenjskih zavarovanj.

Veliko vlogo pri kapitalnem financiranju lahko odigrajo podjetja in lokalne skupnosti. Vlagatelje se organizira prioritarno v Sloveniji, če teh ne bo dovolj, pa tudi v sosednjih državah.

Vlagatelji naj imajo status osebe skupnega vlaganja (Joint Venture), ki je udeležena na poslovnem rezultatu v obliki rasti cene kapitala, izplačil dobička oziroma nižje cene elektrike. V Joint Venture pogodbi se vsak vlagatelj lahko individualno dogovori glede razmerja med izplačilom dividende v obliki denarja ali nižje cene elektrike.

Vlagatelji naj nastopajo kot portfolio vlagatelji na podlagi pogodb o skupnem vlaganju. Organizira naj se interni trg s pogodbami o skupnem vlaganju.

Pravna ureditev družbene pogodbe ekološko energetske holdinške družbe z omejeno odgovornostjo (d.o.o.) naj zagotavlja na podlagi koncesijske pogodbe dolgoročno kontrolo nad družbo Slovencev in Republike Slovenije.

Prednostne pravice pri vlaganju kapitala

Kapital bi se zbiralo tako, **da bi ga prednostno vložili rezidenti.**

Najprej bi vpisovali in vplačali kapital člani poslovodstev in zaposleni v ekološko energetske holdingu in hčerinskih podjetjih v obsegu minimalnega kapitala. Za tem bi vplačevali kapital portfolio vlagatelji.

Pogodbe o skupnem vlaganju bi vpisovali in kapital vplačevali po naslednjem obsegu in vrstnem prednostnem redu.

Prvi:	Vsi javni uslužbenci vojaki in policisti do največ 10 % svojih letnih bruto plač.
Drugi:	Upokojenci do največ 10 % svoje letne bruto pokojnine.
Tretji:	Samostojni podjetniki in svobodni poklici do največ 10 % svojih osebnih letnih bruto prejemkov.
Četrty:	Pokojninski skladi in nosilci življenjskih zavarovanj do največ 50 % svojega portfelja.
Peti:	Drugi zaposleni do največ 10 % svojih letnih bruto plač.
Šesti:	Vsi rezidenti največ do vložka 100.000 evrov.
Sedmi:	Vse slovenske pravne osebe oziroma gospodarske družbe, zadruge, finančne institucije, zavodi, društva, fundacije, ustanove in druge pravne osebe do vrednosti največ 10 % svojih stroškov dela.
Osmi:	Slovenski rezidenti fizične ali pravne osebe, kolikor kdo želi.
Deveti:	Rezidenti držav članic EU in naših sosedov.
Deseti:	Kolikor kdorkoli želi.

V kolikor bi se energetska vprašanja urejala skupno v regiji Alpe Jadran, bi k vplačilu kapitala povabili tudi državljane in poslovne subjekte iz teh držav.

Rok za uresničitev prednostne vpisne pravice bi trajal sedem dni.

Kapital se vpiše v celoti in vplačuje v skladu z naložbenim načrtom na poziv posloводства. Prvi obrok vplačila bi znašal najmanj 10 % vpisane vsote kapitala.

Banke lahko vplačani kapital upoštevajo kot jamstvo za zavarovanje kreditov.

Prednostne predkupne pravice pri odtujanju kapitala

Ker bodo glavni plačniki elektrike rezidenti Republike Slovenije, je prav, da se predvsem njim izplačuje dobiček. Zato naj velja pri odtujanju in prenašanju pravic iz pogodb o skupnem vlaganju naslednji vrstni red predkupnih pravic:

- Pravice iz pogodb o skupnem vlaganju se lahko dedujejo oziroma za njih veljajo pravila univerzalnega pravnega nasledstva.

- Vsak imetnik pravic mora najprej le te ponuditi v polni ali delni prevzem skupini oseb, kateri je pripadal ob vpisu kapitala. Predkupni rok je največ 10 dni.
- Če pravic ne odtuji, jih ponudi v odkup vsem drugim sovlagateljem.
- Če nihče od trenutnih vlagateljev pravic ne kupi, jih vlagatelj lahko proda komurkoli.

Na organiziranem internem trgu se uredi trgovanje s pravicami iz pogodb o skupnem vlaganju, tako da se lahko uveljavijo določbe glede predkupnih pravic.

V primeru, da bo šlo za sovlagatelje kapitala iz več sosednih držav, se predkupna pravica omeji na te države ali regije.

Roki

Če želimo odgovorno urediti odnos ljudi do okolja in preseči gospodarsko krizo, je treba vse postopke, načrtovanje in izgradnje energetskih in drugih objektov bistveno skrajšati. Zato bo treba razmišljati in ukrepati nedogmatsko in bistveno drugače, kot to velja dandanes. Zakoni naj učinkovito zaščitijo javno korist. Onemogoči naj se zavlačevanje naložb zaradi neupravičenih posebnih interesov ali neučinkovitosti države.

Največ tri mesece naj gre za politično opredeljevanje o izgradnji jedrskih elektrarn.

Ta velik infrastrukturni projekt naj bi urejal **posebni Zakon o sofinanciranju programov učinkovite rabe energije, o izgradnji Jedrske elektrarne Krško in Jedrske elektrarne Drava, hidroelektrarn, toplovodnega omrežja in drugih spremljajočih prehranskih in ekoloških programov.**

Ustrezne odločitve bi morali sprejeti tudi pristojni organi morebitnih sodelujočih držav oziroma pokrajin.

Dandanes se po izdelavi načrtov in pridobitvi državnih dovoljenj sodobne jedrske elektrarne zgradijo v roku 38-ih mesecev. Če bi se volivci odločili za hidro in jedrski scenarij, bi bilo mogoče po mojem osebnem mnenju nove jedrske elektrarne zagnati že v šestih do osmih letih. Po referendumu in po sprejetju zakona, ki bi zaščitil javni interes in določil mejne pogoje zasebnemu kapitalu, se lahko takoj začne zbirati zasebni kapital v ekološko energetskem holdingu. To bi omogočilo ta-

kojšnja prioritetna vlaganja v prvih letih zlasti v programe učinkovite rabe energije in tveganega kapitala v inovativna podjetja ter v hidroelektrarne in v izdelavo kvalitetnih projektov za izgradnjo jedrskih in hidroelektrarn. Upošteva naj se pogoje pridobivanja sredstev EU.

Delajo pa naj sočasno projektanti na izdelavi načrtov za hidro in jedrske elektrarne in uradniki, ki naj sproti usmerjajo načrtovanje, da bodo rešitve družbeno sprejemljive. Tako bodo lahko npr. v zelo kratkem času po prejemu popolnih vlog državnih organi izdali lokacijsko in gradbeno ter druga potrebna dovoljenja.

Veliko ljudi je brez dela zaradi počasnosti upravnih postopkov. Velika sredstva EU niso izkoriščena tudi zato, ker se v Sloveniji ni pripravilo velikih primernih projektov.

Da bi se zaposlilo gradbeništvo in elektrostrojgradnjo, naj bi se sočasno gradili vsaj dve hidroelektrarni na Savi in dve na Muri ter vsaj eno črpalno hidroelektrarno in vse spremljajoče objekte za uporabo pare in tople vode.

Delovna mesta in večja potrošnja

Takoj po pridobitvi dovoljenj za gradnjo naj se začne s številnimi dejavnostmi s ciljem, da se zaposli najmanj 20.000, verjetno pa še veliko več, delavcev vsako leto in postopno, toda načrtno, prezaposli rudarje. **Koncesijska pogodba naj zaveže jedrsko ekološki holding, da poskrbi za zaposlitev strokovnih in drugih sodelavcev termoelektrarn in rudarjev na novih delovnih mestih.**

Okoli 80 % naložbene vrednosti novih jedrskih elektrarn bi lahko izvedli domači dobavitelji in le 20 % dobavitelj ključne opreme jedrske elektrarne.

Ekološko energetske holding bi lahko delno financiral izvajalce s predplačili. Plačilni rok bi lahko bil zelo kratek.

Za ta projekt bi veljalo zbrati že v letu 2012 najmanj 1 milijardo zasebnega kapitala.

Preveč slovenskih kmetovalcev goji govedo in prašiče, ki zaradi velikih izpustov metana močno onesnažujejo okolje. Ni zdravo, da Slovenci pojemo tako veliko rdečega mesa. Nekatere bi bilo dobro preusmeriti na ribogojništvo ter vzgojo sadja in zelenjave v rastlinjaki.

Turistični delavci lahko dobijo nove programe zaradi nove ponudbe toplih bazenov in jezer ter bogatega ribolova.

Vsi sodelujoči naj bodo udeleženi pri nagradi v višini 50 % vrednosti prihranka, če delo zaključijo kakovostno, predčasno ali z manjšimi stroški. Prihodek iz tega naslova lahko upravičenci uporabijo samo za dodatna kapitalska vlaganja v jedrsko ekološki holding.

Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost in druge inšpekcije morajo nadzirati vsa dela sproti, da ne bi prišlo do nespoštovanja odobrenih izvedbenih načrtov in nespoštovanja koncesijske pogodbe. Vse objekte se mora zgraditi zelo kakovostno in tako, da bodo delovali zelo dolgo časa brez potrebnih popravil.

Če bi vsi, ki lahko kaj dobrega naredimo za ta projekt, zelo pohiteli, bomo Slovenci že sredi leta 2012 začeli intenzivno presegati gospodarsko krizo. Če se bomo odločali zelo hitro, bomo lahko kupili nove jedrske elektrarne po zelo ugodni ceni. Proizvajalci bi jih lahko dobavili zelo kmalu. Če pa se bomo okrog teh vprašanj opletali kdo ve koliko časa, pa nas bodo drugi prehiteli. Tedaj bomo plačevali višje cene. Več let bomo čakali na dobavo opreme jedrskih elektrarn.

Vodilna vloga in odgovornost posloводства in zaposlenih partnerjev

Člani posloводства ekološko energetskega holdinga in hčerinskih podjetij so lahko le tisti, ki vsaj 30 % svoje plače in več kot polovico osebnega finančnega in nepremičninskega ter drugega premoženja vložijo v kapital holdinga, drugi zaposleni pa vsaj 10 % do 20 % svoje plače tako, da ima vsakdo v holdinški družbi oziroma v hčerinskem podjetju za njega osebno zelo pomemben kapitalski vložek, s katerim v času, ko aktivno dela v holdingu ali hčerinskih družbah jamči za odgovorno upravljanje in poslovoidenje družbe.

Morda se lahko zahteva, da so člani posloводства v vlogi komplementarjev in za svoje odločitve osebno odgovarjajo z vsem osebnim premoženjem.

Z minimalnim jamstvenim kapitalom naj zaposleni razpolagajo šele eno leto po začetku obratovanja novih jedrskih elektrarn oziroma dokler so v družbi zaposleni. Jamstveni minimalni kapital pa lahko odtujijo, ko se upokojijo ali ko zapustijo podjetje.

Samo partnerji, ki s svojim premoženjem jamčijo za uspešno poslovanje holdinga, naj imajo na skupščini družbe glasovalno pravico.

Pasivni portfolio vlagatelji kapitala v obliki pogodb o skupnem vlaganju naj imajo pravico nadzora. Pridobijo pa naj glasovalne pravice, če se ne izplačuje minimalne zjamčene vsote dobička.

Ker gre za zasebno vlaganje, ni potrebe po komplikacijah pri javnih razpisih. Poslovodstvo, ki je kapitalsko udeleženo in osebno odvisno od uspešnosti ekološko energetskega holdinga, lahko zelo hitro izbira optimalne izvajalce.

Pri poslovodstvu ni tolikšnega interesa za korupcijo, kakor to velja, če je investitor država.

Ekološko energetski holding se lahko organizira v obliki družbe z omejeno odgovornostjo, ki zbira predvsem zasebni kapital in deluje na podlagi posebnega zakona in koncesije. O svojem poslovanju redno poroča vladi in parlamentu.

Zaposleni lahko prejemajo osnovne plače največ na nivoju 20 % višje plače, kakor znašajo povprečne plače v gospodarstvu ob upoštevanju kvalifikacijske strukture zaposlenih. Gre za to, da se bo lahko zaposlovalo zelo sposobne in odgovorne sodelavce. Poslovodje in vrhunski strokovnjaki lahko prejmejo plačo največ v višini petkratnika povprečne plače vseh zaposlenih v ekološko energetskem poslovnem sistemu. Stimulacije naj se izplačujejo na podlagi vložka kapitala partnerja ter deloma tudi na podlagi izplačil stimulacij iz čistega dobička preteklega poslovnega leta ob upoštevanju celovitega prispevka partnerja k povečanju dobička, doprinosu k večji varnosti in drugih inovacij. O razporejanju udeležbe na dobičku, zlasti ko gre za inovacije, odloča poslovodstvo. Zaposlenim sodelavcem naj pripada udeležba na dobičku v skladu z določbami zakona o udeležbi delavcev pri dobičku v takem obsegu, da lahko vsak zaposleni v holdingu ali v hčerinski družbi letno pridobi dobiček v obsegu dveh do treh njegovih osnovnih plač, odvisno od celovite uspešnosti poslovanja. Vsaj polovico tega dobička naj poslovodstvo dodeli inovatorjem, ki bodo prispevali največ v času gradnje, obratovanja in ob vlaganju v nove naložbe, ki jih opravlja holding v vsem času delovanja jedrskih in drugih objektov. Ta izplačila iz dobička lahko upravičenci uporabijo samo za dodatna kapitalska vlaganja v ekološko jedrski holding v skladu z določili družbene pogodbe holdinga.

Država lahko na podlagi koncesijske pogodbe intervenira v upravljanju družbe, če pride do večjih nepravilnosti, toda le, če tako sklene 60 % vseh poslancev državnega zbora.

8.3. Izhodišča dokapitalizacije NLB d.d. in NKBM d.d.

Mednarodna konkurenčnost partnerskih bank

Če se želi dolgoročno zaščititi temeljne slovenske nacionalne ekonomske interese, potem bi veljalo zadržati vsaj polovico slovenskega bančnega trga v solastnini slovenskih pravnih oseb in slovenskih državljanov in v prehodnem razdobju tudi države. To je mogoče dosegati le, če bodo te slovenske banke mednarodno konkurenčne in bodo poslovale na vseh ključnih svetovnih tržiščih.

Banke, ki so v lastnini Slovencev oziroma rezidentov, lahko ščitijo vitalne nacionalne interese, če bodo nosilke globalnega bančnega partnerskega poslovnega sistema, ki spremlja dejavnost slovenskih izvoznikov, lahko nudi konkurenčne obrestne mere varčevalcem in konkurenčne tudi zelo dolgoročne kredite državljanom in pravnim osebam.

Glavni nerešeni problemi obeh državnih bank so neodgovorno poslovanje, premajhen lastni kapital in premajhen delež dolgoročnih depozitov. Ne poznam bolj učinkovitega načina uničevanja podjetij in bank, kot je stalno in hitro menjavanje neodgovornih, mezdnih menedžerjev. Noben član uprave državnih bank za svoje poslovne dobre ali slabe odločitve na ustrezen način ne jamči s svojim vložkom kapitala v banko, ki jo poslo vodi.

Banke kreditirajo predvsem izgradnjo stanovanj, poslovnih zgradb, nove trgovske centre in nudijo kredite podjetjem, ki že ustvarjajo redne prilive sredstev, premalo se financira zahtevne izvozne, zlasti nove inovativne programe.

Državni banki večino kreditov zavarujeta z nepremičninami in vrednostnimi papirji. Zelo kadrovske šibke sta obe državni banki, ko gre za vprašanje zavarovanja kreditov z jamstvi z industrijsko lastnino ali ko gre za ocenjevanje varnosti dajanja bančnih kreditov za nove inovativne izvozne programe.

Izvozne programe naj vrednotijo bančni strokovnjaki, ki znajo ocenjevati perspektivnost inovacij in se razumejo na vrednotenje intelektualne lastnine, obenem pa delajo svoj zelo zahtevni posel na podlagi svoje osebne moralne in materialne kapitalske odgovornosti.

Banke so intelektualne storitvene organizacije

Sodobne banke so predvsem storitvene intelektualne organizacije. Več kot 40 % zaposlenih v NLB d.d. ima višjo in visoko izobrazbo in več kot 50 % srednjo strokovno izobrazbo. Za intelektualna podjetja pa velja, da so uspešna, če jih odgovorno kontrolirajo predvsem samozaposleni partnerji. To je mogoče, če so taki svetovalci eksperti solastniki - partnerji banke, v kateri delajo in so tudi osebno dolgoročno materialno soodgovorni za poslovne rezultate banke.

V času socialističnega samoupravljanja so državne banke upravljali predvsem veliki kreditojemalci in politika. Prihranke prebivalstva se je prioriteto usmerjalo v velika samoupravna podjetja, ki so odpirala veliko delovnih mest. Plače zaposlenih v bankah so bile zelo dobre, toda zaposleni so bili le zaupanja nevredni mezdni delavci. Ta lastninski model je pogojeval ekonomsko katastrofo državnih bank, ki smo jo plačali davkoplachevalci zlasti v zgodnjih devetdesetih letih. Gospodarstvo je bilo prisiljeno najemati ekstremno drage bančne kredite.

Po finančni državno kapitalistični sanaciji obeh državnih bank se ponovno srečujemo z velikimi izgubami. Zelo dobro plačani mezdni menedžerji so sprejemali veliko napačnih odločitev. Zaposleni strokovnjaki nimajo nobene moči pri sprejemanju poslovnih odločitev. Plače večine zaposlenih so v času zadnjih dvajsetih let bolj skromne. Razponi plač in bonusov so se v obeh državnih bankah v zadnjih dvajsetih letih nerazumno in neupravičeno zelo povečali.

Vladajoči politiki zaupajo samo članom posloводства in nadzornih organov, ki jih postavlja država, zaposlenim se sploh ne zaupa. Za politike so tisoči bančnih sodelavcev le neodgovorni, nemisleči delavci, ki morajo delati samo tisto, kar jim naroči politika.

V veliki švicarski banki UBS je imelo že pred več leti okoli 80.000 zaposlenih v povprečju delnice v vrednosti preko 60.000 evrov.

Na podlagi dvajsetletnih izkušenj delovanja partnerskih kapitalskih družb v Sloveniji lahko **z veliko gotovostjo napovedujem, da bosta lahko obe sedanji državni banki, če jih začno aktivno upravljati zaposleni, nadpovprečno uspešni in tudi izjemno varni banki.** Če bodo člani uprave in vsi sodelavci bank vsem zunanjim vlagateljem kapitala in vsem dajalcem depozitov odgovarjali za upravljanje in poslovanje z lastnim osebnim kapitalom, ki ga vložijo v banko, bo boniteta take banke lahko porasla.

Iz številnih raziskav podjetij v lasti zaposlenih je razvidno, da je množična solastnina le prvi pogoj za celovito podjetniško obnašanje zaposlenih partnerjev. Partnerska podjetja so izrazito bolj uspešna, če poslovodstvo razvija vse mogoče oblike aktivnega sodelovanja zaposlenih v vseh poslovnih procesih. **Vsi delamo, vsi pazimo na stroške, vsi mislimo in delamo skupaj!**

Poslovodstva lahko močno decentralizirajo svoje pristojnosti, če svojo odgovornost in svobodo odločanja prenašajo na svoje sodelavce. Za to zaupanje pa naj tisti, ki dobijo pristojnosti, jamčijo tudi z osebnim kapitalom, ki ga vložijo v banko.

Vsi zaposleni v sedanjih pretežno državnih bankah naj bi postali imetniki **obveznega minimalnega kapitala** v banki, v kateri so zaposleni, najmanj v višini svoje enoletne ali dvoletne plače. Tako bodo dolgoročno pri svojih prejemkih vezani na ustvarjanje dobička ter na sorazmerno velika in redna **izplačila dobička, letno vsaj v višini dveh do štirih svojih letnih plač.**

Ključnega pomena za konkurenčnost bank je kakovostno poslovanje. Na čelo državnih bank naj prihajajo tisti, ki nudijo najboljši program in za jamstvo pridobijo toliko delnic banke, da bo njihov glavni stimulativen del prejemkov odvisen od stabilnega dolgoročno doseženega dobička banke. Banke rabijo vrhunsko, stabilno, sposobno in dolgoročno odgovorno in ker gre za obe državni banki, nacionalno in evropsko zavodno upravo. Novi vodilni kadri naj zrastejo praviloma v banki. Zaupati jim morajo zunanji solastniki in zaposleni partnerji. Če bi člani uprave z vsem ali večino osebnega premoženja jamčili vsem drugim solastnikom banke za svoje poslovne odločitve, bi lahko veliko bolj svobodno in ustvarjalno vodili banke.

Pospešen razvoj in velika dokapitalizacija obeh bank

Obe državni banki velja dokapitalizirati. **Slovenske solastnike je mogoče organizirati tako, da bo kontrolni del delnic dolgoročno pod kontrolo aktivnih trenutno zaposlenih članov uprave in drugih sodelavcev banke in organiziranega slovenskega državnega in zasebnega kapitala. V NLB d.d. naj bi slovenski rezidenti obvladovali najmanj 69 % osnovnega kapitala družbe, ki nudi glasovalne pravice, v NKBM d.d. pa več kot 75 % osnovnega kapitala. Strukturni delež države na osnovnem kapitalu naj se na podlagi dokapitalizacije s strani zaposlenih partnerjev in drugih slovenskih zasebnih pravnih oseb postopno zmanjšuje. Strukturni delež zaposlenih partnerjev in slovenskih zasebnih vlagateljev na osnovnem kapitalu pa naj bi zelo hitro močno porastel.**

Družba pooblaščenka zaposlenih

Predlagam, da vsi zaposleni v bankah celega poslovnega sistema NLB d.d. ustanovijo partnersko družbo pooblaščenko.

Nova partnerska družba zaposlenih naj se zaveže, da bo dokapitalizirala banko v tolikšnem obsegu, da bo po dokapitalizaciji partnerska družba zaposlenih imela več kot 25 % vseh glasov na skupščini delniške družbe.

Dne 31. 12. 2009 je imela skupina NLB d.d. 1218 milijonov evrov kapitala. Če bi zaposleni dokapitalizirali banko po knjigovodski vrednosti delnic z nekaj več kot 409 milijonov evrov, bi lahko pridobili minimalni kontrolni delež.

Dne 31. 12. 2009 je znašal kapital NKBM d.d. okoli 392 milijonov evrov. Če bi zaposleni uspeli vložiti po knjigovodski vrednosti delnic nekaj več kot 110 milijonov evrov, bi pridobili več kot 25 % delež na osnovnem kapitalu.

Predlagam, da se omogoči zaposlenim nakup delnic po ceni, ki je nižja od trenutne tržne cene.

Problem izstopa politike iz banke se lahko najbolje reši tako, da ključno odgovornost za usodo sedanjih državnih bank prevzamejo pred-

vsem odgovorni in dolgoročno za dobro poslovanje življenjsko zainteresirani zaposleni slovenski partnerji.

Skupina NLB d.d. je imela 31. 12. 2009 8991 sodelavcev. Povprečna bruto plača je presegala 2000 evrov. Partnerska družba zaposlenih naj za nakup delnic pooblaščenke pridobi dolgoročni kredit. Slovenska država lahko uporabi svoje bančne depozite tako, da prenese po ugodni obrestni meri del teh sredstev v obliki kredita na zaposlene preko pooblaščenke.

Praviloma naj vsak sodelavec 10 let namenja 10 % svoje plače za kapital, vodstveni sodelavci vsaj 20 %, člani uprave pa vsaj 50 % svojih plač.

Zaposleni lahko vložijo v nakup kapitala pooblaščenke svoje morebitne prihranke. **Omogoči naj se udeležba vseh zaposlenih pri dokapitalizaciji banke, v kateri delajo tako**, da dobe od družbe pooblaščenke kredit, ki ga uporabijo za vložek kapitala v družbo pooblaščenko. S prevzetim kreditom **naj pooblaščenka takoj dokapitalizira banko**. Kredit naj sodelavci banke odplačujejo vsaj deset let. **V projekt z dokapitalizacije naj bodo vključeni vsi člani uprave, nadzornega sveta in vsi zaposleni holdinga in vseh odvisnih družb.**

V povprečju bi vsak zaposleni s kreditom, ki mu ga lahko nudi pooblaščenka, kupil kapital v vrednosti okoli 46.688 evrov. Če bi banka dosegala vsaj 10 % donos na kapital in bi se izplačevalo več kot 75 % dobička, bi se lahko odplačalo velik del kredita z 16.688 evrov izplačanega dobička. Če se uporabi deset let regres za plačilo kredita, se tako lahko odplača kredit v vrednosti okoli 10.000 evrov. Če bi 10 let vsak zaposleni vsak mesec namenil za poplačilo kredita 10 % svoje plače, bi lahko odplačal še 20.000 evrov kredita. Zaposleni bi si ustvarili v svoji kakovostni bančni instituciji kapital, ki bi jim ob 10 % donosu na kapital in ob pogoju, da se v zaprti družbi trajno izplačuje vsaj 75 % dobička, zagotovil dodatne letne prejemke v vrednosti okoli 3.500 evrov letno. K sovlaganju v pooblaščenko zaposlenih bi veljalo povabiti tudi sodelavce KBC d.d. s ciljem utrditve medsebojnega delovnega partnerstva sodelujočih bank.

Na podoben način bi lahko zaposleni v skupini NKBM d.d. zbrali okoli 68 milijonov evrov kapitala.

Zaposleni naj praviloma jamčijo za odplačevanje kredita s svojo plačo in tudi s kapitalom, ki ga imajo v pooblaščenki.

Na del regresa in plače, ki se uporabi za dokapitalizacijo banke, naj se ne plačuje davkov in prispevkov in naj predstavlja dohodninsko olajšavo. S kapitalom, ki bi ga pridobili na podlagi davčnih olajšav, pa naj bi zaposleni prosto razpolagali šele, ko se upokojijo.

Banka bi z dokapitalizacijo lahko osvojila nova tržišča. Namesto odpuščenja bi lahko prišlo do novega zaposlovanja.

Pooblaščenka zaposlenih naj ima pravico, da edina predlaga kandidata za predsednika tričlanske uprave banke oziroma predsednika in še enega člana petčlanske uprave. Pravico naj ima delegirati enega od treh članov nadzornega sveta.

Na podlagi Zakona o udeležbi na dobičku naj se vsaj 10 % vsega dobička državnih bank nudi tistim zaposlenim, ki se odločijo za dokapitalizacijo banke. Izplačani dobiček pa naj se uporabi samo za nakup svežega kapitala pooblaščenke, ki ga nato vloži v NLB d.d. oziroma NKBM d.d. Partnerska družba pooblaščenka naj deluje tako, kakor delujejo partnerske družbe v denacionaliziranih samoupravnih podjetjih.

Družba pooblaščenka slovenskih pravnih oseb in države

Predlagam, da nacionalno zavedni Slovenci oziroma vsi, ki živijo kot rezidenti trajno v Sloveniji in plačujejo davke slovenski državi kot fizične osebe ali kot pravne osebe, ki jih rezidenti kontrolirajo, ustanovijo skupno z državo posebno partnersko družbo pooblaščenko, ki trajno obvladuje vsaj 43 % glasovalnih delnic v NLB d.d. oziroma vsaj 51 % glasovalnih delnic NKBM d.d.

Ustanovitelji naj vnesejo kot stvarne vložke v ustanovni kapital svoje sedanje delnice NLB d.d. oziroma NKBM d.d.. Tako partnersko družbo zunanjih Slovenskih solastnikov trajno slovenskih bank naj morda država podpre z nudenjem državnih garancij.

Partnerski deleži naj se med partnerji prenašajo na podlagi predkupne pravice in dovoljenja organa družbe pooblaščenke. **Deluje naj interni trg** s partnerskimi deleži.

Družba pooblaščenka zunanjih slovenskih vlagateljev kapitala naj ima pravico, da predlaga enega člana uprave oziroma dva, če je članov uprave pet in predsednika nadzornega sveta.

Kapital naj se praviloma prodaja po knjigovodski vrednosti.

Pri zaprti kapitalski družbi je potrebno izplačevati trajno velik del dobička, sicer vlagatelji niso zainteresirani, da v tako družbo vložijo svoja sredstva.

Enakopravno partnerstvo s KBC d.d.

NLB d.d. lahko banki KBC d.d. predlaga, da skupno **razvijejo močno globalno skupino na partnerski vzajemni enakopravni osnovi z izmenjavo ustreznega paketa delnic**. NLB d.d. naj se dogovori s KBC d.d., da vложи v dokapitalizacijo KBC d.d. enako vsoto kapitala, kolikršno je KBC d.d. vložila za odkup več kot 30 % delnic NLB d.d. NLB d.d. naj pridobi mesto v upravi in nadzornem svetu KBC d.d. Gre za to, da NLB d.d. tako pridobi partnerja za nastopanje na evropskih in drugih trgih, na katerih že uspešno deluje bančni poslovni sistem KBC d.d., le-ta pa pridobi zanesljivega partnerja na trgih, na katerih že uspešno deluje NLB d.d. **Cilj sodelovanja** naj bo izredno hiter razvoj bančne skupine, ki bi delovala **s svojimi bankami v vseh državah sveta**. K sodelovanju pa se lahko povabi z izmenjavo manjšinskih paketov delnic še druge banke ali bančne skupine v državah, kjer KBC d.d. in NLB d.d. še nimata svojih bank.

KBC d.d. naj ima v NLB d.d. pravico predlagati enega člana uprave in enega člana nadzornega sveta.

Menim, da bi bilo dobro, če bi manjšinski paket delnic izmenjali tudi NLB d.d. in NKBM d.d. Cilj tega partnerstva bi bil lahko usklajevanje osvajanja novih tržišč.

Dokapitalizacija s prednostnimi neglasovalnimi delnicami

Če bi se **dolgoročno stabilizirala lastniška struktura skupine NLB d.d. in NKBM d.d., bi se boniteta teh dveh bank in kapitalska ustreznost zelo povečala**. Najboljše svetovne banke uvajajo kapitalsko ustreznost med 15 % in 20 %. Če bi slovenske partnerske bančne skupine ofenzivno globalizirale svojo dejavnost, nižale stroške poslovanja, nudile strankam večji del zelo velikih kreditov, dosegale visok nivo inovativnosti v poslovanju bi lahko prevzemale veliko več depozitov za nižje obresti in nudile več kreditov po nižjih obrestih. Če bi partnerji zadrževali plače in tako nižali stroške poslovanja in raje izkazovali čim večji dobiček, ki bi se ga lahko redno vsake tri mesece izplačevalo, potem se ustvarjajo pogoji za velika portfolio vlaganja svežega kapitala tudi zunanjih vlagateljev.

Davčna razbremenitev plač bi pomembno vplivala na doseganje večjega dobička bank.

NLB d.d. bi lahko svoj kapital povečala še za več kot 800 milijonov evrov z izdajo neglasovalnih prednostnih delnic in NKBM za več kot 200 milijonov evrov.

S prednostnimi prosto prenosljivimi neglasovalnimi delnicami naj bi NLB d.d. in NKBM d.d. nastopali na borzi.

Tudi to dokapitalizacijo bi lahko podprla država tako, da bi del svojih bančnih depozitov uporabila za nudenje ugodnih kreditov tistim rezidentom, ki bi kupili prednostne neglasovalne delnice in bi bili sposobni nuditi za kredit zadostna jamstva.

Strategija krčenja dejavnosti skupine NLB d.d. bo vplivala na višanje stroškov poslovanja in znižala konkurenčnost banke.

Defenzivna strategija ustreza interesom tujih bank, ki lahko na podlagi velike finančne pomoči svojih držav tudi na nelojalen način agresivno nastopajo na slovenskem bančnem trgu.

Predlagana strategija pospešene rasti pa bo lahko vplivala na nižanje stroškov in višanje mednarodne konkurenčnosti obeh slovenskih bančnih skupin.

Če bodo banko začeli kontrolirati vrhunski in odgovorni strokovnjaki kot solastniki banke, potem jim bodo v upravljanje svoj kapital in svoje depozite zaupali številni Slovenci.

Če se bo ohranil sedanji ultraneodgovorni model državno kapitalističnega upravljanja državnih bank, pa svežega slovenskega zasebnega kapitala v obe banki zelo verjetno ne bo.

9. NAPAČNA EVROPSKA SOLIDARNOST

Neodgovorna prezadolženost

Dolgovi Grčije so znašali maja 2010 kar 236 milijard dolarjev, Portugalske 286, Irske 867, Španije 1100 in Italije 1400 milijard ameriških dolarjev. Vseh javnih dolgov omenjenih držav je za 3, 889 trilijonov ameriških dolarjev. V primeru Grčije daje Slovenija 380 milijonov evrov prisilnega kredita. Oblikoval se je sklad za finančno pomoč ogroženim državam v vrednosti 750 milijard evrov. Slovenija naj bi za pomoč prezadolženih držav prispevala v ta sklad po potrebi do 2, 851 milijard evrov, po največjih zahtevah pa 3, 6 milijard evrov državnih garancij. Vsak Slovenec bo morda, če zadolžene države ne bodo odplačevale kreditov, moral privarčevati in plačati do 1800 evrov zato, da naj bi se, kot trdijo evropski politiki, vzdrževalo vrednost evra.

Vsak Nемец bo prispeval za grško finančno sanacijo okoli 300 evrov, Slovenec pa okoli 200 evrov. Nemci bodo z državno pomočjo v veliki meri reševali probleme svojih bank. Slovenci bomo svoj denar samo prisilno posodili, zelo verjetno pa ga bomo darovali. Slovenci smo dobri le takrat, ko plačujemo grehe starih članic EU. Nismo toliko vredni, da bi dobili eno samo mesto veleposlanika EU.

Soodgovornost za prezadolženost držav evroobmočja, ki so v težavah, nosijo banke in druge finančne organizacije, ki so želele doseči velike dobičke na posojeni denar na podlagi visokih obrestnih mer in so zato neodgovorno posojale denar. V veliki meri so to francoske, nemške in angleške banke. Kar 52 % ali 2033 milijard dolarjev kreditov nudijo prezadolženim državam Francija, Nemčija in Britanija. Krediti Francije prezadolženim državam znašajo 911 milijard dolarjev ali 23 % vseh kreditov, Nemčije 704 milijarde dolarjev ali 18 % vseh kreditov in Britanije 418 milijard dolarjev ali 11 % vseh kreditov.

Evropska unija ni istovetna z evro denarno skupnostjo!

Vladajoči evropski in slovenski politiki povezujejo usodo celotne Evropske unije z usodo evra in skupnosti držav evroobmočja. Trdijo, da je solidarno reševanje prezadolženosti in finančne nelikvidnosti Grčije, Irske, Portugalske, Španije in Italije nujno, če se želi dolgoročno okrepiti in ohraniti Evropsko unijo, ne le zvezo držav evroobmočja.

Na podlagi take globalne politične ocene so se odločili, da bodo izpeljali solidarno akcijo do prezadolženih razsipnih držav, ki pa so v likvidnostnih težavah zato, ker vladajoči partitokratsko birokratski razred sprejema volivcem všečne odločitve, ki so na daljši rok pripeljale take neodgovorne države v prezadolženost in tako pred bankrotno stanje. Gre za to, da v teh državah v politiki dominira oblast lobijev, ki izsiljujejo rešitve, ki ustrezajo ožjim interesom, ne pa dolgoročnim nacionalnim interesom, in zato korumpirajo marsikoga v politiki in med uradništvom. Zlasti v Grčiji se tolerira utajo davkov. Evropski politiki podpirajo finančno balonarstvo in neodgovorno odločanje poslovodstev bank in drugih finančnih ustanov. Velika večina poslovodnih osebnosti finančnega sektorja je v mezdnem odnosu z lastniki in za svoje napačne odločitve ne jamči s svojim vložkom kapitala v finančni kapitalski družbi, ki jo poslovodijo. Za napačne odločitve finančni balonarji osebno s svojim premoženjem ne odgovarjajo!

Evropska partitokracija v množici preštevilnega in predobro plačanega uradništva in drugih zaposlenih v državnem sektorju in vedno večji množici upokojencev razpoznava svojo temeljno volilno bazo.

V institucijah EU in državah članicah zlasti izvozna proizvodna podjetja nimajo nobene institucionalne politične možnosti, da bi vplivala na ključne politične odločitve parlamentov.

Države, ki so v težavah, veliko več uvažajo, kakor izvažajo, zato so prezadolžene predvsem pri drugih izvozno uspešnih evropskih državah in na svetovnem trgu kapitala.

Španija je na primer povišala življenjske in poslovne stroške z velikimi subvencijami proizvajalcev ekstremno drage fotovoltaične in vetrne elektrike.

Izkušnje bivše Jugoslavije

Slovenci smo bili nedavno v federaciji, ki je razpadla zaradi neurejenih ekonomskih in političnih razmerij. Šlo je zlasti za napačne naložbe v industrijo železa in jekla ter za napačen način reševanja problema nerazvitih območij. Jugoslavija je razpadla tudi v interesu tujega kapitala, ki uspešno kolonizira države bivše Jugoslavije. Vojskovanje je bilo v interesu tajkunskega ropanja družbene lastnine.

Slovenci vemo, da ni mogoče biti skupaj v meddržavni zvezi, če nekdo varčuje in dela, drugi pa zganja hegemonijo, razsipava in lenari. Zgleda, da tudi krvavi razkroj Jugoslavije evropskim in slovenskim politikom ne predstavlja svareče izkušnje.

Menim, da **ni mogoče graditi globalno konkurenčno evropske zveze držav, če se gradi na solidarnosti do politične neodgovornosti, lažeh, nedelu in napačnih poslovnih odločitvah.** Taka solidarnost do nemorale ogroža obstoj in lahko le razkraja evropsko državno in denarno evrozvezo. V bivši Jugoslaviji smo Slovenci soodločali v politiki in smo na s carinami zaščitenem jugoslovanskem trgu prodajali izdelke in storitve po visokih cenah.

Države, ki se jih sedaj solidarno sanira, niso pomembne finančne ali izvozne partnerice slovenskega gospodarstva. Vse odločitve so sprejemali tuji politiki in bančniki mimo Slovencev. Zato naj tisti, ki so odločali narobe, tudi prevzamejo vso odgovornost za nastale težave.

Napovedi politikov Grčije, Irske, Španije in Portugalske glede obsega varčevanja, za katerega so se že opredelili, kažejo, da se bo v naslednjih letih privarčevalo zelo malo glede na velikanske zadolžitve. Irska, ki je zadolžena za 867 milijard dolarjev, naj bi z odpuščanjem javnih delavcev in drugimi oblikami proračunskega varčevanja v nekaj letih privarčevala okoli 15 milijard evrov. Zelo težko se bo vračalo dolgove do solidarnih evropskih držav evroobmočja. **Kaže, da dajemo Slovenci veliko denarja v jamo brez dna.**

Za Slovenijo pomeni dodatno breme preko 3, 6 milijard evrov kreditov in poroštev ekonomsko nevzdržno in moralno neopravičljivo breme.

Evro je valuta izvoznikov

V evroobmočje sodijo dolgoročno le tiste evropske države, ki so neto izvoznice ali imajo vsaj uravnoteženo izvozno bilanco. Prezadolžena Slovenija z negativno izvozno bilanco sodi v skupnost držav evroobmočja le pogojno!

Dolgoročno se zato lahko širi evro skupina držav le, če se doseže čim prej v čim večjem delu evropskih držav pozitivno izvozno bilanco. Z vsestranskim sodelovanjem članic EU z Rusko federacijo bi veljalo čim prej doseči širitev evroobmočja z vključitvijo Ruske federacije v krog držav evroobmočja.

Če bodo v evroobmočju države, **ki so neto izvoznice, potem bo vrednost evra visoka in stabilna.** Švicarski frank naj nam bo za zgled. **Kakovost valute je bolj pomembna za širitev evroobmočja kakor število držav, ki so uradno prevzele evro kot svojo domačo valuto.** V državah EU in drugod po svetu, kjer se še ne more uvesti evro, se bo povečalo varčevanje v evrih kot čvrsti in stabilni svetovni valuti.

Slovenci smo živeli do uvedbe evra z nacionalno valuto in sočasno z nemško marko oziroma kasneje z evrom. S tolarji smo plačevali kratkoročne obveznosti. Varčevalo pa se je v kakovostni nemški marki.

Pravo evropsko-rusko solidarnost vidim v takih vlaganjih, ki lahko na dolgi rok prezadolžene države preobrazijo v uspešne neto izvoznice, tako da npr. slovenski kapital v obliki javno zasebnega partnerstva vlagamo v Grčijo vsako leto, naslednjih nekaj let, vsaj 100 milijonov evrov npr. v zelo konkurenčne turistične kapacitete, ki bi jih uporabljali predvsem Slovenci. Zaposlili bi grške sodelavce, ki bi plačevali davke. Slovenska industrija, gradbeniki in turizem bi tako lahko prišli do velikega izvoznega posla.

Za vse države, ki so v težavah, si je mogoče izmisliti konkurenčne izvozne programe.

Mala letošnja konjunktura slovenskega izvoza je vezana predvsem na večja naročila v Nemčiji, in sicer zato, ker je vrednost evra padla. To dejstvo nas opozarja, kako večplastna je problematika razmerij med valutami.

Čim bolj stabilen evro ustreza interesom finančnih institucij in varčevalcev.

Padec vrednosti evra pa dviguje konkurenčnost evropskih izvoznikov, ki izvažajo na hitro rastoče trge Kitajske, Indije in Brazilije. **Porast izvoza vpliva na zaposlenost evropskih proizvodnih kapacitet.**

Umetnost evropske evropolitike je v obvladovanju protislovja oziroma v optimizaciji ravnotežja med interesi neto izvoznic in interesi evropskih finančnih institucij. Ocenjujem, da v evropski politiki preveč močno dominira le interes finančnikov.

Kako dolgoročno stabilizirati evro

Na dolgi rok je mogoče utrditi evropsko zvezo in evro tako, da se najprej prezadolžene države s kreditodajalci dogovorijo za delne odpise kreditov, podaljšanje plačilnih rokov in znižanje obrestnih mer.

Če se to ne da dogovoriti, naj prezadolžene države začasno izstopijo iz evroskupine in ponovno uvedejo svojo nacionalno valuto. Če ne gre drugače, bodo pač nekatere banke ali celo države, tudi v moralni poduk vsem drugim, bankrotirale, realno pa bodo z odpisi dolgov izvedle prisilno poravnavo.

Evropska unija naj koncentrira več državnega in zasebnega kapitala s ciljem razvoja sodobne energetske varčne in okoljsko ustrezne ter poceni evropske infrastrukture. Zažene naj se gospodarski razvoj, **saj je mogoče na dolgi rok nakopičene evropske težave reševati le v veliki akciji ekopreobrazbe evropskega načina življenja, v visoki rasti dodane vrednosti in prepolovitvi življenjskih stroškov Evropejcev ter z bistvenim nižanjem stroškov evropskega podjetništva.**

Evropsko zvezo in evro zvezo lahko gradimo le odgovorni in vizionarski intelektualci, ustvarjalci in delovni ljudje. Evrope ne smejo ogroziti prevaranti, lenuhi ter kratkovidni špekulanti.

10. USTAVA NEPOSREDNE DEMOKRACIJE

10.1 Za neposredno oblast ljudstva

Politika kot oblast ljudstva, za ljudstvo in po ljudstvu lahko pozitivno usmerja in obvladuje globalno družbo, če lahko volivci oziroma davkoplačevalci demokratično in čim bolj neposredno odločajo o izboru in nagrajevanju svojih predstavnikov, v skladu z načelom delitve predstavniške, izvršne, zakonodajne, ustavne, sodne, kontrolne, finančne, volilne in tiskovne oblasti na lokalnem, regionalnem, državnem, meddržavnem in svetovnem nivoju.

Če se prevelika oblast osredotoči pri diktatorju ali zelo ozki partitokratski večni strankarski eliti, politika uničevalno vpliva na družbo.

O aktualnem stanju demokratično urejenih družb, diktature in odgovornosti za dolgoročne interese ljudi glej: www.stateofthefuture.org (str. 18 do 21 in 40 do 41).

Politiki so lahko pravi voditelji množic, če so funkcije prevzeli na podlagi demokratičnih volilnih procesov. Tedaj imajo mandat in moč, da lahko nastopijo v zaščito občin interesov. Če so politiki na položajih brez široke podpore volivcev, ne morejo uspešno ščititi občin interesov, ker so tedaj praviloma zelo odvisni od lobijev, ki uveljavljajo svoje ožje interese, ali od zelo ozke nacionalne bogataške elite ali od tujega kapitala. Temelji sedanjih ustavnih ureditev mnogih razvitih držav so bili določeni pred sto ali celo dvesto leti. Ne glede na velike spremembe načina informiranja in komuniciranja se predolgo ohranja zastarele poglede na institucije demokratičnega vladanja. Ne upošteva se novih tehnoloških možnosti, ki lahko danes veljajo za vladavino ljudstva, iz ljudstva in za ljudstvo.

Politika je dandanes za množice Zemljanov praviloma nedostopna sfera, na katero imajo realno zelo malo vpliva.

Politika je v sodobnem svetu dejansko privatna lastnina ozke partitokratske elite, ki je organizirana tako, da onemogoča pravo konkurenco in na umeten način vzdržuje svoj položaj in oblast brez dejanske odgovornosti do volivcev.

Politiki javno razglašajo, da bodo na odgovorne položaje imenovali vrhunske, poštene in neodvisne strokovnjake, v praksi pa praviloma imenujejo sebi ali svoji politično-ideološki struji lojalne funkcionarje.

Majhen del prebivalstva hodi na volitve, še manj se jih aktivno ukvarja s politiko. Veliko volivcev ne zaupa ne vladajoči politični eliti niti opoziciji. V javnosti in medijih pa večinoma nastopajo le znani obrazi.

Tisk ignorira novosti in ne informira državljanov na objektivni način, ker je praktično celoten tisk na čelu z nacionalnimi televizijami pod kontrolo partitokratsko fevdalnega razreda ali pa bogatašev, ki ščitijo le kratkoročne interese kapitala.

Politika bo lahko vladavina ljudstva, po ljudstvu in za ljudstvo, če bodo volivci sami neposredno odločali o vseh življenjsko najbolj pomembnih zadevah s pogostimi referendumi in če bodo sami neposredno volili in odpoklicevali politike vseh vej oblasti.

Pogoj odgovornega referendumskega odločanja je vsestransko ozaveščenje volivcev glede obravnavane teme. To je predpogoj za odgovorno odločitev in za tem za aktiven odnos državljanov v procesih uresničevanja sprejetih odločitev.

Zaradi znanstvenih odkritij in novih tehnologij ali zaradi hudo zaostrenih in zelo nepredvidljivih ekoloških problemov, pa tudi zaradi negotovosti glede pravih učinkovanj posameznih predpisov je treba razviti **prakso zelo hitrega sprejemanja in spreminjanja predpisov. Nove ustavne rešitve, novi zakoni naj se z intenzivno demokratično razpravo sprejemajo veliko hitreje, kot to velja dandanes. Tudi referendumi na isto temo naj si sledijo npr. na 6 mesecev.**

Internet in elektronski podpis državljana omogočata visoko kakovost javne razprave o predlogih odločitev ali zakonov, transparentnost alternativ in amandmajev ter na koncu tudi poceni in pošteno glasovanje državljanov.

Z uporabo interneta je mogoče povsem spremeniti način glasovanja volilnega telesa in glasovanje bistveno poceniti.

Sodobni elektronski mediji omogočajo izvedbo volitev javnih funkcionarjev na bolj pregleden, pošten, učinkovit in ceneni način. **Volivci so sedaj dobili tehnološko rešitev, ki omogoča, da neposredno volijo večino vseh funkcionarjev, ki delajo v imenu ljudstva in za ljudstvo, toda vsak na svojem z ustavo določenem področju opravljanja javnih zadev.**

10.2 Načelo delitve oblasti

Če se širše uveljavi načelo delitve oblasti in odvisnosti javnih funkcionarjev neposredno od volivcev, potem bo več upoštevanja strokovnosti in celovite moralne integritete vsakega javnega funkcionarja. Ustavno opredeljena pooblastila vsake avtonomne veje oblasti zmanjšajo možnosti diktatorskih načinov koruptivnega vladanja, političnega nasilja ter tlačenja človekovih pravic.

Ustava Republike Slovenije in ustavna listina Evropske skupnosti naj zato ustavno opredelita pristojnosti naslednjih avtonomnih in s strani volivcev neposredno izvoljenih, in tudi odpoklicljivih, nosilcev različnih vej oblasti.

Predstavniška veja oblasti

To vlogo naj v parlamentarnih demokracijah opravlja **predsednik države**, ki naj:

- predstavlja državo in celotno družbo,
- predlaga mandatarja za sestavo vlade,
- vodi oborožene sile, vključno z vojaško obveščevalno službo in avtonomnim obrambnim proračunom, imenuje ministra za obrambo, ki mu je podrejen,
- imenuje in odpokliče diplomate,
- nadzira vladanje vseh drugih javnih funkcionarjev in o njihovem delu redno obvešča volivce,
- podeljuje priznanja,
- odloča o pomilostitvah,
- odloča v primeru nejasnosti o pristojnosti posameznih organov različnih vej oblasti.

Zakonodajna veja oblasti

Vlogo zakonodajnega organa naj opravljajo parlamenti, ki pa ključne sistemske odločitve prepuščajo referendumskemu odločanju volivcev. Z navadno večino naj odločajo, o katerem vprašanju bodo

odločali volivci z referendumom. Parlamenti naj bodo sestavljeni iz dveh zborov.

Državni zbor - obči interesi

Državni zbor naj sestavlja 60 poslancev, ki so izvoljeni v šestdesetih volilnih okrajih. Zastopajo naj obče politične in lokalne interese. Poslanci, ki predsedujejo parlamentu ali vodijo odbore parlamenta, naj opravljajo funkcijo poklicno, drugi pa jo lahko opravljajo s polovičnim oziroma krajšim delovnim časom. Večina poslancev naj dela tudi v svoji osnovni poklicni dejavnosti in tako vsaj delno na sebi čuti in spremlja posledice svojih odločitev.

Državni zbor naj sprejema zakone, odloča o davkih in prispevkih in o proračunu ter imenuje ali odpokliče vlado.

Državni zbor naj zaseda največ sedem dni v mesecu.

Poslance je treba razbremeniti ukvarjanja z drobnjarijami, da bodo imeli več časa za strateško politično zakonodajno odločanje in za odločanje o razporejanju javnih financ.

Državni zbor naj odloča samostojno, razen v primeru, ko mora za posamezne odločitve pridobiti soglasje državnega sveta oziroma zbora davkoplačevalcev in ustvarjalcev.

Državni svet - ustvarjalci in davkoplačevalci

Državni svet naj soodloča o zbiranju in uporabi sredstev, namenjenih javni porabi, ter o finančnih vidikih vsakega zakona. Sestavlja naj ga šestdeset nepoklicnih svetnikov, ki so izvoljeni na neposrednih volitvah v volilnih okrajih tako, da se voli:

- 22 svetnikov iz podjetij neto izvoznikov,
- 9 svetnikov iz drugih gospodarskih podjetij, zadrug, finančnih institucij,
- 3 svetnike kmetovalce,
- 3 svetnike raziskovalce in inovatorje,
- 4 svetnike pedagoške delavce,
- 4 svetnike zdravstvene in humanitarne delavce,

- 3 svetnike umetniške ustvarjalce,
- 3 svetnike ekologe,
- 2 svetnika telesno vzgojnih delavcev in športnikov,
- 3 svetnike upokojence,
- 2 svetnika študenta,
- 2 svetnika dijaka.

Državni svet naj se sestaja praviloma po zaključku vsakega kvartala, tako da lahko sproti usmerja in nadzira zbiranje, razporejanje in porabo javnih sredstev.

Svetniki prejemajo za priprave na seji in za udeležbo na sejah nadomestilo. Samo predsednik sveta lahko funkcijo opravlja poklicno.

V času socializma je v skupščini SFRJ in Republiki Slovenije deloval poleg družbenopolitičnega zbora tudi zbor združenega dela in zbor občin. V zboru združenega dela so bili močno udeleženi direktorji največjih samoupravnih podjetij, ki so zastopali največje davkoplachevalce in izvoznike. Ta zbor je dajal soglasje na proračun. Prvič v zgodovini vsega socializma je padla slovenska vlada, ker tak gospodarski zbor ni odobril preveč razsipnega proračuna.

Sedaj, ko o proračunu odločajo predvsem partitokrati, to so poslanci, ki se praviloma vse življenje ukvarjajo le s politiko, se gladko odobrava razsipne proračune.

Parlament je zgodovinsko nastal kot institucija davkoplachevalcev, ki je želela omejevati razsipnost krone. Dandanes v Sloveniji največji davkoplachevalci v parlamentu nimajo svojih neposrednih predstavnikov. Ključni podjetniki in ustvarjalci se želijo poklicno ukvarjati s svojim delom. Redki se odločajo za poklicno politično kariero. Tako so za družbo najpomembnejši ljudje iz parlamenta izključeni.

Izvršna veja oblasti

Predsednika vlade in ministre naj volijo ali odpokličejo poslanci državnega zbora. Vlado naj sestavljajo predsednik in šest ministrov.

Vlada naj pripravlja predloge ustave in zakonov ter sprejema izvršilne predpise, pripravlja proračun ter ga izvaja in poroča o rezultatih ter organizira javno upravo.

Javna uprava

Najvišje upravne uradnike naj imenuje ali odpokliče vlada na predlog ministra. Minister naj imenuje ali odpokliče vse druge uradnike in odloča o plačah in nagrajevanju ter delovnih razmerjih uradnikov.

Upravni organi naj se kadrujejo po moralnih in strokovnih kriterijih. Vsi uradniki naj se zavežejo delovati v skladu z družbenimi cilji, kot jih določa zakonodajna veja oblasti v razvojnih resolucijah in predpisih. Uradniki so zavezani doslednemu spoštovanju izvajanja veljavnih predpisov. Uradniki naj izvolijo iz svojih vrst **posvetovalni organ**, ki ima dolžnost in pravico funkcionarjem izvršne veje oblasti predlagati ukrepe za čim boljše poslovanje javne uprave in za zaščito interesov javnih uslužbencev.

Javni karierni uslužbenci naj bodo deležni stimulativnih nagrad, če jim uspe bolje opraviti naloge, če se poveča učinkovitost delovanja in zmanjšajo stroški.

Najvišji uradniki naj po prejemkih dosegajo menedžerje v gospodarstvu. V javni upravi tako v Sloveniji kakor tudi v EU naj dela manj ljudi, ki pa morajo biti dobro plačani in zato manj podkupljivi.

Ustavna in sodna veja oblasti

Volivci naj volijo tri člane petčlanskega sodnega sveta, dva naj volijo sodniki in tožilci. Sodni svet naj imenuje **sodnike in tožilce**.

Sodni svet naj predlaga izvolitev ali odpoklic sodnikov ustavnega sodišča, ki jih neposredno volijo volivci za neomejen mandat. Volivci pa jih lahko tudi odpokličejo, če ocenijo, da delajo v nasprotju z ustavo.

Ustavnih sodnikov naj bo 5.

Nadzorna veja oblasti

Volivci naj volijo neposredno tri člane **državnega nadzornega sveta**, zaposleni v nadzornih organih pa dva člana.

Državni nadzorni svet naj predlaga volivcem izvolitev ali odpoklic članov računskega sodišča, direktorja policije, direktorja davčne uprave,

direktorja finančne policije, zaščitnike človekovih pravic, glavne inšpektorje in funkcionarje drugih državnih organov nadzora.

Volivci naj neposredno volijo ali odpokličejo člane državnih nadzornih organov.

Državni nadzorni organi imenujejo vse njim podrejene sodelavce.

Sklepi računskega sodišča ali odločbe glavnih inšpektorjev in drugih organov nadzora se neposredno izvaja. Pritožba je mogoča, toda naj ne zadrži izvajanja odločitve organa nadzora.

Finančna veja oblasti

Institucije, ki nadzirajo finančne organizacije, morajo biti neodvisne od drugih vej oblasti, če se želi zagotavljati varnost naložb denarja v bankah, zavarovalnicah in pri poslovanju na organiziranem trgu kapitala.

Državljeni zato neposredno izvolijo tri člane **finančnega sveta**, dva pa lastniki in zaposleni v finančnih organizacijah.

Državljeni naj na predlog finančnega sveta neposredno volijo guvernerja nacionalne banke, direktorja agencije za trg vrednostnih papirjev, direktorja agencije za nadzor zavarovalnic, direktorje državnih pokojninskih skladov in druge javne funkcionarje finančne veje oblasti.

Priporočljivo pa bi bilo, da nacionalna banka prevzame tudi pristojnosti, ki grede Agenciji za trg vrednostnih papirjev in Agenciji za zavarovalni nadzor.

Tiskovna veja oblasti

Volivci naj volijo in odpokličejo tri člane **tiskovnega sveta**, dva pa zaposleni v informacijskih ustanovah, ki se financirajo tudi iz javnih sredstev. Iz javnih sredstev naj se financirajo samo tiste TV postaje, radii, častniki ali spletni portali, ki se financirajo tudi iz naročnin. Če se želi imeti politično in od lobijev neodvisno novinarstvo, se tak tisk ne sme financirati preko oglasov od prodaje izdelkov ali plačanih člankov. Mediji so lahko neodvisni samo, če so ali v javni lastnini ali v partnerski solastnini novinarjev in naročnikov. Sofinanciranje iz javnih sredstev naj krije materialne in funkcionalne stroške in stroške osnovnih plač. Ostala sredstva

se lahko zbere iz naročnin. Stroški plačila naročnin naj bodo davčna dohodninska olajšava.

Tiskovni svet naj predlaga volivcem neposredno izvolitev in odpoklic direktorjev in odgovornih urednikov, javnega radia, javne televizije in morebitnega javnega političnega spletnega portala in morebitnega javnega političnega dnevnika, ki se sofinancira iz javnih sredstev.

Tisk, ki je v lastni aktivnih novinarjev partnerjev ali in v lastni naročnikov naj avtonomno odloča o imenovanju ali odpoklicu poslovodnih oseb in urednikov.

Tiskovni mediji, ki jih sofinancira država, naj nudijo političnim kandidatom brezplačno na voljo toliko časa, da lahko kakovostno predstavijo svoje programe in redno komunicirajo z volivci.

Velja, da imajo na razpolago enak čas parlamentarne in izvenparlamentarne stranke.

Novi kandidati za javne funkcije naj imajo na razpolago dvakrat več časa kot dosedanji politiki, ki jih javnost že pozna.

Ekološka veja oblasti

Volivci naj izvolijo ali odpokličejo pet članov ekološkega sveta, ki organizira razprave o ekoloških vprašanjih in daje mnenja drugim organom oblasti z nalogo, da skrbi za družbeno tehnološki razvoj v skladu z načeli trajnostnega razvoja.

Odloča o ukrepih vzdrževanja naravnih ravnovesij med številom različnih živalskih in rastlinskih vrst in sklepah, namenjenih ohranjanju biološke raznovrstnosti živih bitij.

Volilna komisija in komuniciranje z volivci

Volilno komisijo, ki naj šteje pet članov, izvolijo neposredno volivci. Organizira volitve politikov, izvaja referendumsko glasovanje in ugotavlja izide glasovanj. Volilni postopki se izvajajo z uporabo interneta. Volitve članov volilne komisije nadzira nadzorna veja oblasti.

Državna volilna komisija naj organizira spletni portal, namenjen komunikaciji volivcev s politiki. Portal omogoča komunikacijo volivcev s kan-

didati za politične funkcije v času pred in ob volitvah, v primeru morebitnega odpoklica in ves čas opravljanja politične funkcije.

Politik ali kandidat naj obvešča volivce o svojem programu in uresničevanju programa, se posvetuje z volivci, preden odloča, jih prosi za pomoč itd.

Volivci naj dajejo predloge za spremembe političnih programov še pred volitvami in v času opravljanja funkcije. Sporočajo vprašanja, kritike, dajejo pohvale. Celotna komunikacija naj bo vidna na spletu vsej javnosti.

10.3 Zbori volivcev in javna razprava o zakonih

Vsak predlog pomembnega ukrepa vlade ali nove zakonske ureditve naj bo organizirano predstavljena na TV, radiu, v tisku in na internetu, tako da lahko vsak strokovnjak in vsak volivec poda svoje mnenje, ki naj bo javno predstavljeno vsem na internetu. Vprašanja ali kritike volivci objavijo na spletu.

Gre za redno sklicevanje **vseslovenskega ali vseevropskega zbora volivcev** s ciljem, da se vsi zainteresirani in poznavalci lahko izjasnijo o obravnavanem problemu. Po zaključku strokovne razprave pa se dopolnjena besedila predlogov predpisov obravnava tako, da se z volivci svojega volilnega okoliša pogovarja vsak poslanec, preden se o njem izjasnijo zbori volivcev in se o problemu odloča v parlamentu.

Poslanci naj organizirajo vsaj vsake tri mesece **zbor volivcev svojega volilnega okoliša**.

Vsak poslanec naj ima pravico, da na javne stroške izvaja zbor volivcev tako, da se organizira televizijsko komunikacijo z volivci njegovega volilnega okoliša. Pred oddajo lahko volivci svoja vprašanja, kritike in predloge objavijo na spletu, tako da jih lahko vidijo vsi drugi volivci.

Evropski poslanci zastopajo zelo veliko število volivcev. Morda lahko organizirajo delegatski zbor volivcev na podoben način kot poslanci.

Če želimo Evropejci ustvarjalno živeti skupaj, potem se mora evropska vprašanja redno premlevati neposredno z volivci.

Z uvedbo večstrankarske parlamentarne demokracije v Sloveniji po letu 1990 se je uveljavilo le volitve strankarskih list in posameznih neodvisnih kandidatov. Zbori volivcev so se vsi ukinili. Poslanci komunicirajo predvsem s člani svoje stranke, ne pa več z vsemi volivci. Poslanci

niso odpoklicljivi. Niti o Lizbonski pogodbi, niti o ustavi, niti o najbolj pomembnih zakonih poslanci neposredno ne razpravljajo z volivci. Politiki so se v času večstrankarske »demokracije« ekstremno odtujili od volivcev. Odloča le zelo ozka partitokratska elita. Realne demokracije je v Sloveniji veliko manj, kot je bilo v časih socialistične demokracije, zato je volilna udeležba zelo padla. Interes partitokratske elite je vladati brez kontrole javnosti. Njihov cilj je priskutiti politiko množicam volivcev.

10.4 Soupravljanje javnih sredstev davkoplačevalcev in izvajalcev

Sredstva, ki jih proračun ali prispevki dodelijo za javno financiranje pokojnin, zdravstva, šolstva, znanosti, kulture, zaposlovanja, telesne vzgoje, sociale, štipendij in najemnih stanovanj, zlasti za mlade družine in za socialno prizadete družine, javni promet, izgradnjo in vzdrževanje cest, železniško in pomorsko infrastrukturo, odlagališča odpadkov, elektrodistribucijo in drugo javno gospodarsko in negospodarsko infrastrukturo, naj upravljajo sveti, v katerih imajo po tri ali največ pet glasov volivci, ki financirajo z davki in prispevki oziroma samoprispevki ali donacijami posamezno dejavnost, in po tri do največ pet članov tisti, ki opravljajo vlogo izvajalcev oziroma so upravičeni do prejemanja sredstev, npr. upokojniki, nezaposleni. V primeru, da v svetu ne pride do soglasnih odločitev obeh strani, naj kot arbiter odloča državna izvršna veja oblasti oziroma pristojni minister. Člani svetov v svojih volilnih okoliših sklicujejo zbere volivcev najmanj enkrat letno.

Volitve organizira volilna komisija tako, da določi volilne okoliše za tiste državljane, ki plačujejo prispevke, samoprispevke ali nudijo donacije oziroma, če gre za financiranje iz davkov, za vse davkoplačevalce. Izvajalci se sestajajo kot delni ali delegatski zbori delavcev oziroma aktivnih partnerjev solastnikov gospodarskih družb ali drugih izvajalskih organizacij. **Polovico glasov naj pripade lastnikom gospodarskih družb** oziroma ustanoviteljem organizacij izvajalcev, **polovico glasov pa zaposlenim v gospodarskih družbah oziroma izvajalskih organizacijah.**

10.5 Financiranje političnih strank ter gibanj in volilnih kampanj

Če se politične stranke v celoti financirajo samo iz članarine so vodilni člani stranke prisiljeni razviti zelo aktivno sodelovanje s vsemi člani stranke. Če javna sredstva obveščanja, ki jih sofinancira država, omogočajo vsakemu kandidatu za politično funkcijo, da brez stroškov objavlja svoj politični program, potem politične stranke ali neodvisni kandidati za uspešno volilno kampanjo ne potrebujejo velikih finančnih sredstev. S tem se ustvarijo pogoji za izbor optimalnih osebnosti na politične funkcije.

Volilni programi kandidatov in komunikacija z volivci naj se izvaja preko spleta. Stroške naj nosi volilna komisija. Dokler bo del volivcev računalniško nepismeni, naj bo dovoljeno dostavljati volivcem tudi tiskana obvestila, v katerih se kandidati predstavijo osebno in objavijo svoj politični program.

Ker naj bi bilo vsakemu kandidatu na javni televiziji na razpolago dovolj časa za svojo predstavitev, bodo odpadle potrebe po zbiranju velikih sredstev, ki se jih danes zbira predvsem za marketinške namene na televizije. Vsi mediji, ki so sofinancirani iz javnih sredstev, naj bodo zavezani k enakopravni objavi kratkih programov kandidatov.

Politične stranke, ki so se leta 1990 v Sloveniji uvrstile v parlament, so sprejele zakone, ki izjemno finančno in medijsko favorizirajo parlamentarne stranke in obenem ekstremno diskriminirajo neodvisne kandidate in izvenparlamentarne stranke. Zakon je protiustaven, toda partitokratski fevdalci ga ščitijo.

Prepove naj se oglaševanje kandidatov samo na slikovni način. Eno je namreč komercialna reklama in čisto nekaj drugega je politika, ko gre za izbor najbolj ustrezne osebnosti, ne glede na lepoto in leporečje.

Če o financah kandidatov na volitvah odločajo različni lobiji, potem so izvoljeni kandidati dolžni povrniti uslugo tako, da ščitijo ožje parcialne interese lobijev, ki so jih javno ali na skrivaj finančno podprli. Najmočnejši kvarni vpliv na politike imajo dandanes fosilni lobi in nosilci zastarelih proizvodnih struktur, ki so povezane s tem lobijem. Zlasti to velja za fosilno energetiko, farmacevtsko in avtomobilsko industrijo. Slovensko politiko zadnjih 21 let močno obvladujejo, na nejasen način, močne ekonomsko politične skupine in to na škodo javnega interesa.

Najmočnejši je lobi večnih partitokratskih politikov, ki obvladujejo zakonodajno oblast. Veliko moč ima lobi poklicnih sindikalnih funkcionarjev, ki bolj misli na svoje osebne interese in ne ščiti interesov samoupravljavcev. Trenutno ima velik vpliv na politiko lobi zagovornikov izgradnje Termoelektrarne Šoštanj 6. Namesto, da bi se prioriteto gradilo hidroelektrarne, ki bi dajale poceni čisto elektriko, se gradi TEŠ 6, ki bo onesnaževala okolje, nudila pa zelo drago elektriko. Mogočen je kmečki lobi govedorejcev, ki zavira razvoj drugih vrst pridelave hrane. V Sloveniji je plinski lobi močnejši od lobija daljinskega ogrevanja. Lobi treh zavarovalnic vzdržuje koncept tako imenovanega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, ki je ekstremno drag. Lobi finančnih posrednikov in bankirjev ščiti njihovo neodgovorno ravnanje pri upravljanju premoženja strank in vodenju bank. Škodo dela lobi tistih raziskovalcev, ki le objavljajo znanstvene članke in zadnjih dvajset let diskriminirajo tiste raziskovalce, ki izumljajo nove izdelke in nove storitve. Izgube na železnici povzročajo mogočni sindikalni lobi, ki se zavzema za veliko prezaposlenost na slovenskih železnicah. Neizmerno moč ima lobi bankirjev, na škodo realnega sektorja gospodarstva, zato dokapitalizacija podjetij nikoli v zadnjih 20-ih letih ni politična prioriteta itd.

Če so politične stranke financirane iz proračuna, dodatne morebitne denarje pa prejemajo na tajni koruptivni način in če so že izvoljeni funkcionarji vsak dan na televiziji, se jim ni treba ukvarjati s članstvom strank in gibanj. Vedno so ponovno izvoljeni, večno vladajo in so praktično nepremagljivi. Politika je zato okorela in neinovativna. Ni prave konkurence, dokler posamezni lider ne umre ali sam odstopi.

V časih veljave političnega sistema socialističnega samoupravljanja v Sloveniji so zbori volivcev v krajevnih skupnostih in zbori delavcev v podjetjih, poleg družbeno političnih organizacij, predlagali kandidate za poslance. Volitve so bile neposredne. Izvoljen je bil kandidat, ki je dobil največ glasov volivcev volilnega okoliša. Volivci so lahko poslanca odpoklicali. Odpoklici so bili redki, toda zgodili so se. Ker so volivci izbirali njim poznane kandidate, so se udeleževali volitev, tako da je bila volilna udeležba med 80 % do 90 %. Poslanci so na zborih volivcev z volivci redno obravnavali odprto problematiko in predloge pomembnih zakonov.

Socialistična zveza delavskega ljudstva je kot organizacijski servis volitev organizirala predstavitev vseh kandidatov. Financirala je objave po-

litičnih programov, ki jih je objavil dnevnik z najvišjo naklado. **Kandidati se niso ukvarjali s problemom financiranja političnih kampanj.**

Politične stranke delajo za tistega, ki financira njihovo dejavnost. Zato je Josip Broz Tito uvedel partijski dinar in si s tem zagotovil odvisnost od članstva. Vse komunistične stranke, ki so dobivale denar od Stalina, so delale po njegovih smernicah.

Zveza komunistov se je financirala izključno iz članarine, zato je bila povsem neodvisna od lobijev. Tako je lahko opravljala vodilno politično vlogo v družbi. Gibanja v članstvu in plačevanju članarine so bila zelo velika. Če so ljudje mislili, da ZK dela dobro, so se včlanjevali in plačevali članarino. Sicer so iz ZK izstopili ali niso plačevali članarine. V ZK je obstajalo stabilno jedro članstva, ki je obsegalo okoli 1/3 vsega članstva, in dvotretjinsko nestabilno članstvo. Funkcionarji, ki smo dobivali plače iz članarine, smo bili zato prisiljeni vzdrževati redne stike s člani. Ideološke razlike med člani ZK so postale po letu 1966 zelo velike. V ZK se je združeval večinski del predvsem politično aktivnega dela prebivalstva. Ne čudimo se, da se je jedro večine sedanjih parlamentarnih političnih strank po uvedbi večstrankarske demokracije leta 1990 formiralo iz bivših članov ZK.

Stanje se je po uvedbi večstrankarske demokracije silovito spremenilo. Demokratično izvoljeni politiki so uvedli sistem financiranja strank s strani države in lokalnih skupnosti. Tako so parlamentarne stranke prejele v letu 2009 približno 40 % denarja od države in 36 % od lokalnih skupnosti. Kar 76 % vsega denarja so dobile tako, da so s svojimi stroški obremenile vse davkoplachevalce. Torej tudi velik del prebivalcev, ki se ne strinjajo s politiko vseh parlamentarnih strank.

Dandanes velja, da se nekaj zgodi le, če o tem takoj poroča nacionalna televizija. Le-ta pa redno poroča praktično samo o mnenjih politikov parlamentarnih strank. Prava slovenska samoupravna opozicija je 21 let izobčena iz poročanja televizije. Leta 1990 se je formiral zaprti razred partitokratov, ki je zelo malo odvisen od svojega članstva. Od članov je prejel leta 2009 le 8 % vsega denarja. Od donatorjev so stranke prejele le 16 % vseh svojih sredstev.

Od leta 1990 so finance političnih strank samo deloma javne. Tako se ne ve, interese koga politične stranke zares ščitijo.

Proračun Zveze komunistov je bil vedno javno objavljen. Članarina Socialistične zveze delovnega ljudstva - SZDL je bila simbolična. Večino

sredstev je tej naslednici Osvobodilne fronte, ki je organizirala volitve in zборе volivcev, namenil proračun. Enako je veljalo za mladinsko organizacijo. Sindikati so tako kot dandanes delovali samo na podlagi članarine. Gospodarska in Obrtna zbornica sta zbirali obvezno članarino. Tista organizacija, ki razpolaga z lastnimi finančnimi sredstvi, je v časih socializma tudi politično bolj avtonomna in vplivna.

Večino političnih dejavnosti lahko opravijo člani strank in privrženci **prostovoljno**.

Občasni volilni štabi lahko uspešno delujejo, če se v času volilne kampanje nekaj sodelavcev s tem delom ukvarja morda nekaj mesecev poklicno, toda več kot 18 ur dnevno. Veliko večino volilne agitacije pri volitvah lahko opravijo člani ali simpatizerji stranke ali kandidati prostovoljno.

10.6 Ustvarjalnost politikov

Politiki lahko zelo pospešujejo družbeno tehnološki in ekološki razvoj, če ljudstvu vladajo izjemno delovni, sposobni, ustvarjalni, moralni in za načrtovane in volivcem obljubljenе rezultate družbenega razvoja tudi primerno nagrajeni in odgovorni poklicni politiki.

Ocenjujem, da politiki, ki vladajo v svetu danes, niso tako ustvarjalni, da bi že razvili take politične programe, kakršne bi bilo potrebno ponuditi volivcem, če se želi uspešno prebroditi krizo in omogočiti kakovostno življenje tudi bodočim pokolenjem zanamcev.

Politiki so prisiljeni v volilnih kampanjah obljubiti veliko. Obljube pa jih dejansko ne zavezujejo. Nujne in neprijazne ukrepe morajo izpeljati takoj, ko prevzamejo oblast. Če so ukrepi pravi, morajo biti rezultati ljudem očitni v kratkih štirih letih. Če učinkov ni, volivci izvolijo druge politike, ki spet obljublajo nerealno in zopet dosežejo zelo malo.

Politika dejansko odloča in določa cilje globalnih, nacionalnih, kontinentalnih družbenih skupnosti in svetovnega občestva. V politiki se izražajo, soočajo in usklajujejo ekonomski, znanstveni, okoljevarstveni, kulturni in humanitarni kratkoročni interesi z dosežki znanosti in tehnologije ter vrednote in vizije. Politiki na podlagi dosežkov znanosti in umetnosti ter vizij znanstvene ustvarjalnosti usklajujejo družbene interese raznovrstnih družbenih skupin.

Politika kot dejavnost usklajevanja posebnih z občimi interesi oziroma obvladovanja objektivno danih družbenih protislovij, vpliva na družbo pozitivno, če se na javen, organiziran in strpen način uresničuje soočenje in javno izražanje nasprotujočih si interesov oziroma družbenih skupin. Politika odigrava pozitivno družbeno poslanstvo, če iz vidika občih ciljev družbenega razvoja optimalno in pravočasno vpliva na uspešno obvladovanje številnih družbenih protislovij, tako npr.:

- razmerja med konkurenčnostjo in monopolizmom,
- socialo in elitizmom,
- odnosi med samozaposlenimi partnerji in mezdnimi delavci,
- odnosov med mezdnimi delavci in delodajalci,
- razmerij med finalisti oziroma prevzemniki poslov in dobavitelji parcialnih delov ali storitev,
- protislovij obstoječih že delujočih in vplivnih proizvodnih institucij in novih tehnologij in rešitev, ki ustrezajo trajnostnemu razvoju in presegajo ter ukinjajo že uveljavljeni produkcijski način,
- čim večja proizvodnja tudi nekvalitetnih potrošnih dobrin tudi taktih, ki jih ljudje dejansko ne potrebujemo in jih hitro zavržemo in proizvodnja kakovostnih dobrin, ki se jih uporablja zelo dolgo in omogočajo trajnostni razvoj,
- vizionarstvo nasproti povprečnosti,
- egoizem v odnosu do altruizma itd.

Če družbenopolitična ureditev ne omogoča javnega demokratičnega sprotnega soočenja različnosti pogledov in interesov, prej ali slej to pripelje do bolj ali manj hudih družbenih konfliktov. Družba se ne razvija normalno, če v politični sferi dominira samo razred partitokratov, katerega interes je čim večji državni kapitalizem in podrejanje civilne družbe. Tako ima zatiranje in zanikanje lastninskih pravic svobodnih samoupravljalcev uničujoče razvojne posledice za slovensko družbo.

Vsi drugi družbeni podsistemi, ki se bojujejo za svoj vpliv na politiko, so politiki podrejeni. Zato bi morali politiko obvladovati zares izjemno ustvarjalni in vizionarski ljudje, ki bi si znali v kombinaciji vsega možnega izmisliti ukrepe, ki najbolj sinergično gibljejo celoto družbe, vse njene podsisteme v smer dviga in ohranitve kakovosti življenja človeškega občestva ob upoštevanju novih možnosti, ki jih ustvarjajo zlasti nove generične tehnologije. **Umetnost politike je izmisliti si praktične**

ukrepe, s katerimi lahko v kratkem času dosežejo tak dvig kakovosti življenja večine volivcev, da bodo spet izvoljeni in bodo lahko nadaljevali svoje uspešno politično poslanstvo.

Dober politik skrbi za narod, ki ga vodi, in je srečen, če so ljudje srečni, in je nesrečen, če so ljudje, ki jih vodi, nesrečni.

Samo politiki imajo moč in možnost okreniti ogromne sedanje človeške potenciale tako, da se bo negativne gospodarske trende zaustavilo in vzpostavilo reprodukcijo družbene ureditve trajnostnega ekološko tehnološko družbenega razvoja.

Politična sfera kot nosilka občega interesa v demokratičnih parlamentarnih demokracijah dandanes nima tolikšne realne avtonomije v odnosu na kratkoročne parcialne interese mogočnih interesnih skupin, da bi se jim lahko uspešno zoperstavila. V EU gre zlasti za izjemno vplivno fosilno in avtomobilsko interesno skupino, vojaško industrijski kompleks in preveč zaščiten evropsko kmetijstvo. Ekološko ozaveščeni politiki, ki vedo, da bi morali v skladu s svojo vestjo sprejemati mnogo bolj učinkovite ukrepe, so v volilnih procesih bistveno preveč odvisni od denarne podpore za volilne kampanje od bogatih donatorjev, lastnikov tiska oziroma razreda bogatih ljudi, lahko pa tudi od tujih obveščevalnih služb. Predvsem zato prave ukrepe v zaščito občega interesa odlagajo, odlagajo in odlagajo, dokler ne bo prepozno in lahko pride do občega kaosa.

Velika večina politikov se celo življenje ukvarja le s politiko, tako da dejansko ne vedo, kaj delajo, ko sprejemajo politične odločitve. Zelo malo je na vodilnih položajih svetovne politike osebnosti, ki imajo za seboj življenje, bogato z dosežki v podjetništvu ali ustvarjalnosti in s pestro življenjsko kariero spoznavanja dejanskega življenja v raznoterih družbenih skupinah in raznoterih družbenih podsistemih.

Politične funkcije se obravnava preveč le kot častna zadeva in premalo kot funkcija, ki lahko uspešnemu izvajalcu politike uredi tudi primerno materialno nagrado. Zategadelj se zelo redki izjemno ustvarjalni ljudje odločajo za politično kariero.

Iz mojih osebnih 11 let trajajočih izkušenj mladega poklicnega politika, partitokrata od leta 1963 do leta 1974, presneto dobro vem, da znaša delavnik politika med 12 in 18 ur dnevno in močno preko 60 ur tedensko. Gre za popolno predanost funkciji. Kot politik moraš spremljati stanje znanja oziroma znanosti in usklajevati parcialne interese števil-

nih družbenih skupin, ko se gradi politiko kot sintezo možnosti, znanja in hotenj ter vizij ljudi oziroma razrednih skupin. **Ustvarjalna moralna in odgovorna politika je psihofizično in strokovno najbolj zahtevna družboslovna organizacijska ustvarjalna dejavnost.**

Zgodovina nas uči, da so se globalne družbe najbolj uspešno razvijale v času tako imenovanih prosvetljenih vladarjev oziroma danes tam in tedaj, ko **so na oblasti politiki, ki podpirajo uveljavljanje interesov razrednih ali slojevskih nosilcev naprednega produkcijskega načina oziroma dandanes civilizacijsko najbolj učinkovitih ekotehnologij.**

Intelektualno nesposobni in nemoralni ter skorumpirani politiki k sodelovanju ne vabijo od njih bolj sposobnih ali moralnih ljudi, ker se bojijo za svoj ugled in monopol oblasti ter za svoje vire kriminalnega, na korupciji utemeljenega, bogatenja.

10.7 Izkustvene reference, zavezanost programu, dolžina mandatov in minimalna kvota žensk

V družbah parlamentarne demokracije veljajo praviloma le štiriletni mandati. Ne zakonodajna ne izvršna veja oblasti v kratkem štiriletнем mandatu ne more doseči načrtovanih in zelenih družbenih sprememb. Tako se praviloma politiki, ki prevzamejo oblast, prvo leto uvajajo v delo, nato dve leti morda delajo tudi prave stvari, nato pa eno leto pred volitvami sklepajo niz gnilih kompromisov ali sprejemajo napačne in volivcem všečne rešitve, za katere se takoj, ko na oblast pride nova elita, izkaže, da so bile velika napaka.

Problem prevelike zadolženosti in ekološko problematiko ni mogoče urediti v kratkih dveh delovnih letih. Prej kot v šestih do osmih letih odgovorna politika ne more doseči take preobrazbe načina življenja, da bodo volivci uvideli, da so politiki, ki terjajo varčevanje ali velika kapital-ska eko-vlaganja, ravnali pravilno.

Zato naj se ustave in zakoni spremenijo v skladu z naslednjimi načeli:

- **Nihče ne more postati poklicni politik ali poslanec ali član vlade, dokler vsaj 15 let ni opravljal drugih poklicev ali ni deloval kot podjetnik.**
- Pri volitvah se za vsak organ določi **minimalna kvota ženskih kandidatov.**

- **Politika se voli na podlagi njegovega pisnega programa, sicer ne more kandidirati.** Program v obsegu do 4 strani naj bo objavljen na spletu, ki ga organizira volilna komisija. Politiki naj bodo pri svojih plačah in nagrajevanju ter glede odgovornosti strogo vezani na politični program, kakršnega predstavijo volivcem oziroma ga utemeljeno dopolnijo ali spremenijo v dialogu z volivci.
- **Program naj politika zavezuje!** Če se okoliščine bistveno spremenijo, mora izvoljeni politik objaviti spremembe svojega programa in to utemeljiti. Če po zasedbi politične funkcije politik ne izvaja programa ali dela čisto nekaj drugega, **ga lahko volivci odpokličejo** z npr. 60 % glasov vseh, ki se odpoklica udeležijo.
- **Mandati poklicnih politikov naj se podaljšajo vsaj na šest in do osem let.** Dopusča naj se izvolitev politikov za še en mandat na isto funkcijo.
Sodniki naj se volijo za prva dva mandata na pet let, nato pa večkrat z osemletnim mandatom, po doseženem petdesetem letu pa lahko za neomejeno razdobje z določitvijo starostne meje za obvezno upokojitev, dandanes npr. pri 77-ih letih.
- **Nihče naj ob upoštevanju sedanje pričakovane starosti ne opravlja politične funkcije, ko je dopolnil 77 let.** Bogate osebne izkušnje so zelo pomembne za dobro vladanje. Oblast gerontokracije pa se ne obnese. Starejši kot smo, bolj smo prepričani, da bo šlo vse narobe, če ne bomo več vladali. Starostna meja naj se za politike določi v ustavi. Starejši so še vedno lahko svetovalci.
Starostna meja se bo lahko s podaljševanjem življenjske dobe in vitalnosti starejših postopno podaljševala.

Če se želi doseči, da bodo volivci zares suvereno odločali o izbiri politikov, morajo dobro poznati volilne programe kandidatov za politike in dosedanje delovanje kandidatov.

Če volivci odločajo, ne da bi vedeli, kaj ponuja posamezni kandidat, dejansko ne odločajo, temveč podlegajo volilnim manipulacijam medijev in političnega marketinga.

10.8 V imenu demokracije imamo Slovenci novo diktaturo

Samo, če se v družbi lahko enakopravno soočajo mnenja vseh strokovnjakov oziroma državljanov in so taka različna mnenja predstavljena javnosti preko strokovnega ali javnega tiska ali preko spleta, so ustvarjeni pogoji za udejanjanje načel odgovorne in ustvarjalne politične demokracije.

Glede zadnjih 21 let naj bi veljalo za Slovenijo, da je z večstrankarsko demokracijo postala demokratična država. Gre pa dejansko za prikrito diktaturo enostranskega favoriziranja interesov:

- nove večne fevdalnopartitokratske elite, ki si je privatizirala oblast velikih del družbene lastnine in javne medije,
- dedičev nacionalizirancev iz razdobja od leta 1945 do leta 1947,
- tujega kapitala,
- uvoznikov, zlasti uvoznikov avtomobilov,
- tajkunov,
- zagovornikov velike potrošnje utemeljene na velikanskem zadolževanju v tujini,
- nasprotnikov množičnega narodno gospodarskega varčevanja in ekonomske demokracije,
- egoistov sedanje generacije na škodo mladih pokolenj,
- zagovornikov fosilne energetike proti zagovornikom brezogljične energetike.

V 21-ih letih „demokracije“ nikoli TV Slovenija ni prikazala enega samega dobro delujočega partnerskega podjetja. Nikoli ni poročala o ugotovitvi, da so bivša samoupravna podjetja v lastnini menedžmenta in delavcev poslovno uspešna. Niti enkrat samkrat se na TV ni omogočilo, da bi o poddržavljenju samoupravnih podjetij spregovorili lustrirani samoupravljalci. Nikoli se ni vprašalo upravljavcev PID-ov, kje so nove tovarne in nova delovna mesta, ki naj bi jih ustanovili novi zunanji „pravi lastniki“ bivših samoupravnih podjetij.

Prostor najširše javnosti je zaprt za zagovornike svobode samoupravljanja in nacionalnih interesov.

Na javno TV se vabi predvsem preverjene »ugledne« strokovnjake, ki ne berejo strokovne literature teoretikov ekonomske demokracije in so

ugledni zato, ker so se velikokrat zmotili in se obnašajo kot nezmotljive osebnosti ter svojih očitnih napak ne mislijo popravljati.

Ko je **prof. dr. Boris Majer** ustanovil pri CK ZKS Marksistični center v začetku sedemdesetih, **je ustvaril prostor za srečevanje vseh strokovnjakov**, ki so bili aktivni glede posamezne družbene problematike, ne glede na njihovo članstvo v ZK. Vsi so bili povabljeni.

Ko je prišla leta 1990 prva večstrankarska »demokracija«, vladajoče stranke vključujejo v strokovno delo samo »svoje« strokovnjake. Sem edini teoretik, ki v Sloveniji piše vizionarske knjige o globalnem razvoju družbe. Vsem politikom sem vedno poslal knjige in ponudil sodelovanje, vendar do njega ni prišlo.

Ko je nastajala Ustava Republike Slovenije, sem poslal cel niz predlogov. Nikoli nisem bil povabljen na en sam pogovor na ustavno komisijo. Politik pokaže svoj pravi obraz šele, ko je na funkciji. Tisti politiki, ki so prevzeli oblast leta 1990 in so pisali Ustavo, so se izkazali kot avtokraci. Ustava je pomanjkljiva. Uvedlo se je totalitarno parlamentarno diktaturo enovitega razreda partitokratov. Ustava ni zaščitila ustvarjalcev družbenega kapitala zato se ga je lahko podržavilo. Zato nastaja velika narodno gospodarska škoda in Slovenci izumiramo. Mediji dobesedno poneumljajo Slovence, da ohranjajo oblast vladajočih parlamentarnih partitokratov in ščitijo interese tujega kapitala.

Volilni pogovori, ki jih vodijo novinarji, so vodeni tako, da se izognejo vsem glavnim problemom.

Dokler bodo javni mediji le propagandni aparat vladajočih partitokratov, ne bo v Sloveniji nobene prave demokracije.

10.9 Premožensko stanje politikov

Če se s politikom ukvarjajo osebnosti, ki so si na podlagi dedovanja, predvsem pa z lastnim ustvarjalnim delom ali kot podjetniki ustvarili večje osebno premoženje, na podlagi katerega lahko dostojno živijo, tudi če izgubijo poklicno politično funkcijo, ali se zlahka ponovno ukvarjajo s svojo temeljno poklicno dejavnostjo, potem so taki politiki manj dovzetni za podkupovanje oziroma so bolj odvisni pri političnem odločanju le od svojih dojemaj problemov in osebnega prepričanja.

Če se s politiko ukvarjajo ljudje, ki se še niso uveljavili poklicno ali so brez premoženja, so bolj zainteresirani za bogatenje na podlagi politične funkcije in tako tudi lažje vzamejo podkupnine.

Ljudje, ki jim je politika edini poklic, se na vse načine zavzemajo za svojo reelekcijo. Njihov interes je politika kot manipulacija, volitve pa slikovna predstava.

Če morajo kandidati za politične funkcije obvezno volivce obvestiti o skupni vrednosti svojega pridobljenega premoženja, potem se bodo za politične funkcije potegovali tisti, ki so premoženje pridobili na pošten način in so tudi plačali vse davke in prispevke svoji državi.

Nihče, ki ne plačuje davkov svoji državi in vara volivce in davkoplačevalce, ne sme kandidirati za katerokoli politično funkcijo. Tistega, ki volivcev ne obvesti o vrednosti vsega svojega osebnega premoženja in **ko je izvoljen, ne izroči nadzorni oblasti seznama vsega svojega premoženja, ki naj ostane skrivnost**, naj nadzorna oblast razreši s katerokoli funkcije in predlaga uvedbo kazenskega postopka. Zamolčanje premoženja kandidata za politika naj se obravnava **kot kaznivo dejanje namerne prevare volivcev**.

Če mora politik obveščati nadzorno oblast vsaj enkrat letno o spremembah vrednosti osebnega in podjetniškega premoženja in mora taka poročila oddajati vsaj še dve leti po zaključku opravljanja funkcije, se bo s tem ustvarilo pogoje za večjo transparentnost glede premoženja in tudi za zaščito moralne integritete vsake politične osebnosti.

10.10 Nagrajevanje politikov

Politiki naj prejemajo iz proračuna osnovno plačo, ki mora biti tolikšna, da lahko z njo plačujejo redne mesečne družinske stroške in tako vzdržujejo sebe oziroma svojo družino. Tedaj se lahko s svojo celotno življenjsko močjo in neskončnim delavnikom posvetijo samo politični funkciji, ki so jo prevzeli. Primerna osnovna plača je približno trikratnik povprečne plače.

Če politiki dosežejo ali celo presežejo svoje programske obljube oziroma dosežejo cilje, ki so jih volivcem obljubljali, imajo pravico, da se jim izplača stimulatívna plača najmanj v višini še dveh povprečnih plač, ki jih politiki lahko uporabijo za potrošnjo ali za katerekoli namene.

Poleg tega se lahko politikom izplača še posebna nagrada, npr. njihova udeležba na povečanju dobička družbene skupnosti, ki jo vodijo, tako da lahko dosežejo skupne prejemke, ki so enaki ali večji, kot jih preko akumulacije kapitala ali izplačila dobička dosežajo ustanovitelji in voditelji podjetij in drugih organizacij svobodne civilne družbe.

Primerno bi bilo, da izredno uspešen politik lahko prejme tako dodatno nagrado najmanj v višini dveh svojih osnovnih plač in npr. največ deset svojih osnovnih plač, ko gre npr. za predsednika vlade ali predsednika države oziroma za izredne dosežke.

Toda to dodatno nagrado lahko politik uporabi samo za kapitalske naložbe v tehnologije trajnostnega razvoja, donacije ali za svojo hišo oziroma stanovanje. S tako pridobljenimi kapitalskimi naložbami naj politiki ne razpolagajo vsaj deset let. Lahko sicer s pridobljenim kapitalom gospodarijo, toda prej kot v 10-ih letih ga ne smejo uporabiti za osebno potrošnjo. Zatem oziroma po upokojitvi pa lahko svobodno razpolagajo tudi s tem kapitalom oziroma dodatnim prejemkom.

Če bodo volivci lahko volili dobre ljudi, take, ki so srečni, če osrečujejo soljudi, bodo politiki verjetno del svojih prihodkov donirali za raziskave, kulturo, humanitarne dejavnosti, štipendije mladim talentom in podobna dobra dejanja.

Vsak politik naj v svojem programu tudi pove, kako bo uporabil dodatno nagrado, če jo bo morda prislužil.

Za vsako politično funkcijo velja, glede na pristojnosti in probleme, postaviti primerne kriterije in primerne nagrade.

Kriteriji so lahko:

- povečanje realne zaposlenosti vsega aktivnega prebivalstva in podaljševanje aktivne delovne dobe,
- povečanje čistega dobička družbene skupnosti,
- zmanjšanje celotne porabe fosilne energije in povečanje kakovosti življenja,
- povečanje uporabe cenene brezogljичne energetike oziroma zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in prašnih delcev in onemogočanje nepovratnega uničevanja okolja,
- povečanje vloge samooskrbe prebivalstva s hrano in čisto pitno vodo,
- povečanje nepovratne absorpcije CO₂ v les ali drugače,
- zmanjšanje javnega dolga in znižanje zadolženosti prebivalstva.

Volivci bodo ocenjevali dosežke politikov na podlagi strokovnih in moralnih **ocen**, ki naj bi jih pripravil **predsednik države**.

Če je politik na demokratičnih volitvah ponovno izvoljen na isto ali na drugo funkcijo, potem mu avtomatsko pripada za nazaj stimulatívna dodatna plača in tudi posebna nagrada.

Če politik ponovno ne kandidira, naj volivci ocenijo njegovo delo z glasovanjem in z večino glasov odločijo glede njegove uspešnosti v razponu od 0 % do 100 %.

Volivci želimo, da nas vodijo izjemno sposobni, genialno ustvarjalni in obenem častni dobri ljudje. Gre za tiste, ki so bolj sposobni kakor poslovodje največjih poslovnih sistemov. Če želimo, da nas bodo vodili pravi, potem bomo v svojo korist znali moralno in tudi materialno nagraditi njihovo delo.

Materialne posledice napak, ki jih naredijo politiki, so praviloma tako velike, da jih politiki sami ne morejo pokriti iz svojega osebnega premoženja.

Napake politikov bodo vedno plačevali v pretežnem obsegu vsi davkoplačevalci. Toda politiki lahko za svoj politični program zastavijo tudi osebno jamstveno premoženje. Če nimajo premoženja, pa je prav, da svoje napake plačajo vsaj tako, kot jih mora plačati vsak mezdni delavec ali vsaka poslovodna oseba. Gre za soodgovornost, ki jo je realno mogoče tudi udejanjiti in ni tolikšna, da bi onemogočala nadaljnje delo in življenje grešnika.

Če bodo politiki nosili tudi materialno soodgovornost za svoje odločitve, bo manj napak v političnem vodenju, odškodnine in druge škode, ki jih pokrijejo davkoplačevalci, pa bodo manjše.

Dandanes velja načelo, da politik, razen za genocid, za svoje odločitve, s katerimi naredi družbi ogromno škodo, odgovarja le politično, tako da na naslednjih volitvah morda ni več izvoljen. Če v času svojega mandata naredi še tako veliko neumnost, poslanca v Sloveniji ni mogoče odpoklicati.

Minister za notranje zadeve in člani tedanje vlade so v Sloveniji npr. sprejeli neustavno odločitev o izbrisanih. Ljudem so naredili velike krivice. Odškodnine pa bodo plačali vsi davkoplačevalci.

Vlada je tik pred volitvami uvedla vinjete, kar je bilo seveda volivcem zelo všečno. Po volitvah pa se je pokazalo, da z vinjetami zbrana cestnina ne zadošča za plačevanje dolgov za izgradnjo avtocest.

V razdobju od leta 2004 do danes je država radikalno zmanjšala svoj proračunski prispevek za izgradnjo avtocest. DARS d.d. se je zato zadolževal sam. Politiki so se hvalili, da javni dolg države ne raste. Privoščili so si lahko popularno vladanje. Za leto 2007 so izkazali presežek proračuna tako, da proračun ni več financiral izgradnje avtocest, sicer bi se izkazal velik primanjkljaj.

Zadolženost Slovenije je od leta 2004 do danes porasla ekstremno. Lahko in neodgovorno vladanje na podlagi tujega varčevanja in prezdolžitve Slovencev.

Vlada vzdržuje socialni mir tako, da zlahka vsako leto najame v tujini za okoli 2 milijardi evrov kreditov. Bodoče vlade in politiki bodo podedovali obupno zapuščino.

10.11 Dosežki slovenskega socializma in kapitalizma

Na podlagi svobodnega samoupravnega podjetništva in samooskrbe prebivalstva je v razdobju 1950 do 1990 slovenska družba dosegla zelo hiter ekstenziven vesplošni razvoj. V družbi ekonomske demokracije je prevladoval srednji družbeni sloj. Ni bilo bogataške elite, niti armade brezposelnih. Letno se je rojevalo okoli 30.000 otrok. Nismo poznali strahu za zaposlitev. Vsakdo se je lahko brezplačno izobraževal. Samoupravna ureditev je ustrezala ekstenzivnemu razvoju in vladavini povprečnosti. Zavirala je ustvarjalni potencial najbolj inovativnih in podjetnih posameznikov. Zaostajali smo na visoko donosnih tehnoloških področjih. Zato je v ZK prišlo maja leta 1988 do opredelitve, da se uvede ustavna ureditev svobodne konkurence različnih lastninskih oblik.

Ustavna sprostitev svobodne zasebne podjetniške pobude je ustvarila pogoje za izjemen razmah novih malih in srednjih inovativnih podjetij, ki so vsa zrasla brez vsake pomoči države. Nova podjetja se predvsem z zadrževanjem dobička razvijajo postopno. Nekatera so se že razvila v uspešne mednarodne poslovne sisteme.

Razcvet novega zdravega zasebnega podjetništva in preobrazba kapitalsko manj intenzivnih samoupravnih podjetij v partnerska multidružinska podjetja predstavljata najbolj pomemben dosežek kapitalistične družbene ureditve. Navzlic politični in ekonomski diskriminaciji samou-

pravljavcev deluje v Sloveniji veliko partnerskih podjetij, ki jih obvladujejo aktivni notranji lastniki. Tako npr. SALUS d.d., Domel d.d., Kolektor d.d., BTC d.d., Ljutomerka d.d., TMK Črnci d.d., Minervo d.d. Turboinštitut d.d., Hidria d.d., Novolit d.d. itd.

Kakovost življenja se je dvignila tudi na podlagi morda celo pretiranega razvoja trgovskih centrov ter internacionalizacije ponudbe bančnih in drugih finančnih storitev. Odprtost svobodi mednarodne konkurence vpliva pozitivno na naše življenje.

Zelo hitro osvajanje informacijsko komunikacijskih tehnologij vpliva na obče družbeno povezanost, svobodno komunikativnost, ekološkost našega bivanja in na vse bolj popolno dostopnost do že znanega v občih svetovni zakladnici znanja.

V zadnjih dvajsetih letih je BDP realno porastel za 73 odstotkov, tako da je dosegel nivo 87 odstotkov povprečja EU. Povečala sta se materialni standard in realna kupna moč. Samo za dodatnih 456.000 avtomobilov smo plačali okoli 7 milijard evrov. Pričakovana življenjska doba se je pri moških povečala za šest in pri ženskah za pet let. Materialno bogastvo pa se je povečalo zaradi višje produktivnosti, predvsem na podlagi bolj intenzivnega dela zaposlenih. Omogočila ga je varčevalna naravnost podjetnikov, saj si velika večina lastnikov nikoli ni izplačala dobička, ampak je vsega vložila v nadaljnjo rast svojih podjetij. Varčevali so nacionalizirani samoupravljavci, ki so večkratno povečali kapital podjetij, čeprav so jih politiki iz gospodarjev ponižali v hlapce. S prevelikimi stroški se je zgradilo avtocestni križ. Boljša je raven turistične in gostinske ponudbe. Vključili smo se v EU, evroobmočje, NATO, OECD. Še marsikaj drugega lepega smo dosegli.

10.12 Problemi slovenske kapitalistične ureditve

Zelo velik del povečanega materialnega blagostanja in večanja BDP ni pogojen z domačim varčevanjem. Slovenija se je zlasti od leta 2004 dalje intenzivno zadolževala v tujini in to neto za več kot 15 milijard evrov. Parlamentarne stranke govorijo o uspehih, ki so se dosegli z zunanjim zadolževanjem. V razdobju 2004 do 2008 je javni dolg porastel za 8 milijard evrov in v razdobju 2009 do danes za dodatnih 8 milijard evrov. Aktivna in mlada populacija bo morala dolgove vrniti.

Leta 1990 je bil vsak od 800.000 aktivnih prebivalcev obremenjen s 3000 evri javnega dolga, dandanes pa je obremenjen z 20.000 evrov javnega dolga. Dodatno pa bodo aktivni prebivalci plačali tujini še 20.000 evrov zasebnih dolgov. Država vzdržuje socialni mir tako, da si zadnja tri leta vsako leto sposoja okoli 2 milijardi evrov zato, da se lahko izplačuje pokojnine in vzdržuje lažni socialni mir. V kratkem se država ne bo mogla več zadolževati. Kmalu ne bo več denarja za pokojnine in socialne transferje. Samo družbena ureditev ekonomske demokracije in množično kapitalsko varčevanje, ki bo omogočilo pospešen razvoj izvoza programov z visoko dodano vrednostjo, lahko zaobrne sedanje stanje in omogoči mladim generacijam dostojno življenje.

Parlamentarne stranke so sprejele predpise in vodijo ekonomsko politiko načrtne koncentracije ekonomske moči pri ozki tajkunski eliti, ki je povezana z ozko partitokratsko elito in tujim kapitalom. Srednji družbeni sloj se je zmanjšal, je ekonomsko osiromašen in politično degradiran. Ustvarila se je velikanska rezervna armada nezaposlenih. Brez vsake potrebe se je število zelo mladih upokojencev zelo povečalo. Večina ljudi živi v strahu glede stabilnosti zaposlitve.

Parlamentarne stranke, ki vladajo od leta 1990, so civilizacijske ultrareakcionarne stranke. V vseh razvitih družbah država spodbuja delničarstvo zaposlenih in vlaganja tveganega kapitala. V Sloveniji vse parlamentarne stranke zavirajo delničarstvo zaposlenih in do leta 2009 niso namenile niti enega evra tveganega kapitala novim inovativnim podjetjem. Nova moralno in ekonomsko zdrava zasebna podjetja so zrasla samo na podlagi zadrževanja dobička, ki so ga ustanovitelji namenili za razvoj, in na podlagi zadolževanja pri bankah. Realni sektor je bil po izgubi jugoslovanskega trga prepuščen bankam, ki so ga »obdarile« z oderuški krediti.

V imenu demokracije 21 let Slovencem vladajo parlamentarne stranke, ki niso ne leve ne desne, ampak so stranke zaviranja rasti novih družinskih in partnerskih podjetij ter celo uničevanja zasebnih samoupravnih podjetij. Zaradi podržavljenja so bila med drugim uničena tudi velika mednarodna uspešna podjetja, kot npr. Smelt d.d., Tam, Metalna, MIP Nova Gorica, Prevent Global, Vegrad, SCT, MURA, Sladkorna tovarna Ormož, Proizvodni del Tobačne tovarne, Istrabenz in še zelo veliko drugih podjetij v delovno intenzivnih izvoznih podjetjih. Nobena leva in nobena desna konservativna stranka v razvitem svetu ne uničuje podjetij.

Parlamentarne stranke 21 let pretvarjajo bivše samoupravljalce v slabo plačane mezdne delavce, ki jih grobo izkorišča ozka elita domačih tajkunov in tuji kapital. Nacionalizirani samoupravljalci so začetni družbeni kapital iz devetdesetih let povečali v večini podjetij za tri do štirikrat, najbolj uspešni pa tudi za devetnajstkrat. Toda povečanje kapitala in dobiček pripada zunanjim lastnikom, ki v podjetje niso vložili nobenega kapitala.

Parlamentarna politična elita si je prilastila velik del bivšega družbenega premoženja in ga spremenila v državno lastnino oziroma v svoj plen. Korupcija se je razrasla do neslutnih razsežnosti, zato so davkoplačevalci plačali bistveno predrag avtocestni križ, nove klinike itd. Trenutno se gradi TEŠ 6 po nerazumno visoki ceni.

Nobena parlamentarna stranka ne ščiti interesov tistih, ki delamo in ustvarjamo družbeno bogastvo, ampak ščitijo interese ozke fevdalno partitokratske elite vedno istih politikov, ki so se odtujili ljudstvu in ne sodelujejo s slovenskimi intelektualci. So predvsem plačanci ozkih lobijev in ne zagovarjajo javnih interesov. Delujejo v korist finančnih in gospodarskih tajkunov. So samookupatorji in iztrebitelji slovenskega naroda. Tuji kapital je že prevzel zelo velik del slovenskega bančnega in trgovskega trga ter proizvodnih podjetij.

Pri mladi rodni generaciji se je ustvarilo tako stanje ekonomske negotovosti, da Slovenci izumiramo. Vsako leto se rojeva približno 12.000 otrok manj, kot se jih je rojevalo v sedemdesetih letih. Ena tretjina mladih družin živi brez otrok.

Veliko mladih nima dela. Umetno podaljšujejo čas študija. Preveč jih študira družboslovje, premalo naravoslovje, tehniko in medicino.

Parlamentarne stranke so do uvedbe evra leta 2007 grobo diskriminirale neto izvozna podjetja. Favorizirale so predvsem uvoznike avtomobilov in drugega blaga. Zato in zaradi podržavljenja samoupravnih podjetij so propadli številni razvojni oddelki v industriji.

Delovno intenzivna podjetja so davčno zelo obremenjena, ker so prispevki in davki na plače preveliki. Veliko izvoznih in delovno intenzivnih davčno silovito obremenjenih podjetij v tekstilu in lesarstvu je šlo v stečaj.

Z ekstremno visokimi davki in prispevki na plače strokovnjakov so politiki zavrli hitro rast slovenskih visokotehnoloških podjetij.

Na račun 1.300.000 lastnikov certifikatov so nesluteno obogateli finančni tajkuni, ki so za parlamentarne stranke nedotakljivi.

Protitajkunska akcija se vodi tako, da se uničuje velika podjetja. Nemoralno pridobljena lastnina podjetij je tajkunom vsa ostala nedotaknjena. Dejanske cilje tako imenovane protitajkunske zakonodaje spoznavamo dandanes, ko se razprodajajo izpod cene podjetja, v katerih dela 70.000 zaposlenih nacionaliziranih samoupravljalcev. Gre za prikriti ekonomski genocid nad slovenskim gospodarstvom, ki ga zganjajo politiki samookupacije slovenskega naroda.

V parlamentu vlada dejansko ena sama protislovenska in protiljudska uničevalna stranka, katere frakcije se samo menjajo na oblasti in pri koritu plenjenja davkoplačevalcev.

Parlamentarne stranke so nasprotnice brezogljive poceni hidro energije in podpirajo izgradnjo TEŠ 6. Govorijo o energetske varčevanju, dejansko pa niso naredile nobenih resnih korakov s ciljem ohranjanja planeta Zemlje tudi za naše potomce.

Parlamentarne stranke podpirajo ultradrugo umazano fosilno energetiko in tiste obnovljive vire, ki jih je treba visoko subvencionirati. Za isto količino elektrike bomo uporabniki zato v nekaj letih plačevali dvojno ceno elektrike. Vladajo lobiji, javni interes nobene parlamentarne stranke ne zanima.

Parlamentarne stranke se požvižgajo na problem segrevanja ozračja. Gre za monolitno koalicijo črnih politikov, ki ne marajo svojih otrok in sovražijo svoje vnuke.

Parlamentarne stranke ustvarjajo videz prizadevanj za red in pravičnost z obsežno obravnavo afer in usmerjanjem javnosti na manj pomembna vprašanja s ciljem, da za hrbtom javnosti ropajo in uničujejo slovensko družbo.

Zdravi, delovni, inovativni, zasebni nosilci slovenskega podjetništva, največji davkoplačevalci nimajo nobene besede pri političnem odločanju. Poslanci niso odgovorni volivcem. Zbori volivcev so ukinjeni. Volilne kampanje so vodene tako, da se obravnava dejansko zelo nepomembna vprašanja. Oblastniki so se odtujili ljudstvu. Namesto oblasti ljudstva in za ljudstvo se je sedanja oblika parlamentarne demokracije sprevrgla v totalitarno oblast skupine partitokratsko strankarskih elit, ki so odgovorne le samemu sebi s ciljem, da bodo isti politiki vladali v neskončnost.

Našteli smo le del nečednosti, ki krasijo naše parlamentarne stranke. Čas je, da prevzamejo oblast tisti, ki delajo, ustvarjajo družbeno bogastvo, so glavni plačevalci davkov in so zavedni Slovenci.

Dr. Gojko Stanič

ŽIVLJENJEPIS

Rojen sem bil 15. maja 1940 v Ljubljani. Obiskoval sem realno gimnazijo v Ljubljani in maturiral leta 1959. Od leta 1957 sem bil predsednik mladinske organizacije. Avgusta 1958 sem se udeležil mladinske delovne akcije v Angliji. Leta 1959 sem zastopal jugoslovansko mladino na New York Herald Tribune Forum v ZDA, ki je trajal tri mesece.

Diplomiral sem na Pravni fakulteti v Ljubljani leta 1963.

Leta 1975 sem bil štipendist Eisenhowerjeve fundacije. Prepotoval sem ZDA in spoznal način življenja Američanov.

Leta 1976 sem magistriral iz političnih znanosti na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, kjer sem leta 1982 tudi doktoriral na temo »Marxova in Engelsova teorija partije«.

Od leta 1986 do leta 1990 sem obiskoval seminarje in predavanja večine tujih predavateljev na Šoli za management na Brdu pri Kranju.

Od leta 1957 do leta 1963 sem bil mladinski aktivist in udeleženec petih prostovoljnih delovnih akcij.

Leta 1963 sem v vlogi ideologa Slovenske mladinske organizacije pisal prvi politični protibirokratski program.

Od leta 1963 do leta 1974 sem kot poklicni politik najprej delal dve leti v vodstvu Slovenske mladinske organizacije, od leta 1966 pa do leta 1969 v vodstvu Mestne organizacije ZK Ljubljana, nato od leta 1969 do leta 1974 kot sekretar Univerzitetnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in kot član sekretariata Centralnega komiteja ZK Slovenije. Univerzitetni komite ZKS je pod mojim vodstvom deloval zelo svobodno in avtonomno. Za konferenco ZK sem pisal teze glede visokega šolstva in znanosti in socialnih razlik. ZKS se je tedaj opredelila za socialno primeren plačni razpon 1 : 5 povprečnih plač.

Ko je Tito po letu 1972 iz politike odstranil svobodno misleče funkcionarje, ki ga niso ubogali, sem se na svojo željo leta 1974 poslovil od politike in se usmeril v temeljno družboslovno raziskovalno delo. Ugotovil sem, da v politiki ni mogoče odločati, če nimaš dovolj oseb-

nih izkušenj iz poslovnega sveta ali se nisi uveljavil s strokovnim znanstvenim delom.

Leta 1975 sem napisal knjigo o ameriški družbi. Bil sem soavtor knjige o povojni zgodovini ZKJ, v kateri sem napisal poglavja o organiziranosti ZK.

Z empirično raziskavo, ki je primerjala vse zaposlene in zaposlene članke ZK, sem ugotovil, da zaposleni člani ZK v odnosu do vseh zaposlenih niso privilegirana elita.

Leta 1978 sem se zaposlil na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo, kjer sem leta 1986 postal redni profesor. Študentom tehniških usmeritev sem predaval osnove sociologije in politologije. V letu 1985 sem prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča za knjigi »Maxova in Engelsova teorija partije« in »Članstvo revolucionarne avantgarde«.

V disertaciji na temo »Marxova in Engelsova teorija partije« sem poudarjal, da sta bila oba zagovornika večstrankarske parlamentarne demokracije in svobodnega tiska.

Skupaj z raziskovalci tehničnih ved sem raziskoval probleme družbenih vidikov robotizacije in razvil metodologijo uvajanja robotov na delovna mesta.

V delavskih svetih samoupravnih podjetij je prevladoval sloj srednjih vodstvenih delavcev v škodo vrhunskih vodilnih osebnosti in inovatorjev ter delavcev.

Zato sem se na pobudo inženirjev robotike lotil problema nujno pomembne preobrazbe družbene lastnine, tako da se spremeni odnos do kapitala in samoupravljalce preobrazi v odgovorne partnerske solastnike podjetij. Zagovarjal sem teorijo, po kateri je podjetje lahko uspešno predvsem pod pogojem, da ga vodijo izjemno ustvarjalni poslovodni delavci, ki imajo pri upravljanju partnerske družbe večino glasov ali pa tolikšna pooblastila, da lahko ščitijo dolgoročne razvojne interese podjetja proti kratkoročnim zahtevam delničarjev po izplačevanju prevelikega dela dobička in zaposlenih po izplačevanju nerealno visokih plač. Od leta 1989, ko sem objavil prvi statut partnerske delniške družbe, sem vedno zagovarjal tezo, da mora imeti vsak zaposleni obvezno minimalni kapital, vsi zaposleni pa naj skupno trajno obvladujejo kontrolni delež osnovnega kapitala. Zaposleni morajo zelo aktivno sodelovati pri upravljanju in poslovanju in naj jim, kot odgovornim solastnikom, pripada večinski del dobička. Zagovarjal

sem načela ekonomske demokracije, dominacije srednjih družbenih slojev in polne zaposlenosti vsega aktivnega prebivalstva.

V razdobju od leta 1986 do 1988 sem s svojimi znanstvenimi deli in neposrednim vplivom na liberalno antidogmatsko usmerjeni krog politikov bistveno prispeval k osvojitvi pogleda na pozitivno vlogo kapitala v družbi, uvedbo večstrankarske parlamentarne demokracije in vstop naše države v Evropsko skupnost. V knjigi Ustava svobode (februar 1988) sem razvil pot prehoda v družbeno ureditev ekonomske demokracije, zlasti s konkretizacijo prehoda od družbene lastnine na zasebno lastnino podjetij. Pri nastanku te knjige je z menoj sodeloval širši krog jugoslovanskih svobodomiselnih teoretikov in politikov. Maja 1988 je pod vplivom moje vizije Konfederacija ZK sprejela stališče o svobodni konkurenci različnih lastninskih oblik podjetij. To načelo je bilo takoj uvedeno v jugoslovansko ustavo in zakon o podjetjih. Moje teorije so se v juniju in avgustu leta 1990 odrazile v Markovičevem zakonu o internih delnicah.

V juniju 1989 sem zasnoval akcijsko raziskavo »Moja delnica« in s sodelavci avgusta 1989 razvil prvi statut delniške družbe v mešani lastnini, na osnovi katerega je 13. decembra 1989 sodišče v Ljubljani registriralo prvo delniško družbo v tedanji Jugoslaviji v mešani lastnini »Alping, d.d., Ljubljana«. Družbenemu kapitalu so partnerji dodali zasebni kapital in prevzeli podjetje.

V letu 1991 sem ustanovil svetovalno podjetje SOCIUS, d.d., Ljubljana in v letu 1994 Inštitut za delničarstvo, Ljubljana.

V času lastninjenja družbenega kapitala sem napisal več knjig s ciljem, da bi politike prepričal, da je v pogojih, ko so ljudje glavni produkcijski tvorci, najbolje, da so zaposleni odgovorni solastniki bivših samoupravnih podjetij. Ostro sem nasprotoval poddržavljenju samoupravnih podjetij in degradiranju samoupravljalcev v mezdne delavce domače tajkunske elite in tujega kapitala. Zato od uvedbe »demokracije« leta 1990 doživljam blokado v tisku.

Poudarjal sem nujnost dokapitalizacije samoupravnih podjetij na podlagi zakona o internih delnicah.

Leta 1994 sem ostro nasprotoval diskriminaciji izvoznih podjetij in ustanovil Gospodarsko interesno združenje izvoznikov.

Teorijo partnerske delniške družbe sem preizkušal v praksi, saj sem kot svetovalec sodeloval pri lastninjenju več kot 180 samoupravnih podjetij.

Analize so že leta 1997 pokazale, da najbolje od vseh olastninjenih samoupravnih podjetij delujejo tista, v katerih so vodilno lastniško vlogo prevzeli sposobni poslovodni delavci, skupaj s sodelavci.

Politika je bila in je še danes takim podjetjem nenaklonjena, ker ščiti interese tajkunov in tujega kapitala.

Junija 1991 je pedagoško znanstveni svet Fakultete za elektrotehniko in računalništvo sprejel sklep o ukinitvi poučevanja predmeta Temelji sociologije in Temelji prava s ciljem, da se me iz cehovskih in političnih razlogov izključi iz univerze.

Od septembra 1991 sem bil zaposlen v SOCIUS, d.d., Ljubljana, nato pa od leta 1997 na svojem Inštitutu za delničarstvo.

Od leta 1991 dalje sem svoje znanstveno delo financiral sam iz zaslužka na podlagi gospodarskega svetovanja.

Že leta 1990 sem ostro nasprotoval razprodaji slovenskih podjetij tujcem. Uprl sem se prodaji NLB. Dosledno sem ščitil nacionalne interese in nasprotoval prodaji dobrih slovenskih podjetij tujcem.

Od leta 1989 sem poleg teoretičnih knjig razvijal tudi uporabne modele splošnih pravnih aktov in pogodb, s pomočjo katerih v praksi podjetij uveljavljam svojo teorijo partnerske družbe. Razvil sem preko 3000 strani modelov aktov, ki jih uporabljajo delniške družbe in številne družbe z omejeno odgovornostjo.

Decembra 1999 sem s skupino partnerjev ustanovil PROPHETES d.d., partnersko družbo, ki se ukvarja z zbiranjem in vlaganjem tveganega kapitala. V slovenski družbi sem izredno težko zbiral tvegani kapital za velike, toda zelo tvegane razvojne projekte. Država ne pomaga s svojimi sredstvi. Ker smo istočasno razvijali projekte in zbirali kapital, smo zašli v finančne težave. Vlaganja tveganega kapitala ključnih partnerjev so prenehala takoj, če karkoli ni šlo povsem po napovedih. Z izjemnimi naporji sem uspel zbrati toliko sredstev, da se je do konca razvil program lahkih aluminijastih zložljivih vozičkov na ročni in električni pogon v družbi MYCYCLE d.o.o. Ljubljana in program ogledal za mrtve kote in vzratnih ogledal za avtomobile in kolesa. Izdelki obeh programov so visoko funkcionalno konkurenčni, dobičkonosni

in dobro sprejeti pri uporabnikih. Ker v Sloveniji nisem uspel pridobiti dovolj vlagateljev, od leta 2006 iščem kapital pri evropskih partnerjih. Leta 2008 sem ustanovil družbo G.Stanič – Svetovanje in raziskave d.o.o. V letih od 2008 do 2010 sem delal na projektih udeležbe delavcev na dobičku in na pisanju knjige »Načela sreče, trajnostni način življenja človeštva«.

V oktobru 2009 sem se lotil problematike slovenske energetike. Zavzemam se za brezogljicho in ceneno elektriko ter toplo vodo.

Leta 1993 sem na svoji ravni strehi naredil vrt za zelenjavo, ob hiši pa sem ob stenah zgradbe posadil drevesa, trto in kivi. Ugotavljam, da je moj izum prehranjevanja mestnega prebivalstva z velikim delom lastnega sadja in zelenjave izrednega pomena za vse človeštvo.

Za to izvirno inovativno rešitev novega ekološkega načina življenja se zanimajo tisk in mednarodni poslovni krogi.

Zadnji dve leti sem se veliko ukvarjal s problematiko preseganja krize, uvedbe trajnostnega načina življenja ter nižanja življenjskih stroškov. Analiziral sem možnosti denacionalizacije podržavljenih samoupravnih podjetij. Nastopal sem proti prodaji velikih podjetij tujcem in tajkunom.

Pomembnejša samostojna dela:

- ZDA na križpotju, Mladinska knjiga, 1975, 214 str.
- Razvoj Marxove in Engelsove teorije partije, Komunist, 1984, 672 str.
- Družboslovni vidiki robotizacije, Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo, 1984.
- Kako naprej, Ljubljana, Delavska enotnost, 1986, 75 str.
- Kako dalje, Beograd, RO "Centar" OOUR "Grafo Servis", 1986, 117 str.
- Znanstvena in tehnološka politika Švedske in Norveške, Ljubljana, ZOTKS, 1988, 100 str.
- Naučna i tehnološka politika Švedske i Norveške, Ljubljana, ZOTKS, 1988, 100 str.
- Demokratična partija, Ljubljana, ZOTKS, 1988, 644 str.
- Ustava svobode, Ljubljana, ZOTKS, 1988, 142 str.
- Ustav slobode, Ljubljana, ZOTKS, 1988, 142 str.

- Delniška družba v mešani lastnini in podjetniška zakonodaja, Ljubljana, Domus, 1990, 106 str.
- Ureditev invencijsko-inovacijske dejavnosti, Ljubljana, Domus, 1990, 116 str.
- Statut delniške družbe, Ljubljana, Domus, 1990, 27 str.
- Oblast in lastnina, Ljubljana, Moja delnica d.o.o., 1991, 139 str.
- Vlast i lastništvo, Ljubljana, Moja delnica d.o.o., 1991, 146 str.
- Moje delnice 1, Ljubljana, Socius d.d., 1993, 63 str.
- Moje delnice 2, Ljubljana, Socius d.d., 1994, 65 str.
- Vsakemu svoje; prva in druga izdaja 4-65, 1992 (A. Bajt, S. Pretnar, G. Stanič, P. Glavič, J. Pučnik).
- Statut delniške družbe v mešani lastnini, Domus 1989, 176 str.
- Partnerska delniška družba, Inštitut za delničarstvo, 1997, 150 str.
- Partnerised Joint Stock Company, Inštitut za delničarstvo, 1997, 150 str.
- Splošni akti delniške družbe, Inštitut za delničarstvo, 1998, 700 str.
- Splošni akti podjetja- organizacija in poslovanje, Inštitut za delničarstvo, 1999, 191 str.
- Splošni akti podjetja - računovodstvo in finance, Inštitut za delničarstvo, 1999, 156 str.
- Splošni akti podjetja - delovna razmerja in varnost, Inštitut za delničarstvo, 1999, 383 str.
- Splošni akti družbe z omejeno odgovornostjo, Inštitut za delničarstvo, 1999, 1000 str.
- Manifest nove ekonomije, Inštitut za delničarstvo (G. Stanič, V. Merhar, V. Rupnik, M. Mihelčič, P. Štular, P. Glavič), 587 str.
- Delovna razmerja, Inštitut za delničarstvo 2005, 991 str.
- Načela sreče, Trajnostni način življenja človeštva, G.STANIČ-SVE-TOVANJE d.o.o., 2010, 464 strani